



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

21/2021. (VI. 22.) AB határozat	a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény 22. § (4) bekezdésének és a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 94. § (6) bekezdésének alkalmazása esetére vonatkozó alkotmányos követelmény megállapításáról, és a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 94. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására, megsemmisítésére valamint alkalmazási tilalom kimondására irányuló bírói indítvány elutasításáról.....	1669
3264/2021. (VII. 7.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1684
3265/2021. (VII. 7.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1697
3266/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1704
3267/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1707
3268/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1712
3269/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1718
3270/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1723
3271/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1728
3272/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1734
3273/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1740
3274/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1744
3275/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1747
3276/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1752
3277/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1759
3278/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1764
3279/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1767
3280/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1770
3281/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1773
3282/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1776
3283/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1779
3284/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1782
3285/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1789

3286/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1793
3287/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1798
3288/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1801
3289/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1806
3290/2021. (VII. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1810
1004/2021. (VI. 30.) AB Tü. határozat	az Alkotmánybíróság öttagú állandó tanácsainak számáról, összetételéről és a tanácsvezetők személyéről szóló 1005/2020. (IX. 22.) AB Tü. határozat módosításáról.....	1817

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 21/2021. (VI. 22.) AB HATÁROZATA

a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény 22. § (4) bekezdésének és a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 94. § (6) bekezdésének alkalmazása esetére vonatkozó alkotmányos követelmény megállapításáról, és a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 94. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására, megsemmisítésére valamint alkalmazási tilalom kimondására irányuló bírói indítvány elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Juhász Imre, dr. Szívós Mária és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. A közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény 22. § (4) bekezdésének és a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 94. § (6) bekezdésének alkalmazása esetén az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdéséből és XI. cikk (2) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a fenntartó köteles a felsőoktatási intézmény szenátusát – mint a felsőoktatási intézmény oktatási-kutatási autonómiájának letéteményesét – megillető véleményezési jog gyakorlására kellő időt biztosítani, továbbá lehetőséget kell biztosítani érdemi javaslattétel megfogalmazására, amelyet a fenntartónak nyomon követhető módon figyelembe kell vennie döntéshozatala során.

2. Az Alkotmánybíróság a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 94. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására, megsemmisítésére valamint alkalmazási tilalom kimondására irányuló bírói indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a Színház- és Filmművészeti Alapítványról, a Színház és Filmművészetért Alapítvány és a Színház és Filmművészeti Egyetem részére történő vagyonjuttatásról szóló 2020. évi LXXII. törvény alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Fővárosi Törvényszék az előtte folyamatban lévő közigazgatási jogvita elbírálása iránti 105.K.707.375/2020/4. számú perben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz 2021. február 18-án érkezett bírói kezdeményezéssel élt a Színház- és Filmművészeti Alapítványról, a Színház és Filmművészetért Alapítvány és a Színház és Filmművészeti Egyetem részére történő vagyonjuttatásról szóló 2020. évi LXXII. törvény (a továbbiakban: SZFE-törvény), a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) 94. § (6) bekezdése ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint a támadott jogszabályok perbeli alkalmazhatóságának kizárását kérve.

- [2] Az indítványozó bírói tanács előadta, hogy az előtte folyamatban lévő ügy előzménye, hogy az Országgyűlés 2019. március 19-én elfogadta az Nftv. módosításáról szóló 2019. évi XIX. törvényt, amely akként módosította az Nftv. 94. § (6) bekezdését, hogy a magán felsőoktatási intézmény alapító okirata az Nftv. általános szabályaitól eltérően úgy is rendelkezhet, hogy a fenntartó hagyja jóvá a felsőoktatási intézmény költségvetését, a számviteli rendelkezések alapján elkészített éves beszámolóját, szervezeti és működési szabályzatát, intézményfejlesztési tervét, vagyongazdálkodási tervét, gazdálkodó szervezet alapítását, gazdálkodó szervezetben történő részesedés szerzését, valamint a fenntartó írja ki a rektori pályázatot. Ezt követően az Nftv., valamint az egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2020. évi XXXIII. törvény szintén módosította az Nftv. ugyanezen szakaszát és a „fenntartó hagyja jóvá” szövegrész helyébe a „fenntartó fogadja el” szöveg lépett, majd a felsőoktatás szabályozására vonatkozó és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2020. évi CXLVIII. törvény alapján az Nftv. 94. § (6) bekezdésében az „intézményfejlesztési” terv szövegrész hatályát veszítette.
- [3] Az Országgyűlés 2020. július 3-án fogadta el a 2020. július 9-én hatályba lépett SZFE-törvényt. Az SZFE-törvény alapján az Országgyűlés felhívja a Kormányt, hogy az állam nevében tegye meg a szükséges intézkedéseket a Színház- és Filmművészetért Alapítvány (a továbbiakban: Alapítvány) közérdekű vagyonkezelő alapítvány formájában történő létrehozatalára. Az Alapítvány alapító okiratában gondoskodni kell arról, hogy az alapítói jogok teljes körének gyakorlására az innovációs és technológiai miniszter (a továbbiakban: miniszter) kerüljön kijelölésre; az Alapítvány kuratóriuma elnökét és tagjait a miniszter jelöli ki (SZFE-törvény 1. §). Az Alapítvány feladata oktatási intézmény, kiemelten a Színház- és Filmművészeti Egyetem (a továbbiakban: SZFE) alapítói, fenntartói jogainak gyakorlása, működési feltételei, intézményfejlesztési céljai megvalósításának biztosítása, amelynek érdekében gazdasági tevékenysége keretében az alapító által rendelt, valamint az Alapítványhoz csatlakozók által nyújtott vagyont kezeli. Az SZFE-törvény 2020. szeptember 1-jén hatályba lépett 3. § (1) bekezdése az SZFE fenntartói jogát alapítói vagyoni juttatásként az Alapítvány tulajdonába adta. Az alapítói jogok gyakorlása tekintetében az SZFE-törvény 8. §-a az innovációért és technológiáért felelős minisztert jelöli ki, aki ezt a jogát 2021. december 31-ig gyakorolja, 2022. január 1. után az Alapítvány kuratóriuma is gyakorolhatja az alapítói jogok teljes körét (SZFE-törvény 8. §).
- [4] Az Alapítvány 2020. augusztus 24-én elfogadta az SZFE Alapító Okiratát, valamint ugyanazon a napon a 2020. szeptember 1-jétől hatályos Szervezeti és Működési Szabályzatát (a továbbiakban: SZMSZ), amelyet ezt követően több alkalommal módosított. Az SZFE Hallgatói Önkormányzata keresettel támadta a kezdeményező bíróság előtt az SZMSZ-t, valamint kérte, hogy a bíróság kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását az SZFE-törvény, valamint az Nftv. 94. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe és a X. cikk (3) bekezdésébe ütközés miatt.
- [5] A kezdeményező bíróság álláspontja szerint az Alaptörvény és az Alkotmány egyetemi autonómiát érintő rendelkezései érdemben nem változtak, ezért a kezdeményezés szempontjából irányadónak tekinti elsősorban a 41/2005. (X. 27.) AB határozatban megfogalmazott megállapításokat.
- [6] Az egyetemi autonómia megvalósulásához nélkülözhetetlen, hogy a felsőoktatási intézmény a tudományos tevékenységgel közvetlenül összefüggő kérdésekben autonómiával rendelkezzen a végrehajtó hatalommal szemben. Ezen autonómia alapvető feltétele, hogy az intézmény független képviseleti szervvel rendelkezzen, a fenntartó képviselője nem veszélyeztetheti az intézmény autonómiáját, az egyetemi autonómia alanyai ugyanis az intézmény, az oktató, a kutató és a hallgató, illetve ezek közössége. Az egyetemi autonómiából kifolyólag a képviseleti szervet kell felhatalmazni norma- és szabályalkotásra, és garantálni kell emellett az érintettek jogorvoslathoz való jogát is. A szervezeti függetlenség a döntési jogosultságok, szervezeti hatáskörök összességének gyakorlását jelenti. Az intézményi autonómiához tartozik a gazdálkodási autonómia is. A jogosultak, azaz a tudomány művelői, csak akkor tudják indokolatlan befolyástól mentesen folytatni a tevékenységüket, ha azt a felsőoktatási intézmény szervezete, illetve az oktatást, a tudományt érintő döntések meghozatalának rendje kellő módon biztosítja. Nem tekinthető alkotmányosnak az a törvényi szabályozás, amely az önkormányzás jogának kiüresedéséhez vezet: a fenntartó számára az autonóm működést közvetlenül érintő jogosítványok adása, a túl széles körű felhatalmazás az intézményi autonómia megszűnését vonja maga után. A kezdeményező bíróság utalt továbbá a *Magna Charta Universitatum* alapelveire, mely deklarálja az egyetemek autonómiáját és függetlenségét minden politikai, gazdasági és ideológiai hatalommal szemben.
- [7] A kezdeményező bíróság álláspontja szerint az Alaptörvényből levezethető intézményi függetlenség, illetve autonómia követelménye ellenére az SZFE-törvény és az Nftv. 94. § (6) bekezdése alapján elfogadott Alapító Okirat és SZMSZ a fenntartó számára teljes gazdasági és szervezeti kontrollt biztosít. A fenntartó fogadja el az intézményfejlesztési tervet, illetve annak részeként a kutatás-fejlesztési és innovációs stratégiát, az SZFE

költségvetését, a számviteli rendelkezések alapján elkészített éves beszámolóját, az SZFE közhasznúsági beszámolóját és vagyongazdálkodási tervét, valamint az SZFE SZMSZ-ét. A fenntartó dönt gazdálkodó szervezet SZFE általi alapításáról, ilyen gazdálkodó szervezetben történő részesedés szerzéséről. A fenntartó írja ki továbbá – a szenátus véleményének ismeretében – a rektori pályázatot, kiadja a rektor és a kancellár munkaköri leírását is, a rektori tisztség betöltetlensége, a rektor lemondása, magasabb vezetői megbízásának megszűnése, valamint akadályoztatása esetén az általános rektorhelyettest, valamint az oktatási rektorhelyettest – sürgős esetben, vagy a szenátus lemondása vagy akadályoztatása esetén a szenátus véleményének bevárása nélkül – pályázati eljárás mellőzésével közvetlenül a fenntartó bízta meg, továbbá vonja vissza a megbízását, és gyakorolja felette a munkáltatói jogokat. Az osztályvezető tanárt a fenntartó által jóváhagyott nemzetközi pályázat alapján bízta meg a rektor, az oktatási-kutatási szervezeti egységet vezető intézetvezetőt a fenntartó egyetértésével bízta meg a rektor. A kezdeményező bíróság álláspontja szerint a korábban az SZFE független döntési kompetenciájába tartozó feladatkör a fenntartó hatáskörébe került. A kezdeményező bíróság álláspontja szerint a fenntartó az Nftv. 94. § (6) bekezdése által adott lehetőséggel élve az abban felsorolt valamennyi jogosultságot a saját hatáskörébe vonta. A bíróság szerint – utalva az Alkotmánybíróság gyakorlatára – az SZFE kuratóriuma nem a felsőoktatási intézmény önkormányzati szerve, így nem lehet felhatalmazni a felsőoktatási intézmény autonómiájával védett tudományos, oktatási és kutatási tevékenységet érintő, alapvető döntések meghozatalára. A felsőoktatási intézményt megillető döntési jogkörök ilyen koncentrációjú telepítése a fenntartóhoz a felsőoktatási intézmény autonómiájának elvonását jelenti, amivel a felsőoktatási intézmény léte, szervezeti, működési és gazdálkodási önállóságának az intézményi autonómiából eredő alapvető alkotmányos követelménye szenved sérelmet. A bíróság álláspontja szerint ezért az SZFE-törvény és az Nftv. 94. § (6) bekezdése az intézményi autonómia olyan szintű elvonására ad lehetőséget a fenntartónak, amely ellentétes az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdésével.

- [8] A kezdeményező bíróság álláspontja szerint az SZFE-törvény tekintetében a 2020. július 8-i kihirdetéshez képest annak következő napon történő, valamint a vagyoni juttatásokra vonatkozó rendelkezések tekintetében a 2020. szeptember 1-jei hatálybalépés nem tekinthető elegendő felkészülési időnek, mert a törvény rendelkezései egy teljes intézményi modell- és fenntartóváltást írtak elő az SZFE működésében, amely ilyen rövid idő alatt a jogbiztonság sérelme nélkül nem megvalósítható. Ezért az SZFE-törvény a bíróság álláspontja szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével is ellentétes.
- [9] Az igazságügyi miniszter és a felsőoktatásért felelős miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdésében foglaltak alapján tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az ügyvel kapcsolatos álláspontjáról, melyben kifejtették a modellváltás mögötti érveket, és kitértek arra, hogy a támadott szabályozás indoka a tulajdonosi felelősségből fakadó, intézményfenntartási kötelezettség fokozása. Utaltak továbbá arra, hogy a felsőoktatási autonómia a támadott SZFE-törvény kapcsán fel sem merül, mert az nem érinti a felsőoktatási intézményt, csak annyiban, hogy a fenntartó változott, és az önálló jogi személy fenntartó ezt az autonómiát tovább növeli.

II.

- [10] 1. Az Alaptörvénynek a bírói kezdeményezéssel érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„X. cikk (1) Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá – a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében – a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát.

(2) Tudományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni, tudományos kutatások értékelésére kizárólag a tudomány művelői jogosultak.

(3) Magyarország védi a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia tudományos és művészeti szabadságát. A felsőoktatási intézmények a kutatás és a tanítás tartalmát, módszereit illetően önállóak, szervezeti rendjüket törvény szabályozza. Az állami felsőoktatási intézmények gazdálkodási rendjét törvény keretei között a Kormány határozza meg, gazdálkodásukat a Kormány felügyeli.”

„XI. cikk (1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

(2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.”

[11] 2. A bírói kezdeményezésben felhívott Nftv. érintett rendelkezése:

„94. § (6) A magán felsőoktatási intézmény alapító okirata a 12. § (3) bekezdésében és a 73. § (3) bekezdésében foglaltaktól eltérően úgy is rendelkezhet, hogy a fenntartó fogadja el a felsőoktatási intézmény költségvetését, a számviteli rendelkezések alapján elkészített éves beszámolóját, szervezeti és működési szabályzatát, vagyongazdálkodási tervét, gazdálkodó szervezet alapítását, gazdálkodó szervezetben történő részesedés szerzését, valamint a fenntartó írja ki a rektori pályázatot.”

[12] 3. A közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény (a továbbiakban: Kvatv.) bírói kezdeményezéssel érintett rendelkezése:

„22. § (4) Az alapítvány által fenntartott 1. melléklet szerinti felsőoktatási intézmény alapító okirata rendelkezhet úgy, hogy a fenntartó fogadja el a felsőoktatási intézmény költségvetését, a számviteli rendelkezések alapján elkészített éves beszámolóját, szervezeti és működési szabályzatát, vagyongazdálkodási tervét, gazdálkodó szervezet alapítását, gazdálkodó szervezetben történő részesedés szerzését, valamint a fenntartó írja ki a rektori pályázatot, de a szenátusnak az alapító okiratban véleményezési vagy egyetértési jogot kell biztosítani.”

III.

- [13] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv. 25. és 52. §-ában írt formai és tartalmi feltételeknek {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [15]–[24]; 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7]; 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [14] Az Abtv. 25. §-a értelmében a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.
- [15] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] kérelem az Abtv. 52. §-ának (1) bekezdésében megkövetelt határozottságnak (*applicatio certa*) akkor felel meg, ha az (1b) bekezdésben felsorolt feltételeknek eleget tesz, így pontosan és egyértelműen megjelöli az indítvány indokait, az indítvány által támadott jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést, az Alaptörvény vagy nemzetközi szerződés megsértett rendelkezését. Az indítványnak indokolnia kell továbbá, hogy a sérelmezett jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével vagy a nemzetközi szerződéssel, továbbá kifejezett kérelmet kell tartalmaznia a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazása tilalmának kimondására. Nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha félreérthetően jelöli meg az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél {3175/2014. (VI. 18.) AB végzés, Indokolás [5]}, vagy pusztán megjelöli azt, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés [3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, 3226/2013. (XII. 12.) AB végzés]. Az elégtelen indokolás miatt akadálya az érdemi elbírálásnak az is, ha a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés [3269/2012. (X. 4.) AB határozat, 12/2014. (IV. 10.) AB határozat, 3025/2014. (II. 17.) AB határozat, 37/2013. (XII. 5.) AB határozat, 3074/2013. (III. 14.) AB határozat] vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns [3009/2012. (VI. 21.) AB határozat].” {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [19]}
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kezdeményezés az Nftv. 94. § (6) bekezdésével kapcsolatban több olyan fenntartói jogkört említ, amely jogkörök fenntartóhoz telepítésére az Nftv. támadott 94. § (6) bekezdése

nem ad felhatalmazást. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alapító okiratnak nem az Nftv. 94. § (6) bekezdésén alapuló rendelkezései vizsgálatával szemben a határozottság követelménye nem teljesül, mert pusztán csak állítja a felsőoktatási intézményi autonómia sérelmét, de érdemi indokolást erre nézve a kezdeményezés nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy annak eldöntése, hogy a fenntartónak mire van az Nftv. alapján felhatalmazása, nem alkotmányossági kérdés, hanem a rendes bíróság törvényértelmezési hatáskörébe tartozik.

- [17] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében állandó gyakorlata szerint a határozottság követelményének minden támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény minden felhívott rendelkezése vonatkozásában külön-külön teljesülnie kell {3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés az Abtv. 25. §-ában, valamint az 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, az Alkotmánybíróság 3058/2015. (III. 31.) AB végzésével értelmezett feltételeknek részben felel meg, mivel a kezdeményező előtt folyamatban levő per tárgyát képező alapító okirat megalkotása az Nftv. 94. § (6) bekezdésén alapul, a per felperese a szenátusban törvény alapján képvisellel rendelkező szervezet, ugyanakkor az SZFE-törvény az ügyben az alperes kuratóriumot a fenntartói jogok gyakorlására jelölte ki. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a „bírói kezdeményezés mint normakontroll »egyedi vagy konkrét« jellege az absztrakt utólagos normakontrollhoz képest annyiban szűkebb, hogy az indítványozó bíró csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg, és részletesen meg kell indokolnia, hogy valóban kell azt az adott ügyben alkalmaznia. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi – konkrét – normakontroll jellege.” {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [7]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az SZFE-törvény az indítványban foglaltak alapján nem minősül az ügyben alkalmazandó normának, mert a támadott fenntartói hatáskörök nem az SZFE-törvényen, hanem az Nftv. támadott rendelkezésén alapulnak {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [19] Ezen túlmenően a kezdeményező bírói tanács intézkedett az eljárás felfüggesztése iránt, és az indítvány határozott kérelmet tartalmaz, valamint az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdésére alapított érvelés vonatkozásában pontosan és egyértelműen megjelöli az indítvány indokait, a támadott jogszabályi rendelkezést, illetve az Alaptörvény megsértett rendelkezését. Az indítvány a X. cikk (3) bekezdése vonatkozásában megindokolja, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvénnyel, továbbá kifejezett kérelmet tartalmaz a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazási tilalom kimondására.

IV.

- [20] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.
- [21] A kezdeményezés tárgya az SZFE mint felsőoktatási intézmény és a fenntartói jogokat gyakorló közfeladatot ellátó közérdekű vagyongazdálkodó alapítvány, annak kuratóriuma (a továbbiakban: fenntartó) közötti viszony.
- [22] 1. Az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdése szerint minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja [Alaptörvény X. cikk (2) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság a 32/2012. (VII. 4.) AB határozatban megállapította, hogy egyes, a felsőfokú oktatásra vonatkozó szabályok a művelődéshez való jog érvényesülésének lényeges garanciáját jelentik. A képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatást az állam elsősorban a felsőoktatási intézményeken keresztül biztosítja. A felsőoktatási intézményekre vonatkozó szabályok összességében a művelődéshez való jog részét képező felsőfokú oktatási lehetőség olyan intézményi oldalát jelentik, ahol a felsőfokú oktatás igénybevitelére a művelődéshez való jog jogosultjainak lehetősége nyílik.
- [23] A felsőfokú oktatásra mindemellett az Alaptörvény X. cikke is vonatkozik. Az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdése alapján Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá – a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében – a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát. Az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdése biztosítja a felsőoktatási intézmények tudományos-oktatási autonómiáját, amikor kimondja, hogy a felsőoktatási intézmények a kutatás és a tanítás

tartalmát, módszereit illetően önállóak, szervezeti rendjüket törvény szabályozza. A felsőoktatási intézmények önállóságát, autonómiáját a kutatás (tudományos) és tanítás (oktatás) tartalmára nézve mondja ki az Alaptörvény. Ezt az önállóságot a felsőoktatási intézmények kutatási szabadságát illetően kiteljesíti az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdése, mely szerint tudományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni, tudományos kutatások értékelésére kizárólag a tudomány művelői jogosultak. Az állam számára az Alaptörvény ezen szakasza a tudományos kutatások értékelésére vonatkozó általános tartózkodási kötelezettséget mond ki, amely értelemszerűen vonatkozik a felsőoktatási intézmények kutatási tevékenységével szembeni tartózkodásra is.

- [24] A felsőoktatási intézmények kutatási-tanítási önállósága akkor tud érvényesülni, ha ehhez megfelelő garancia-rendszer társul. A garancia-rendszer elsősorban a felsőoktatási intézménnyel szemben érvényesül, valamint ezt maga az intézmény a belső működésében önmaga is biztosítani köteles, ezért a felsőoktatási intézmények kutatási-tanítási önállósága szükségképpen feltételezi olyan szabályok létét, amelyek ezt képesek garantálni. A felsőoktatási intézmények kutatási-tanítási autonómiájának tiszteletben tartása az állam részéről tehát nemcsak azt követeli meg, hogy a kutatási-tanítási önállóság egyéni szinten megvalósuljon, hanem pozitív kötelezettsége is van az államnak; olyan intézményi rendszert kell kiépítenie, amely az önállóság érvényesülését a felsőoktatási intézményekkel szemben és a felsőoktatási intézményben biztosítja. Az államot intézményvédelmi kötelezettség terheli, amely a felsőoktatási intézmények olyan szabályozásában ölt testet, amely a kutatási-tanítási autonómia külső befolyástól mentes érvényesülését biztosítja.
- [25] Az intézményi, szervezeti garancia-rendszer kiépítése nem csak a kutatási-tanítási autonómia biztosításának a kerete. A kutatási-tanítási autonómia érvényesüléséhez szükséges intézményrendszer az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdése alanyai számára, azaz a felsőoktatást igénybe vevők számára a felsőfokú oktatás igénybevételének intézményi garanciája, ugyanis a felsőfokú oktatás lehetőségét az állam felsőoktatási intézményeken keresztül biztosítja.
- [26] A befolyásolástól mentes kutatási-oktatási autonómia és a felsőoktatáshoz való jog biztosítása a felsőoktatási intézményeken keresztül valósul meg. A felsőoktatási intézmények akkor tudják garantálni a felsőoktatás alanyai számára a külső befolyásolástól mentes kutatási-tanítási tevékenységet, ha ehhez megfelelő garanciák társulnak. A felsőoktatási intézményeken belüli garancia-rendszer érvényesülését a szervezetrendszer, a szervezeti rend képes eredendően biztosítani. A felsőoktatási autonómia nem önmagáért való, az csak megfelelő intézményi keretek között működhet. Az intézményi kereteken belül olyan szervezeti szabályozást kell megalkotni, amely biztosítja az autonómia hordozója álláspontjának kifejtését, artikulálását és azt, hogy a kutatási-oktatási önállóság gyakorlójaként a működésükre vonatkozó szabályok megalkotásában részt vegyen. A szervezeti keretnek tehát alkalmasnak kell lennie arra, hogy a felsőoktatási intézmények Alaptörvényben biztosított önállóságának jogosultjai az önállóság biztosítékaként érdemi befolyással bírjanak a működésükre vonatkozó szabályok kialakításában.
- [27] Az Alaptörvényben foglalt felsőoktatási intézményt megillető kutatási-oktatási autonómia gyakorlóit a felsőoktatási intézmény oktatói és kutatói; továbbá a művelődéshez való joggal fennálló szoros összefüggés okán a felsőoktatási autonómia gyakorlóit a felsőoktatásban nyújtott képzéseken részt vevő hallgatók. A felsőoktatási intézmények szervezeti rendjével szemben az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdéséből következő követelmény, hogy az biztosítsa azt, hogy a felsőoktatási autonómia alanyai befolyással bírjanak a felsőoktatási intézmény működésére, a kutatási-oktatási autonómia kapcsán kifejthessék álláspontjukat, véleményeiket ütköztethessék egymással és a kutatási-oktatási autonómiához kapcsolódó kérdésekben döntési jogosultságokkal rendelkezzenek. Ezen jog gyakorlására az intézményen belül olyan szervezeti rendet kell működtetni, amelyben a felsőoktatási intézménnyel kapcsolatos döntésekben az autonómia gyakorlóinak befolyásolása van. Amennyiben ez képviseleti elven kerül megszervezésre, akkor a képviseleti elven (például választás útján) felépülő intézményi szerv összetételének képviselnie kell az autonómia gyakorlóit, azaz az ilyen szerv felhatalmazása az autonómia gyakorlóitól kell származzon. A felsőoktatási intézményekre vonatkozó hatályos ágazati jogszabály, az Nftv. ezt a követelményt teljesíti akkor, amikor kimondja, hogy a szenátust illetik meg a felsőoktatási intézmény Alaptörvényben rögzített jogosultságai [Nftv. 12. § (2) bekezdés].
- [28] Az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdése a szervezeti renddel szemben a törvényi szabályozás követelményét támasztja. Ebből következően az állam szabályozási kötelezettsége olyan törvényi rendelkezések megalkotása, amely a felsőoktatási intézmények kutatási-oktatási önállóságát biztosítja [vö. Nftv. 1. § (1) bekezdés]. Az Alaptörvény X. cikke a fenntartó szempontjából nem tesz különbséget felsőoktatási intézmények között, kivéve a gazdálkodás tekintetében, amikor kimondja, hogy az állami felsőoktatási intézmények gazdálkodási rendjét törvény keretei között a Kormány határozza meg, gazdálkodásukat a Kormány felügyeli.

- [29] A felsőoktatási autonómia lényegi tartalma az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdése alapján a kutatási-oktatási tevékenység önállósága, amelyhez szükségképpen hozzátartozik azt ezt érvényesítő és garantáló szervezeti szabályozás, amely a kutatási-oktatási tevékenységhez kapcsolódó kérdésekben döntési jogot, befolyásolási lehetőséget biztosít az autonómia letéteményesének, a felsőoktatási intézmény hallgatóinak, oktatóinak és kutatóinak. Másképpen megfogalmazva: a kutatási-oktatási autonómia nem gyakorolható szervezetrendszer és szervezeti jogok nélkül.
- [30] Összefoglalva: a művelődéshez való jog felsőoktatási érvényesülésének biztosításaként az állam feladata olyan szabályozási környezet kiépítése, amely a felsőoktatási intézmények számára külső befolyásolástól mentes kutatási-oktatási önállóságot nyújt; és ennek szervezeti biztosítékát a szervezeti rend törvényi szabályozása nyújtja.

V.

- [31] Az Alkotmánybíróság ezt követően a bírói kezdeményezéshez kapcsolódó szervezeti szabályozást tekintette át.
- [32] 1. A felsőoktatási intézményrendszerre vonatkozó alapvető követelményeket az Nftv. határozza meg [vö. Nftv. 1. § (1) bekezdés]. A kezdeményezés alapjául szolgáló eljárás alperese a Színház- és Filmművészeti Egyetemért alapítvány kuratóriuma (a továbbiakban: kuratórium). A kuratórium az SZFE fenntartója (SZFE-törvény 2. §). Az Nftv. szerint felsőoktatási intézményt önállóan vagy más jogosulttal együttesen a magyar állam, országos nemzeti önkormányzat, egyházi jogi személy, Magyarország területén székhellyel rendelkező gazdasági társaság, a Magyarországon nyilvántartásba vett alapítvány, vagyongazdálkodó alapítvány, közalapítvány vagy vallási egyesület alapíthat [Nftv. 4. § (1) bekezdés]. Az Nftv. deklarálja azt, hogy az alapítói jogok gyakorlása nem sértheti a felsőoktatási intézmények Alaptörvényben és az Nftv.-ben biztosított önállóságát [Nftv. 4. § (5) bekezdés].
- [33] Az Nftv. lehetővé teszi azt, hogy a felsőoktatási intézmény alapítója az alapítói jogokat átruházza. Az Nftv. különbséget tesz alapítói és fenntartói jogok között, melynek a megosztására a felsőoktatási intézményeknek lehetősége van, azzal, hogy ezekről az állam közhiteles nyilvántartást vezet transzparens módon. A felsőoktatási intézmény fenntartói irányításának célja a felsőoktatási intézmény működéséhez szükséges feltételekről való gondoskodás [Nftv. 73. § (1) bekezdés]. A felsőoktatási intézmény folyamatos működési feltétele – többek között – a fenntartó általi működtetés, melynek hiánya a felsőoktatási intézmény megszüntetését jelenti. A fenntartói jogok az Nftv. szerint főszabály szerint azonosak, függetlenül attól, hogy ki látja el őket.
- [34] A fenntartó az Nftv. 73. § (3) bekezdése alapján a) saját hatáskörben – állami felsőoktatási intézmény esetén az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvényben írt egyetértéshez nem kötött intézkedésével – kiadja, illetve módosítja a felsőoktatási intézmény alapító okiratát; b) közli a felsőoktatási intézmény költségvetésének kereteit (összegeit), és értékeli a számviteli rendelkezések alapján elkészített éves beszámolóját; c) megvizsgálja ca) a felsőoktatási intézmény szervezeti és működési szabályzatát, cb) a felsőoktatási intézmény intézményfejlesztési tervét, cc) a felsőoktatási intézmény költségvetését; d) ellenőrzi da) a felsőoktatási intézmény gazdálkodását, működésének törvényességét, hatékonyságát, db) a szakmai munka eredményességét; e) kezdeményezi a rektor megbízását és felmentését, továbbá gyakorolja felette a munkáltatói jogokat; f) nem állami felsőoktatási intézményben megbízza az elnököt és a kancellárt – utóbbi hiányában a magasabb vezetőként (vezető állású munkavállalóként) foglalkoztatott gazdasági vezetőt –, illetve visszavonja a megbízásukat; g) gondoskodik a költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmény éves költségvetési beszámolójának ellenőrzéséről; h) hozzájárulása szükséges a felsőoktatási intézmény ha) hatáskörében történő rendszeres pénzüjtattással járó cím, elismerés alapításához; elismerés, cím alapján rendszeres pénzüjtattás folyósításához, hb) éves képzési tevékenységének – különösen az indított szakok, a képzés megszervezésének módozatai, a tervezett szakos hallgatói kapacitás – kialakításához; i) a felsőoktatási intézmény működése, gazdálkodása ellenőrzése céljából jogosult az intézmény tanulmányi, gazdálkodási, illetve egyéb nyilvántartási adataihoz való hozzáférésre; j) jóváhagyásával határozza meg a felsőoktatási intézmény az intézményben folytatott képzés költségét; k) gyakorolja az állami felsőoktatási intézményben a konzisztórium tagjainak delegálásával, megbízásával, visszahívásával, a megbízás megszüntetésével kapcsolatos döntési hatásköröket; valamint a fenntartó a nemzeti képzés tekintetében hozott döntéseihez beszerzi az Országos Nemzeti Tanács véleményét.
- [35] A fenntartót a felsőoktatási intézmény működésével kapcsolatban ellenőrzési kötelezettség terheli, és a felsőoktatási intézmény törvényes működésének biztosítása érdekében külön ellenőrzési kötelezettsége van

[Nftv. 73. § (4)–(5) bekezdés]. Az általános előírásokon túl az Nftv. az egyes fenntartók esetén további kötelezettségeket fogalmaz meg. Mindez azt jelenti, hogy a felsőoktatási intézmények fenntartóinak feladata a stratégiai irányításban való közreműködés, a működés jogszerűségi felügyelete és a működtetés finanszírozása. A fenntartói irányítás – mint irányítási jogkör – a felsőoktatási intézményen kívül irányítást jelent. Az Alaptörvényben biztosított autonómia a felsőoktatási intézményt illeti meg, így a fenntartói irányítás nem terjedhet ki olyan területen való kizárólagos döntésre, amelyben a felsőoktatási intézményt önállósági illeti meg. Ezt a követelményt képezi le az Nftv., amely kimondja, hogy a fenntartói irányítás nem sértheti a felsőoktatási intézmény – a képzés és kutatás tudományos tárgyával és tartalmával kapcsolatos kérdések tekintetében biztosított – önállóságát. A felsőoktatási intézményi autonómia letéteményesét (szenátust) perindítási jog illeti meg arra az esetre, ha a fenntartói intézkedés a felsőoktatási intézmény Nftv.-ben biztosított önállóságát sérti [Nftv. 75. § (1) bekezdés].

- [36] 2. Az Alaptörvény a felsőoktatási intézmények autonómiáját védő rendelkezéséből és abból, hogy az Alaptörvény alapján a felsőoktatási intézményrendszer működtetése a művelődéshez való jog érvényesülésének egyik eszköze, az következik, hogy az Alaptörvényben biztosított jogok jogosultjai gyakorolják a felsőoktatási intézményt megillető, Alaptörvényből eredő jogokat. A felsőoktatási intézmény olyan szervezethez tekinthető ezen jogok gyakorlójának, amelyben a döntéseket a felsőoktatási autonómia jogosultjai hozzák, vagy a döntések meghozatala visszavezethető a felsőoktatási autonómia gyakorlóira. Az Nftv. ilyen testületnek a szenátust tekinti, amely az Nftv. szerint az Alaptörvényből eredő jogok gyakorlója a felsőoktatási intézményen belül [Nftv. 12. § (2) bekezdés]. A szenátus tagjai választás útján nyerik el megbízásukat, és az Nftv. szenátusi összetétellel kapcsolatos rendelkezései biztosítják azt, hogy a szenátus tagjai a felsőoktatási autonómia letéteményeseit képviseljék.
- [37] Az Nftv. alapján a szenátus a) határozza meg a felsőoktatási intézmény képzési és kutatási feladatait, és ellenőrzi azok végrehajtását; b) állapítja meg saját működésének rendjét; c) fogadja el – középtávra, legalább négyéves időszakra, évenkénti bontásban meghatározva a végrehajtás feladatait – az intézményfejlesztési tervet, illetve annak részeként a kutatási-fejlesztési innovációs stratégiát; d) javaslatot tesz a rektori pályázati felhívás tartalmára, elbírálja a rektori pályázatokat és megválasztja a rektorjelöltet, továbbá értékeli a rektor vezetői tevékenységét; e) fogadja el az intézmény ea) képzési programját, eb) szervezeti és működési szabályzatát, doktori szabályzatát, ed) a fenntartó által meghatározott keretek között költségvetését, ee) a számviteli rendelkezések alapján elkészített éves beszámolóját; f) határozza meg az intézményben fa) a hallgatói tanácsadás rendszerét, fb) az oktatói munka hallgatói véleményezési rendszerét; g) a fenntartó egyetértésével dönt gb) az intézmény vagyongazdálkodási tervéről, gc) gazdálkodó szervezet alapításáról, gd) gazdálkodó szervezetben részesedés szerzéséről; h) a szenátus dönt továbbá hb) a tudományos tanács létrehozásáról, tagjainak és elnökének megválasztásáról, hc) az oktatói, kutatói és vezetői pályázatok rangsorolásáról, címek, kitüntetések adományozásáról, hd) a doktori iskola létesítéséről, megszüntetéséről és a doktori képzés indításáról, he) nemzeti felsőoktatási ösztöndíj adományozásának kezdeményezéséről, hf) képzés indításának, illetve megszüntetésének kezdeményezéséről.
- [38] 3. A bírói kezdeményezés tárgya az Nftv. azon szabálya, amely az egyes fenntartókhoz képest speciális rendelkezéseket ír elő. Az Nftv. 96. § (6) bekezdése alapján „a magán felsőoktatási intézmény alapító okirata a(z) Nftv.) 12. § (3) bekezdésében és a 73. § (3) bekezdésében foglaltaktól eltérően úgy is rendelkezhet, hogy a fenntartó fogadja el a felsőoktatási intézmény költségvetését, a számviteli rendelkezések alapján elkészített éves beszámolóját, szervezeti és működési szabályzatát, vagyongazdálkodási tervét, gazdálkodó szervezet alapítását, gazdálkodó szervezetben történő részesedés szerzését, valamint a fenntartó írja ki a rektori pályázatot”. Az Nftv. a felsőoktatási intézmények egyik formáját tekintve lehetőséget ad arra az alapítónak (fenntartónak), hogy olyan tárgyban hozzon – az alapító okirat felhatalmazása alapján – döntést, amely az Nftv. főszabálya szerint a szenátus hatásköre. A kezdeményező bíróság álláspontja szerint az érintett döntési hatáskörök a felsőoktatási autonómia érvényesülését biztosító hatáskörök, ezért az olyan döntés, melyben az autonómia letéteményese nem működik közre, sérti a felsőoktatási intézmény autonómiát.
- [39] Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat során észlelte, hogy a kezdeményezéssel kapcsolatban az Országgyűlés elfogadta a Kvatv.-t, amelynek 22. § (4) bekezdése az Nftv. 94. § (6) bekezdésében foglalt döntési jogosítványokat a fenntartó úgy gyakorolhatja, hogy „a szenátusnak az alapító okiratban véleményezési vagy egyetértési jogot kell biztosítani” [Kvatv. 22. § (4) bekezdés]. Az új szabály a kezdeményezéssel érintett közfeladatot

ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványra is vonatkozik a Kvatv. 1. melléklet 27. sora alapján. A fenntartó jogi személy alapító okiratát a törvény hatálybalépését követő legkésőbb 6 hónapon belül kell módosítani [Kvatv. 31. § (1) bekezdés].

- [40] Az indítványozó által felvetett alkotmányossági problémára okot adó jogszabályi környezetet a jogalkotó az időközben megalkotott Kvatv. vonatkozó rendelkezésével megváltoztatta. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a módosított törvény alapján a felsőoktatási autonómia letéteményese az Nftv.-ben nevesített azon jogkörökkel kapcsolatban, melyek korábban a kuratórium hatáskörébe tartoztak – az alapító okirat rendelkezései szerint – véleményezési vagy egyetértési jogot gyakorol. Az eljáró bíróság azért tartotta alaptörvény-ellenesnek a támadott rendelkezést, mert a kuratóriumot a támadott szabály olyan jogkörök gyakorlására hatalmazta fel, amely a felsőoktatási intézményi autonómia által védett tudományos, oktatási és kutatási tevékenységét érintik. Abból fakadóan, hogy a felsőoktatási intézmény oktatási-kutatási önállóságának letéteményesei a döntésre jogosult testületben nem rendelkeznek képvisellel, a hatáskörök gyakorlására feljogosító Nftv.-beli szabály az indítványozó szerint sérti a felsőoktatási intézmény Alaptörvényben védett autonómiáját.
- [41] 4. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a fenntartói jogkör gyakorlása és a felsőoktatási intézmény szenátusának döntési hatásköreinél az Nftv. olyan szabályozást követ, amely egyes kérdésekben a fenntartó (kuratórium) önálló döntését, más esetekben a szenátus önálló döntését, végül a fenntartónak a szenátus közreműködésével hozott közös döntését írja elő. Az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdésében biztosított intézményi autonómia és a felsőoktatási intézményrendszer fenntartásának kötelezettsége egy közös célt követ: a felsőoktatáshoz való jog biztosítását. Ebből következően az állam feladata olyan intézményrendszert kialakítani, amely a felsőoktatás működését és az autonómia érvényesülését egyaránt biztosítja. Az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdéséből következően az intézményi megoldások több fajtája levezethető azzal a feltétellel, hogy az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdésében biztosított felsőoktatási oktatási-kutatási önállóság nem sérülhet. Az Alkotmánybíróság utal ugyanakkor e helyütt arra, hogy a felsőoktatási intézményrendszert nem csak a felsőoktatási intézmények működtetik. A felsőoktatási intézményrendszer minősége, az oktatás-kutatási szabadság biztosítása számos a felsőoktatási intézményen belüli és kívüli intézmény közreműködésével valósul meg. A felsőoktatási intézményrendszeren kívüli külső szerv látja el a felsőoktatási igazgatási feladatokat (Oktatási Hivatal), független testületként minőségellenőrzést végez a Magyar Akkreditációs Bizottság, végső soron pedig külső intézménynek minősül az Országgyűlés is, amelynek a döntése szükséges a felsőoktatási intézmény állami elismeréséhez vagy megszűnéséhez, és ilyen külső közreműködő a köztársasági elnök is, aki az egyetemi tanárokat és rektorokat kinevezi. A felsőoktatási intézményrendszer belső intézményi oldalával szemben támasztott követelmények alapján (például állandó oktatói kar, állandó székhely) kaphat a felsőoktatási intézmény működési engedélyt, melynek hiányában nem végezhet felsőoktatási tevékenységet. A fenntartói jogkört gyakorló kuratórium és a felsőoktatási intézmény közös feladata és közös felelőssége a felsőoktatási intézmény működési hatékonyságának és oktatási-kutatási minőségének biztosítása. A bírói kezdeményezéssel érintett felsőoktatási intézmény kuratóriuma és a szenátus ebben a tekintetben azonos érdekállású testületeknek tekinthetők. Nem létezhet fenntartó autonóm felsőoktatási intézmény hiányában, és olyan autonóm felsőoktatási intézmény sem, amelynek a működését a fenntartó nem tudja biztosítani.
- [42] Az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdésében biztosított felsőoktatási autonómia védelmét olyan szervezeti szabályozás biztosítja, amely az autonómia letéteményesének érdemi befolyást biztosít az autonómia által érintett döntésekre. Az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdésével csak olyan szabályozás állhat összhangban, amely a felsőoktatási autonómiát biztosítja, ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy a felsőoktatási intézménnyel kapcsolatban minden döntés szükségképpen a felsőoktatási autonómia alanyainak képviselői hozhatnak csak meg. A döntések különböző módon érinthetik a felsőoktatási autonómiát, így a szenátus hatásköre is hatáskörrel hatáskörre vizsgálendő.
- [43] 5. Az Alkotmánybíróság ezt követően a támadott szabályozásban érintett egyes hatáskörök és a felsőoktatási intézmények autonómiájának kapcsolatát tekintette át.
- [44] A költségvetés elfogadása a költségvetésről hozott végső döntés. Az Nftv. általános szabályai szerint a fenntartó közli a felsőoktatási intézmény költségvetésének kereteit (főösszegeit) [Nftv. 73. § (3) bekezdés a) pont]. A szenátus ezek alapján tudja meghatározni a felsőoktatási intézmény költségvetését. Ebből fakadóan az általános szabályok szerint is a szenátus legfeljebb a költségvetés keretein belül rendelkezik döntési kompetenciával. Az Nftv. támadott szabálya ehhez képest rendelkezik akként, hogy a fenntartó fogadja el a felsőoktatási

intézmény költségvetését. A felsőoktatási autonómia oktatási-kutatási oldalához szükségképpen hozzátartozik az, hogy a felsőoktatási intézmény költségvetésének kialakítása során az autonómia letéteményesei befolyással rendelkezzenek. A felsőoktatási intézmény oktatási-kutatási feladataihoz rendelt költségvetési tételek megalkotása során a szenátusnak érdemi befolyást kell biztosítani megismerési és javaslatvételi, konzultatív jogosítványokon keresztül, a szenátus közreműködése a költségvetés megalkotása során nem zárható ki. A felsőoktatási intézmény működtetéséért a fenntartó felelős, és a működtetés szükségképpen feltételezi azt, hogy az a mindenkori gazdálkodási keretek között észszerűen valósuljon meg. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a költségvetés végleges elfogadása a kuratórium részéről nem sérti a felsőoktatási intézmény autonómiáját, amennyiben a költségvetés részletes megalkotásában a szenátus érdemi megismerési, javaslatvételi és véleményezési lehetőséggel bírt, ha ez biztosított, akkor van befolyása a szenátusnak a költségvetésre, mert annak tartalma változhat a szenátus javaslata, véleménye alapján. Az Alkotmánybíróság megállapítja azt, hogy a számviteli rendelkezések alapján elkészített éves beszámoló fenntartó általi elfogadása ugyanezen okokból szintén nem ütközik az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdésébe.

- [45] A szervezeti és működési szabályzat a felsőoktatási intézmény működési rendjét döntően, de nem kizárólagosan meghatározó dokumentum. A felsőoktatási intézmény autonómiája szükségképpen feltételezi azt a szervezeti keretet, amely az autonómiát garantálni képes. A szervezeti keret megalkotása ugyan az Nftv. általános szabályai szerint olyan hatáskör, amelyet a szenátus gyakorol, ugyanakkor a fenntartó a szervezeti és működési szabályzat egységességét, teljességét, törvényességét és hatékonyságnak való megfelelését vizsgálja [Nftv. 73. § (4) bekezdés]. Az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdése és XI. cikk (2) bekezdése alapján alkotmányos követelmény, hogy a szervezeti és működési szabályzat megalkotásában a felsőoktatási autonómia letéteményese érdemi módon közreműködjön. A szervezeti és működési szabályzat kialakítása nem önmagáért való szabályozási hatáskör, hanem a felsőoktatási intézmény belső felépítését és működését biztosítja, a különböző intézményen belüli érdekeket összehangolja. Ezzel együtt a szervezeti és működési szabályzatnak olyannak kell lennie, ami a felsőoktatási intézmény működtetésére alkalmas. A felsőoktatási intézmény működtetése a fenntartó feladata, azonban ezt nem gyakorolhatja úgy, hogy a felsőoktatási autonómiát biztosító szervezeti keretet ellehetetleníti, működésképtelenné teszi. A kuratórium és a szenátus közös érdeke a felsőoktatási intézmény sikeres és hatékony működtetése. Ez szükségképpen feltételezi, hogy az azonos érdek melletti konfliktusokat a két szerv kölcsönös együttműködése során képes legyen feloldani a felsőoktatási intézmény működőképességének biztosítása érdekében. Bármely szerv is jogosult kizárólagosan dönteni a szervezeti és működési rend elfogadásáról, az Alaptörvény XI. cikk és X. cikk (3) bekezdéséből fakadó felsőoktatási intézményrendszer fenntarthatóságának biztosításából és a felsőoktatási intézményi autonómia garantálásából következő alkotmányos követelmény, hogy a két szerv kölcsönösen együttműködve, a döntés érdemi előkészítésével és az ellentétes vélemények kifejtésének teret adva, azok megtárgyalásával tudja biztosítani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy mindezek biztosítása alkotmányos követelmény, melynek érvényre juttatásával a támadott szabály vizsgált fordulata nem alaptörvény-ellenes.
- [46] A rektor a felsőoktatási intézmény vezetője, törvényes képviselője és a szenátus elnöke. A támadott szabályozás szerint a rektori pályázatot a kuratórium írja ki. A rektor személyének kiválasztása több eljárási cselekményből áll. A rektor a felsőoktatási intézmény működésének első számú felelőse, a megválasztása és kinevezése a felsőoktatási intézmények működőképességének garanciája. A hatályos jogszabályok szigorú előírásokat támasztanak a rektor személyével szemben (például egyetemi tanári kinevezés), és a rektorokat a köztársasági elnök nevezi ki. A rektori pályázat kiírása mint eljárási mozzanat szükségképpen feltételezi azt, hogy a rektori pályázatra javaslatétel készüljön, mely az Nftv. alapján szenátusi jogkör. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szenátusnak érdemi befolyást biztosító jogszabályi környezet alapján a támadott szabályozás nem alaptörvény-ellenes.
- [47] A vagyongazdálkodási terv elfogadása, a gazdasági társaságban való részvétel és gazdasági társaság alapítása mind olyan jogkörök, melyek az intézményi működtetéshez szorosan tartoznak. A felsőoktatási autonómia Alaptörvényben védett elemei közül leginkább a kutatási önállósággal hozható összefüggésbe. A kutatási eredmények mint szellemi alkotások felhasználhatósága és hasznosításai kapcsolatban állnak a vagyongazdálkodási tervvel, ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a felsőoktatási intézmények autonómiája és a támadott szabályozás közötti kapcsolat közvetett, az intézmény működtetése és fenntartása mint feladat és felelősség a fenntartóé, a szenátus véleményezési jogosítványa e jogkörök gyakorlása során biztosítja azt, hogy a felsőoktatási intézmények önállósága ne sérüljön. Az Alkotmánybíróság ezért megállapítja, hogy a szabályozás ezen fordulata nem alaptörvény-ellenes.

- [48] Az Alkotmánybíróság – az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján – a rendelkező rész 1. pontja szerinti alkotmányos követelményt fűzte az Nftv. 94. § (6) bekezdéséhez és a Kvatv. 22. § (4) bekezdéséhez annak érdekében, hogy az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdése részét képező felsőoktatási oktatási-kutatási autonómia, valamint a XI. cikk (2) bekezdése szerinti felsőoktatáshoz való jog érvényre jusson azokban a fenntartói döntési jogosítványokban, amelyek a felsőoktatási intézményi autonómiát érintik. Az alkotmányos követelmény alapján a fenntartónak a döntéshozatali eljárása során a mérlegelése körébe kell vonnia a szenátus indokolt javaslatát.
- [49] Habár az ügyben érintett felsőoktatási intézmény alapító okirata a szenátus véleményezési jogát a támadott szabályozással kapcsolatban már tartalmazza, az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az alkotmányos követelmény érvényesítésének eszköze az, hogy a fenntartói jogokat gyakorló intézmény a hatálybalépésre nyitva álló időtartamon belül mihamarabb eleget tesz az alapító okirat módosítási kötelezettségének.

VI.

- [50] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben való közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2021. június 8.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [51] A többségi határozat rendelkező részével és nagyrészt az indokolásával is egyetértek, azonban úgy vélem, hogy az SZFE-törvényre vonatkozó indítványi elem visszautasítása, pontosabban annak indokolása félreértelmezhető.
- [52] A határozat rögzíti, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bírói kezdeményezések esetében az indítványozó bíró csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg – annak indokolása mellett, hogy azt miért kell alkalmaznia.
- [53] Majd megállapítja, hogy az SZFE-törvény egészének – a kellő idő elvének sérelme miatti – alaptörvény-ellenességét állító indítványi elem nem felel meg a határozottság követelményének, mivel az indítványozó nem jelölte meg pontosan, hogy a törvény mely rendelkezését tartja alaptörvény-ellenesnek.

- [54] A többségi döntés pedig e két premissza alapján levonja a konklúziót, ti., hogy az SZFE-törvény nem minősül az ügyben alkalmazandó normának.
- [55] Álláspontom szerint a fenti indokolás inkoherens, egyes elemei pedig nem feltétlenül következnek egymásból. Úgy vélem, külön kellett volna választani annak a kérdését, hogy kellett-e alkalmaznia a bíróságnak az SZFE-törvényt, attól a kérdéstől, hogy annak mely rendelkezését támadta az indítványozó.
- [56] Ha ugyanis a bíróságnak nem kellett alkalmaznia az SZFE-törvényt, akkor lényegtelen, hogy annak mely rendelkezését támadta, mindenképp vissza kell utasítani ezt az indítványi elemet.
- [57] Ha viszont alkalmaznia kellett, akkor az adott esetben az is megfelel a határozottság követelményének, ha az indítványozó a törvény egészét támadta, tekintettel arra, hogy a kellő idő elvének sérelmére hivatkozó indítványozónak ilyenkor az a problémája, hogy nem volt kellő idő az adott törvény (akár egésze) alkalmazására való felkészülésre.
- [58] A tárgyi ügyben tehát annak nem volt jelentősége, hogy az indítványozó nem jelölte meg konkrétan az SZFE-törvény általa sérelmesnek tartott, konkrét rendelkezéseit.
- [59] Álláspontom szerint a fentiekből következően elegendő lett volna annak megállapítása mellett visszautasítani az indítványt, hogy a bíróságnak az adott perben felmerült jogvitában nem kellett alkalmaznia az SZFE-törvényt. Ugyanis a többségi határozat indokolása úgy is értelmezhető, mintha határozott kérelem esetén lehetőség lett volna az SZFE-törvény érdemi vizsgálatára.
- [60] Természetesen ez utóbbi lehetőség sem zárható ki ipso iure, viszont az indítványt nem lehet egyszerre el- és visszautasítani.

Budapest, 2021. június 8.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [61] Egyetértek a határozattal, azonban az Abtv. 66. § (3) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva – az alábbiakban kifejtettek szerint – a határozathoz a következő párhuzamos indokolás csatolását tartom szükségesnek.
- [62] Mindenekelőtt kiemelném, hogy az ügy tárgyalását megelőzően kétely merült fel bennem a bírói kezdeményezés érdemi elbírálhatósága tekintetében. Álláspontom szerint ugyanis az indítványozó bíróság nem igazolta meggyőzően, hogy a támadott (teljes) SZFE-törvényt, valamint az Nftv. 94. § (6) bekezdését alkalmaznia kellene. Az indítvány pusztán kijelenti, hogy a támadott jogszabályok a bíróság előtt levő egyedi ügy elbírálása során alkalmazandók, ezt azonban nem támasztja alá (lásd indítvány utolsó oldala). A bírói kezdeményezésből az sem állapítható meg egyértelműen, hogy mi az eljárás tárgya, az eljáró bíróság minden valószínűség szerint azt vizsgálja, hogy az SZMSZ, illetve az alapító okirat kiadása során a hallgatói önkormányzat jogai sérültek-e.
- [63] Az indítvány elutasításával egyetértek, és megszavaztam a hivatalból megállapított alkotmányos követelményt is. Tettem ezt azzal együtt, vagy annak ellenére, hogy álláspontom szerint az Alkotmánybíróság nem kapcsolhat alkotmányos követelményt olyan jogszabályhoz, illetve jogszabályi rendelkezéshez, melyet az eljáró bíróság sem nem támad, sem nem alkalmaz. Az Abtv. 46. § (3) bekezdése ugyanis úgy fogalmaz, hogy az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában határozattal megállapíthatja azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeknek a vizsgált, illetve a bírósági eljárásban alkalmazandó jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie. Véleményem szerint az alkotmányos követelményben megjelenő Kvatv. 22. § (4) bekezdése sem a vizsgált, sem az alkalmazandó jogszabályi körbe nem tartozik, továbbá az indítványozó bíróság sem hivatkozik rá, ennek megfelelően számomra kétséges, hogy alkotmányos követelmény alapítható-e rá.

- [64] Ugyanakkor az alkotmányos követelményt azért szavaztam meg, mert annak érdemi tartalmát támogatni tudom, tekintettel arra, hogy az nem teremt egyetértési jogot a felsőoktatási intézmény szenátusa számára, csupán arra biztosít lehetőséget, hogy a fenntartó a döntéshozatali eljárása során a szenátus indokolt javaslatát a mérlegelése körébe vonja.

Budapest, 2021. június 8.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [65] Egyetértek a határozatban megfogalmazott alkotmányos követelmény tartalmával, és a határozat rendelkező részének egyéb elemeivel is. Ugyanakkor az indokolás csak korlátozottan tárta fel a felsőoktatási autonómia tartalmát. Az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdése rögzíti, hogy „a felsőoktatási intézmények a kutatás és a tanítás tartalmát, módszereit illetően önállóak, szervezeti rendjüket törvény szabályozza. Az állami felsőoktatási intézmények gazdálkodási rendjét törvény keretei között a Kormány határozza meg, gazdálkodásukat a Kormány felügyeli.” Ez a megfogalmazás – a korábbi Alkotmány hatálya alatt elfogadott 62/2009. (VI. 16.) AB határozattal egyezően – az egyetemek tudományos (a határozat szóhasználatában: oktatási-kutatási) autonómiáját állítja középpontba. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéséből ugyanakkor nem vonható le olyan következtetés, hogy szervezeti kérdésekben a törvényhozónak, gazdálkodási kérdésekben pedig a Kormánynak szabad keze van; ha ugyanis a szervezeti és gazdálkodási kérdések érintik a felsőoktatási intézmény tudományos, oktatási vagy épp művészi tevékenységét, akkor az autonómia nem hagyható figyelmen kívül. Az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdésében védett autonómiát korlátozó gazdasági vagy szervezeti rendelkezés csak akkor alkotmányos, ha e rendelkezés az alapjogok korlátozására irányadó, Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített feltételeknek eleget tesz. Ha viszont a szervezeti vagy gazdálkodási kérdés nem érinti a felsőoktatási intézmény tudományos önállóságát, a törvényhozónak, illetve a Kormánynak szabad keze van a kérdés eldöntésére. Minél szorosabb tehát a kapcsolat a szervezeti vagy gazdálkodási kérdés és a felsőoktatási intézmény oktatói, kutatói, művészi tevékenysége között, annál nagyobb teret kell adni az autonómiának, ugyanakkor kevésbé védett az autonómia, ha a szervezeti, gazdálkodási kérdés azzal csak érintőlegesen van kapcsolatban.

Budapest, 2021. június 8.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [66] Nem támogatom a többségi határozatot. A most folyó egyetemi reform kapcsán elénk terjesztett indítvány módot adott volna, hogy az Alkotmánybíróság kifejtse álláspontját a tudomány szabadsága és az egyetemek működésének tudományhoz kötöttsége, illetve az e téren található problémák ügyében, de a határozat nem élt ezzel a lehetőséggel. Így azonban a kérdést leszűkítve az egyetemek szervezeti autonómiájára félre futott megítélésem szerint a testületi többség döntése.
- [67] Látni kell, hogy az egyetemek autonómiáját – szemben az alsóbb fokú oktatási szintekkel – az alapozza meg, hogy az európai fejlődésben az egyetemek voltak mindig a tudományos kutatás bázisai, még ha az utóbbi évtizedekben már nem egyetemhez tartozó kutatóintézetek is létrejöttek. Így az egyetemi autonómia tartalmilag a teljes mögöttes tudósközösséget és tudományos kutatási szabadságát védi. Ezt fejezi ki az Alaptörvény X. cikkének szerkezete, mely az (1) és (2) bekezdésében a tudományos kutatás szabadságát mondja ki, majd a (3) bekezdésében tér rá a felsőoktatási intézmények tudományos kutatásokat illető autonómiájára, mind

az előbbiekből folyó derivátumra. Ez azonban azt jelenti, hogy az egyetemi autonómia csak a mögöttes tudományos közösség értékeléséhez kötöttség függvényében lehetséges, mert enélkül csak az egyetemi belső lobbik beltenyészeti működése uralja el az egyetemeket. A határozat indokolása azonban ezt a fontos alkotmányos összefüggést teljes mértékben kihagyja a helyzet tisztázásából, és ez kihat a rendelkező rész tartalmára is.

- [68] Hogy történik ez a mögöttes tudományos közösségi értékelés? A tudományelméletben és a tudományszociológiában már évtizedek óta bevetté vált, hogy tudósközösség a tudományos alkotások megidézésével és kritikájával értékeli egyes tagjait, és kinek mekkora az idézettségi mutatója, akora a tudósteljesítménye. Akit nem idéznek az nulla, az tudósként nem teljesít. Ez a körülöttünk lévő világban már bevetté vált a természettudományokban és a műszaki tudományokban, és ezekben az egyetemi szektorokban itthon is jórészt így van. Ám az egyetemek társadalomtudományi, jogtudományi és művészeti szektorokban ez teljesen idegen maradt. Így a rendszerváltás óta ezek az egyetemi szektorok az államhatalomtól már függetlenül élnek egyetemi autonómiájukat, de sajnálatos módon ugyanígy az alapul fekvő tudósközösségeiktől is. A mai egyetemi életet így jórészt a mögöttes tudósközösségektől elszakadt belső egyetemi lobbik dominanciája jellemzi. De a rendszerváltás óta annyi változás azért végbement, hogy a politikai versengés következtében ezek a hatalmi erőforrásokat is jelentő társadalomtudományi egyetemi intézmények átpolitizálódtak. Ez az egyetemi autonómia különösen nem érvényesül a nyugati világ szellemi életében dominanciát elért balliberális politikai táborral szemben.
- [69] Ez a politikai kötöttség a mai helyzetben csak úgy szüntethető meg, ha az egyetemi és akadémiai vezetést kiragadják törvényi úton a beltenyészeti egyetemi lobbik kezéből, másrészt az így a lobbiktól megszabadított egyetemi-akadémiai közösségeket alávetik a teljes tudósközösség értékelési mérésének. Példaként utalni lehet, hogy az átfogó német kulturális térségben – így Ausztriában is – a spontán módon kialakuló beltenyészeti és belső lobbik elfojtására már generációk óta bevetté vált, hogy a professzori kinevezéshez szükséges tudományos minősítés, a habilitációs disszertáció megvédése után csak más egyetemre lehet kinevezni professzornak, és ehhez ott kell hagyni a felnevelő egyetemet. Az egyetemi karok belső lobbiképződése így már a kiindulópontjaiban megtörik.
- [70] Fontos még egyszer kiemelni, hogy a felsőoktatási, egyetemi autonómia alapvetően a tudományos kutatás szabadságán nyugszik, és ez annak derivátuma. Így ennek a letéteményesei nem az egyes egyetemek, hanem a tudományágak teljes tudósközösségei. Így, ha az autonómiára hivatkozva ezektől elszakadnak az egyes egyetemi karok, bezárkózva a beltenyészeti és az „egyetemi bárói”, „akadémiai bárói” rendszerbe, akkor ez az autonómiával való visszaélést jelent.
- [71] A tudósközösségekhez visszakötést pedig az idézettségi mutatókhoz kötés valósít meg, és professzornak csak egy magas idézettségi mutatót elért egyetemi oktató alkalmas, illetve dékán, rektor, rektorhelyettes csak ilyen professzor lehet. A hazai egyetemi-tudományos szférában már létezik az idézettségi mutatók közhitelű nyilvántartása az utóbbi években a Magyar Tudományos Akadémia (a továbbiakban: MTA) kezelésében (ez a Magyar Tudományos Művek Tára, a továbbiakban: MTMT), csak éppen semmilyen szerepe nincs a társadalomtudományi és jogi egyetemeken, illetve a művészeti felsőoktatásban. Ezen kell változtatni, mert addig nem lehet az egyetemi beltenyészeti és lobbirendszert, illetve a politikai táborokhoz kötődést megszüntetni, amíg ez a reform nem megy végbe, és az egyetemeket, illetve az MTA-t nem kötik vissza a tudósközösségek egészéhez a mai kooptálási rendszer helyett.
- [72] A fenti elemzést szem előtt tartva azt lehet mondani, hogy a jelenlegi változtatás és egyetemi reform az alapítványi egyetem modellje felé a beltenyészeti egyetemi gárdától való elválasztásban kifejezetten üdvözlendő, de nem elégséges. Emellett még létre kellene hozni általában a hazai egyetemi rendszer egészében egy felsőoktatási törvényi módosítással az alkotmányosság érdekében, hogy az egyetemi docensi és egyetemi tanári kinevezéshez elengedhetetlen az MTA által működtetett nyilvántartás, az MTMT citációs indexének egy magasabb mutatója, és dékán, rektor, rektorhelyettes csak egyetemi tanárokból nevezhető ki. Az Alaptörvény X. cikkében foglalt tudományos kutatás szabadsága csak ilyen egyetemi intézményrendszer mellett biztosítható, és ezek szinte teljes hiánya felelős az itthoni társadalomtudományi és művészeti egyetemek, egyetemi karok átpolitizáltságáért, és sokszor a minimális tudományos teljesítményért az idézettségi mutatók szintjén is. De nem jobb a helyzet a jogi karok egy sor részlegénél sem.
- [73] Ha az Alkotmánybíróság a fent jelzett kiegészítést az Alaptörvény X. cikkének érvényesülésének érdekében mint alkotmányos mulasztást előírta volna a mostani ügy kapcsán, jelezve a mostani módosítás és egyetemi reform helyes irányát, de féloldalasságát, akkor nagyot léptünk volna előre a tudomány és a tudományegyetem-

mek alkotmányosságának megteremtése felé. Ennek elmaradása miatt nem tudtam támogatni a mostani többségi határozatot, de legalább ehhez csatoltan e különvéleményben megjelenhetnek ezek a problémák is.

Budapest, 2021. június 8.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/384/2021.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2021. évi 117. számában.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3264/2021. (VII. 7.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló kormányrendeletek módosításáról szóló 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet 6/K. §-a, valamint a 2. mellékletben foglalt táblázat 49. sora alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Balatonvilágos Község Önkormányzata indítványozó (a továbbiakban: indítványozó vagy Önkormányzat) meghatalmazott jogi képviselője (Magyar György és Társai Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló kormányrendeletek módosításáról szóló 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 6/K. §-a, valamint a 2. mellékletben foglalt táblázat 49. sora alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló kormányrendeletek módosításáról szóló 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelet módosításáról szóló 388/2020. (VIII. 7.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: Módr.) módosított R.-ben a Kormány nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű – szállodafejlesztésre, valamint ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális fejlesztések és kapcsolódó ingatlanfejlesztés megvalósítására irányuló – beruházással nyilvánította Balatonvilágos közigazgatási területén elhelyezkedő, meghatározott (az ingatlan-nyilvántartás szerint Balatonvilágos belterület 291, 292, 293, 294, 295/5, 295/6, 295/7, 295/8, 295/9, 295/10, 295/11, 295/12, 295/13, 295/14, 295/15, 295/16, 295/17, 296, 297, 298, 301/1, 302, 303/2, 1392 és 1412) helyrajzi számú ingatlanok építési beruházásait. Ezekre a telkekre és az azokból telekalakítással kialakításra kerülő telkekre az R. állapítja meg a beépítés szabályait, valamint az egyedi építési követelményeket.
- [3] Az indítvány benyújtását követően a Kormány elfogadta az R. módosításáról szóló 136/2021. (III. 22.) Korm. rendeletet, amely hatályon kívül helyezte a megsemmisíteni kért 6/K. § (7) bekezdését, amely a 1392. helyrajzi számú ingatlanra vonatkozó előírásokat tartalmazta, valamint hatályon kívül helyezte a 1392. helyrajzi számot az R. 2. mellékletének 49. sorából. Ennek eredményeként jelentős méretű területet (ahol nagyobb méretű szálloda került volna megépítésre) nem érint a vitatott szabályozás.
- [4] Az indítványozó előadása szerint az érintett területen a korábban állami tulajdonú ingatlanok vagyongazdálkodási jogát 2007-től egy gazdasági társaság gyakorolta a Magyar Állam nevében tulajdonosi jogok gyakorlását ellátó

Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-vel (a továbbiakban: MNV Zrt.) kötött vagyonkezelési szerződés (a továbbiakban: Vksz.) alapján. 2013-ban pedig a gazdasági társaság az Önkormányzattal településrendezési szerződést (a továbbiakban: Trsz.) kötött.

- [5] Az indítványozó álláspontja szerint az R. a hatályos településrendezési eszközökben, valamint a gazdasági társasággal kötött érvényes szerződésekben rögzítettekkel ellentétes beépítési szabályokat állapít meg. Kifogásolja, hogy Vksz.-t nem módosították, és az Önkormányzat többszöri kezdeményezése, valamint az érintett gazdasági társaság támogató nyilatkozata ellenére az állami tulajdonú területek nem kerültek az Önkormányzat tulajdonába. Továbbá az R. kifogásolt rendelkezései ellentétesek a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvénnyel (a továbbiakban: Trtv.), ekként a közérdekkel.
- [6] 2. Az indítványozó szerint az R. az Alaptörvény 31. cikk (1) bekezdésén és a 32. cikk (1) bekezdés a) pontján alapuló hatáskörét, továbbá az e hatáskörön alapuló közjogi jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezéseket állapít meg, amelynek következtében az Alaptörvényből eredő hatáskörei sérülnek, azt az R. lényegében elvonja, mert az általa, a Balatonvilágos Község Helyi Építési Szabályzatról szóló 6/2019. (VI. 4.) Balatonvilágos Község Önkormányzat képviselő-testületének önkormányzati rendeletével (a továbbiakban: HÉSZ) megállapított szabályokkal ellentétes rendelkezéseket rögzít. E körben sérelmezi azt is, hogy a HÉSZ-t érintően a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Ngtv.) 6/H. §-a szerinti eljárások sem kerültek lefolytatásra az R. sérelmezett rendelkezéseinek hatálybalépésével összefüggésben. Álláspontja szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a képviselői demokrácia és a népszuverenitás alkotmányos elveire tekintettel megfelel-e a demokratikus jogállami működés követelményeinek, továbbá a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját biztosítja-e, ha a helyi választópolgárok közösségét megillető jog, vagyis a helyi önkormányzás joga alapján, a helyi választópolgárok által közvetlenül megválasztott testület Alaptörvényben biztosított hatáskörét a Kormány elvonja akként, hogy a települési önkormányzat rendeletének közjogi értelemben érvényes és hatályos szabályaival ellentétes szabályokat állapít meg kormányrendeletben úgy, hogy az ezzel kapcsolatos, törvényben rögzített eljárások nem kerülnek lefolytatásra.
- [7] Hangsúlyozza, hogy a helyi önkormányzat hatáskörét csak sarkalatos törvény szabályozhatja és szűkítheti, kormányrendelet nem. Álláspontja szerint hatáskörelvonást jelent, ha jogalkotóként a Kormány az eredeti hatáskört a hatáskörgyakorló önkormányzatnál meghagyja ugyan, de a szabályozás és hatáskörgyakorlás konkrét tárgyát, amelyen a hatáskör ténylegesen gyakorolható – jelen esetben az R. kifogásolt rendelkezései szerinti ingatlanokat – részben, vagy egészben a saját maga által megalkotott jogszabály hatálya alá helyezi. Mindez sérti az Alaptörvény 31. cikk (3) bekezdését, ugyanis az R. sérelmezett rendelkezései nem vonhatták volna el az adott ingatlanokra kiterjedő szabályozási hatáskörét, azt csak sarkalatos törvény tehetné volna meg. Úgy véli, amennyiben az önkormányzatokon kívüli egyéb, jogalkotási hatáskörrel felruházott szervek nem a törvény keretei között alkothatnának az önkormányzati rendeletekkel ellentétes tartalmú jogszabályokat, akkor az ilyen típusú jogalkotás önkényes lenne, sértené a jogbiztonság elvét, és a jogalkalmazók számára is kiszámíthatatlan helyzetet teremthetne.
- [8] 3. Mivel a helyi önkormányzás joga mint alapjog az Alaptörvény XXIII. cikkének rendelkezéseiből ered, ezért az R. sérelmezett rendelkezéseit az Alaptörvény XXIII. cikk (1)–(5) és (8) bekezdéseivel is ellentétesnek tartja.
- [9] Álláspontja szerint az R. sérelmezett rendelkezései ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (3)–(4) bekezdéseivel, az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdésével, valamint – mivel azok sértik a Helyi Önkormányzatok Európai Chartáját, illetőleg a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájáról szóló, 1985. október 15-én, Strasbourgban kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1997. évi XV. törvény rendelkezéseit is – az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdéseivel.
- [10] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének megsértésére arra figyelemmel hivatkozik, hogy a Kormány mint jogalkotó az R. sérelmezett rendelkezéseinek megalkotásával és hatályba léptetésével a számára, mint HÉSZ-t megalkotó és az R. miatt szükség szerint azt módosítani kényszerülő önkormányzat részére kellő felkészülési időt nem biztosított, mivel az R.-t módosító Módr. 1. §-a és 1. számú melléklete, amely az R. kifogásolt rendelkezéseit beiktatta, a Magyar Közlönyben 2020. augusztus 7. napján jelent meg és másnap, 2020. augusztus 8. napján már hatályba is lépett.

- [11] 4. A Miniszterelnökséget vezető miniszter *amicus curiae* beadványt terjesztett az Alkotmánybíróság elé, amelyben kifejtette az indítvánnyal kapcsolatos álláspontját.

II.

- [12] 1.. Az Alaptörvénynek az indítvány által felhívott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

[...]

(3) A közhatalom forrása a nép.

(4) A nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja.”

„Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

(3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.”

„T) cikk (3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.”

„XXIII. cikk (1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

(2) Az Európai Unió más tagállamának magyarországi lakóhellyel rendelkező minden nagykorú állampolgárának joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

(3) Magyarországon menekültként, bevándoroltként vagy letelepedettként elismert minden nagykorú személynek joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó legyen.

(4) Sarkalatos törvény a választójogot vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételekhez kötheti.

(5) A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán a választópolgár lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén választhat. A választópolgár a szavazás jogát lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén gyakorolhatja.

[...]

(8) Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen. Törvény határozza meg azokat a közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be.”

„31. cikk (1) Magyarországon a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében helyi önkormányzatok működnek.

[...]

(3) A helyi önkormányzatokra vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

„32. cikk (1) A helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között a) rendeletet alkot;”

- [13] 2. Az R.-nek az indítvány benyújtásakor hatályos rendelkezései:

„6/K. § (1) A 2. mellékletben foglalt táblázat 49. sora szerinti beruházás esetében a 2. mellékletben foglalt táblázat B:49 mezőjében megjelölt telkekre és az azokból telekalakítással kialakításra kerülő telkekre a beépítés szabályait és az egyedi építési követelményeket a (2)–(9) bekezdés állapítja meg, azzal, hogy ha a hatályos településrendezési eszköz vagy az OTÉK [253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet] a beépítés és az egyedi építési követelmények (2)–(9) bekezdésben meghatározott sajátos szabályaival ellentétes, vagy azokat korlátozza,

illetve azzal össze nem egyeztethető előírást tartalmaz, akkor a településrendezési eszköz vagy az OTÉK ezen rendelkezéseit nem kell alkalmazni.

(2) A Balatonvilágos belterület 292, 295/5, 297, 301/1, 302 és 303/2 helyrajzi számú telkekre meghatározott sajátos beépítési szabályok és egyedi építési követelmények:

1. a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 80%,
2. az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 18,0 méter, a 295/5 helyrajzi számú telek tekintetében az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 15,0 méter,
3. a kialakítható telek legkisebb területe 800 m²,
4. a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 20%,
5. a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 85%,
6. a szintterületi mutató nem korlátozott,
7. a telkeken vegyes, lakó, strand, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely, kikötő és üdülő rendeltetésű épületek, illetve ezek kiszolgáló építményei elhelyezhetők,
8. a hatályos településrendezési eszköz szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
9. a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetészerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 30%-ának, strand esetén 50%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázst, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
10. az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe,
11. a telkek beépítési módja szabadon álló,
12. a telken elhelyezhető épületek és rendeltetési egységek száma nem korlátozott,
13. bármely épület által elfoglalt beépített alapterület meghaladhatja az övezetben kialakítható, legkisebb telekméret és a megengedett legnagyobb beépítési százalék szorzatának kétszeresét,
14. a közlekedési létesítmények és műtárgyak korlátozás nélkül elhelyezhetők,
15. a meglévő épületek bővítése nem korlátozott,
16. magánút korlátozás nélkül létesíthető.

(3) A Balatonvilágos belterület 294 helyrajzi számú telkekre vonatkozó sajátos beépítési szabályok:

- a) a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 30%,
- b) az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 12,5 méter,
- c) a kialakítható telek legkisebb területe 800 m²,
- d) a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 40%,
- e) a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 40%,
- f) a szintterületi mutató nem korlátozott,
- g) bármely épület által elfoglalt beépített alapterület meghaladhatja az övezetben kialakítható legkisebb telekméret és a megengedett legnagyobb beépítési százalék szorzatának kétszeresét,
- h) a hatályos településrendezési eszköz szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
- i) a telken elhelyezhető épületek és rendeltetési egységek száma nem korlátozott,
- j) a telken vegyes, üdülő rendeltetésű épületek, illetve ezek kiszolgáló építményei elhelyezhetők,
- k) az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe,
- l) a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetészerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 30%-ának, strand esetén 50%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázst, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
- m) a közlekedési létesítmények és műtárgyak korlátozás nélkül elhelyezhetők,
- n) a telken, illetve az abból telekalakítással létrejövő telkeken parti sétány, közhasználat céljára szolgáló terület, közhasználat elől el nem zárható terület nem alakítható ki, illetve nem állhat fenn.

(4) A Balatonvilágos belterület 295/7 és 295/8 helyrajzi számú telkekre vonatkozó sajátos beépítési szabályok:

- a) a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 25%,
- b) a kialakítható telek legkisebb területe 300 m²,
- c) a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 0%,
- d) a szintterületi mutató nem korlátozott,

- e) az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe,
f) a hatályos településrendezési eszköz szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
g) a telken kikötő, raktározási, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, illetve ezek kiszolgáló építményei elhelyezhetőek,
h) a 295/8 helyrajzi számú telek déli oldalán közhasználat elől el nem zárható terület nem állhat fenn, az északi oldalán a közhasználat elől el nem zárható területet fenn kell tartani,
i) a 295/7 helyrajzi számú telek közterületi jellegét nem kell fenntartani,
j) a telken elhelyezhető épületek és rendeltetési egységek száma nem korlátozott.
- (5) A Balatonvilágos belterület 295/6, 295/11 és 295/13 helyrajzi számú telkekre vonatkozó sajátos beépítési szabályok:
- a) a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 5%,
b) az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 12,5 méter,
c) a kialakítható telek legkisebb területe 800 m²,
d) a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 70%,
e) a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 45%,
f) a szintterületi mutató nem korlátozott,
g) a telken kikötő, kikötőüzemeltetési és vendéglátás rendeltetésű épületek elhelyezhetőek,
h) a hatályos településrendezési eszköz szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
i) az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe,
j) a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 30%-ának, strand esetén 50%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázst, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
k) a közlekedési létesítmények és műtárgyak korlátozás nélkül elhelyezhetőek,
l) a Balatonvilágos belterület 295/6 helyrajzi számú telken a 295/5 helyrajzi számú telek vízpart felé néző telekhatára mentén a 294 helyrajzi számú telekhatártól mért 70 méter hosszon parti sétány, közhasználat céljára szolgáló strandolásra alkalmas partszakasz, közhasználat céljára szolgáló strand és különleges strandterület nem alakítható ki, illetve nem állhat fenn,
m) a telken elhelyezhető épületek és rendeltetési egységek száma nem korlátozott.
- (6) A Balatonvilágos belterület 295/14 és a 295/16 helyrajzi számú telkekre vonatkozó sajátos beépítési szabályok:
- a) a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 30%,
b) az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 18 méter,
c) a kialakítható telek legkisebb területe 1000 m²,
d) a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 50%,
e) a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 40%,
f) a szintterületi mutató nem korlátozott,
g) a telken elhelyezhető épületek és rendeltetési egységek száma nem korlátozott,
h) a hatályos településrendezési eszköz szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
i) a telken vendéglátás, vegyes, üdülő és szálláshely rendeltetésű épületek és ezeket kiszolgáló építmények elhelyezhetőek,
j) az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe,
k) a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 30%-ának, strand esetén 50%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázst, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
l) a közlekedési létesítmények és műtárgyak korlátozás nélkül elhelyezhetőek,
m) a 295/14 és a 295/16 helyrajzi számú ingatlanok vonatkozásában a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 75. §-ának
ma) (4) bekezdését azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 30%,

mb) (5) bekezdését azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 50%,
mc) (6) bekezdés a) pontját azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az érintett területen vendéglátás, vegyes, üdülő és szálláshely rendeltetésű épületek és ezeket kiszolgáló építmények is elhelyezhetők.

(7) A Balatonvilágos belterület 1392 helyrajzi számú telekre meghatározott sajátos beépítési szabályok:

- a) a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 30%,
- b) az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 16,5 méter,
- c) a kialakítható telek legkisebb területe 1000 m²,
- d) a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 40%,
- e) a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 50%,
- f) a szintterületi mutató nem korlátozott,
- g) bármely épület által elfoglalt beépített alapterület meghaladhatja az övezetben kialakítható legkisebb telekméret és a megengedett legnagyobb beépítési százalék szorzatának kétszeresét,
- h) a telken vegyes, lakó, üdülő, strand, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szálláshely rendeltetésű épületek és ezek kiszolgáló építményei elhelyezhetők,
- i) a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetészerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 30%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázst, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
- j) a telkek beépítési módja szabadon álló,
- k) parti sétány, közhasználat céljára szolgáló strandolásra alkalmas partszakasz, közhasználat céljára szolgáló strand és különleges strandterület nem alakítható ki, illetve nem állhat fenn,
- l) az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe,
- m) a telken elhelyezhető épületek és rendeltetési egységek száma nem korlátozott,
- n) a közlekedési létesítmények és műtárgyak korlátozás nélkül elhelyezhetők,
- o) a hatályos településrendezési eszköz szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni.

(8) A Balatonvilágos belterület 1412 helyrajzi számú telekre meghatározott sajátos beépítési szabályok:

- a) a beépítettség megengedett legnagyobb mértéke 30%,
- b) az épületmagasság megengedett legnagyobb mértéke 9,0 méter,
- c) a kialakítható telek legkisebb területe 1500 m²,
- d) a zöldfelület megengedett legkisebb mértéke 40%,
- e) a terepszint alatti beépítés legnagyobb mértéke 50%,
- f) a szintterületi mutató nem korlátozott,
- g) a telken vegyes, lakó és üdülő rendeltetésű épületek és ezek kiszolgáló építményei elhelyezhetők,
- h) a parkolóhelyek kialakításánál az építmények és önálló rendeltetési egységek rendeltetészerű használatához előírt, az OTÉK 4. számú melléklete szerint meghatározott számú személygépkocsi-várakozóhely legalább 30%-ának elhelyezését kell biztosítani, azzal, hogy az OTÉK 42. § (11) bekezdése ezen követelmények érvényesítése esetében is alkalmazható, mélygarázst, valamint autóbusz-várakozóhelyet nem kell biztosítani,
- i) a telkek beépítési módja szabadon álló,
- j) az építési hely az érintett ingatlanok teljes területe,
- k) parkoló funkciójú telekként kialakítható telek legkisebb területe 600 m², legnagyobb területe 2000 m², valamint legkisebb szélessége, változó szélesség esetében átlagos szélessége 15 méter,
- l) a hatályos településrendezési eszköz szerinti szabályozási vonalat nem kell alkalmazni,
- m) magánút korlátozás nélkül létesíthető.

(9) A 2. mellékletben foglalt táblázat 49. sora szerinti beruházás esetében a 2. mellékletben foglalt táblázat B:49 mezőjében megjelölt telkek és az azokból telekalakítással kialakításra kerülő telkek közterületként, illetve közútként nem alakíthatók ki.”

„2. melléklet a 141/2018. (VII. 27.) Korm. rendelethez

	A beruházás megnevezése	A beruházás megvalósításának helyszíne	Koordinációra kijelölt kormány megbízott
49.	Szállodafejlesztésre, valamint ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális fejlesztések és kapcsolódó ingatlanfejlesztés megvalósítására irányuló beruházás Balatonvilágos közigazgatási területén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerint Balatonvilágos belterület.	291, 292, 293, 294, 295/5, 295/6, 295/7, 295/8, 295/9, 295/10, 295/11, 295/12, 295/13, 295/14, 295/15, 295/16, 295/17, 296, 297, 298, 301/1, 302, 303/2, 1392 és 1412 helyrajzi számú ingatlanok.	Somogy Megyei Kormányhivatalt vezető kormány megbízott.”

[14] 3. A Trtv.-nek az indítvány által felhívott rendelkezései:

„71. § (1) A Balaton vízparti területein új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

(2) Meglévő beépítésre szánt területen nagyvárosias, kisvárosias és új falusias lakóterület, továbbá ipari gazdasági terület települési területfelhasználási egység nem jelölhető ki, illetve azzá nem minősíthető át.

(3) Vízparton a vegyes terület kijelölésével egyidejűleg biztosítani kell a partmenti 30 méter széles közhasználat elől el nem zárható sávot, és azon a parti sétány kialakítását.

(4) A Balaton szabályozási partvonalától számított 30 méteres sávon belül – a medencés kikötő és a hozzá kapcsolódó épületek kivételével – épület nem helyezhető el, kivéve, ha különleges terület- és településrendezési ok vagy kialakult állapot miatt a Balaton vízparti területeinek közcélú területfelhasználása tárgyában e törvény felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendelet ettől eltérően rendelkezik. Jogszerűen épített épület a Balaton szabályozási partvonalától számított 30 méteres sávon belül felújítható.

(5) Településrendezési eszköz készítése vagy módosítása során a beépítésre szánt területnek a Balaton vízparti területeivel érintett területén – az e törvény hatálybalépésekor hatályos településrendezési eszközökben kijelölt területfelhasználási egységre vonatkozóan – a településrendezési eszközben előírt megengedett legnagyobb beépítettség és beépítési magasság mértéke a területfelhasználási egység változása esetén sem növelhető, kivéve, ha az e törvény felhatalmazása alapján a Balaton vízparti területeire vonatkozó sajátos településrendezési és építési követelmények tárgyában kiadott kormányrendelet ettől eltérően rendelkezik.

(6) A Balaton elérhetősége közérdek, ezért a kialakult állapot és tulajdonviszonyok figyelembevételével mellett is, a Balaton vízparti területei közcélú területfelhasználásának meghatározása során és a településrendezési eszközökben biztosítani kell a part szabad megközelíthetőségét.

(7) A Balaton vízparti területein a településrendezési eszközökben kijelölt települési területfelhasználási egységeken elhelyezhető rendeltetések, valamint a zagyterek felhasználásának feltételeit a Kormány rendeletben határozza meg.”

„74. § (3) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet valamennyi parti településén a belterülethez csatlakozó partszakasz legkevesebb 30%-án legalább 5 m szélességű közhasználatú parti sétány helye biztosítandó a településrendezési eszközökben, kivéve, ha a kijelölés természetvédelmi érdeket sért, vagy állami feladatellátást akadályoz. Belterülethez csatlakozó partszakasznak tekinthető az a külterületi partszakasz is, amely az e törvény felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletben rögzített szabályozási partvonal és a belterület között legfeljebb 50 m szélességben húzódik.”

„75. § (6) Strand területén – tulajdoni formától függetlenül –

a) csak vendéglátó épület, pihenést, testedzést, valamint az átöltözést és tisztálkodást szolgáló építmény helyezhető el,

b) lakó- és üdülőépület, szállásférőhely, lakás nem alakítható ki.”

[15] 4. Az Ngtv.-nek az indítvány által felhívott rendelkezései:

„6/H. § (1) A közlekedési infrastruktúra-beruházással érintett települések önkormányzatainak településrendezési eszközeit

a) ha a közlekedési infrastruktúra-beruházás szerepel a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló törvényben (a továbbiakban: MATrT.), a telepítési tanulmányterv települési (a fővárosban a fővárosi és kerületi) önkormányzatnak való benyújtásától számított 4 hónapon belül összhangba kell hozni az MATrT. 14. § (1) bekezdésében foglaltakkal,

b) ha a közlekedési infrastruktúra-beruházás nem szerepel az MATrT.-ben, a térségi területfelhasználási engedély véglegesessé válásától, de legkorábban a telepítési tanulmányterv települési (a fővárosban a fővárosi és kerületi) önkormányzatnak való benyújtásától számított 4 hónapon belül összhangba kell hozni a területfelhasználási engedélyben foglaltakkal.

(2) Ha a települési önkormányzat az (1) bekezdésben foglalt kötelezettségét határidőre nem teljesíti, az építető az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnál a településrendezési eszköz vagy annak módosítása (a továbbiakban együtt: településrendezési eszköz) hiánytalan tervezetének benyújtásával kérelmezi a településrendezési eszköz módosítására irányuló, e § szerinti eljárást. Az eljárásra az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvénynek a településrendezési eszközök véleményezési eljárására vonatkozó rendelkezéseit a (3)–(13) bekezdésben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(3) A településrendezési eszközök módosításának véleményezési eljárását az építető kezdeményezésére az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal folytatja le.

(4) A településrendezési eszköz tervezetét véleményeztetni kell a partnerekkel, az államigazgatási szervekkel, valamint az érintett területi és települési önkormányzatokkal. A partnerségi egyeztetés a lakosságra, érdek-képviseleti, civil és gazdálkodó szervezetekre, vallási közösségekre terjed ki.

(5) A településrendezési eszköz tervezetét a fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a település honlapján – a (2) bekezdés szerinti hiánytalan kérelem beérkezésétől számított 5 napon belül – közzé kell tenni, amelyre a partnerek 10 napon belül írásos észrevételt tehetnek, a honlapon megadott elérhetőségen.

(6) Az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal a kérelem beérkezésétől számított 10 napon belül egyeztető tárgyalást hív össze a partnerek részére, 15 napon belül az államigazgatási szervek, az érintett területi és települési önkormányzatok részére, amely tárgyalásokon az építető a településrendezési eszköz tervezetét közérthető módon ismerteti a megjelentekkel, különös tekintettel a beruházás lezárásával megvalósuló környezetalakítás végleges állapotának bemutatására.

(7) A (6) bekezdés szerinti tárgyalásokról az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal jegyzőkönyvet készít, amely tartalmazza a felmerült véleményeltéréseket és a településrendezési eszköz elfogadásra alkalmassá tételéhez szükséges feltételeket.

(8) Azt az érdekeltet, aki az egyeztető tárgyaláson meghívás ellenére nem vett részt vagy aki az egyeztető tárgyaláson nem képviselteti magát, az eljárás során kifogást nem emelő véleményezőnek kell tekinteni.

(9) Ha a településrendezési eszköz készítéséhez vagy módosításához adatok beszerzése szükséges, az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal – az egyeztető tárgyalás összehívásával egyidejűleg – az előzetes tájékoztatási szakasz szerinti előzetes adatszolgáltatást kér az érintett államigazgatási szervtől.

(10) Az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal a jegyzőkönyveket, a záró szakmai véleményét, valamint a településrendezési eszköz – szükség szerint módosított – tervezetét 8 napon belül megküldi a polgármesternek a településrendezési eszköz elfogadása érdekében, és kezdeményezi a képviselő-testület összehívását.

(11) A polgármester az iratok kézhezvételét követő 15 napon belül képviselő-testületi ülést hív össze a településrendezési eszköz megállapítása céljából. A településrendezési eszközt úgy kell elfogadni, hogy az legkésőbb a kihirdetését követő 5. napon hatályba lépjen.

(12) Ha a települési önkormányzat a településrendezési eszközt a (10) bekezdés szerinti javaslatnak megfelelően, a (11) bekezdés szerinti határidőben nem fogadja el, a fővárosi és megyei kormányhivatal intézkedik az önkormányzat jogalkotási kötelezettségének elmulasztása miatti eljárás megindítása iránt.

(13) Ha az a közlekedési infrastruktúra-beruházás miatt szükséges, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló jogszabály 2012. augusztus 6-án vagy azt megelőzően hatályos településrendezési követelményeinek megfelelően kidolgozott településrendezési eszközök 2021. december 31-ig módosíthatók.

(14) Ha az építtető a (2) bekezdés szerinti kérelem előterjesztését az építési engedélyezési eljárásban igazolja, az építési engedélyt a jegyző (főjegyző) településrendezési követelmények és a helyi építési követelmények megfelelőségéről szóló szakhatósági állásfoglalásának hiányában vagy a hozzájárulás elutasítása esetén is ki kell adni. Ha nem került kiadásra a 6/D. § (3) bekezdése szerinti rendelet, akkor az építési engedély akkor válik hatályossá és az építési tevékenység akkor kezdhető meg, amikor a településrendezési eszköz olyan módosítása lép hatályba, amellyel a kiadott engedély összhangban van.”

III.

- [16] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján az ügyben tanácsban járt el.
- [17] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben írt feltételeit, különösen az indítványozó Abtv. 26–27. §-a szerinti érintettségét, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. §-a szerinti feltételek fennállását.
- [18] 3. Az indítványozói jogosultság Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti vizsgálata az ügy érdemi vizsgálatának előkérdése. Az Alkotmánybíróság ezért elsőként az indítványozói jogosultság kérdését vizsgálta. A 3311/2019. (XI. 21.) AB határozat kimondta, hogy „az Abtv. nem ismer olyan eljárástípust, ami kifejezetten az önkormányzatokra, esetleg állami szervek egymás közötti fellépésére vonatkozna. Ellenben sem az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, sem az Abtv. 26–27. §-ai nem tartalmaznak olyan rendelkezést, amely korlátozná vagy kizárná a helyi önkormányzatok indítványozói jogosultságát.” {Indokolás [33], legutóbb megerősítve: 8/2021. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [42]} Az Alkotmánybíróság az önkormányzat indítványozói jogosultságát az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes alkotmányjogi panasz hatáskörben tehát már korábbi határozataiban is elismerte.
- [19] A Helyi Önkormányzatok Európai Chartájának megsértésére ugyanakkor az indítványozó az Abtv. 32. cikk (2) bekezdése alapján nem jogosult hivatkozni.
- [20] 4. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan nap elteltével alkotmánybírói eljárás megindításának nincs helye. Az R. indítvánnyal támadott rendelkezései 2020. augusztus 8-án léptek hatályba, ezért az indítványozó 2021. február 2-án előterjesztett alkotmányjogi panasz határidőben benyújtottnak minősül.
- [21] 5. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány e követelményeknek részben eleget tesz, azonban az R.-nek a Trtv. egyes rendelkezéseibe ütközése kapcsán nem jelölte meg az Alaptörvény megsértett rendelkezését, nem hivatkozik Alaptörvényben biztosított jog sérelmére, és indokolást sem tartalmaz arra nézve, hogy az R. miért ellentétes az Alaptörvénnyel, ezért az indítvány e körben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b), d) és e) pontjai szerinti követelményeknek.
- [23] 6. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján akkor terjeszthető elő alkotmányjogi panasz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [24] Megállapítható, hogy az R. támadott rendelkezései vonatkozásában a közvetlen alkalmazás Abtv. 26. § (2) bekezdésében írt feltételei fennállnak. A támadott rendelkezések ugyanis a beruházások tekintetében minden más állami aktus közbejötté nélkül érvényesülnek, az indítványozó által állított jogsérelem magából a támadott szabályozási megoldásból ered, tehát azok az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasszal támadhatók {vö. 33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [14]; 3103/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [10]}.

- [25] 7. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól. A személyes érintettség az indítványozó saját alapjogában való sérelmét jelenti, ám az indítványozó nem csak akkor személyesen érintett, ha ő a norma címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát; végül az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]}.
- [26] Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) a helyi önkormányzat számára építésügyi feladatokat határoz meg, amely feladatokat többek között helyi rendeletek megalkotásával látja el (6. §–6/B. §). A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) pedig a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok körébe sorolja a településfejlesztést, településrendezést [13. § (1) bekezdés 1. pont]. Az R. indítvánnyal érintett rendelkezései Balatonvilágos közigazgatási területén elhelyezkedő ingatlanoknak az építési beruházásaira vonatkoznak, ezért megállapítható, hogy azok a jogorvoslat lehetősége nélkül, közvetlenül az önkormányzat tevékenységével kapcsolatos jogaira (rendeletalkotási jogára) vonatkoznak, konkrét jogviszonyait közvetlenül és ténylegesen érintik.
- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó a támadott – közvetlenül hatályosuló – jogszabályi rendelkezések vonatkozásában érintettnek minősül.
- [28] 8. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az olyan alaptörvényi rendelkezés, amelynek címzettje nem az indítványozó, számára jogot nem biztosít, nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, ezért arra alkotmányjogi panasz sem alapítható. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény népszuverenitásra vonatkozó B) cikk (3)–(4) bekezdései {22/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [15]; 3381/2018. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [7]}, a jogforrási hierarchiára vonatkozó T) cikk (3) bekezdése {3167/2021. (IV. 30.) AB végzés, Indokolás [23]; 3072/2021. (II. 24.) AB végzés, Indokolás [13]; 3296/2019. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [24]}, a nemzetközi jog és a magyar jog összhangjára vonatkozó Q) cikk (2)–(3) bekezdései {3206/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [35]; 3226/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [10]} tekintetében korábban megállapította, hogy azok olyan rendelkezések, amelyekből Alaptörvényben biztosított jog nem vezethető le.
- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az Alaptörvény XXIII. cikkében foglalt, az indítványban hivatkozott aktív és passzív választójogra, valamint a közhivatal-viseléshez való jogra a közhatalmat gyakorló önkormányzat közvetlenül alapjogi igényt nem alapozhat, e jogok sérelmét is az önkormányzashoz való jogából eredő rendeletalkotási hatáskörének megsértése körében állította.
- [30] 9. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek annak vizsgálatát tekintette, hogy az R. támadott rendelkezései az indítványozó rendeletalkotási hatáskörét alaptörvény-sértő módon korlátozták-e.
- [31] 10. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alkalmazásával, a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [32] 1. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [33] 1.1. Az Alaptörvény 31. cikk (1) és (3) bekezdéseinek, valamint a 32. cikk (1) bekezdés a) pontjának állított sérelme (önkormányzashoz való jog, önkormányzati rendeletalkotás) tekintetében az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [34] Az indítványozó álláspontja szerint az R. megalkotásával a jogalkotó elvonta az Alaptörvényből eredő rendeletalkotási hatáskörét, mert az a HÉSZ-ben megállapítottakkal ellentétes szabályokat rögzít.

- [35] Az Alkotmánybíróság elsőként az önkormányzati autonómia, az önkormányzati feladat- és hatáskörgyakorlás alkotmányos jellegét tekintette át.
- [36] Az Alaptörvény 31. cikk (1) bekezdése értelmében a helyi önkormányzatok a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében működnek. Ennek különös jelentősége abban áll, hogy az Alaptörvény egyértelműen elismeri az állami érdektől elkülönülő helyi közügy és közhatalom létét. Az Alaptörvény rendszertani megközelítéséből levezethető, hogy a helyi önkormányzatok az egységes állami szervezetrendszer részei. Ugyanakkor az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése értelmében az is egyértelmű, hogy a helyi önkormányzatok a központi állami szervekkel szemben relatív autonómiát élveznek. Ez az autonómia képezi az önkormányzat lényegét, amelynek legfontosabb elemeit az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése sorolja fel. Eszerint az autonómia feltétlenül tartalmazza a törvények szabta keretek között az önálló szabályozás lehetőségét is. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság álláspontja szerint figyelembe kell venni, hogy a hatalommegosztás klasszikus szereplőjéhez képest a helyi önkormányzatok vertikális pozícióban vannak, azaz számos esetben szükség-szerűen kerülnek alárendelt helyzetbe {3311/2019. (XI. 21.) AB határozat, Indokolás [31]}. Azt is hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy a törvényhozó hatalommal szemben ezek a rendelkezések csak korlátozott védelemre adnak lehetőséget, tekintettel arra, hogy eleve törvény keretei között léteznek. Ennélfogva a törvényhozó hatalommal szemben csak azok kiüresítése lehet az alaptörvény-ellenesség mércéje {3311/2019. (XI. 21.) AB határozat, Indokolás [36]}. Mindez az Alkotmánybíróság értelmezésében azt jelenti, hogy az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése a helyi önkormányzatok szempontjából Alaptörvényben biztosított jognak minősül, de nem tekinthető alapjognak. Ennek jelentősége abban rejlik, hogy korlátozásának nem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése (szükségesség-arányosság) a mércéje. Az Alaptörvény 31. cikkének alkotmányos tartalmát (önkormányzati autonómia) az Alaptörvény 32. cikkében garantált alkotmányosan védett hatáskörök/hatáskörcsoportok töltik meg tartalommal. Ezek korlátozásának a mércéje az ún. kiüresítési mérce, amelynek értelmében az Országgyűlés az önkormányzati autonómiát [mivel azt az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése eleve törvény keretei között biztosítja] törvénnyel korlátozhatja, de nem üresítheti ki {8/2021. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [162]}.
- [37] Az Alkotmánybíróságnak tehát jelen ügyben azt kellett vizsgálnia, hogy az R. megalkotásával az indítványozó rendeletalkotási hatásköre kiüresedett-e. Ehhez először a vonatkozó szabályozási környezet áttekintésére volt szükség.
- [38] Az R. preambuluma szerint a Kormány az R. megalkotásakor az Ngtv. 12. § (5) bekezdés *a)*, *d)* és *f)* pontjában, a 6. § tekintetében pedig az Étv. 62. § (1) bekezdés 27. pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében járt el. Az Ngtv. vonatkozó rendelkezései alapján felhatalmazást kapott a Kormány arra, hogy rendeletben állapítsa meg a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyek körét, a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyben feladatkörrel rendelkező kormány megbízott kijelölését, a kiemelt jelentőségű ügyben az Ngtv.-ben foglalt határidőknél rövidebb határidőket. Az Étv. szerint pedig felhatalmazást kapott a Kormány arra, hogy az Ngtv. szerint nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházás során építési tevékenységgel érintett telekre, valamint az azok közvetlen környezetébe tartozó telkekre vonatkozóan az ott megvalósítandó közérdekű beruházás érdekében a beépítés szabályait, és a beruházásokkal összefüggő különös hatósági eljárási szabályokat rendelettel állapítsa meg.
- [39] Az indítványozónak a helyi építési szabályzat megalkotására vonatkozó rendeletalkotási kötelezettségét az Étv. 13. § (1) bekezdése írja elő, amely szerint az építés helyi rendjének biztosítása érdekében a települési önkormányzatnak az országos szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket helyi építési szabályzatban kell megállapítania. Az Étv. 62. § (6) bekezdés 6. pontja pedig felhatalmazást ad a települési önkormányzatnak, hogy rendeletben állapítsa meg a helyi építési szabályzatát.
- [40] Az R. Balatonvilágos közigazgatási területén elhelyezkedő, meghatározott helyrajzi számú ingatlanokat illetően határoz meg az Ngtv. és az Étv. felhatalmazó rendelkezésein alapuló sajátos beépítési szabályokat és egyedi építési követelményeket, ugyanakkor nem terjed ki Balatonvilágos teljes közigazgatási területére. Az Étv. 62. § (6) bekezdés 6. pontja szerinti felhatalmazáson alapuló, az indítványozó által megalkotott HÉSZ Balatonvilágos közigazgatási területén továbbra is irányadó, az indítványozó által közvetlenül igazgatott terület építési szabályait magában foglaló jogszabály. Az R. megalkotásával a HÉSZ nem került hatályon kívül helyezésre, az abban foglaltaknak Balatonvilágos közigazgatási területén általánosan érvényesülniük kell, azonban az R. a 6/K. §-ában

és a 2. mellékletének 49. sorában pontosan meghatározott helyrajzi számú ingatlanok tekintetében a HÉSZ-től eltérő szabályokat is magában foglal. Az R. 6/K. §-a azt is rögzíti, hogy a hatályos településrendezési eszköz vagy az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) rendelkezéseit nem kell alkalmazni, ha azok a beépítés és az egyedi építési követelmények R.-ben meghatározott sajátos szabályaival ellentétesek, vagy azokat korlátozzák, illetve azzal össze nem egyeztethető előírásokat tartalmaznak. Mindez tehát azt jelenti, az Ngvt. és az Étv. felhatalmazó rendelkezései által a jogalkotó ugyan korlátozta az indítványozó közigazgatási területéhez tartozó meghatározott ingatlanok tekintetében az indítványozó rendeletalkotási jogát, azonban az R. az indítványozónak a helyi építési szabályzat megalkotására vonatkozó jogát nem üresítette ki.

- [41] Az indítványozó azon érve, hogy a helyi önkormányzat hatáskörét csak sarkalatos törvény szabályozhatja és szűkítheti, szintén nem megalapozott, mivel az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése alapján a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében feladat- és hatásköreit, így rendeletalkotási jogát törvény – és nem sarkalatos törvény – keretei között gyakorolhatja. Az Alaptörvény 31. cikk (3) bekezdésében foglalt sarkalatos törvényi előírás a helyi önkormányzatokra vonatkozó szabályozással szembeni követelmény, azonban a Kormányt az R. megalkotására felhatalmazó Ngvt., és Étv. sem minősül kifejezetten a helyi önkormányzatokra vonatkozó szabálynak még akkor sem, ha a helyi önkormányzat feladat- és hatásköreit érintő rendelkezéseket is tartalmaz. Az indítványozó egyébiránt sem az Ngvt., sem az Étv. felhatalmazó rendelkezéseinek alkotmányosságát nem vitatta.
- [42] Az indítványozó a rendeletalkotási hatáskörének megsértése körében kifogásolta azt is, hogy a HÉSZ-t érintően az Ngvt. 6/H. §-a szerinti eljárások nem kerültek lefolytatásra. Az Ngvt. 6/H. §-a a közlekedési infrastruktúra-beruházással érintett települések önkormányzatainak településrendezési eszközeivel kapcsolatos követelményeket tartalmazza. Ezeket az eljárási szabályokat a jelen ügyben ugyanakkor nem kellett alkalmazni, mert az R. indítvánnyal érintett rendelkezései szállodafejlesztésre, valamint az ahhoz kapcsolódó építmények, infrastrukturális fejlesztések és kapcsolódó ingatlanfejlesztés megvalósítására irányuló beruházásokkal összefüggő előírásokat foglalnak magukban, és nem közlekedési infrastruktúra-beruházásra vonatkoznak.
- [43] A fent kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R. nem üresítette ki az indítványozónak az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontján alapuló helyi építési szabályzatra vonatkozó rendeletalkotási hatáskörét.
- [44] 1.2. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének állított sérelme kapcsán az Alkotmánybíróság a következőkre jutott.
- [45] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének megsértésére arra figyelemmel hivatkozott, hogy a Kormány számára, mint a HÉSZ-t megalkotó és az R. miatt szükség szerint azt módosítani kényszerülő önkormányzat részére kellő felkészülési időt nem biztosított, ugyanis az R. kifogásolt rendelkezéseit beiktató Módr. a Magyar Közlönyben való megjelenésének másnapján már hatályba is lépett.
- [46] Az Alkotmánybíróság következetes joggyakorlata szerint a jogállamiságból és az annak részét képező jogbiztonság követelményéből fakadó elv a kellő felkészülési idő biztosítása, amelynek értelmében a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon a címzettek számára a jogszabály alkalmazására való felkészülésre {vö. többek között: 9/2021. (III. 17.) AB határozat, Indokolás [61]}.
- [47] „A »kellő idő« követelményének alkotmányossági szempontjait az Alkotmánybíróság a 32/2015. (XI. 19.) AB határozatában az alábbiak szerint összegezte: »a kellő felkészülési idő követelményének való megfelelés vizsgálata minden esetben az adott körülmények – a jogszabály kihirdetése és hatálybalépése, vagy a szabályozás normatív tartalmának kifejtése között eltelt idő, a szabályozás új kötelezettséget előíró vagy többletkötelezettséget megállapító jellege – figyelembevételével történik. Alaptörvény-ellenesség megállapításának pedig akkor van helye, ha az előbbiekre tekintettel a felkészülési idő oly mértékben rövid, hogy az új szabályozáshoz való alkalmazkodás rendkívüli nehézségekkel járna, lehetetlen, vagy felkészülési idő egyáltalán nincs biztosítva.« {32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [58]} Ennek megfelelően a jogszabály hatálybalépési időpontjának meghatározásakor tekintettel kell lenni arra, hogy kellő idő maradjon a jogszabály szövegének megszerzésére és áttanulmányozására, a jogalkalmazó szervek számára a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez, míg a jogszabállyal érintett személyek és szervek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseire, illetve az önkéntes jogkövetés személyi és tárgyi feltételeiről való gondoskodáshoz. A kellő felkészülési idő követelményének a jogbiztonság elvéből következő lényegi eleme, hogy a jogszabályi rendelkezéseknek mindazok a címzettjei, akik részére a jogszabály új, illetve többletkötelezettségeket

ír elő – legyenek akár a jogszabály végrehajtásáért felelős (jogalkalmazó) szervek, akár az önkéntes jogkövetés szempontjából érintett egyéb személyek és szervek – a kötelezettségeik teljesítésére képesek lehessenek, és akaratuk ellenére ne kövessenek el kötelezettségszegést, ne – valósítsanak meg jogellenes magatartást.” {8/2021. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [101]}

- [48] Jelen ügyben megállapítható, hogy az R. az indítványozó számára olyan új, illetve többletkötelezettséget, amelyre kellő felkészülési időt szükséges biztosítani, nem ír elő. Az R. 6/K. §-a ugyanis akként rendelkezik, hogy ha a hatályos településrendezési eszköz vagy az OTÉK a beépítés és az egyedi építési követelmények R.-ben meghatározott sajátos szabályaival ellentétes, vagy azokat korlátozza, illetve azzal össze nem egyeztethető előírást tartalmaz, akkor a településrendezési eszköz vagy az OTÉK ezen rendelkezéseit nem kell alkalmazni, nem ír elő ugyanakkor kötelezettséget arra, hogy a HÉSZ-t az R.-nek megfelelően módosítani is kellene.
- [49] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a kellő felkészülési idő sérelme a vizsgált esetben nem állapítható meg.
- [50] 2. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az R. 6/K. §-a, valamint a 2. mellékletben foglalt táblázat 49. sora alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésre irányuló indítványt elutasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/231/2021.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3265/2021. (VII. 7.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 436. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2.Sz.855/2019/3. számú végzése és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.1482/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A saját ügyében személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz előzményei – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalhatók össze.
- [3] Az indítványozó 2007. november 5. napján a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) alapján előre kitervelten, nyereségvágyból elkövetett emberölés büntette és más bűncselekmény miatt kiszabott (18 év) szabadságvesztését töltötte a Szegedi Fegyház és Börtönben az alkotmányjogi panasa benyújtásakor. A fegyház fokozatban letöltendő büntetését az indítványozó kérelmére eljáró büntetés-végrehajtási bíró 2018. november 20. napján eggyel enyhébb, börtön fokozatban történő végrehajtásra változtatta meg. Az indítványozó ezt követően 6 hónap elteltével újabb kérelmet nyújtott be, fogház fokozatba történő áthelyezés miatt, valamint ezzel együtt kérte a feltételes szabadságra bocsátását is.
- [4] Az ügyben első fokon eljáró Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2.Sz.855/2019/3. számú végzésével az indítványozó újabb enyhébb végrehajtási fokozatba történő helyezését mellőzte. A döntés indoklásában kitért arra a bíróság, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 436. § (1) bekezdésében foglalt időbeli hatály alapján a régi Btk. idején kiszabott büntetések esetében a további bekezdésekben meghatározott kivételeken kívül a jelenleg hatályos Bv. tv.-t kell alkalmazni. Ezen kivételek a fokozatváltás intézményét nem érintik, ennek fényében – a hatályos törvény alkalmazása szerint – a Bv. tv. 115. § (1) bekezdéséből az állapítható meg, hogy eggyel enyhébb fokozat az alapítéletben meghatározotthoz képest rendelhető el, tehát az egyszer már engedélyezett fokozatváltáson túl újabbnak nincs jogi alapja.
- [5] 1.2. Az elsőfokú végzéssel szemben az indítványozó jelentett be fellebbezést. A fellebbezés folytán másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.1482/2019/2. számú végzésében megállapította, hogy a fellebbezés nem alapos és az elsőfokú döntést helybenhagyta. Megerősítette az elsőfokú bíróság azon megállapítását is, miszerint a Bv. tv. 115. § (1) bekezdésének értelmezéséből egyértelműen az következik, hogy az eggyel enyhébb fokozat elrendelésére egy alkalommal kerülhet sor, amely már az indítványozó vonatkozásában korábban megtörtént, így további enyhítésre nincs törvényi lehetőség.
- [6] 2. Ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az indítványozó az Alkotmánybírósághoz, amelyben kifejtette, hogy a Bv. tv. 436. § (1) bekezdése, a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2.Sz.855/2019/3. számú végzése és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.1482/2019/2. számú végzése sérti

az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményéből eredeztethető visszaható hatály tilalmát, az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésében foglalt szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jogot, valamint az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésében rögzített, a szabadságmegvonás feltételeire vonatkozó konkrét szabályokat.

- [7] 2.1. Az indítványozó a sérelmezett bírósági döntések és a Bv. tv. 436. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét elsősorban abban látta, hogy az a jogállamiságot garantáló és a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát kimondó Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését sérti, miután nem biztosítja az előreláthatóságot és a kiszámíthatóságot. Az indítványozó előadása szerint az Alaptörvényből és az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából is kitűnik, hogy bármely okból súlyosabb elbírálást eredményező visszaható hatályú törvény és annak alkalmazása alaptörvény-ellenes.
- [8] Kifejtette az indítványozó, hogy álláspontja alapján a Bv. tv. 436. § (1) bekezdése rögzíti a jelenleg hatályos törvény időbeli hatályát, amelynek tartalma szerint a régi Btk. hatálya alatt kiszabott büntetésekre is bizonyos kivételekkel a hatályos Bv. tv.-t kell alkalmazni.
- [9] Véleménye szerint ez a visszaható hatály tilalmába ütközik, ugyanis „az új törvény magyarázatában benne van” – a régi Btk.-val és annak magyarázatával ellentétben – hogy a fokozatváltást csak egyszer lehet engedélyezni, így az hátrányosan érinti. Erre tekintettel példálózott azzal, hogy a régi Btk. hatálya alatt kialakult bírói gyakorlatban is található többszöri fokozatváltás ugyanazon fogvatartott ügyében.
- [10] Ezzel kapcsolatosan hivatkozott az Alkotmánybíróság 42/1993. (VI. 30.) AB határozatára, amelyben kifejtésre került, hogy a jogállamiságból eredeztethető jogbiztonság elve nem csupán a konkrét büntetési nemre vagy annak mértékére vonatkozik, hanem a felelősségre vonás szabályainak összességére.
- [11] 2.2. Az indítványozó ezen felül az Alaptörvény IV. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt személyes szabadsághoz való jogát is sérelmesnek találta arra tekintettel, hogy az Alaptörvényt sértő jogszabályhely alkalmazásával az eljáró bíróságok alaptörvényt sértő végzéseket hoztak azzal, hogy csupán a hivatkozott jogszabályok alkalmazása miatt mellőzték az enyhébb végrehajtási fokozatba történő áthelyezést, ezáltal a feltételes szabadlábra bocsátás lehetőségétől is elesett.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„IV. cikk (1) Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.”

(2) Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.”

- [13] 2. A Bv. tv. érintett rendelkezései:

„115. § (1) A szabadságvesztés végrehajtására eggyel enyhébb fokozat akkor jelölhető ki, ha – különösen az elítélt személyiségére, előéletére, egészségi állapotára, a szabadságvesztés során tanúsított magatartására, az elkövetett bűncselekményre, a szabadságvesztés tartamára, a társadalomba való beilleszkedési készségére tekintettel – a büntetés célja a szabadságvesztés enyhébb fokozatban történő végrehajtásával is elérhető.”

„436. § (1) A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1978. évi IV. törvény) alkalmazásával kiszabott büntetések és alkalmazott intézkedések végrehajtása során a (2)–(9) bekezdésben foglalt eltérésekkel e törvény rendelkezései szerint kell végrehajtani.”

[14] 3. A régi Btk. érintett rendelkezése:

„46. § (1) A bíróság a büntetés végrehajtása alatt a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló törvényben meghatározottak szerint rendelkezhet arról, hogy a büntetés hátralevő részét eggyel szigorúbb vagy eggyel enyhébb fokozatban kell végrehajtani.”

III.

- [15] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [16] A befogadhatóság formai feltételeinek vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [17] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [18] Az Alkotmánybíróság – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek vizsgálata során – a következő megállapításra jutott.
- [19] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján kezdeményezte a Szegedi Törvényszék Bv. Csoportja 2.Szv.855/2019/3. számú, valamint a Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.1482/2019/2. számú azon végzéseit alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, amelyekben az eljáró bíróságok a Bv. tv. kifogásolt szabályát alkalmazták. Az alkotmányjogi panasz azonban a bírói végzések alaptörvény-ellenessége tekintetében is csupán a Bv. tv. támadott rendelkezésének alaptörvény-ellenességére és az – indítványozó álláspontja szerint téves – bírói törvényértelmezés hibáira hivatkozik, a panasz alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz. Ebből következően az alkotmányjogi panasz ezen része nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglaltaknak, mert a bírói döntés alaptörvény-ellenessége tekintetében különálló indokolást nem ad elő {hasonlóan lásd: 3145/2013. (VII. 16.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság ezen okokból az alkotmányjogi panaszra a bírói döntés megsemmisítésére irányuló részét az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [20] 2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszra az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján történő vizsgálata eredményeként az alábbiakat állapította meg.
- [21] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti része – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [22] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény IV. cikk (1) és (2) bekezdése tekintetében nem fejtett ki alkotmányjogilag értékelhető indokolást. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezés tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [23] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában – Abtv. 26. § (1) bekezdésében, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e. Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben elítéltként a saját végrehajtási fokozatának megváltoztatását kérte. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott végzéssel szemben további jogorvoslati lehetőség nincs biztosítva.
- [24] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi gyakorlatát, amely szerint a jogállamiság elve önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {lásd 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat Indokolás [72]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [43]}. Az indítványozó a visszaható hatályú jogalkalmazásra hivatkozott, ami alapján alkotmányjogi panaszt be lehet nyújtani.

- [25] 4. Az Abtv. 29. §-a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [26] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panaszban a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás sérelmével összefüggésben állított alapjogi sérelmek a bírói döntést érdemben befolyásolhatták, ugyanis az eljáró bíróságok a hatályban lévő Bv. tv. 436. § (1) bekezdése alapján nem az indítványozóra kiszabott büntetése idején hatályban lévő törvényt, hanem egy újabb – az indítványozó szerint – számára hátrányosabb jogszabályt alkalmaztak, ami felveti a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét.
- [27] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panasz ezen részét – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

IV.

- [28] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [29] 1. Az indítványozó álláspontja szerint a régi Btk. 46. §-ban szabályozott fokozatváltás és a hatályos Bv. tv. vonatkozó rendelkezései eltérnek egymástól. Míg a korábbi szabályozás törvényt magyarázata nem, addig az új Bv. tv. magyarázata kiköti, hogy a fokozatváltás a fogvatartott esetében csak egy alkalommal lehetséges. Az indítványozó szerint tehát az, hogy jelen ügyre az új törvényt kell alkalmazni, számára hátrányosabb.
- [30] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság felvázolja az ügyben releváns, visszaható hatállyal kapcsolatban gyakorlatát.
- [31] 2. A jogállamiság klauzulából kiolvasható jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság következetes felfogása szerint azt jelenti, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek és a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65–66; újabb gyakorlatból: 38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [84] és 3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [8]}. A jogbiztonság teremti meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. „A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.” {Megerősítette például: 3137/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [52]}
- [32] Ezen követelmény érvényesülése az indítványozó esetében az alábbiakra tekintettel volt vizsgálható. Az indítványozó az alapítéttel elbírált cselekményét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) hatálybalépése, azaz 2013. július 1. előtt követte el.
- [33] 2.1. Büntetőjogi tárgyú döntéseiben az Alkotmánybíróság következetesen hangsúlyozza, hogy a büntetési rendszer kialakításánál a törvényhozó szabadsága széles körben érvényesül. A terheltek bizonyos csoportjainak eltérő kezelése, súlyosabb megbüntetésük elvi lehetőségének a biztosítása vagy számukra kedvezmények nyújtása a büntetőpolitika körébe tartozó kérdés. Irányadónak tekinti jelen esetben az Alkotmánybíróság azt a korábbi álláspontját is, amely szerint „[a] büntetés-kiszabásnak a büntető törvényben meghatározott szabályai minden esetben egy adott büntetőpolitika normatív megtestesülését jelentik” [13/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 85, 90]. „Az Alkotmánybíróságnak nincs jogosítványa a büntetőpolitika által megfogalmazott szükségletek, követelmények és célok helyességéről és indokairól, így különösen azok célszerűségéről és hatékonyságáról határozattal dönten. Az Alkotmánybíróság csak a normában testet öltött politikai döntés alkotmányosságáról vagy alkotmányellenességéről határozhat. Ezt viszont olyan alkotmányossági vizsgálat keretében cselekszi, amelynek során figyelemmel van nemcsak az Alaptörvény textusára, hanem annak normatív és intézményes összefüggéseire, és ugyanígy tekintettel van a Btk. rendelkezéseire és intézményeinek koherenciájára. Az Alkotmánybíróságnak tehát arra van jogosítványa, hogy a büntetőpolitika alkotmányos korlátait állapítsa meg, de ne a politika tartalmáról döntsön, ennek során pedig különös tekintettel legyen az alapjogok védelmére.”

nek alkotmányos büntetőjogi garanciáira.” {1214/B/1990. AB határozat, ABH 1995, 571, 573, 574; lásd még: 23/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [33]}

- [34] 2.2. A konkrét esetben az indítványozó alkotmányossági kifogásait az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményrendszerébe tartozó kiszámíthatóság garanciájára és a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmára alapította.
- [35] Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság jelen ügyben is figyelemmel volt az Alaptörvény negyedik módosítására (2013. március 25.), valamint a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatában a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontokra. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének értelmezésekor – az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével fennálló tartalmi egyezés, az Alaptörvény egészét illető kontextuális megfelelés és az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele alapján – a 31/2015. (XI. 18.) AB határozatban az Alkotmánybíróság irányadónak tekintette a jogbiztonság követelményével kapcsolatos korábbi megállapításait (Indokolás [46]), azok alkalmazásának a jelen ügyben sem látta akadályát.
- [36] 2.3. Az alapul fekvő alkotmányossági probléma tekintetében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének relációjában az Alkotmánybíróság az alábbi kérdéseket vizsgálta. Elsőként azt értékelte, hogy a Bv. tv. 436. § (1) bekezdése a korábbi szabályozáshoz képest, az érintett jogalanyokra nézve szigorúbbnak, a jogalanyok helyzetét elnehezítő tartalmúnak minősül-e. Másodsorban pedig arról foglalt állást, hogy a Bv. tv. 436. § (1) bekezdése ellentétes-e a visszaható hatály tilalmából fakadó azon – az Alkotmánybíróság gyakorlatában is következetesen érvényesülő – követelménnyel, miszerint valamely jogszabály hatálybaléptetése főszabály szerint nem történhet visszamenőlegesen, és a jogszabály rendelkezései nem alkalmazhatók a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött tényekre és jogviszonyokra erre irányuló kifejezett rendelkezés alapján sem. Végül, figyelemmel az előbbi megállapítások tartalmára, arról döntött az Alkotmánybíróság, hogy a szabályozás összhangban áll-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelménnyel.
- [37] A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.
- [38] Az Alkotmánybíróság szerint valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a hatálybalépés visszamenőlegesen történt, hanem akkor is, ha a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés alapján – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 324–325; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}. Ez utóbbi esetben a szabály a hatálybalépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, aminek következtében felmerülhet a visszaható hatály sérelme. Visszaható hatályról van szó továbbá akkor is, ha az új szabály a hatálybalépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régítől eltérően határozza meg. A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelményét, valamint a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét deklarálja törvényi szinten a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) is a 15. § (1) bekezdésében. Ennek értelmében „[a] jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően a) keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint b) megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni”.
- [39] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta érveinek alátámasztásaként, hogy korábban a Pécsi Ítéltáblán már született olyan ítélet, amelyben „az úgynevezett kettős minősítés” alapján a régi Btk. hatálya idején kiszabott fegyházbüntetést előbb börtön fokozatra, majd fokház fokozatra változtatták át, valamint az enyhébb fokozat mellett a feltételes szabadságra bocsátás időpontja is az egyén számára kedvezőbben módosult. Az indítványozó az ítélet számát és azzal kapcsolatban semmi konkrétumot nem említett a döntés beazonosítása érdekében. Véleménye szerint ugyanakkor ez alapján amennyiben a régi Btk.-t és az ahhoz kapcsolódó a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendeletet (a továbbiakban: Bv. tvr.) alkalmazták volna az ügyében és nem a Bv. tv. hatályos szabályozása alapján jártak volna el, előtte sem lett volna elzárva a többszöri fokozatváltás és a feltételes szabadságra bocsátás korábbi időpontjának engedélyezése.

- [40] 3.1. A Bv. tv. 436. § (1) bekezdését a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) iktatta be a Bv. tv.-be. Az új szabályozás 2017. január 1-jén lépett hatályba. A jelen törvényhely a régi Btk. alapján kiszabott büntetések és alkalmazott intézkedések végrehajtásához kapcsol átmeneti rendelkezéseket és kimondja, hogy e törvényt kell alkalmazni a következő bekezdésekben foglalt kivételes eseteken kívül, azokban ugyanis a régi Btk. rendelkezései alapján kell eljárni.
- [41] Az indítványozó azt sérelmezte, hogy ez számára hátrányos, ugyanis a kivételek között nem szerepel a fokozatváltás intézménye, így arra tehát a hatályos Bv. tv. rendelkezéseit kell alkalmazni. E körben utalt arra az indítványozó, hogy a Bv. tv. fokozatváltásra vonatkozó 115. §-ának a törvényt magyarázata úgy rendelkezik, hogy az egy alkalommal történhet meg a fogvatartás során.
- [42] Az Alkotmánybíróság megállapította ennek kapcsán, hogy fokozatváltást a régi Btk.-ban a 46. § szabályozta amely (hasonlóan a hatályos törvényhez) úgy fogalmaz ott, hogy a bíróság a Bv. tv. 28/A. § meghatározottak szerint rendelkezhet arról, hogy a büntetés hátralevő részét eggyel szigorúbb vagy eggyel enyhébb fokozatban kell végrehajtani. Sem a hatályos, sem a régi Btk. és a vonatkozó jogszabályok szövege és jogalkotói indokolása sem foglal állást arról, hogy hány alkalommal történhet fokozatváltás egy fogvatartott esetében. Eltérően ettől ugyanakkor a hatályos törvényhelyhez (Bv. tv. 115. § bekezdéséhez) kapcsolódó kommentár kifejezetten utal arra, hogy az elítélt csak egyszer válthat fokozatot.
- [43] 3.2. A Btk. 35. § (1) bekezdése szerint, ha a bíróság szabadságvesztést szab ki, annak végrehajtását fegyházban, börtönben vagy fegyházban rendeli végrehajtani. A Btk. 35. § (2) bekezdése értelmében a büntetés kiszabásánál irányadó körülményekre tekintettel a törvényben meghatározottnál eggyel enyhébb vagy eggyel szigorúbb végrehajtási fokozat határozható meg.
- [44] A jogalkotó a társadalom védelme, egyes kiemelt törvényi tényállások, a visszaesés stb. szempontjainak figyelembe vétele érdekében a Btk.-ban előre meghatározza, hogy a szabadságvesztést milyen végrehajtási fokozatban kell végrehajtani. Ezzel „[a] jelenlegi rendszer – hívják fel a figyelmet annak kritikussai – az ítélet kimondásakor olyan helyzetbe kényszeríti a bíróságot, hogy sokszor hosszú évekre előre meghatározza az elítélt körülményeit, amelyeket nem láthat előre, illetve nem tudhatja, hogy az elítélt személyisége milyen változásokon megy keresztül. A büntetés-végrehajtási törvény feladata a korlátozások és kedvezmények meghatározása. A korlátozások és kedvezmények alapjogokat nem érinthetnek, kizárólag csak biztonsági és kezelési szempontok érvényesíthetők. Az elítélt »börtönkarrierjét«, perspektíváit, alkalmazkodásának lehetőségeit előre beszűkíti az a körülmény, hogy a legjobb esetekben is csak egyszer válthat fokozatot.” [Dr. Csordás Sándor, Csóti András, Garami Lajos, Dr. Müller Anikó: Szabadságvesztés végrehajtási fokozatok nélkül? (Gondolatok az új Btk. kodifikációjához), Büntetőjogi Kodifikáció 2001/2. szám, 25–32. oldal, In.: Kommentár a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvényhez. Szerkesztette: Juhász Zsuzsanna]
- [45] 4. Az Alkotmánybíróság utal korábbi gyakorlatára, miszerint az enyhébb végrehajtási fokozat kijelöléséhez, csakúgy, mint az azt befolyásoló feltételes szabadságra bocsátás megítéléséhez az elítélteknek nincs alanyi joga. A büntetés-végrehajtási kedvezmények nem járnak automatikusan, megengedésük a szükséges időtartam lejáratán kívül egyrészt törvényben előírt számos más objektív feltétel teljesüléséhez kötött, másrészt pedig mindig az elítélt személyi körülményeit értékelő diszkrecionális bírói mérlegelés eredménye [3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [46] Ezt a gyakorlatot támasztja alá az a tény is, hogy a Bv. tv. vonatkozó jogértelmezése alapján kizárólag olyan fogvatartottak esetében alkalmazható, akiknek a büntetése végrehajtása a sérelmezett új törvényhely hatálybalépésekor is folyamatos volt. Így az nem érinti a már megállapított büntetőjogi felelősséget és magát a büntetést sem súlyosbítja vagy módosítja, tehát a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát nem sérti.
- [47] Az indítványozó fogvatartásának végrehajtása során fegyház fokozatból börtön fokozatba került, így egy alkalommal részesült is a fokozatváltás kedvezményében. Azt, hogy ezt a kedvezményt a jogszabályhoz tartozó kommentár szerint egyszer veheti igénybe az elítélt, valamint az eljáró bíróság sem engedélyezte még egy alkalommal, nem vet fel alaptörvény-ellenességet, különös tekintettel arra, hogy a fokozatváltás feltételes kedvezmény, tehát egy olyan lehetőség, amely az Alaptörvényből nem levezethető, így annak elmaradása esetén sem merülnének fel alkotmányos aggályok. Az ilyen és ehhez hasonló kedvezmények lehetőségének beiktatása a jogrendszerbe a jogalkotó feladata és egyúttal diszkrecionális lehetősége is, az az Alaptörvényből tehát

automatikusan nem következnek. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz eljárásban a norma méltányosságát nem ítélni meg, hanem kizárólag arról foglalhat állást, hogy a norma megfelel-e az Alaptörvény és a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek által megkívánt követelményeknek. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: jelen ügyben az indítványozó által a korábbi joggyakorlat vonatkozásában előadottak jelen vizsgálat szempontjából nem relevánsak, ugyanis a fokozatváltásra vonatkozó szabályozást – kedvezmény szabály lévén – a jogalkotó bármikor megváltoztathatja, adott esetben szigorúbb feltételeket is szabhat azzal kapcsolatosan, vagy akár ki is zárhatja.

- [48] A kifogásolt törvényhely a fentiekben részletesen bemutatott szempontok alapján e követelményeknek megfelel {hasonlóan lásd: 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [44]}.
- [49] Ezen felül az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy sem a korábbi szabályozás és annak jogalkotói indokolása, sem a hatályos szövegezés és annak jogalkotói indokolása nem rendelkezik arról, hogy a fokozatváltást hány alkalommal lehet engedélyezni, csupán az új törvényhelyhez fűzött kommentár tesz róla említést. A törvényhely teleologikus bírói értelmezésének eredménye a fokozatváltás egyszeri engedélyezése.
- [50] Ennek fényében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott jogszabályhely, a Bv. tv. 436. § (1) bekezdése nem ütközik a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába. Az indítványozó a támadott jogszabályhelyet egyébként sem kifogásolhatja eredményesen azon az alapon, hogy az ügyében a későbbi, és véleménye szerint szigorúbb fokozatváltási szabályok (mint kedvezmény szabályok) alkalmazását írta elő a jogalkotó, mert a jogalkotónak alkotmányos lehetősége van arra, hogy adott esetben az általa nyújtott kedvezményt szigorítsa.
- [51] Így – a visszaható hatályú jogalkalmazás tekintetében a fokozatváltás vonatkozásában, – az indítványozó nem alapíthat alanyi jogot a megelőző időszakban hatályban volt és a véleménye szerint kevésbé szigorú szabályozás alkalmazására.
- [52] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1754/2019.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3266/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.154/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Szender Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Szegedi Törvényszék 1.P.22.158/2016/109. számú ítélete, a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.291/2019/6. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.I.20.154/2020/5. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése megsértését kifogásolta.
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának alapjául szolgáló polgári perben az indítványozó érdemtelenség megállapítása iránt nyújtott be keresetet. Az indítványozó édesapja végintézkedés hátrahagyásával elhunyt, az indítványozó felperes az örökgyógy korábbi házasságából született, az alperes az örökgyógy túlélő házastársa. Az örökgyógy 2015-ben települt haza Kanadából, az alperessel 2001-ben kötött házasságot, az örökgyógy 2003-ban Kanadában közjegyző előtt írásbeli végrendeletet tett. Ezt követően 2015-ben – az örökgyógy halálának évében – kettő további írásbeli végrendelet készült, amelyeket a közjegyző a hagyatéki eljárás során arra tekintettel nem vett figyelembe, hogy az egyiket az alperes fia írta alá tanúként, a másikat pedig azért, mert az eredeti példány nem került becsatolásra.
- [3] Az indítványozó ügyében eljáró Szegedi Törvényszék 1.P.22.158/2016/109. számú ítéletében arra hivatkozással utasította el az indítványozó keresetét, hogy az érdemtelenség a PK 83. számú állásfoglalás alapján kizárólag az alperesnek az öröklés megnyílta előtt tanúsított magatartása esetén állapítható meg, ekként nem vizsgálhatta az alperes által az örökgyógy halála után tanúsított magatartásokat.
- [4] A másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.291/2019/6. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, a másodfokú ítéletet a Kúria Pfv.I.20.154/2020/5. számú ítéletével hatályában fenntartotta.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 27. §-a alapján alapvetően azt sérelmezte, hogy álláspontja szerint a bíróságok nem fogadták el azon érvelését, miszerint az érdemtelenséget az örökgyógy halála után tanúsított alperesi magatartások is megalapozhatják. Az indítványozó szerint az alperes által tanúsított magatartások esetében teljesül a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:6. § (1) bekezdés *b*) pontjának azon kitétele, miszerint az alperes az örökgyógy végakarátának érvényesítését megghiúsította, illetőleg azt megkísérelte.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint az a körülmény, hogy a Ptk. 7:6. § (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy az örökgyógy megbocsátás útján annulálja az érdemtelenséget, nem jelenti egyben azt is, hogy a jogalkotó ezen lehetőséget minden érdemtelenséget okozó magatartás esetén biztosította. Az indítványozó szerint e törvényhely úgy értelmezendő, hogy az örökgyógy az életében tanúsított érdemtelenségre okot adó magatartásokat megbocsáthatja, míg az élete után tanúsított magatartások esetén ezen jogszabályhely értelemszerűen nem alkalmazható. Az indítványozó szerint az ezzel ellentétes bírói gyakorlat *contra legem* értelmezést eredményez.
- [7] Az indítványozó alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói ítéletek sértik a passzív örökléshez való jogát, mivel az érdemtelenség megállapítása esetén az örökgyógy teljes magyarországi hagyatékát neki kellett volna örökölnie, ezen jogsérelem azt eredményezi, hogy a támadott ítéletek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe ütköznek.

- [8] Az indítványozó hivatkozása szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert a bíróságok nem vizsgálták az alperes által, az örökgyógy halálát követően tanúsított magatartásokat, ekként az indítványozó keresetét elutasították.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] A testület megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [12] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [13] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [14] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja szerint a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha alkotmányjogi panasz esetén egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve az *e)* pont szerint egyértelműen indokolni kell, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [15] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontja szerinti indokolást.
- [16] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság előjárásban kiemeli, hogy feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, és nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni, hiszen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joga sérelmére vonatkozó érvelése vonatkozásában arra mutat rá, hogy szakjogi-törvényességi kérdésnek minősül annak megítélése, hogy az indítványozó ügyében az alperes érdemtelenége megállapítható-e, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [19] Az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos kifogása kapcsán az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el (vagyon követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze vagyonjogi perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának.” {3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]; 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}
- [20] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a támadott ítéletek nem vették figyelembe az érdemtelenég megállapítása körében az alperes által az örökgyógy halálát követően tanúsított magatartásokat.
- [21] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [22] A Kúria ítélete [38] bekezdésében rögzítette, hogy „az örökhatározó olyan időben végrendelkezett, amikor még nem volt demens állapotban. Mindazonáltal a Ptk. 7:6. § (1) bekezdés *b*) pontjának első fordulata körében értékelhető – az örökhatározó tisztességtelen befolyásolására vonatkozó – adat nem merült fel, az alperes tekintetében ez az érdemtelenégi ok nem áll fenn.”
- [23] Az Alkotmánybíróság szerint a Kúria és az első-, valamint a másodfokú bíróság ítéleteikben az indítványozóval ellentétes jogi álláspontra helyezkedtek, a döntésüket alátámasztó érveikről számot adtak, továbbá a Kúria a másodfokú bíróság bizonyítékértékelésének a felülmérlegelésére nem látott jogszerű lehetőséget. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tartózkodik az indokolásban megjelenő érvek megalapozottságának vizsgálatától, mert a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].
- [24] Az indítványozó a támadott ítéletek alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a tulajdonhoz való joggal, illetve a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni.
- [25] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt, az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltétel teljesülése hiányában, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/559/2021.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3267/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.050/2020/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Hegymegi-Barakonyi Zoltán ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Gfv.VII.30.050/2020/11. számú ítéletének a Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.197/2019/9/II. számú jogerős ítéletére kiterjedő hatályú alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, I. cikk (4) bekezdését, 28. cikkét, XIII. cikk (2) bekezdését, XV. cikk (2) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. A bíróságok által megállapított tényállás szerint az adós az indítványozónál (alapügy felperese) vezetett bankszámlájáról 2002-ben, majd 2003-ban mindösszesen 6 000 000 euró összegben teljesített átutalást az alperes bankszámlájára. Az utalásokra hosszú lejáratú kölcsön jogcímén került sor. Az adós az alperessel kötött kölcsönszerződést 2015. december 30-án kelt felmondással megszüntette és felszólította az alperest a folyósított kölcsönösszeg visszafizetésére.
- [4] A Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.045/2012/5. számú jogerős ítéletében 521 876 712 Ft és járuléki felperes részére történő megfizetésére kötelezte az adóst. A felperes a követelés behajtására végrehajtási eljárást kezdeményezett. A végrehajtó az előtte folyó eljárásban az adósnak az alperessel szemben fennálló követeléséből 2013. március 7-én 4 071 802 eurót kártérítés címén lefoglalt, egyúttal nyilatkozattételre hívta fel az alperest.
- [5] A végrehajtó felhívását követően az alperes úgy nyilatkozott, hogy a követelést nem ismeri el.
- [6] A K. A. és társai ellen indult büntetőügyben meghozott jogerős ítélet (Fővárosi Törvényszék 12.B.794/2010/828., Fővárosi Ítéltábla 8.Bf.392/2016/113.) az adós teljes vagyonára vagyonekobbzást rendelt el. A másodfokú bíróság 2017. március 22-ei ítéletével az alperessel szemben mellőzte a vagyonekobbzás elrendelését, egyúttal az esetében elrendelt zár alá vételt feloldotta, amennyiben a pénzeszköz feletti rendelkezési jogot magának követelő személy, magánfél nem igazolja 60 napon belül követelése érvényesítésére polgári eljárás megindítását.
- [7] A Magyar Állam – az adós vonatkozásában jogerősen elrendelt vagyonekobbzás jogosultjaként, az alperessel szembeni bünygyi zárlat fenntartására – a Fővárosi Törvényszéken 12.G.44.169/2017. számon kezdeményezett perben kérte az alperes marasztalását az adóssal kötött kölcsönszerződés alapján. Az elsőfokú bíróság ítéletét, amellyel kötelezte az alperest a Magyar Állam felé 6 000 000 euró és járuléki megfizetésére, másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 10.Gf.40502/2018/18. számú ítéletével helybenhagyta. A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Gfv.VII.30.139/2019/9. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [8] A felperes keresetében – elsődlegesen hosszú lejáratú kölcsön, másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás címen – kérte a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 385. §-a, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 113. §-a alapján az alperes kötelezését 4 071 802 euró és járuléki összegben lefoglalt követelés megfizetésére. Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.
- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek az adós ellen 170.V.2396/2012. ügyszámon folyamatban lévő végrehajtási eljárásban a végrehajtó megjelölt letéti számlájára 4 071 802 eurót és járulékait. Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság

ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. A másodfokú ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be.

- [10] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt a megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek. Megalapozatlanul hivatkozott a felperes a régi Pp. 163. § (3) bekezdésének, 253. § (3) bekezdésének megsértésére az ügyben, amelyekre alapítottnan a perorvoslati kérelem – a régi Pp. 275. § (3) bekezdésében foglalt korlátozó rendelkezés miatt – egyedül akkor vezetett volna eredményre, amennyiben az eljárási szabálysértés lényeges kihatással bír az ügy érdemi elbírálására. A fellebbezés teljes átszarmaztató hatályú perorvoslat jellegéből, továbbá abból következően, hogy a bíróság hivatalból is köteles vizsgálni a felperes keresetességi jogát, az ügyben másodfokon eljáró bíróság a régi Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelően mérlegelte felül a büntetőeljárásban elrendelt vagyonek Kobzás már első fokon is ismert tényét, jogszabálysértés nélkül értékelte továbbá az előkérdésnek tekintett per eredményét érdemi döntésének meghozatalakor. A másodfokú eljárás irataiból megállapíthatóan az ítélőtábla a Magyar Állam hozzá intézett 2018. augusztus 31-ei bejelentéséből szerzett tudomást a 12.G.44.169/2017. számú peres eljárásról és az abban meghozott, a Magyar Állam keresetének helyt adó elsőfokú ítéletről. Az iratokat a bíróság 2018. szeptember 3-ával a peres felek mindegyikének kiadta, az iratokra mindkét fél – a felperes 2018. szeptember 6-ai ellenkérelme 6.1. és 6.2. pontjaiban – nyilatkozott. Az ítélőtábla ezt követően döntött a per másodfokú tárgyalásának felfüggesztéséről a 14.Gf.40.323/2018/17/II. számú végzésével, amivel egyértelművé tette a felek számára, hogy az ügy eldöntése szempontjából kiemelt jelentőséget tulajdonít a Magyar Állam által tulajdonjoga érvényesítésére indított pernek. A Fővárosi Ítélőtábla 10.Gf.40.502/2018/18. számú, valamint a Kúria Gfv.VII.30.139/2019/9. számú határozatait az alperes csatolta a másodfokú eljárásban, ismertetésük a másodfokú tárgyaláson megtörtént. Az ítélőtábla a bemutatott eljárási cselekményekkel kimerítően megtette mindazokat az intézkedéseket, amelyekkel biztosítottá vált a felek számára eljárási jogaik megfelelő, rendeltetésszerű gyakorlása a jogerős ítéletben értékelt körülménnyel összefüggésben.
- [11] A Kúria az ügy érdemét tekintve az ügyben eljáró bíróságok közül a másodfokú bíróság jogi álláspontjával értett egyet a vagyonek Kobzás jogintézménye és elrendelésének joghatása értelmezésében: az adóssal szemben jogerősen elrendelt vagyonek Kobzás eredményeként a Magyar Államra száll át az az adósi követelés is, amelynek behajtására a felperes a Vht. 113. §-a és a régi Pp. 385. §-a szerint jelen peres eljárást kezdeményezte.
- [12] A régi Pp. 385. §-ában intézményesített behajtási per sajátja, hogy adott végrehajtási eljárással összefüggésben – annak eredményességéhez – kezdeményezhető az adóssal szembeni követelés behajtására. A felek perbeli legitimációja speciálisan alakul: a behajtási per felperese a végrehajtást kérő, aki a perben az adóssal szembeni követelését érvényesíti a fizetési kötelezettségét végrehajtási eljárásban el nem ismerő kötelezettel szemben. A kereset tárgyává tett kötelezettség mindkét felet legitimálja. Kizárja az alperes kereset szerinti marasztalásának lehetőségét, ha nem ő a keresettel támasztott adósi követelés kötelezettje, de az is, ha nem az adóssal szemben jogerősen érvényesített követelésnek.
- [13] A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 75. § (3) bekezdése értelmében az elkobzott vagyon – törvény eltérő rendelkezése hiányában – az államra száll.
- [14] A bírósági határozattal elrendelt vagyonek Kobzás – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (a továbbiakban: Ptk.) írtak szerint, egyben az ott írt korlátozások figyelembevételével – a tulajdonszerzés eredeti módja. Sajátja a tulajdonszerzésnek, hogy a tulajdonjog átszállását önmagában a jogerős határozat – mint kényszeraktus – kiváltja, a tulajdonszerzés további aktust vagy feltételt nem igényel [Ptk. 5:41–5:42. §]. A jogszerzést keletkeztető jogi aktus tehát maga a bírósági határozat, ebből következően a végrehajthatóság a határozat jogerejéhez (véglegességéhez) társuló állami kikényszeríthetőség.
- [15] A vagyonek Kobzás intézményét illetően a Btk. 75. § (3) bekezdése a Magyar Állam jogszerzését kimondó rendelkezés, amelytől különböző szabályozási tartalmat hordoz a Vht. XIII. fejezete, idetartozóan a 210/E. § (1) bekezdése, továbbá a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 323. §-a. Ez utóbbi rendelkezések a jogszerzést kiváltó bírósági határozattal elrendelt vagyonek Kobzás mikénti végrehajtását szabályozzák (Vht. 1. §); nem adnak eltérő rendelkezést – a felülvizsgálati kérelem álláspontjával szemben – a Btk. 75. § (3) bekezdésétől, a vagyonek Kobzás ott írt hatályát nem rontják le.
- [16] Mindebből következően az adóssal szemben kezdeményezett végrehajtási eljárás elrendelését, illetve jelen per megindulását követő vagyonek Kobzás joghatásaként az elkobzott vagyon – abba tartozóként az adóssal szemben jogerősen támasztott követelése is – egészként szállt át a Magyar Államra. Az elkobzott vagyonból az adóssal szembeni fizetési kötelezettség – akár állami kényszerrel bírósági végrehajtás útján (Vht. 5. §) – nem volt

teljesíthető. A vagyonekhozás jogerős elrendelésével az adós lefoglalt követeléséből a felperes a továbbiakban nem kereshetett kielégítést az adóssal szemben kezdeményezett végrehajtási eljárásban, sem az azzal összefüggésben indított behajtási perben.

- [17] A Vht. 165. § (1) bekezdés a)–h) pontjaiban – az egyes követelések jogcíme szerint – meghatározott kielégítési sorrend szabálya kizárólag a kérelemmel végrehajtási eljárás tárgyává tett, állami kényszerrel behajtani kért követelésekre érvényesülő előírás: egyazon adóssal szemben több végrehajtani kért, ezáltal egymással versengő követelések kielégítésére irányadó [Vht. 1. §, 11. § (1) bekezdés, 165. § (1)–(2) bekezdés, 166. §, 168. §]. A 170.V.2396/2012. számon folyamatban lévő végrehajtásnak – a felperes jogerős ítéleten alapuló követelésén felül, akár egyesítés folytán – vagyonekhozáson alapuló igény nem tárgya, ami kizárta a Magyar Állam vizsgált követelése kielégítésének lehetőségét az adott végrehajtási eljárásban, akár az azzal összefüggésben indított behajtási per eredményéből [Vht. 165. § (1) bekezdés e) pont].
- [18] Megalapozatlanul hivatkozott a felperes a Ptk. 5:42. §-ának – lényegében közvetett – sérelmére az ügyben. A Ptk. hivatkozott rendelkezése arra az esetre teremti meg a bírósági vagy más hatósági határozattal kártalanítás nélkül tulajdonjogot szerző állam felelősségét a volt tulajdonos jóhiszemű személyekkel szemben fennálló kötelezettségeiért, amennyiben a volt tulajdonos kötelezettsége az állam jogszerzésekor fennállt, és annak behajtására a jogosult a volt tulajdonossal szemben – utóbb eredménytelennek bizonyult – végrehajtást vezetett.
- [19] A felperes által kezdeményezett végrehajtási, majd azzal összefüggő behajtási per tárgyaknál fogva – az előzőekben részletezettek szerint – meghatározottak, nem rendelhető össze más jogosult további végrehajtás alá tartozó követelésével, így a Magyar Állam vagyonekhozáson alapuló igényével sem. Jelen behajtási per eredménytelensége ezért fogalmilag nem alkalmas lerontani a Ptk. 5:42. §-ában meghatározott feltételek teljesülését, megállapítható ugyanakkor a jelen ügyben, hogy a behajtási per sikertelensége eredményét tekintve a törvényi feltételek egyikének (végrehajtás eredménytelensége) kifejezett teljesülésére mutat.
- [20] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [21] 1.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Gfv.VII.30.050/2020/11. számú ítéletének a Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.197/2019/9/II. számú jogerős ítéletére kiterjedő hatályú alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, I. cikk (4) bekezdését, 28. cikkét, XIII. cikk (2) bekezdését, XV. cikk (2) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [22] Az indítványozó szerint a kúriai döntés azáltal, hogy helybenhagyta a másodfokú ítéletet és annak eljárását, sérti a jogbiztonság elvét, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Az indítványozó kifogásolta, hogy a bíróságok a Magyar Államot képviselő Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. alapperbeli részvételét annak ellenére engedték meg, hogy fél lett volna. Véleménye szerint a másodfokú bíróság jogszabálysértően hivatkozott arra, hogy a Magyar Állam és egy külföldi gazdasági társaság közötti perről hivatalos tudomása van, jogellenesen idézte meg az állam képviselőjét a tárgyalásokra, döntő jelentőséggel és időbeli korlátok nélküli vette figyelembe beadványait, majd ezekre alapozva felfüggesztette a tárgyalást és rendelkezésére bocsátotta a teljes peranyagot. Sérti a fegyverek egyenlőségének elvét és a kontradiktórus eljárás követelményét, hogy a bíróságok az indítványozó számára nem biztosították annak lehetőségét, hogy beadványait olyan körülmények között terjessze elő, amely nem okoz számára hátrányt az állammal szemben. Az indítványozó kifogásolta, hogy a Magyar Állam részt vehetett a közte és a külföldi gazdasági társaság közti alapperben, miközben az ő beavatkozás iránti kérelmét a Magyar Állam és a külföldi gazdasági társaság közti eljárásban elutasították. A perről nem értesítették, arról csak a Magyar Állam beadványiból szerzett tudomást, amikor már az elsőfokú eljárás lezárult. Az indítványozó ugyan nyilatkozhatott a Magyar Állam beadványaira, de ez a joga formális volt. Első alkalommal a Magyar Állam beadványának kézbesítését követően három nappal a tárgyalás felfüggesztésre került, második alkalommal a Magyar Állam beadványának részére való kézbesítésével azonos napon jogerős ítélet született. Az indítványozó kifogásolta, hogy sem ideje, sem lehetősége nem volt reagálni és nyilatkozatot tenni. A Magyar Állam az alapperben olyan jogokat élvezett, amit ő nem. Véleménye szerint a jelen per megindulását követő vagyonekhozás miatt lett pervesztes.
- [23] Az indítványozó szerint a vagyonekhozás tulajdonát kártalanítás nélkül elvonta. Álláspontja szerint jogos elvárása volt a perbeli követelésre, mivel jogerősen pert nyert az adóssal szemben, a végrehajtó pedig lefoglalta a külföldi gazdasági társaság vagyonát. Ezt az igényét az adóssal szemben behajtási perben érvényesítette, de a másodfokú bíróság a jogos váromány megszerzését kártalanítás nélkül elvonta, ugyanis a perindítást követően bekövetkező vagyonekhozás miatt úgy döntött, hogy a követelés a Magyar Államé. A másodfokú bíróság a Magyar Államnak a külföldi gazdasági társasággal szembeni perére tekintettel az alapper tárgyalását

felfüggesztette, és annak kimenetelét a Magyar Állam által indított pertől tette függővé. A bíróságok a Magyar Állam igényét előnybe részesítették az indítványozó igényével szemben. Kifogásolta, hogy a Magyar Állam ugyanazon kölcsönszerződésen alapuló jogalapon az alapperben az általa beszerzett bizonyítékok lemásolásával és felhasználásával lett pernyertes.

- [24] Az indítványozó szerint sérti a diszkrimináció tilalmát, hogy a bíróságok a Magyar Állam magánjogi igényét előnyben részesítették, aminek következtében ő pervesztes lett. Az előkérdésnek tekintett polgári ítélet alapján a vagyonek Kobzás következtében a Magyar Állam végrehajtás nélkül tulajdont szerzett a követelések felett. A bíróságok az állam privilegizált helyzetét biztosították az alapperben.
- [25] Az indítványozó szerint a bíróságok jogértelmezése és jogalkalmazása az állami tulajdonszerzés biztosítására irányult, ugyanis a vagyonek Kobzás intézményét nem, mint a bűncselekményből származó vagyon elvonásának, hanem mint az állam tulajdon szerzésének módját értelmezték. A bírói döntések a Btk. alaptörvény-ellenes értelmezésén alapulnak. A bíróságok törvénysértően értelmezték továbbá a Vht. szabályait is. Az indítványozó szerint ugyanis nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a Vht. a követelésekre nem tartalmaz rendelkezéseket továbbá, hogy a követelések esetén az állam automatikusan, végrehajtás nélkül tulajdonjogot szerez.
- [26] A fentiek alapján az indítványozó szerint a megsemmisíteni kért bírói döntés az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata alapján is sérti a tisztességes eljáráshoz és a tulajdonhoz fűződő jogot.
- [27] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [28] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Gfv.VII.30.050/2020/11. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogai kimerítését követően.
- [29] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [30] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként jelölte meg – többek között – a B) cikk (1) bekezdését, az I. cikk (4) bekezdését és a 28. cikkét. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható. Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdésével és 28. cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jogoknak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettje nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye {3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [31] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [32] Az indítványozó alapvetően az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésében meghatározott kisajátításra és az erre vonatkozó kártalanításra, a XV. cikk (2) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalmára és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott.
- [33] A bírósági ítéletekkel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tiszt-

tességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} „Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon.” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.” {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}

- [34] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bíróságok eljárásának, valamint ítéleteiknek a felülbírálatára irányulnak. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkoznak, a döntésekkel szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletekben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekintik alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [35] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő indítványi elemmel összefüggésben emlékeztet az Alkotmánybíróság arra is, hogy gyakorlata szerint különbséget kell tenni a polgári jogi és az alkotmányos tulajdonvédelem között: az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Továbbá nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el (vagyoni követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze a bíróságok által az indítványozó szerint elkövetett, alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának {3386/2019. (XII. 19.) AB végzés, Indokolás [18]}. A fentiekre tekintettel az indítványozó által hivatkozott alapjogi sérelmek és az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésében foglalt kisajátításra vonatkozó kártalanítási szabályok közötti összefüggés a jelen ügyben fel sem merül.
- [36] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [37] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/325/2021.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3268/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.662/2020/7-II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.662/2020/7-II. számú ítélete és az ennek alapjául szolgáló Budapest Környéki Törvényszék 21.P.20.272/2019/30. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, IV. cikk (1) bekezdését, V. cikkét, XII. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] 1.1. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az indítványozó felperes jogelődje mint adós 2008. március 18-án svájci frank alapú kölcsönszerződést kötött az I. rendű alperes jogelődjével mint hitelezővel. A kölcsön célja gépjármű vételárának finanszírozása volt. A kölcsönszerződés feljogosította a hitelezőt a hiteldíj és a törlesztőrészek egyoldalú módosítására. A kölcsönszerződés részévé tett általános szerződési feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) 8.2. pontja szerint az árfolyamváltozás kockázatát az ügyfél köteles viselni. A szerződő felek és a felperes 2008. június 9-én módosították a kölcsönszerződést akként, hogy abba a felperes a korábbi adós helyébe adósként belépett. Az I. rendű alperes jogelődje felmondta a kölcsönszerződést, a kölcsön felhasználásával vásárolt gépkocsit visszavette a felperestől, azt értékesítette és az értékesítésből befolyt vételárat pedig elszámolta. Az alperes a kölcsönszerződésből eredő követelését 2016. november 30-án a II. rendű alperesre engedményezte.
- [3] Az indítványozó keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés nem jött létre, másodlagosan, hogy a szerződés érvénytelen.
- [4] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a kölcsönszerződés az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége okán érvénytelen. Az érvénytelenségi okot akként küszöbölte ki, hogy a felperes az árfolyamkockázatból 20% mértéket köteles viselni, így a felperes tartozása az elszámolás alapján 5 967 804 Ft tőke, és annak 2013. augusztus 1-jétől a kifizetésig járó évi 18,87% mértékű késedelmi kamata. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A le nem rótt 1 500 000 Ft kereseti illetékből a felperest, valamint az alpereseket egyetemlegesen 750 000 Ft megfizetésére kötelezte az államnak külön felhívásra. Kimondta, hogy a felek a költségeiket maguk viselik. Ítéletének indokolásában úgy foglalt állást, hogy nincs jogi lehetőség a per megszüntetésére. Okfejtése szerint a kölcsönszerződés létrejött, mert a felperesi jogelőd és az I. rendű alperes jogelődje, majd a felperes egybehangzó nyilatkozatot tettek, és a szerződés tartalmaz minden lényeges elemet. Kiemelte, hogy az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó tájékoztatás hiányának nincs jelentősége a szerződés létrejötté szempontjából. Rámutatott, hogy a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény 3–4. §-a értelmében tisztességtelennek az árfolyamrés alkalmazására és az egyoldalú szerződésmódosításra lehetőséget adó szerződési feltételek, és a pénzügyi intézmények kötelesek voltak az adósok javára elszámolni az ilyen feltételek alapján felszámított összegeket a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló törvény rendelkezései szerint. Mivel a felperes nem kérte az elszámolás felülvizsgálatát, a perben már nem teheti vitássá az elszámolás helyességét. Tényként állapította meg, hogy az I. rendű alperes jogelődje sem külön iratban, sem a kölcsönszerződés egyedi részében, sem az ÁSZF-ben nem tájékoztatta a felperest az árfolyamváltozás

kockázatáról. Álláspontja szerint nem tekinthető megfelelő tájékoztatásnak, ha csak a kölcsönszerződés egyes rendelkezéseiből következtethető ki, hogy fennáll az árfolyamváltozás kockázata, az kizárólag és korlátlanul az adóst terheli, és hogy a kockázat miként hat ki adós kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségére. A kölcsönszerződés érvénytelenségét azzal látta kiküszöbölhetőnek, ha a felperes csak a szerződéskötéskor irányadó árfolyam 20% mértékű emelkedéséig köteles viselni az árfolyamváltozás kockázatát. Erre figyelemmel 5 967 804 Ft tőkében és annak 2013. augusztus 1-jétől a kifizetésig járó évi 18,87% mértékű késedelmi kamatában határozta meg a felperes tartozásának összegét. A perköltség viseléséről a peres felek azonos arányú pernyertességére, illetve pervesztességére tekintettel a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 81. § (1) bekezdése alapján határozott.

- [5] Az ítélet ellen az indítványozó felperes terjesztett elő fellebbezést.
- [6] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a fellebbezésében tévesen indult ki abból, hogy a szerződésben kikötött szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő értékkülönbsége a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének oka, ezért az érvénytelenség oka a feltűnő értékkülönbség kiküszöbölésével szüntethető meg.
- [7] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt a tényt, hogy az I. rendű alperes jogelődje sem a felperes jogelődjét, sem a felperest nem tájékoztatta megfelelően az árfolyamváltozás kockázatáról. A megfelelő tájékoztatás elmaradásának az a következménye, hogy a kölcsönszerződés megkötésének időpontjában hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1) bekezdése, a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja és az Európai Unió Bíróságának C-51/17. számú ítélete alapján tisztességtelen, és ebből az okból a régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis a kölcsönszerződésnek az ÁSZF 8.2. pontjában foglalt, az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben az adósra hárító feltétele. Mivel a tisztességtelenség miatt semmis feltétel nélkül a kölcsönszerződés nem teljesíthető, a régi Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján az egész szerződés megdől. A perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét tehát nem a szerződésben kikötött szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő értékkülönbsége okozza, hanem az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben az adósra hárító szerződési feltétel semmissége. Ennek az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása szempontjából azért van különös jelentősége, mert a kölcsönszerződés érvénytelenségének oka nem a szerződésben kikötött szolgáltatás és ellenszolgáltatás közötti értékkülönbség feltűnő mértékének kiküszöbölésével, hanem az árfolyamváltozás kockázatának a szerződő felek közötti megosztásával, a felperest terhelő kockázat mérséklésével szüntethető meg.
- [8] Itt jegyzi meg az ítéletábró, hogy az árfolyamváltozás kockázata nem vonható az adóst a kölcsönszerződés alapján terhelő ellenszolgáltatás körébe, mert az árfolyamváltozás következtében az adósra háruló többletfizetési kötelezettség nem az adós rendelkezésére bocsátott pénz használatának ellenértéke, nem az adós ellenszolgáltatásának a része, hanem olyan kötelezettség, ami az ellenszolgáltatáson felül, a kockázatvállalása folytán terheli az adóst. A deviza alapú kölcsönszerződéseknek éppen az az egyik lényeges sajátossága, hogy az adós az ellenszolgáltatáson felül – általában a forint kölcsönöknél jelentősen alacsonyabb hiteldíj fejében – vállalja az árfolyamváltozás kockázatát. Emiatt az árfolyamváltozás kockázatának adósra hárítása nem okozhatja a kölcsönszerződésben kikötött szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő értékkülönbségét. A kölcsönszerződés alapján az adós rendelkezésére bocsátott pénz használatának ellenértéke az ügyleti kamat, valamint a szerződésben kikötött egyéb díjak. A túlzott mértékű ügyleti kamat kikötése azonban nem eredményezhet feltűnő értékkülönbségen alapuló érvénytelenséget, ahhoz a régi Ptk. 232. § (3) bekezdése más jogkövetkezményt, kamatmérséklést fűz.
- [9] A semmis és az eredményesen megtámadott szerződés a régi Ptk. 234. § (1) bekezdése, illetve 237. § (1) bekezdése értelmében egyaránt érvénytelen, ezért nem kifogásolható, ha a bíróság az ítéletének rendelkező részében vagy indokolásában a semmis szerződés érvénytelenségét állapítja meg. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét. Itt utal az ítéletábró arra, hogy a szerződésben kikötött szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő értékkülönbsége a régi Ptk. 201. § (2) bekezdése alapján nem semmisséget eredményez, hanem megtámadhatóvá teszi a szerződés. Ezért a felperesnek az elsőfokú ítélet indokolása elleni fellebbezése – a kölcsönszerződés semmisségére való hivatkozása – nem áll összhangban azzal az álláspontjával, hogy a szerződés érvénytelensége a feltűnő értékkülönbség kiküszöbölésével szüntethető meg.
- [10] A felperes a fellebbezésében alaptalanul állította, hogy az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségét állapította meg, mert az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező része a szerződés teljes érvénytelenségét megállapító rendelkezést tartalmaz. Az ítélet indokolásából kitűnik, hogy a kölcsönszerződés teljes

- érvénytelenségét az elsőfokú bíróság – egyébként helyesen – valóban a szerződés részleges érvénytelenségéből, az árfolyamváltozás kockázatát az adószra hárító szerződési feltétel tisztességtelenségéből vezette le.
- [11] Ítéletének indokolásából egyértelműen kitűnik, hogy az elsőfokú bíróság kiküszöbölhetőnek találta a szerződés érvénytelenségének okát, és ítéletének rendelkező részében kifejezetten utalt az érvénytelenség okának kiküszöbölésére. Az érvénytelenségi ok kiküszöbölése a régi Ptk. 237. § (2) bekezdése értelmében kizárólag az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánításához fűződhet. Bár az elsőfokú bíróság az ítéletének rendelkező részében kifejezetten nem nyilvánította érvényessé a kölcsönszerződést, de enélkül is úgy kell tekinteni, hogy az elsőfokú bíróság az érvénytelenség régi Ptk. 237. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott jogkövetkezményei közül a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását választotta az érvénytelenség okának megszüntetésével.
- [12] Az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének okát a szerződés alapján a felperest terhelő kockázat korlátozásával, a felperesre háruló kockázat felső határának meghatározásával szüntette meg.
- [13] A II. rendű alperes a fellebbezési ellenkérelmében megalapozottan hivatkozott arra, hogy az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pontja szerint az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánításával a bíróság olyan módon küszöböli ki az érvénytelenségi ok miatt keletkezett érdeksérelmet, hogy a szerződéskötés időpontjára visszamenőleg módosítja a szerződési feltételeket. Az érvénytelenség okának megszüntetéséhez a bíróságnak azokat a szerződési feltételeket kell módosítania, amelyek a szerződés érvénytelenségét okozzák. A II. rendű alperes megalapozottan hivatkozott arra is, hogy a szerződés érvénytelenségét nem okozó, módosítással nem érintett feltételei változatlanul kötik a feleket.
- [14] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a perbeli szerződés érvénytelenségét nem az ügyleti és a késedelmi kamat kikötése vagy a kikötött kamatok mértéke okozta, ezért az érvénytelenség okának megszüntetéséhez a bíróságnak nem kellett érintenie a kamatokkal kapcsolatos szerződési feltételeket; ezek a feltételek a szerződés érvényessé nyilvánítása folytán változatlanul kötik a feleket.
- [15] A szerződés érvénytelenségét kizárólag olyan körülmény okozhatja, amely már a szerződés megkötésekor is fennállt, ezért a szerződés kizárólag a megkötésének időpontjától lehet érvénytelen; az érvényes szerződés nem válhat érvénytelenné a megkötése után bekövetkezett körülmény folytán. Ebből az következik, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítása szükségszerűen visszahat a szerződés megkötésének időpontjára, mert a bíróságnak az érvényessé nyilvánítás alkalmazásakor olyan körülményt kell kiküszöbölni az érvénytelenség okának megszüntetéséhez, amely már a szerződéskötés időpontjában is fennállt. Ha a bíróság megszünteti a szerződéskötéskor fennálló érvénytelenségi okot és érvényessé nyilvánítja a szerződést, akkor úgy kell tekinteni, mintha a szerződés az érvénytelenséget okozó körülmény nélkül, azaz érvényesen jött volna létre, és megkötésének, illetve hatálybalépésének időpontjától köti a feleket. Ezért a felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződés megkötésétől az érvényessé nyilvánításig nem köteles üzleti és késedelmi kamat megfizetésére. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg, hogy a felperes a tőketartozása után a kölcsönszerződésben meghatározott mértékű késedelmi kamat megfizetésére is köteles.
- [16] Az alperesek megalapozottan hivatkoztak arra, hogy a felperesnek több olyan kereseti kérelme volt, amelyet az elsőfokú bíróság érdemben vizsgált. Ezek közül a kölcsönszerződés létre nem jöttének megállapítása iránti kereseti kérelem alaptalannak bizonyult, ezért az elsőfokú bíróság helyesen tekintette azonos arányúnak a peres felek pernyertességét, illetve pervesztességét és a Pp. 81. § (1) bekezdésének, valamint a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1998. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 13. § (2) bekezdésének helyes alkalmazásával határozott a felperes illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti illeték viseléséről.
- [17] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit helyben hagyta, és az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte. A felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése és az IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján határozott.
- [18] 1.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.662/2020/7-II. számú ítélete és az ennek alapjául szolgáló Budapest Környéki Törvényszék 21.P.20.272/2019/30. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény I. cikk

- (1) bekezdését, IV. cikk (1) bekezdését, V. cikkét, XII. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [19] Az indítványozó szerint sérti a tulajdonhoz való jogot és a törvény előtti egyenlőség elvét, hogy a bíróságok a kamatszámítás és a perköltség viselése tekintetében az indítványozóra nézve hátrányos döntést hoztak. Az indítványozó sérelmezi, hogy a bíróságok a kereseti kérelemének részben helyt adtak, ugyanakkor a kamat és a perköltség viselése tekintetében megsértették az arányosság elvét. A perköltség viselésének az elvét a Pp. úgy szabályozza, hogy az arányos legyen a pernyertes fél által elvégzett munka ellenértékével, figyelembe véve a pertárgy értékét. A Pp. szerint amennyiben részbeni pernyertesség történik a perköltség a felek között a pernyertesség és a pervesztesség arányához igazodik. Jelen esetben csak részbeni pernyertesség történt, ezért a perköltségnek kizárólag az indítványozó terhére történő áthárítása sérti a tulajdonhoz való jogát és a törvény előtti egyenlőség elvét. A bíróságok a kamatfizetés tekintetében figyelmen kívül hagyták, hogy a havi törlesztőrészlet 20%-os emelése a kamatot is tartalmazza, mely így már a kamat kétszeres felszámolását jelenti. A végtelenített tartozás, a korlátok nélküli egyoldalú szerződésmódosítás, a tájékoztatás elmaradása a bank egyoldalú előnyét jelenti, amelyet a bíróságnak a kamat és a perköltség tekintetében az indítványozó javára kellett volna korrigálnia.
- [20] Az indítványozó szerint az ítéletek sértik az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, mert az egyenlőtlen szerződési feltételek miatt az indítványozó cselekvési autonómiáját elvesztette, amelyet a határozatok nem orvosoltak.
- [21] Az ítéletek az indítványozó szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jogát is megsértették, mert a bank nem tájékoztatta a jövőbeni és az általa már ismert árfolyamkockázat gazdasági következményeiről, ezáltal hátrányos helyzetbe került a nagyhatalmú bankkal szemben.
- [22] Az indítványozó a tulajdonhoz való joga és az Alaptörvény V. cikke tekintetében kifogásolta, hogy a bíróságok nem állapították meg a devizaalapú kölcsönszerződés feltételeinek a semmisségét, így vagyonaiban indokolatlan hátrányt okoztak, a bank többletfizetési követelését helybenhagyták további vagyonaik kilátásba helyezett „elkobzásával”. A bíróságok a szerződésben foglalt feltételek jogszabályellenességét figyelmen kívül hagyták, a kamatot és a perköltséget rá hárították, annak ellenére, hogy a szerződésben foglalt szolgáltatás és ellenszolgáltatás nem áll egymással arányban.
- [23] A deviza alapú szerződés korlátozza a vállalkozáshoz való jogát. A bírósági döntéseknek a kamatszámítás és a perköltségviselés tekintetében a szerződéses felek egyensúlyát kellett volna megteremtenie.
- [24] Az indítványozó szerint a bíróságok nem biztosították az uniós jog elsőbbségét, így nem alkalmazták a jelen ügyre irányadó EUB C-51/2017. számú határozatot, valamint a 93/13/EGK irányelv több rendelkezését. Ennek alapján a bíróságoknak a kölcsönszerződés semmisségét hivatalból meg kellett volna állapítaniuk, ugyanis a hitelező tájékoztatása nem tért ki az árfolyamkockázat gazdasági következményeire, a szerződés feltételei tisztességtelen rendelkezéseket tartalmaztak, azok nem voltak világosak és érthetőek. A végtelenített összegű kölcsön adóssal való vállaltatása feltétel semmis, mert lehetetlen szolgáltatásra irányul. Az indítványozó szerint a tisztességes tájékoztatás hiánya az árfolyamkockázat gazdasági következményeire nézve a szerződés létrejöttének akadálya, vagyis a szerződés semmis. Álláspontja szerint sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, mivel a bíróságok figyelmen kívül hagyták a Kúria 2019. június 19-ei állásfoglalását, a régi Ptk. 205/A. § (2) bekezdését, 227. § (2) bekezdését és 312. § (1) bekezdését. Ez utóbbi szerint, ha a szerződés olyan okból szűnik meg, amelyikért egyik fél sem felelős, akkor a szerződés megszűnik. Mivel az árfolyam megemelkedése egyik félnek sem volt felróható, ezért a teljesítés lehetetlenné vált. A bíróságok a régi Ptk. rendelkezéseit nem megfelelően értelmezték és alkalmazták, a tényállásfeltárási kötelezettségüknek nem tettek eleget, az indítványozó által előterjesztett bizonyítékokat, valamint a bankot terhelő bizonyítási terhet figyelmen kívül hagyták. A bankoknak kötelező volt árfolyamkockázatot elemző szabályzatot készíteni. A Budapesti Értéktőzsde 2004. évi 10. évre szóló árfolyam-előrejelzése a Magyar Nemzeti Bank napi árfolyamközlésén alapult, és az abban foglalt becslés a 2014. évben be is következett. Ebből következően a hitelező bank az árfolyamkockázat gazdasági következményeit eltitkolta előle. A támadott bírósági határozatok érdemi döntést és indokolást nem tartalmaznak, az indítványozó keresetében és a fellebbezésében foglaltakról nem döntöttek, az érdemi felülvizsgálat elmaradt a kamatszámítás és a perköltségviselés mértéke és annak megosztása tekintetében.
- [25] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.

- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.662/2020/7-II. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érin-tett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [27] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [28] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként jelölte meg az I. cikk (1) bekezdését, mely nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alap-törvényi rendelkezés címzettje nem az indítványozó, nem biztosít számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül erre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye {3231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [29] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pontja értelmében pedig nem ele-gendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptör-vény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíró-ság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert nem tartalmaz az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdésével, V. cikkével, XII. cikk (1) bekezdésé-vel és XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírál-ható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezeket az Alaptörvényben biztosított joga-kat. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [30] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [31] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, a tulajdonhoz való joggal, a XV. cikk (1) bekezdésével, a törvény előtti egyenlőség elvével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [32] A támadott bírósági ítéletekkel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének meg-felelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvé-delem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek követke-zésében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkal-mazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptör-vény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az indítványozó panaszában egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdé-sekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, valamint jogértel-mezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [34] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsérté-sének kételye sem merül fel, az eljáró bíróságok határozataikban számot adtak az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem követ-kezik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az in-dítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolá-

sával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [35] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [36] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, 52. § (1b) bekezdésében és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/213/2021.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3269/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 271. § (2) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítása iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 271. § (2) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítását és alkalmazásának kizárását kérte, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó mint alperes ellen a felperes keresetet terjesztett elő kölcsön megfizetése iránt. Az I. rendű felperes módosított keresetében az indítványozó mint alperes 1 550 560 forint tőke és járulékai megfizetésére kötelezését kérte.
- [4] Az indítványozó alperes a kereset elutasítását kérte. Viszontkeresetet is előterjesztett, amelyben elsődlegesen az induló hitelösszeget 745 000 forintban kérte megállapítani, valamint kérte a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását és jogkövetkezményként a felperes 205 309 forint és járulékai megfizetésére kötelezését.
- [5] Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 6.P.302.698/2017/20-II. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 1 550 560 forint tőkét és ennek járulékait. Az alperes viszontkeresetét elutasította.
- [6] Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék a másodfokú eljárásban hozott 5. sorszámú végzésével megállapította, hogy az I. rendű felperes jogutódja a II. rendű felperes. Az I. rendű felperes perből való elbocsátását megtagadta.
- [7] A Fővárosi Törvényszék 45.Pf.640.033/2018/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [8] A Kúria Gfv.VII.30.347/2019/2. számú, 2020. március 24-én kelt végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét a régi Pp. 271. § (2) bekezdésére hivatkozással hivatalból elutasította, mert a vitatott érték nem haladta meg a hárommillió forintot.
- [9] A Kúria megállapította, hogy felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogszabályi feltételei nem állnak fenn. A régi Pp. 271. § (2) bekezdése értelmében nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi ügyekben, amelyekben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték a hárommillió forintot nem haladja meg. A Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték a kereset és a viszontkereset együttes összege, 1 755 869 forint, ezért a fent idézett jogszabályi rendelkezés értelmében az értékhatárra tekintettel a felülvizsgálatra nincs jogi lehetőség. A Kúria ezért az alperes felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította a régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja alapján.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtitkár tájékoztató levelét követően – határidőben érkezett beadványában – változatlan formában fenntartott.
- [11] Az indítványozó szerint a régi Pp. 271. § (2) bekezdése sérti a jogorvoslathoz való jogot, mert hárommillió forint alatti pertárgyérték esetén kizárja a rendkívüli jogorvoslatot.
- [12] Az indítványozó panaszában rámutatott, hogy az ügyben alkalmazandó régi Pp. rendelkezése miatt a hárommillió forint alatti vitatott értékű ügyben a Kúria hivatalból nem jár el, vagyis a Kúria az ügy érdemi részének vizsgálatába bele sem bocsátkozik, számára kizárólag a vitatott érték összege az irányadó. Ez ugyanakkor olyan

anomáliát eredményezhet, hogy az egy forint híján hárommillió forintos ügyben a Kúria nem vizsgálódik, ugyanakkor az egy forinttal meghaladott hárommillió forintos értéket viszont már érdemben vizsgálja, és meg is állapíthatja a jogerős ítélet jogszabály-ellenességét, holott az elviekben nem zárható ki, hogy a hárommillió forint alatti vitatott értékű per ugyanolyan jogszabálysértést takar, mint a hárommillió forintot meghaladó.

- [13] Az indítványozó által állított alaptörvény-ellenesség véleménye szerint azért szembeűnő, mert a 2018. január 1. napjától hatályos a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvénynek (a továbbiakban: Pp.) a felülvizsgálatra vonatkozó egyik rendelkezése, a Pp. 409. §-a felülvizsgálat kivételes engedélyezéséről rendelkezik. Éppen arról, hogy ha indokolt, annak ellenére, hogy a vitatott érték nem éri el a törvényben meghatározott összeget, – ez jelenleg ötmillió forint – az ilyen ügyben a felülvizsgálat kivételesen mégis engedélyezhető. Ezen esetek a következők:
- „Pp. 409. § [A felülvizsgálat kivételes engedélyezésének feltételei]
- (1) Ha a felülvizsgálatnak a 408. § alapján nem lenne helye – ugyanakkor törvény a felülvizsgálatot más okból nem zárja ki – a felülvizsgálatot a Kúria a (2) bekezdés szerinti esetekben engedélyezheti, a (3) bekezdés szerinti esetben engedélyezi.
- (2) A Kúria a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata
- a) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása,
- b) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége vagy
- c) – a másodfokú bíróság erről való döntése hiányában – az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége miatt indokolt.
- (3) A Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér.”
- [14] Az indítványozó a fentiekből arra a következtetésre jutott, hogy a jogalkotó az új polgári perrendtartás életre hívásakor már gondolt azokra a kivételesen jelentkező problémákra, amelyek miatt adott esetben a megtámadási általános értéket el nem érő perek esetében is megengedi a felülvizsgálatot. Az indítványozó értékelése szerint mindez azt támasztja alá, hogy a jelen alkotmányjogi panaszban történő felvetésnek mindenképpen van alapja, hiszen az új törvény már kiküszöbölte az abban megjelölt problémát.
- [15] Mindebből következően, a régi Pp. támadott rendelkezése a hatékony jogorvoslathoz való jog megsértését jelenti, hiszen a jogkereső állampolgárt éppen a jogorvoslati jogától fosztja meg, még akkor is, ha a rendes jogorvoslati lehetőség adott, és azt ki is tudja meríteni.
- [16] Az indítványozó szerint a jogorvoslathoz való jog sérelme tehát egyrészt abban áll, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés az állampolgárt megfosztja a rendkívüli jogorvoslati lehetőségétől úgy, hogy az Alaptörvény nem tesz különbséget rendes és rendkívüli jogorvoslat között, tehát ebből következően a rendkívüli jogorvoslati lehetőségtől való megfosztás is a jogorvoslati lehetőség megfosztását jelenti. Az indítványozó szerint másrészt még akkor is, ha a jogbiztonság követelménye nem feltétlenül valósít meg alaptörvényi jogsérelmet, de ma már az állampolgárok jogos elvárása az, hogy a vitás ügyekben – különösen vonatkozik ez polgári peres ügyekre – a legmagasabban ítélkező fórum is vizsgálja meg az ügyeket, mivel sajnos az a jelenség figyelhető meg a mai magyar közéletben, hogy az alacsonyabb szintű bíróságok ítélkezése iránti bizalom erősen megingott az utóbbi időkben.
- [17] Az indítványozó rámutat, hogy egyebekben magában az ítélkezés iránti bizalmat is, és ezáltal a jogbiztonságot is erősítené az a lehetőség, hogy az állampolgár elmegy a végsőkig a jogorvoslati fórumrendszeren belül, és ha a Kúria is azon az állásponton van, hogy helyesek a korábbi ítéletek, és azokat nem változtatja meg, vagy nem helyezi hatályon kívül, akkor az alacsonyabb szintű bíróságok döntései is jobban elfogadhatóvá válnának.
- [18] Az indítványozó arra is utalt, hogy az ügyértékhez kötött eljárási lehetőség más területen is korlátozva van, így a jogszabályi változások szerinti értékhatár alatti követelés kizárólag fizetési meghagyás útján történhet – de ezekben az ügyekben az ügyérték korlátozása nem jelent abszolút korlátozást a jogvita eldöntése szempontjából, mivel vitatás, ellentmondás esetén az ügy perré alakul, és a bíróság lesz az, aki a jogvitát eldönti.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint ez a fenti megoldási elv vezérelhetette a jogalkotót a Pp. rendelkezéseinek a meghozatalakor is, amikor is kivételesen, de mégis egyes esetekben engedélyezte a felülvizsgálat lehetőségét akkor, amikor a vitatott érték nem éri el a törvényben meghatározott minimumot, és nem abszolút értelemben vonta el a jogorvoslat lehetőségét.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben.

- [21] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról döntött. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [22] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [23] A Kúria Gfv. VII.30. 347/2019/2. számú végzését – az első fokon eljáró bíróság tájékoztatása szerint – 2020. május 26. napján kézbesítették az indítványozónak, míg alkotmányjogi panaszát 2020. július 24-én postai úton nyújtotta be az ügyben első fokon eljáró bírósághoz.
- [24] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Gfv. VII.30. 347/2019/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [25] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 26. § (1) bekezdés *b*) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [26] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek megfelel.
- [27] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezését, az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét, továbbá a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, valamint kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen alkotmányjogi panasszal támadott, ma már hatályban nem lévő, de a 2018. január 1. napja előtt indult eljárások során még alkalmazandó régi Pp. 271. § (2) bekezdését a tárgybeli ügyben is alkalmazni kellett, ezért annak alaptörvény-ellenessége vizsgálata tárgyában az Alkotmánybíróság eljárhat.
- [30] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c*) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán a) az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és b) jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [31] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [32] Az Alkotmánybíróság rámutat az alábbiakra.
- [33] Az indítvány a pertörténeten, a támadott jogszabályi rendelkezés indítványozó értelmezése szerinti meghatározásán és az ehhez kapcsolódó érveken túl arra vonatkozó indokolást tartalmaz, hogy álláspontja szerint miért volna szükséges minden esetben biztosítani a felülvizsgálatot mint rendkívüli jogorvoslatot értékhatárhoz kötött vagyoni ügyek esetében is.
- [34] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszindítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [35] Az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezés tekintetében alapvető jogának sérelmét, nevezetesen az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogának megsértését állította.
- [36] Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, miszerint a Kúria előtt a felülvizsgálati eljárás érdemi akadályja volt a régi Pp. 271. § (2) bekezdése, vagyis az, hogy a Kúria nem járhat el olyan ügyben, melyben a vitatott érték, a kereset és a viszontkereset együttes összege a hárommillió forintot nem haladja meg.

Az indítványozó kiemelte, hogy a Kúria – jogszabályra alapított, a felülvizsgálati kérelmet hivatalból történő – elutasítása a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.

- [37] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése vonatkozásban az indítványozónak kell igazolnia, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be.
- [38] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy amennyiben az Alaptörvény rendelkezéseit nem sérti, a jogalkotó felelőssége, hogy a polgári perek észszerű időn belüli lefolytatása érdekében a szükséges jogszabályi rendelkezéseket megalkossa.
- [39] Az indítványozó által vitatott jogszabály szerkesztési megoldás, a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat vagyoni ügyekben értékhatárhoz kötése nem jelenti új jogintézmény bevezetését. A felülvizsgálat korlátozására vonatkozó szabályozás több esetben változott, az Alkotmánybíróság pedig többször foglalt már állást a perorvoslathoz való jog korlátozása megengedhetősége tárgyában.
- [40] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a felülvizsgálatnak a vagyoni ügyekben értékhatárhoz kötéséről rendelkezett a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXII. törvény 23. §-a, amelynek eredményeképpen a régi Pp. 270. §-a módosítása 1998. január 1. napján lépett hatályba. A vonatkozó jogszabályi rendelkezések többszöri módosítását követően, a jelen ügyben alkalmazandó, az egyes törvényeknek az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CCLII. törvény 85. § (37) bekezdés 20. pontjával módosított régi Pp. 271. § (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik: „Nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni ügyekben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték, illetve annak a 24. §, valamint 25. § (3) és (4) bekezdése alapján, továbbá a 25. § (3) bekezdésének az egyesített perekre történő megfelelő alkalmazásával megállapított értéke a hárommillió forintot nem haladja meg. Ez az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik a sérelemdíj iránt indított perekre, a 23. § (1) bekezdés b) pontjában, valamint a 24. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott ügyekre, valamint azokra az ügyekre, amelyek ingatlan tulajdonára vagy ingatlant terhelő jogra vonatkoznak, vagy ingatlanra vonatkozó jogviszonyból erednek, továbbá valamennyi olyan ügyre, amely megállapításra irányul.”
- [41] A régi Pp. e szakaszának módosításáról rendelkező törvényekhez fűzött miniszteri indokolások és a szakirodalom is egyaránt kiemeli, hogy az értékhatár bevezetésének célja az volt, hogy – a határozatok jogereje védelmének a szem előtt tartásával – a Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria elé csak a jelentősebb pertárgyértékű ügyek kerüljenek.
- [42] Az indítványozó az értékhatártól függő korlátozásról rendelkező régi Pp. 271. § (2) bekezdése tekintetében a jogorvoslathoz való jogának sérelmét állította, és erre alapozva kérte e jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a korábban már elbírált, hasonló tárgyú indítványokhoz képest jelen indítvány bár utalt a Pp. és a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény hatályos szabályaira, az alábbiak szerint releváns új elemet nem tartalmaz.
- [43] Az indítványozó nem terjesztett elő olyan indokolást, amelynek alapján megállapítható lett volna összefüggés az Alaptörvény általa felhívott cikkének sérelme és az indokolási elemek között.
- [44] A fentiekén túlmenően az Alaptörvény indítványozó által felhívott cikke és a támadott jogszabályi rendelkezés, illetve e cikk alkotmányos védelmi köre között nincs tartalmi kapcsolat, ezért nem állapítható meg az Abtv. 29. §-ában foglalt „vagylagos” törvényi feltételek egyike sem.
- [45] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [46] 5. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1361/2020.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3270/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.37.805/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Galambos Károly ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.37.805/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Fővárosi Törvényszék 22.K.700.494/2018/3. számú végzésére kiterjedő hatállyal, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseivel, II. cikkével, IV. cikk (1) bekezdésével, V. cikkével, VII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben az indítványozó, aki ügyvédként működik, mint felperes egy területi ügyvédi kamara ellen közigazgatási pert indított.
- [5] A területi ügyvédi kamara Fegyelmi Tanácsa határozatával az indítványozót négy rendbeli szándékos fegyelmi vétség elkövetése miatt megrovás fegyelmi büntetéssel sújtotta. Az alperes Magyar Ügyvédi Kamara (a továbbiakban: MÜK) az FF/107/2017. számú határozatával az elsőfokú határozatot megváltoztatta, és a fegyelmi eljárást megszüntette.
- [6] A jogerős határozattal szemben az indítványozó nyújtott be keresetlevelet. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék a keresetlevelet visszautasította, figyelemmel arra, hogy azt az indítványozó mint felperes nem elektronikus úton nyújtotta be. Indokolásában hivatkozott a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 48. § (1) bekezdés *l*) pontjára és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 608. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési törvény) rendelkezéseire.
- [7] A végzéssel szemben az indítványozó mint felperes papír alapon nyújtott be fellebbezést. Többek között sérelmezte, hogy a Fővárosi Törvényszéknek az eljárásra nem volt hatásköre, figyelemmel arra, hogy a keresettel támadott határozat nem köztisztviselési jogvitában keletkezett, hanem kamarai fegyelmi ügyben. Az indítványozó szerint ezért a Kp. 12. § (3) bekezdés *d*) pontja alapján a Fővárosi Törvényszék hatásköre nem állapítható meg, megítélése szerint az eljárásra a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság rendelkezik hatáskörrel.
- [8] Az indítványozó vitatta továbbá, hogy a perben elektronikus kapcsolattartásra lett volna kötelezett. Álláspontja szerint a perben a felperest jogi képviselő nem képviselte, meghatalmazást nem csatolt, a felperes így jogi képviselő nélkül járt el. Jogi képviselő hiányában pedig a felperes nem volt köteles a bírósággal a Kp. 29. § (1) bekezdés alapján alkalmazandó Pp. 608. § (1) bekezdés szerint elektronikus kapcsolattartásra. E körben hivatkozott az E-ügyintézési törvény 1. § 19. pontjára, mely a jogi képviselő fogalmát akként határozza meg, hogy az ügyfél képviseletében eljáró ügyvéd, ügyvédi iroda és kamarai jogtanácsos. Az E-ügyintézési törvény 9. § (1) bekezdés *b*) pontja hatálya alá a per jogi képviselő hiányában nem tartozott. Hangsúlyozta továbbá, hogy amennyiben a Fővárosi Törvényszék hatáskörének megállapítására sor kerülne, az elsőfokú bíróság végzése ebben az esetben is jogszabálysértő, tekintettel arra, hogy a per ekkor a kötelező jogi képviseletre vonatkozó szabályok hatálya alá tartozik. Mivel a felperes nem adott meghatalmazást a jogi képviselet ellátására, és a kötelező jogi képviselet elmulasztása esetében a Kp. 48. § (1) bekezdése szerinti visszautasításnak nincs helye, a bíróságnak hiánypótlási eljárást kellett volna lefolytatnia, erre azonban nem került sor.

- [9] Az alperes észrevételében az elsőfokú végzés helybenhagyását kérte.
- [10] A Kúria a fellebbezést visszautasította. A Kúria szerint a fellebbezés érdemi elbírálására – az alábbiak szerint – nincs lehetőség: A felperes hatásköri kifogásait illetően a Kúria hangsúlyozza, hogy a Kp. 12. § (3) bekezdés *d)* pontja alapján a köztestületi jogvitában a törvényszék rendelkezik hatáskörrel. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény és a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi L. törvény (a továbbiakban: Ákr.-Kp. Módtv.) 279. §-a értelmében a köztestület, illetve szervei és a köztestületi tagok, illetve az egyes köztestületi szervek, tisztségviselők közötti jogvitában, továbbá a köztestület, illetve szervei, tisztségviselői és a köztestület felett törvényességi felügyeletet vagy ellenőrzést gyakorló szerv közötti jogvitában a közigazgatási ügyben eljáró bíróság dönt. Ezen jogszabályhely és a Kp. hatásköri szabályainak együttes értelmezéséből egyértelműen kitűnik, hogy a fegyelmi határozatok bírósági felülvizsgálata is törvényszéki hatáskörbe tartozik.
- [11] A Kp. 27. § (1) bekezdése szerint a törvényszék előtt a jogi képviselet kötelező. A Kp. 26. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. 75. § (2) bekezdés *a)* pontja szerint, ha a jogi képviselet kötelező – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a jogi szakvizsgálattal rendelkező személy saját ügyében, jogi képviselő nélkül is eljárhat, őt úgy kell tekinteni, mintha jogi képviselővel járna el. Az E-ügyintézési törvény 9. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján, ha nemzetközi szerződésből eredő kötelezettség alapján törvény vagy nemzetközi szerződés eltérően nem rendelkezik, elektronikus ügyintézésre köteles valamennyi, a 2. § (1) bekezdése szerinti ügy tekintetében az ügyfél jogi képviselője.
- [12] A Kúria rámutatott, hogy ezen rendelkezések alapján az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy elektronikus úton kellett volna előterjeszteni a felperesnek a keresetlevelét. A felperes – függetlenül attól, hogy keresetlevelét két tanú aláírásával látta el – saját ügyében jogi képviselőnek minősül, ily módon a felperes által sérelmezett hiánypótlási eljárás lefolytatásának sem volt helye.
- [13] A Kúria hangsúlyozta, hogy a Pp. 75. § (2) bekezdés *a)* pontja értelmében a saját ügyében eljáró, jogi szakvizsgálattal rendelkező fél már kedvezőbb elbánásban részesül, mint a jogi szakvizsgálattal nem rendelkező fél, a kötelező elektronikus kapcsolattartás alóli mentesülés esetén ezen körülmény kétszeresen kerülne értékelésre. Ebben az esetben ugyanis kizárólag a saját ügyében eljáró, jogi szakvizsgálattal rendelkező fél mentesülne a kötelező elektronikus kapcsolattartás alól, azon felek, akiknek jogi képviselőt kell meghatalmazniuk azonban nem. Ez az értelmezés olyan pozitív diszkriminációt jelentene, amely ellentétes a Kp. és a Pp. eljárásrendjével, figyelemmel arra is, hogy e két eljárási jogszabály szerint az ilyen felet jogi képviselővel eljáró félnek kell tekinteni.
- [14] A Kúria rögzítette, hogy mindezen jogszabályi rendelkezések ellenére az indítványozó mint felperes a fellebbezését is papír alapon nyújtotta be, így annak érdemi elbírálására nem kerülhetett sor. A Kp. 112. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó Kp. 102. § *d)* pontja értelmében a fellebbezést vissza kell utasítani, ha a beadványok elektronikus előterjesztésére köteles fellebbezésre jogosult a fellebbezést nem elektronikus úton, nem a kötelezően használandó elektronikus úrlapon vagy elektronikus elérhetősége megjelölése nélkül terjeszti elő.
- [15] A fentebb kifejtettek okán a felperes elektronikus kapcsolattartásra volt kötelezett, fellebbezését azonban papír alapon nyújtotta be, így a másodfokú bíróság végzésével a Kp. 102. § *d)* pontja alapján azt visszautasította.
- [16] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panaszát. Indítványában a Kúria támadott végzésének a Fővárosi Törvényszék végzésére kiterjedő hatállyal történő megsemmisítését arra tekintettel kérte, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseivel, II. cikkével, IV. cikk (1) bekezdésével, V. cikkével, VII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [17] Az indítványozó megítélése szerint a bírósági eljárások időszerűsége mind az I. fokú eljárásban, mind pedig a II. fokú eljárásban sérelmet szenvedett. Az indítványban érveket találunk arra vonatkozóan, miszerint alapvető alkotmányjogi kérdés, hogy a közigazgatási perben a fél mikor jár el jogi képviselővel.
- [18] Az indítványozó többek között rámutatott, hogy a szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jog és a gondolatszabadság, amely a keresetlevél és fellebbezés érvrendszerében található, a bírósági eljárásban megköveteli, hogy a bíróságok az ebben foglaltakra érdemi választ adjanak. Ez a tisztességes bírósági eljárás legalapvetőbb biztositéka. Ennek hiányában nem lehet tisztességes és pártatlan bírósági eljárásról beszélni. Az indítványozó álláspontja szerint mindez az I. és II. fokú bírósági eljárásban nem történt meg. Mindezen körülmények – az indítványozó szerint – a bírói döntések alaptörvény-ellenességét alapvetően befolyásolták. Ezért az indítványozó szerint a végzések megsemmisítése indokolt.

- [19] Megemlíti az indítványozó, hogy az indítványozónak a gondolatszabadság alapján, a jogállamra, mint az emberek között kialakított és együttműködést feltételező, a jogszabályok betartásával, demokratikusan működő állami formációnak a tisztességes működésére vonatkozó meggyőződése [lásd az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás „Valljuk” szövegrészeit és az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését] „súlyos alaptörvény-ellenességet szenvedett az I. és II. fokú bírósági határozatok folytán”.
- [20] Az indítványozó, bár a MÜK határozatát támadta, a bírósági eljárásokban és az alkotmányjogi panaszában is következetesen azt állította, hogy a bíróságok előtt mint személyesen eljáró magánszemély saját ügyében járt el, jogi képviselőnek adott meghatalmazást nem csatolt, így rá a kötelező jogi képviselet keretében előírt, elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó kötelezettség nem vonatkozott. Az állított alapjogi sérelmeit is részben ebből, részben abból vezette le, hogy a MÜK-höz benyújtott keresetlevele nem a MÜK támadott határozatának a perorvoslati tájékoztatásról szóló részében szereplő, a keresetlevél címzésében is megjelölt Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, hanem a hatáskörrel rendelkező Fővárosi Törvényszék „elé került”.
- [21] Kifogásolta az indítványozó, hogy sem a Fővárosi Törvényszék, sem a Kúria a fellebbezési eljárásban nem az ő megítélése szerint értelmezte a jogszabályokat.
- [22] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben.
- [23] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [24] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [25] A Kúria Kpkf.VI.37.805/2018/2. számú végzését – az első fokon eljáró bíróság tájékoztatása szerint – 2019. október 2. napján kézbesítették az indítványozónak, míg alkotmányjogi panaszát 2019. december 2-án nyújtotta be az ügyben első fokon eljáró bírósághoz.
- [26] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kpkf.VI.37.805/2018/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [27] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [28] 3.2. Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [(1) bekezdés *a*) pont első fordulat].
- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény alkotmányjogi panaszban megjelölt I. cikk (1)–(3) bekezdései nem tekinthetők az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak, ekként azok sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapozható. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panasznak” [3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [32]].
- [30] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdései sérelmét állító elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti követelményt.
- [31] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány további elemei az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem követelményének csak részben felelnek meg.
- [32] Az indítványozó a támadott bírói döntések kapcsán több alapvető jogának sérelmét, nevezetesen az Alaptörvény II. cikk, IV. cikk (1) bekezdés, V. cikk, VII. cikk (1) bekezdés és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés megsértését állítja.

- [33] Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény II. cikke és XXVIII. cikk (7) bekezdése megsértésére vonatkozóan az indítványozó indokolást ténylegesen nem terjesztett elő, hanem ezen cikkekkel összefüggésben is a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga vélt sérelmeit fejté ki. Emiatt az indítványnak az Alaptörvény II. cikke és XXVIII. cikk (7) bekezdése megsértésére vonatkozó részei nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának.
- [34] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítványozó által hivatkozott, a személyi szabadsághoz és a személyi biztonsághoz való jog [IV. cikk (1) bekezdés], az önvédelemhez való jog [V. cikk], továbbá a lelkiismereti- és vallásszabadsághoz való jog [VII. cikk (1) bekezdés] és az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárás tárgya egy ügyvédi fegyelmi eljárás költségeinek a viselése, valamint a bírósági eljárásban alkalmazandó szabályok megállapítása és értelmezése között – az előterjesztett indokolás figyelembevételével – nem állapítható meg alkotmányjogilag értékelhető összefüggés. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen összefüggés hiányában az indítvány ezen elemeit érdemben nem vizsgálja {lásd például: 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [44]; 3193/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [15]; 3042/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [17]; 3038/2019. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [15]}, az indítvány ugyanis ebben az elemében nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerinti követelményt.
- [35] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezéseit, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét, továbbá a sérelmezett bírói döntést valamint kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [36] Az indítványozó kérelme az Abtv. 52. § (1b) pontjában foglaltaknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásban felel csak meg.
- [37] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [38] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [39] Az Ákr.-Kp. Módtv. 279. §-a az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2006. évi LXV. törvény 8/A. §-át a következő (6) bekezdéssel egészítette ki: „A köztestület, illetve szervei és a köztestületi tagok, illetve az egyes köztestületi szervek, tisztségviselők közötti jogvitában, továbbá a köztestület, illetve szervei, tisztségviselői és a köztestület felett törvényességi felügyeletet vagy ellenőrzést gyakorló szerv közötti jogvitában a közigazgatási ügyben eljáró bíróság dönt.”
- [40] Az Ákr.-Kp. Módtv. 528. § (3) bekezdése értelmében e rendelkezés 2018. január 1-jén lépett hatályba.
- [41] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi CXXX. törvény „71. A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény módosítása” című fejezete 138. § (3) bekezdése értelmében a Kp. 12. § (3) bekezdése a következő szöveggel lépett hatályba: (3) A törvényszék dönt [...] d) a köztestületi jogvitában”.
- [42] E rendelkezés a 144. § (1) bekezdése alapján 2017. december 31. napján lépett hatályba. A Kp. „Átmeneti rendelkezések” című 157. § (1) bekezdése kimondja: „Ezt a törvényt a 2018. január 1. napján vagy azt követően előterjesztett keresetlevél alapján indult eljárásokban kell alkalmazni.”
- [43] Az alkotmányjogi panasz is rögzíti, hogy a MÜK Fegyelmi Fellebbviteli Tanácsa 2017. december 12. napján kelt határozatával szemben az indítványozó 2018. február 19-én kelt keresetlevelet terjesztett elő. A Kp. 27. § (1) bekezdése értelmében a törvényszék előtt a jogi képviselet kötelező. E § (4) bekezdése pedig kimondja: „A kötelező jogi képviseletre egyebekben a polgári perrendtartás szabályait kell alkalmazni.” A Pp. 75. § (2) bekezdés a) pontja szerint, ha a jogi képviselet kötelező – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a jogi szakvizsgálóval rendelkező személy saját ügyében, jogi képviselő nélkül is eljárhat, őt úgy kell tekinteni, mintha jogi képviselővel járna el. A Pp. „Kötelező elektronikus kapcsolattartás” című 608. § (1) bekezdése értelmében az E-ügyintézési tv. alapján elektronikus úton történő kapcsolattartásra kötelezett minden beadványt kizárólag elektronikusan – az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon – nyújthat be a bírósághoz, és a bíróság is elektronikusan kézbesít a részére.
- [44] Az E-ügyintézési törvény 9. § (1) bekezdés b) pontja alapján, ha nemzetközi szerződésből eredő kötelezettség alapján törvény vagy nemzetközi szerződés eltérően nem rendelkezik, elektronikus ügyintézésre köteles valamennyi, a 2. § (1) bekezdése szerinti ügy tekintetében az ügyfél jogi képviselője.

- [45] A Kp. 48. § (1) bekezdésének *l*) pontja értelmében a bíróság a keresetlevelet visszautasítja, ha a beadványok elektronikus előterjesztésére köteles felperes vagy a jogi képviselő a keresetlevelet nem elektronikus úton vagy elektronikus úton, de nem a jogszabályban meghatározott módon terjeszti elő.
- [46] Az indítvány az igen részletes pertörténeten, a hatályos jogszabályok indítványozó értelmezése szerinti meghatározásán és az ehhez kapcsolódó érveken, alkalmazásuknak a bíróságok álláspontjától elérő megítélésén túl ezen értelmezésekhez kapcsolódó, tartalmukban a tisztességes bírósági eljárás indítványozó által állított megsértéséhez kapcsolódó érveket tartalmaz.
- [47] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszindítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen az eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [48] Az Alkotmánybíróság irányműve gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül. „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.” {Vö. pl. 3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [49] A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e {lásd 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.
- [50] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.
- [51] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [52] 5. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, az Abtv. 27. § a) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2022/2019.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3271/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.335/2017/2. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 53.Pf.633.500/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.I.21.335/2017/2. számú végzése illetve a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 53.Pf.633.500/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 11.P.54.048/2015/8-I. számú ítéletére kiterjedő hatállyal, mivel véleménye szerint azok ellentétesek az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásával; B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, R) cikk (3) bekezdésével, I. cikkével, II. cikkével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével., XXVIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (7) bekezdésével és 28. cikkével.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben az indítványozó mint felperes társasházi közgyűlési határozat érvénytelensége iránt indított pert. Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 11.P.54.048/2015/8-I. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította.
- [4] Az ítéleti tényállás szerint az alperes 2015. augusztus 25. napján közgyűlést tartott, melyen a tulajdonostársak határozatokat fogadtak el.
- [5] Az indítványozó mint felperes pontosított keresetében, amelyben több érvénytelenségi okra is hivatkozott, kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a fenti közgyűlésen hozott 6., 8. és 9. számú határozatok érvénytelenségét. Elévülésre hivatkozással az alperes az elkésetten érvényesített keresetének elutasítását kérte.
- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a keresetlevélnek 2015. október 26. napján kellett volna megérkeznie a bírósághoz, az azonban csak egy nappal később, október 27-én került érkezésre, így nem vitásan elkésett. A bíróság ezt követően kifejtette, hogy a 3/2006. (II. 8.) AB határozat folytán a társasházakról szóló a 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Thtv.) 42. § (1) bekezdésében írt keresetindítási határidő 2006. január 8. napjától már nem jogvesztő, hanem elévülési jellegű. Ez azt jelenti, hogy az elkésetten előterjesztett keresetet elévülési kifogás esetén a bíróság csak akkor vizsgálhatja érdemben, ha a felperes kése delmét kimentí, azaz olyan okra hivatkozik, ami az elévülést megszakította vagy annak nyugvását eredményezte. Az indítványozó felperes azonban a per tárgyalásán nem jelent meg, további nyilatkozatot nem tett. A felperes a közgyűlésen jelen volt, ekként nem merült fel olyan körülmény, ami miatt nem tudta a keresetlevelet a 60 napos határidőn belül benyújtani. Az elévülési kifogás alapos volt, ezért a keresetet el kellett utasítani.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az indítványozó mint felperes fellebbezett, kérte, hogy a másodfokú bíróság helyezze azt hatályon kívül, és kötelezze a bíróságot új eljárásra. Fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság eljárása sértette az Alaptörvény 28. cikkében, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 2. § (1) és (4) bekezdésében, valamint a 3. § (6) bekezdésében foglaltakat. Hangsúlyozta, hogy rajta kívül álló, a posta érdekkörében felmerült okból kifolyólag nem érkezett meg a keresetlevél határidőn belül a bíróságra. A 24/1999. (VI. 30.), valamint a 3/2006. (II. 8.) AB határozat alapján hivatkozott arra, hogy a bírósághoz fordulás jogának gyakorlásához szükséges, hogy az érintettek értesüljenek a határozatról. Az 51/2009. (IV. 28.) AB határozat alapján arra hivatkozott, hogy csak akkor került abba a helyzetbe, hogy a közgyűlési határozatok érvénytelenségének megállapítása iránti per megindítását reálisan mérlegelje,

amikor a határozatok szó szerinti szövegét megismerte. Erre azonban csak a keresetindításra nyitva álló határidő után került sor, miként az az alperes 2015. november 20. napján kelt leveléből is kitűnik. Az alperes nem terjesztett elő ellenkérelmet.

- [8] A Fővárosi Törvényszék 53.Pf.633.500/2016/5. számú ítéletében megállapította, hogy „a fellebbezés nem alapos”. A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a felperes 2015. november 26-án csatolt keresetpontosításának mellékletéül szolgáló közgyűlési jegyzőkönyv alapján azal egészítette ki, hogy a 2015. augusztus 25-i közgyűlésen hozott érdemi határozatok közül a 6. számúval a tulajdonostársak elfogadták a közös képviseletet ellátó kft. 2014. június 1. – december 31. közötti időszakra vonatkozó beszámolóját, egyúttal részére a felmentvényt megadták, míg a 8. számúval a közös költség változatlanul hagyása mellett elfogadták a költségvetést. A 9. számú határozattal a közműhálózatok rendezése körében 2015. szeptember 1-től 4 havi egyenlő részletben célbefizetést írtak elő. A közös képviseletet ellátó kft. 2015. november 20-i keltű leveléből megállapítható, hogy a perbeli közgyűlési jegyzőkönyv csak e tájékoztató levéllel együtt került megküldésre a tulajdonostársak részére.
- [9] A másodfokú bíróság rámutatott, hogy miként arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt indokolásában, a 3/2006. (II. 8.) AB határozat a Thtv. 42. § (1) bekezdésében írt keresetindítási határidőt megfosztotta jogvesztő jellegétől. Ez azonban nem érinti a határidő anyagi jogi jellegét, így közömbös a felperes fellebbezési hivatkozása a postára adás időpontjáról, illetve a posta késedelméről, hiszen ennek a régi Pp. 105. § (4) bekezdése alapján kizárólag eljárási határidő esetében lehet relevanciája. Arra helytállóan hivatkozott a felperes, hogy a jogosult csak akkor tudja mérlegelni, hogy éljen-e megtámadási jogával, ha ismeri a határozat szövegét. Az alperes 2015. november 20-i keltű levele alapján tény az is, hogy a társasház nem tett eleget határidőben a kötelezettségének, azaz nem értesítette a tulajdonostársakat 8 napon belül az elfogadott határozatokról. Ez azonban a rendelkezésre álló peradatok szerint nem akadályozta a felperest igénye határidőben való érvényesítésében. A felperes ugyanis a közgyűlésen jelen volt, ekként tudomást szerzett a már előre írásban megküldött határozati javaslatok (éves elszámolás, költségvetési terv), valamint a célbefizetési előírás elfogadásáról. Nyilvánvaló ez abból is, hogy az indítványozó mint felperes a 3. sorszámú keresetpontosításában – amit már a közgyűlési jegyzőkönyv birtokában készített el – sem hivatkozott olyan az érvénytelenségi okok körében releváns tényre vagy körülményre, amit csak a határozatok írásba foglalt szövegéből ismerhetett meg. A fellebbezésben felhívott alaptörvényi cikkeknél, valamint a régi Pp. rendelkezéseknek a perbeli jogkérdés eldöntése szempontjából semmilyen relevanciája nem volt, mivel a felperes nem volt akadályoztatva abban, hogy határidőben keresetét előterjessze, nem volt korlátozva a bírósághoz fordulás iránti alapjoga, a határozatokról pedig már a közgyűlésen értesült, hiszen szavazott is. A Fővárosi Törvényszék megállapítása szerint a felperes azonban nem tudta kimenteni a késedelmét, ekként helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor az elévült keresetet elutasította.
- [10] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az indoklás fenti kiegészítésével helyben hagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.
- [11] A felülvizsgálati kérelmet benyújtó indítványozó a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per érdemi tárgyalására való utasítását kérte.
- [12] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Pfv.I.21.335/2017/2. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította. A Kúria a végzése indokolásában rámutatott, hogy a régi Pp. 271. § (4) bekezdésének b) pontja értelmében nincs helye felülvizsgálatnak, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre utalással hagyta helyben a társasház tulajdonostársai közösségének szervei által hozott határozatok tárgyában hozott döntéssel szemben indított eljárásban.
- [13] A Kúria rámutatott, hogy az adott esetben a másodfokú bíróság – az elsőfokú bírósággal egyezően – az igényérvényesítés elkésettsége, azaz a Thtv. 42. § (1) bekezdésben előírt határidő elmulasztása miatt utasította el a keresetet. Tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság csupán kiegészítette az elsőfokú bíróság ehhez kapcsolódó indokait, az adott esetben a régi Pp. hivatkozott rendelkezéseinek megfelelően kizárt a felülvizsgálat, ezért a Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül hivatalból elutasította.
- [14] 2. Az indítványozó a Kúria végzésének kézbesítését követően, határidőben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte, hogy az Alkotmánybíróság érdemben bírálja el a 2017. április 14-én kelt, április 18. napján a jogerős másodfokú ítélettel szemben benyújtott alkotmányjogi panaszát.
- [15] Az indítványozó ezen alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 53.Pf.633.500/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte

- a Pesti Központi Kerületi Bíróság 11.P.54.048/2015/8-I. számú ítéletére kiterjedő hatállyal, mivel véleménye szerint azok ellentétesek az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásával, B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, R) cikk (3) bekezdésével, I. cikkével, II. cikkével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (7) bekezdésével és 28. cikkével.
- [16] Az indítványozó többek között előadta, hogy megítélése szerint a jogerős ítélet kirívóan és súlyosan sérti az Alaptörvény R) cikk (2) és (3) bekezdésére, a 28. cikkére, az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás részére, a Thtv. 39. § (4) bekezdésével, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 1:3. § (1) bekezdésével együtt értelmezett Thtv. 42. § (1) bekezdésére, illetve a Ptk. 6:24. § (2) bekezdésére tekintettel az Alaptörvény II. cikkét, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) és (2) bekezdését, illetve a XXVIII. cikk (1) bekezdését az alábbiak miatt.
- [17] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a bírósághoz való fordulást, illetve a jogorvoslathoz való jogot garantálja: „(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy [...] valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”
- [18] A Thtv. 42. § (1) bekezdése a bírósághoz való jog és ezen belül a jogorvoslathoz való, illetve a Ptk. 5:13. § (1) és (2) bekezdése alapján a tulajdonhoz való jog hatékony védelme érdekében polgári bírósági úton jogorvoslatot biztosít a tulajdonosok számára arra az esetre, ha a társasház közgyűlése által minden tulajdonosra kötelező határozata jogszabályba, alapító okiratba vagy a szervezeti-működési szabályzatba ütköző, illetve a kisebbség jogos érdekét sérti. A Thtv. által rögzített esetekben bármelyik bíróságtól a határozat meghozatalától számított hatvan napon belül keresettel kérheti a bíróságtól a határozat érvénytelenségének megállapítását.
- [19] A Thtv. 42. § (1) bekezdése szerint: „Ha a közgyűlés határozata jogszabályba, az alapító okiratba, vagy a szervezeti-működési szabályzatba ütközik vagy a kisebbség jogos érdekeinek lényeges sérelmével jár, bármelyik tulajdonostárs keresettel kérheti a határozat érvénytelenségének megállapítását a határozat meghozatalától számított hatvan napon belül.”
- [20] A Ptk. 5:13. § szerint „(1) A tulajdonost tulajdonjogának tárgyán – jogszabály és mások jogai által megállapított korlátok között – teljes és kizárólagos jogi hatalom illeti meg. [...] (3) A tulajdonosnak joga van minden jogosulatlan behatás kizárására.”
- [21] Annak érdekében, hogy a tulajdonosok kellő időben értesüljenek a közgyűlésen meghozott határozatokról, és ezzel együtt kellő idő álljon rendelkezésükre annak megfontolására, hogy a közgyűlési határozatokkal szemben önrendelkezési jogukkal hatékonyan élve kívánnak-e jogorvoslattal élni, bírósághoz fordulni, a Thtv. 39. § (4) bekezdése nyolc napot biztosít a közös képviselőnek arra, hogy a közgyűlésen meghozott határozatokat a helyben szokásos módon (jól látható helyen történő kifüggesztéssel vagy valamennyi tulajdonostárs írásbeli értesítésével) kihirdesse, közzé tegye.
- [22] A Thtv. 39. § (4) bekezdése kimondja: a „közös képviselőnek vagy az intézőbizottság elnökének a közgyűlésen meghozott határozatokat a közgyűlés megtartásától számított nyolc napon belül a társasházban jól látható helyen ki kell függesztenie, tovább ezzel egyidejűleg – ha a szervezeti-működési szabályzat ilyen kötelezettséget ír elő – azokról valamennyi tulajdonostársat írásban értesítenie kell.”
- [23] Az indítványozó aláhúzta, hogy a töretlen bírósági joggyakorlat, illetve a Ptk 5:85. § alapján a társasházi jogviszony a polgári jogi jogviszonyok körébe tartozik. Annak ellenére, hogy a speciális tulajdonságai miatt a konkrét jogszabályi rendelkezéseket külön törvény, a Thtv. tartalmazza, a társasházi jogviszonyra is érvényesek a polgári jog alapelvei. Társasházi jogviszony esetében a Thtv. 4/A. § alapján, amennyiben a Thtv. eltérően nem rendelkezik, a Ptk. tételes szabályai kell hogy érvényesüljenek.
- [24] Az indítványozó megítélése szerint az alperes 2015. november 5. napján kelt és 2015. november 16. napján általa kézhez vett tájékoztatójából aggály nélkül megállapítható, hogy az alperes súlyosan és kirívóan megsértette a felperes Ptk. 1:3. § (1) bekezdésével együtt értelmezett Thtv. 39. § (4) bekezdéséből eredő tájékoztatáshoz való jogát, és elzárta őt attól, hogy megismerje a perben érintett közgyűlésen meghozott határozatok konkrét és szó szerinti szövegét. Ezzel a magatartásával elzárta a felperest attól, hogy a Thtv. 42. § (1) bekezdésében biztosított bírósághoz való fordulás, illetve ennek részét képező jogorvoslathoz való jogával érdemben és hatékonyan éljen, és a törvényben biztosított határidőn belül konkrét kereseti kérelmet nyújtson be az által sérelmesnek vélt és ismert határozatokkal szemben.
- [25] Az indítványozó kiemelte, hogy tekintetében megállapítható, hogy a közgyűlési határozatok konkrét szövegének ismerete – a határozatok törvényben előírt módon történt kihirdetése – hiányában nem volt abban a helyzetben, hogy a tulajdonhoz való védelem jogát, a bírósághoz való fordulás jogát, jogorvoslathoz való jogát a hatvan napos elévülési időn belül hatékonyan gyakorolja. A felperes esetében az előzőekben említett jogok

gyakorlása a közgyűlési határozatok tulajdonosoknak történő megküldéséig, konkrétan 2015. november 15. napjáig nyugvásban volt. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével együtt értelmezett 28. cikke alapján, az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás részében deklarált méltányos ügyintézési kötelezettségére is tekintettel az elévülés nyugvásának megítélése, illetve a kereseti kérelem elévülési időn belül történt benyújtásának megítélése során nincs jelentősége annak, hogy a felperes jelen volt a közgyűlésen, a megtámadott határozatok tekintetében szavazott, illetve ismerte a határozattervezetek szövegét, mivel észszerűen, a józan megítélés szerint nem várható el az, hogy egy jogban járatlan laikus tulajdonos egy következményekkel és költségekkel járó jogi eljárást csak és kizárólag a szóban elhangzott és írásban hitelesen nem rögzített határozatokra alapítva indítson meg. Az indítványozó megítélése szerint ez olyan mértékű jogi abszurdum, ami egy jogállamban teljesen aláássa a bíróságok józan, jogszerű és pártatlan ítélezésébe vetett közbizalmat.

- [26] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [27] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [28] 3.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint, az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállása vizsgálata során az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy a Kúria Pfv.I.21.335/2017/2. számú végzésében a felülvizsgálati kérelmet azért utasította vissza, mert az indítványozó olyan ügyben nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben nincs helye felülvizsgálatnak. A régi Pp. 271. § (4) bekezdésének *b*) pontja értelmében ugyanis nincs helye felülvizsgálatnak, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre utalással hagyta helyben a társasház tulajdonosársai közösségének szervei által hozott határozatok tárgyában hozott döntéssel szemben indított eljárásban.
- [29] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. Ez ugyanakkor egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából az alapügy érdemében hozott döntésnek a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 53.Pf.633.500/2016/5. számú ítélete tekinthető {vö. pl. 3369/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [30] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék ítéletét 2017. február 14-én vette át, míg az alkotmányjogi panaszt április 18-án, határidőben – adta postára.
- [31] Az indítványozó a Kúria végzésével szemben az alkotmányjogi panasz pedig 2018. október 1. napján nyújtotta be, postai úton. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz a Kúria végzésével szemben határidőben került előterjesztésre.
- [32] Tekintettel arra, hogy a Kúria Pfv.I.21.335/2017/2. számú végzésében a felülvizsgálati kérelmet nem mérlegelési jogkörében eljárva, hanem azért utasította vissza, mert az indítványozó olyan ügyben nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben nincs helye felülvizsgálatnak, ezért az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából külön kellett vizsgálnia a Fővárosi Törvényszék ítéletével összefüggésben az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő megtartását. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a Fővárosi Törvényszék ítéletével szemben határidőben érkezettnek minősül. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően az indítványozónak a Fővárosi Törvényszék 53.Pf.633.500/2016/5. számú ítéletével kapcsolatos érveit jelen eljárásában vizsgálhatta.
- [33] 3.2. Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. Az indítványozó érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható
- [34] Az indítvány az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [35] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.

- [36] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [37] 3.4. Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [(1) bekezdés a) pont első fordulat].
- [38] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény alkotmányjogi panaszban megjelölt I. cikk, R) cikk (1) és (2) bekezdése és 28. cikke nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak, ekként azok sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapozható. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panaszoknak” {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat Indokolás [32]}. Az Alaptörvény Alapvetés című részében található cikk nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így arra alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége {3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}. A 28. cikkre lásd pl. 3013/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [18].
- [39] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány az Alaptörvény I. cikke, R) cikk (1) és (2) bekezdése és 28. cikke sérelmét állító elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § a) pontja szerinti követelményt.
- [40] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, mint Alaptörvényben biztosított jogra az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetőleg a visszaható hatály tilalma miatt {legutóbb például: 3061/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [10]}. A jogállamiság és az annak részét képező jogbiztonság további tartalmi elemeit az Alkotmánybíróság nem tekinti az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának {lásd például: 3047/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [41] 3.5. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány további elemei az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem követelményének csak részben felelnek meg.
- [42] Az indítványozó a támadott bírói döntések kapcsán több alapvető jogának sérelmét, nevezetesen az Alaptörvény II. cikk, XIII. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1) és (2) bekezdés és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés megsértését állítja.
- [43] Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény II. cikke, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) és (2) bekezdései és XXVIII. cikk (7) bekezdése megsértésére vonatkozóan az indítványozó indokolást ténylegesen nem terjesztett elő, hanem ezen cikkekkel összefüggésben is a tisztességes bírói eljáráshoz való joga vélt sérelmeit fejté ki. Emiatt az indítványnak az Alaptörvény II. cikke, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) és (2) bekezdései és XXVIII. cikk (7) bekezdése megsértésére vonatkozó részei nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának.
- [44] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezéseit, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és továbbá a sérelmezett bírói döntést valamint kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [45] Az indítványozó kérelme az Abtv. 52. § (1b) pontjában foglaltaknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásban felel csak meg.
- [46] Az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva az Alkotmánybíróság a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem kerülhet sor az Alkotmánybíróság eljárásában, és a testület attól is tartózkodik, hogy szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {lásd például: 3265/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [47] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet,

amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.

[48] Az alkotmánybíróság rámutat, hogy bár e konkrét ügyben a panaszt a fenti okokból nem fogadhatta be, megerősíti, hogy az Alkotmánybíróság korábbi határozatával összhangban fontosnak tartja a támadott határozatokkal érintett határidő elévülési jellegének hangsúlyozását.

[49] 4. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1499/2018.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3272/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VI.20.729/2018/11. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az Olasz Község Önkormányzat indítványozó jogi képviselője (dr. Halmos Péter ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VI.20.729/2018/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben az indítványozó önkormányzat mint I. rendű alperessel és a II. rendű alperes készfizető kezessel szemben a felperes kölcsöntartozás megfizetése iránt indított pert. A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket egyetemlegesen 15 675 439 forint és járulékai kölcsöntartozás megfizetésére.
- [5] Az alperesek a kereset elutasítását kérték és az I. rendű alperes egyben beszámítási kifogást is előterjesztett, amelyben kérte a felperes követelésébe a vállalkozói díj csökkentése folytán a felperes jogelődjétől számára visszajáró 350 922 265 forint beszámítását.
- [6] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az indítványozó önkormányzat és egy másik község önkormányzata fővállalkozási szerződést kötött egy részvénytársasággal (a továbbiakban: Rt.) mint kivitelezővel a két község szennyvízelvezető rendszerének kiépítésére az Rt. jogelődje, az azonos nevű kft. (a továbbiakban: Kft.) ügyvezetője által kidolgozott, Ökotám 2000 beruházási rendszer igénybevételével. 2003-ban az önkormányzatok létrehozták közös vízi-közmű társulatukat.
- [7] A felek megállapodása alapján az indítványozó és a másik önkormányzat több részletben közterülethasználati díjat számlázott ki az Rt.-nek, amelyet egyúttal adományként a Kft. vezetője által irányított alapítvány részére kértek átutalni. A beruházás 2007 évben elkészült, az indítványozó pedig több részletben kifizette az Rt. részére a 766 910 000 forint és 187 892 950 forint áfa, összesen 954 802 950 forint összegű vállalkozói díjat. A vállalkozói díj magába foglalta az indítványozó által az Rt. felé kiszámlázott, összesen 350 922 265 forint közterülethasználati díjat is. A számlák utáni áfa finanszírozásának érdekében az Rt. 2005. július 7. napjától 2005. november 22-ig terjedő időszakban, 4 részletben, összesen 15 675 439 forint kölcsönt nyújtott az indítványozónak. A vállalkozói díj áfatartalmát az indítványozó nem tudta visszaigényelni, egyebek mellett azért, mert a leszámlázott és a vállalkozói díjba belefoglalt közterület használati díjaknak nem volt jogalapja. Az Rt. neve [...] Építő Beruházó és Szolgáltató Zrt.-re változott (a továbbiakban: Zrt.), majd 2009. március 5-től felszámolás alá került. A felszámolási eljárásban a felszámoló a Zrt. indítványozóval szembeni kölcsön követeléseit 2010. július 15-én – bizonytalan követelésként – 1% értéken a felperesre engedményezte. Az indítványozó szerette volna elérni a vállalkozói díj számlák korrekcióját és abból a kifogásolt közterület-használati díjak törlését annak érdekében, hogy az adóhatósággal a vitás ügyet rendezhesse, és a vállalkozói díj utáni áfát visszaigényelhesse. 2011. június 6-án a felperes, az indítványozó, a másik önkormányzat, valamint a tartozásért készfizető kezességet vállaló II. rendű alperes és egy másik, azóta elhunyt személy megállapodtak, hogy az indítványozó részletekben fogja teljesíteni a kölcsöntartozást akkor, ha a beruházó a korrekciós számlákat 2011. június 14. napjáig elkészíti. A megállapodás hatálybalépésétől függetlenül az okiratban az adósok

elismerték a kölcsönből eredő tartozásuk fennállását. 2011. június 14-én az indítványozó képviselője által tett nyilatkozat szerint a részletfizetésről szóló megállapodás hatályba lépett. Az indítványozó a kölcsöntartozásból 4 000 000 forintot megfizetett. A Zrt.-t a felszámolás befejezése folytán törölték a cégnyilvántartásból.

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével az indítványozót a tőke és járulékok megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan pedig a keresetet elutasította.
- [9] A felperes és az indítványozó mint I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helyben hagyta, az elsőfokú bíróság jogi indokait kiegészítve.
- [10] A Kúria ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, és kötelezte az indítványozót felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére. Megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [11] A Kúria rámutatott, hogy az eljáró bíróságok a tényállást az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárták, azt helyesen állapították meg, és abból helytálló jogi következtetéseket vontak le, azokkal a Kúria is egyetértett, a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.
- [12] A felülvizsgálati eljárás során általában nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Erre csak a tényállás feltáratlan volta vagy a mérlegelés körébe vont bizonyítékok okszerűtlen, iratellenes, illetve logikai ellentmondásokat tartalmazó értékelése adhat alapot.
- [13] A Kúria ítélete szerint a perbeli esetben nem volt megállapítható, hogy az eljáró bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékokat jogszabálysértő módon értékelték volna.
- [14] A Kúria döntése szerint a felperes és a jogelődje közti engedményezési szerződést, annak érvénytelenségét, a jogerős ítéletben kifejtetteknek megfelelően az indítványozó mint I. rendű alperes nem vitathatta, mert nem fűződött ahhoz jogi érdekeltsége. A BH2015.157. számú eseti döntésben kifejtetteknek megfelelően erre a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 234. § (1) bekezdése és a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 10. pontja szerint akkor jogosult, ha van olyan speciális körülmény, amelynél fogva a kötelezett számára nem közömbös, hogy az eredeti jogosult vagy az engedményes számára kell teljesítenie. A Kúria álláspontja szerint ilyen körülmény a perbeli esetben nem állt fenn, az indítványozó mint I. rendű alperes számára nincs jelentősége annak, hogy a pénztartozást a felperesnek vagy a jogelőd Zrt.-nek fizeti meg.
- [15] A beszámítási igény sem tette lehetővé az engedményezés vitatását, mert a régi Ptk. 329. § (3) bekezdése szerint beszámításra az indítványozónak mint I. rendű alperesnek a felperessel szemben is éppen úgy fennállt a lehetősége, mint a jogelődjével szemben.
- [16] A Kúria hivatkozott Pfv.VI.22.123/2015. szám alatti ügyében nem egy harmadik, kívülálló személy, hanem közvetlenül a szerződést kötő felek érdekében az ügyész lépett fel érvénytelenségi keresettel. A Kúria rámutatott, hogy ezen túlmenően abban az ügyben megállapításra került, hogy a hitelező bűncselekményt követett el, míg a perbeli esetben a felperes tevékenységének a rendszeressége, üzletszerűsége nem volt bizonyított, és nem volt bizonyított az sem, hogy a követelés megszerzésével bármilyen bűncselekményt követett volna el.
- [17] A Kúria rögzítette, hogy az engedményezés az okirati bizonyítékból megállapíthatóan a követelés szerződéses és törvényi járulékaire is kiterjedt, így alaptalan volt az indítványozó mint I. rendű alperes ezzel kapcsolatos aggálya. Az indítványozó mint I. rendű alperes ezt követően a 2011. június 6-án kelt tartozáselismerő nyilatkozatában is elismerte a tőkeösszeget felül a kölcsönszerződésben írt ügyleti és késedelmi kamatokból eredő tartozása fennállását.
- [18] A felülvizsgálati ítélet indokolása szerint nem volt vitatott a perben, hogy a kölcsönszerződések alapján a kölcsönösszeget az indítványozó a felperes jogelődjétől megkapta. Rendelkezésre álltak ennek bizonyítására az áttalási bizonylatok is, a kölcsönök átadása tehát megtörtént. Ezt a tényt az indítványozó I. rendű alperes sem vitatta, sőt a tartozását 2011. június 6-án kelt nyilatkozatában ezt meghaladóan el is ismerte, továbbá a felek a szerződést módosították, majd az indítványozó I. rendű alperes 4 000 000 forintot teljesített is a tartozásból.
- [19] A régi Ptk. 242. § (1) bekezdése alapján az indítványozó I. rendű alperes tartozáselismerése a bizonyítási terhet megfordította, ezért a perben az indítványozónak kellett volna bizonyítania, hogy a tartozása nem áll fenn, bírósági úton nem érvényesíthető vagy a szerződés érvénytelen. Ennek a kötelezettségének az indítványozó I. rendű alperes a jogerős ítélet helyes megállapításának megfelelően nem tudott eleget tenni – mondta ki a Kúria.
- [20] A perbeli kölcsönszerződés valóban egy szerződéses konstrukció részét képezte, a pénzt ennek a keretén belül kapta meg az indítványozó az áfafizetési kötelezettsége teljesítésére. A Kúria rámutatott, hogy a teljes konstrukció vélhetően az állam megkárosítására, állami támogatások jogosulatlan igénybevételére irányult, de ez még nem jelent alapot arra, hogy az egyik szerződő fél – aki maga is aktív részese volt ennek a tevékenységnek – a másik szerződő féltől átvett pénzt megtarthassa. Az indítványozó mint I. rendű alperes nem tudott olyan okra,

körülményre és főleg jogcímre hivatkozni, amelynek alapján a kölcsönként megkapott pénzt ne kellene visszafizetnie. Az indítványozó I. rendű alperes tehát kölcsönöket vett fel egy lényegében jogtalan cél elérésének az érdekében, de önmagában ez a körülmény nem szolgálhat alapul arra, hogy ne kelljen visszafizetnie a pénzüsszeget. A szerződéses konstrukció ugyanis nem az indítványozó, hanem az állam megkárosítására, forrásainak a jogtalan igénybevételére irányult, ezért a konstrukció jogellenessége még nem lehet indok minderre. Az indítványozó I. rendű alperes és a felperes jogelődjének a közös célja volt a beruházás ilyen módon történő megvalósítása, amelyet az adóhatóság fellépése meghiúsított ugyan, de ennek a felek egymás közötti jogviszonyában nem lehet levonni olyan jogkövetkezményét, hogy a felvett kölcsönt ez okból nem kell visszafizetni. A teljes szerződéses konstrukció és így a kölcsönszerződések érvénytelensége sem eredményezne változást a jelen helyzethez képest, mert a szerződések érvénytelenségének a jogkövetkezménye a régi Ptk. 237. § (1) bekezdése szerint az eredeti állapot helyreállítása, ami viszont nem más, mint az, hogy a kapott pénzt vissza kell fizetni. Figyelemmel arra, hogy a teljesítés csak az egyik fél, a felperes jogelődje részéről történt meg, a visszafizetésnek a pénz egyoldalú használata folytán a kamatokra is ki kell terjednie.

- [21] A kúriai ítélet indokolása szerint V. Gy. a jogerős ítéletben foglaltaknak megfelelően csak egy tanú volt, előadása pedig, amely szemben állt a szerződések tartalmával és a cégek, valamint az indítványozó könyvelésével és az egyéb peradatokkal, nem volt alkalmas annak a bizonyítására, hogy a kölcsönt csak valamely feltétel bekövetkezte esetén kellene visszafizetni.
- [22] A Kúria álláspontja szerint az eljáró bíróságok helyesen jutottak arra a következtetésre is, hogy a felperes követelésével szemben nincs helye az indítványozó mint I. rendű alperes által előadottak alapján beszámításnak. A beszámítást azonban nemcsak az első- és másodfokú bíróság által kifejtett okok akadályozták, hanem már önmagában az a tény is, hogy az indítványozó I. rendű alperesnek az általa előadottak alapján nincs beszámítható követelése a felperes jogelődjével szemben. A felperes ellenkérelmében foglaltaknak megfelelően ugyanis a földhasználati díjat az indítványozó I. rendű alperes az Rt.-től ténylegesen megkapta, mert az indítványozó I. rendű alperes rendelkezett úgy, hogy azt egy másik jogi személy, a perben nem álló alapítvány részére fizessék meg. Az Rt. ezt a felé kiszámlázott díjat számlázta tovább az indítványozónak a vállalkozási díjban, ezért ha mindez jogosulatlan volt, akkor az Rt.-nek vissza kellene adnia a vállalkozói díjnak ezt a részét, de ebbe beszámíthatja az azzal azonos összegű, általa teljesített közterülethasználati díjat, azaz tartozása nem keletkezne az indítványozó I. rendű alperes javára. Vélhetően ez volt az oka annak is, hogy az indítványozó I. rendű alperes kifejezetten le is mondott erről a követeléséről, így határozott a 44/2011. (V. 9.) határozatában és ezt közölte a 2011. május 10-i levelében, amely alapjául szolgált az indítványozó I. rendű alperes és a felszámoló 2011. május 12-i megállapodásának, amit azután a 2011. június 8-i emlékeztető is rögzített.
- [23] A Kúria kiemelte, hogy valóban aggályos, hogy a felperes 1%-os értéken vásárolta meg ezt a követelést, amely az adós indítványozó I. rendű alperes „személye” folytán nem tűnhetett bizonytalanak. Az erre jogosult hitelezők azonban mindezt nem kifogásolták, a felszámoló eljárását elfogadták és azt a felszámoló bíróság sem tartotta aggályosnak. A Kúria következtetése szerint ez az adott perben, a peres felek viszonylatában, a kötelezett indítványozó mint I. rendű alperes előadása alapján azonban ez a kérdés már nem volt vitássá tehető.
- [24] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, mert az mindenben megfelelt az irányadó jogszabályoknak.
- [25] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtítokár felhívására határidőben kiegészített. Az indítványozó panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése R) cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmére hivatkozott. A hiánypótlási felhívásnak megfelelően kiegészített alkotmányjogi panaszában nyilatkozott arról, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére és a 28. cikkére történő hivatkozását nem tartja fenn.
- [26] Az indítványozó szerint az eljárás során sérült a jogállamiság részét képező jogbiztonság elve és a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjoga. Nézete szerint a bíróságok jogszabályellenesen és a jogbiztonságot sértő módon marasztalták a késedelmi kamat tekintetében, eljárási szabálysértéseket vétettek, bizonyítási indítványaiknak nem adtak helyt, a tényállást nem tisztázták kellőképpen.
- [27] Az indítványozó álláspontja szerint, melyet a hiánypótlási felhívás és az abban foglalt tájékoztatás ellenére fenntartott, az általa részletesen ismertetett gazdasági események és a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárás mindenképpen sérti az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdését. Véleménye szerint ugyanis nem beszélhetünk jogbiztonságról abban az esetben, amennyiben a felperes az indítványozóval szemben

egy olyan követelést tud érvényesíteni, amelynek modelljéről a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy jogszabályokba ütközik (nem szolgált mást alapvetően, mint adómegkerülési célzatot). Az is sérti a jogbiztonság követelményét, hogy az indítványozó szerint a felperes nem rendelkezett követelés vásárlás tekintetében MNB- (korábban: PSZÁF-) engedéllyel. Az engedély egy kötelező előírás, amely egyben biztosítja, hogy követelésvásárlással, követeléskezeléssel csak olyan személyek foglalkozhassanak, akik rendelkeznek bizonyos többletkritériumokkal, ezzel védve mind az adósok, mind a hitelezők/faktorok és a piaci környezet érdekeit is. Az indítványozó szerint amennyiben nem így lenne, úgy a klasszikus uzsorás-ügyetek sem lennének „elítélhetőek”, sem jogilag, sem erkölcsileg.

- [28] Az indítványozó a panaszában rámutatott, hogy álláspontja szerint a jogbiztonság körében felróható, miszerint jogszabályellenes volt, hogy a késedelmi kamat tekintetében is marasztalták a kérelmezőt, és ezzel a jogbiztonságot sértették meg az eljáró bíróságok. A szerződés arról tesz említést, hogy „az engedményezés a 2004–2006. években folyósított kölcsönökre, pénzkövetelésekre vonatkozik önkormányzatunkénti összesítésben”.
- [29] Az indítványozó szerint továbbá az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdésének a sérelmét is jelenti az a gyakorlat, hogy egy – hangsúlyozza – azaz 1%, értékben cseréltek gazdát több százmilliós követelések, és ez több mint elgondolkodtató. Mindez megvalósulhatott, mert a felszámolási eljárásban a bíróság ezt a zárójelentést és vagyonfelosztási javaslatot jóváhagyta.
- [30] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [31] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [32] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [33] A Kúria a Pfv.VI.20.729/2018/11. számú ítéletét az indítványozó jogi képviselőjének 2019. május 13. napján kézbesítették, míg az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2019. július 11-én nyújtotta be. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Pfv.VI.20.729/2018/11. számú ítéletével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [34] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett.
- [35] A jogi személy indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására jogosult [Abtv. 51. § (1) bekezdése]. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed {vö. 3299/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az Abtv. 27. § (3) bekezdése értelmében közhatalmat gyakorló indítványozó esetében vizsgálni kell, hogy az indítványozó panaszában megjelölt Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], olyan Alaptörvényben biztosított jognak minősül, amely természeténél fogva nem csak az emberre vonatkozik. Erre tekintettel – ezen alapjog vonatkozásában – az indítvány az Abtv. 27. § (3) bekezdésében foglalt törvényi feltételnek megfelel {lásd pl. 3303/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [36] Az indítvány az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [37] 3.2. Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont első fordulat].

- [38] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható.
- [39] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésének sérelmét állító elemében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [40] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában megfelel.
- [41] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz és megjelöli az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [42] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.
- [43] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [44] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírói eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [45] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírói eljáráshoz való joga sérelme lényegét abban jelölte meg, hogy sérültek az annak részét képező alábbi jogok és elvek:
- A tényállás pontos megállapításához szükséges bizonyítás biztosításának joga és a bizonyítékok mérlegelésének elve is sérült az indítványozó szerint. Egyrészt azért, mert az első fokon eljáró járásbíró a kérelmező által hivatkozott Számvevőszéki vizsgálat (2005. évi 0538 és 2006. évi 0639. számú jelentés) és egyéb csatolt Számvevőszéki irat releváns tartalmát a tényállás megállapításakor és a bizonyítékok mérlegelésekor egyáltalán nem vette figyelembe, az azokban foglaltakat nem értékelte, így mérlegelése a Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütközött. Az indítványozó álláspontja szerint másrészt további eljárási szabálysértése az első fokon eljáró bíróságnak az volt, hogy indítványozó 2017. március 7. napján kelt beadványában rögzített bizonyítási indítványa ellenére ismételtelen nem hallgatta meg V. Gy. törvényes képviselőt és a felszámolóbiztos meghatalmazottját szembesítésük és az ellentmondások feloldása végett. Emiatt is a tényállás nem kellőképpen tisztázott.
 - A fegyverek egyenlőségének elve, mert az indítványozó „nem tudta kimeríteni” az összes rendelkezésére álló bizonyítási eszközt. A „kulcsszereplők” vallomásaiban fellelhető ellentmondásokat így nem tudta feloldani, így nem tudott megfelelően bizonyítani az eljárás során, mivel egy indokolt, jelentőséggel bíró bizonyítási indítványt a bíróság nem fogadott be. Mindez sérti „a kérelmezői alapjogot” is az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének alapján.
 - A bírósághoz fordulás joga (a bírósághoz való jog), részelemei közül az érdemi, teljes körű döntéshez való jog. Az indítványozó felteszi a kérdést, hogy hogyan valósulhatott volna meg ez abban az esetben, ha a finanszírozási modell kulcsembere és a felszámoló – mely utóbbinak az eljárása folytán került értékesítésre 1% értékben a követelés (minden fajta józan ész és tisztesség nélkül) – tényelődásaiban felmerülő ellentmondásokat az alacsonyabb szintű bíróságok nem oldották fel, és a Kúria ezt arra hivatkozva hagyta helyben, hogy az indítványozó beadványában nem jelölte meg, hogy mire kell nyilatkoztatni az említett személyeket.
- [46] Kiemelte az indítványozó, hogy összességében, az Alkotmánybíróság felhívására tekintettel továbbra is fenntartja, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésének megsértése megvalósult, mégpedig azzal, hogy az eljáró bíróságok megsértették a Pp. 163. §-ban (bizonyítás általános szabályai), 167. §-ban (tanúbizonyítás szabályai), 206. §-ban (mérlegelés elve) és a speciális szabályokon keresztül érvényesülő alapelveket (kiemelten a szabad bizonyítás elvét).
- [47] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [48] A bírói ítéletekkel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény

védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.

- [49] A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [50] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletben foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [51] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [52] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a Kúria jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [53] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [54] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.
- [55] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1261/2019.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3273/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.726/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az ukrán állampolgár indítványozó jogi képviselője (Bólyai János és Társai Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Szikinger István) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.726/2020/2. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 47.K.702.958/2020/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a bírói döntések – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére is figyelemmel – sértik a VII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (2) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] A támadott bírósági határozatok alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága elsőfokú határozatával az indítványozó egyéb célú, 2023. július hó 4. napjáig érvényes tartózkodási engedélyét a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 18. § (1) bekezdés *h*) pontja alapján visszavonta, mivel megállapítása szerint az indítványozó Magyarországon tartózkodása veszélyezteti a nemzetbiztonságot.
- [4] Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú hatóság (jelenlegi elnevezése szerint az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság, a továbbiakban: OIF vagy alperes) határozatával – az indokolási rész kiegészítésével – az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [5] Az OIF határozatában kifejtette, hogy az indítványozó 2018. június 19-én terjesztette elő tartózkodási engedélye meghosszabbítása iránti kérelmét, amelynek alapján kiállításra került számára a tartózkodási engedély. Ezt követően, 2018. október 6-án kelt iratával kereste meg az Alkotmányvédelmi Hivatal (a továbbiakban: AH) az elsőfokú hatóságot és tájékoztatta arról, hogy az indítványozó Magyarországon való tartózkodása veszélyezteti a nemzetbiztonságot. A másodfokú eljárásban az OIF megkereste az AH-t és tájékoztatást kért arra vonatkozóan, hogy korábbi véleményüket fenntartják-e. Az AH 2019. január 16-án kelt válaszában rögzítette, hogy korábbi véleményüket felülvizsgálták és azt fenntartják. Az OIF a Harmtv. 18. § (1) bekezdés *a*) pontjára és a 13. § (1) bekezdés *h*) pontjára alapította döntését, megállapítva, hogy az indítványozó Magyarországon tartózkodása Magyarország nemzetbiztonságát veszélyezteti.
- [6] 1.2. A Fővárosi Törvényszék 2020. július 2-án hozott 47.K.702.958/2020/8. számú ítéletével az indítványozónak az OIF határozatával szemben előterjesztett keresetét elutasította.
- [7] Ítéletének indokolásában a bíróság elsőként rámutatott arra, hogy az első- és a másodfokú hatóság betartotta a hatásköri szabályokat, továbbá az indítványozó adategyeztetése 2018. szeptember 17-én volt, míg az eljárásra okot adó AH tájékoztatás 2018. október 11-én került érkezésre, így az adategyeztetésen történtek – amennyiben azt az indítványozó sérelmesnek találta – külön közigazgatási jogvita keretében lehetnek volna orvosolhatók.
- [8] Azon indítványozói hivatkozással kapcsolatban, miszerint az eljárás megindításáról, illetve az annak alapjául szolgáló AH tájékoztatásról az indítványozó nem kapott értesítést, és személyes megjelenésre a Harmtv. 88/K. § (4) bekezdése alapján nem idézték, a bíróság azt állapította meg, hogy ezen alperesi eljárásjogi szabálysértés az indítványozót nem korlátozta és az ügy érdeme szempontjából nem volt jelentősége, mert a másodfokú

eljárásban az indítványozó eljárási jogait teljeskörűen gyakorolhatta, 2019. március 12-én – a végleges döntés meghozatala előtt – élt az iratbetekintés jogával is.

- [9] Az ügy érdemét illetően a bíróság osztotta azon alperesi érvelést, miszerint az AH a nemzetbiztonsági veszély értékelése tekintetében különleges szakértelemmel rendelkezik, amely körülmény az eljáró hatóság részéről nem volt figyelmen kívül hagyható, azonban az ezzel kapcsolatos adatokat – minősítésük okán – az alperesi hatóság nem ismerhette meg. Ebből következően hátrányos megkülönböztetést sem alkalmazhatott az alperes az indítványozóval szemben, hiszen nem is volt olyan adatok birtokában, amelyre vonatkozóan az indítványozót hátrányosan megkülönböztethette volna, ahogyan nem tartotta megalapozottnak a bíróság az indítványozó egyenlő bánásmódhoz, valamint vallásszabadsághoz fűződő jogai megsértésére való hivatkozást sem.
- [10] Ítéletében rögzítette a bíróság azt is, hogy eljárása alatt betekintett az AH minősített irataiba, melynek során meggyőződött a nemzetbiztonsági veszély megállapításának megalapozottságáról, ennél bővebb indokolást azonban a bíróság sem jogosult adni. Megjegyezte a bíróság ugyanakkor azt is, hogy az indítványozó külön eljárásban kezdeményezhette volna a minősítő szervnél a nemzetbiztonsági veszély okainak megismerését, azonban az indítványozó ilyen eljárást nem indított.
- [11] 1.3. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelem befogadását 2020. szeptember 16-án hozott Kfv.III.37.726/2020/2. számú végzésével megtagadta.
- [12] Végzésének indokolásában kifejtette, hogy a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja szerint a Kúria a kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége miatt indokolt, míg a 2/2017. (XI. 13.) PK vélemény alapján a felvetett jogkérdés különleges súlyára, illetve az ügy társadalmi jelentőségére alapítottan a Kúria a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha az adott jogkérdésben korábban még nem foglalt állást közzétett ítélezési gyakorlatában. Végül a Kúria végzésében kifejtette, hogy a felvetett jogkérdés különleges súlyára figyelemmel a felülvizsgálatot különösen abban az esetben engedélyezi, ha a jogkérdés nagy számban előforduló új típusú ügyben merült fel, míg a felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére figyelemmel akkor, ha az adott ügy a jogalanyok széles körét érinti.
- [13] A konkrét ügyben az indítványozó által felvetett jogkérdéseket illetően a Kúria azt állapította meg, hogy e kérdésekben a gyakorlata egységes, amely gyakorlatnak a jogerős ítéletben foglaltak is maradéktalanul megfelelnek, ezért az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadta.
- [14] 2. Az indítványozó, a főtítkári felhívásra kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt alkotmányjogi panaszában előadta, hogy tartózkodási engedélyének meghosszabbítását követően feleségével együtt behívták adategyeztetésre az elsőfokú hatósághoz, ahol dr. B. J., továbbá egy ismeretlen férfi és egy nő volt jelen, utóbbi nyilvánvalóan tolmácsként dolgozott a férfi számára. Dr. B. J. technikai változtatásokkal indokolta az adategyeztetés szükségességét, majd elhagyta a termet és ekkor az ottmaradt férfi az indítványozó tudomására hozta, hogy feleségével együtt el kell hagyniuk Magyarországot és tartózkodási engedélyük vissza lesz vonva, mert szcientológusok. Dr. B. J.-t, miután visszatért a terembe, az indítványozó tájékoztatta a lezajlott beszélgetésről, aki erre azt mondta, hogy neki erről nincs tudomása, majd ismertette az indítványozóval a jogorvoslati lehetőségeket. A panasz szerint ezt követően a hivatal főigazgatója is csak arról biztosította az indítványozó jogi képviselőjét, hogy a történetekről nem tud semmit, de az emberi jogokat a hatóság tiszteletben tartja.
- [15] Az indítványozói álláspont szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogát – lényegében a bírósághoz fordulás jogát – sérti, hogy az ügyében eljáró szervek a tényleges jogsérelem indokoltságát nem is érintették, azt az ügy tárgyalása során kirekesztették az értékelés köréből, ráadásul ezekkel a döntésekkel szemben valódi jogorvoslati lehetősége [XXVIII. cikk (7) bekezdés] sem volt, hiszen egyikben sem találta meg azt a valóságos okot, ami miatt jogkorlátozásban részesült. Ennek hiányában pedig az intézkedés szükségességével kapcsolatban sem lehet állást foglalni, nem beszélve az arányosság kérdéséről, amely így értelemszerűen fel sem merülhet.
- [16] Az indítványozó a vele folytatott beszélgetés alapján állította, hogy vallási hovatartozása miatt – a VII. cikk (1) bekezdésében foglaltakat sértve – kívánják őt Magyarországról eltávolítani, és mivel ő közvetlenül az itteni szervezet tevékenységébe illeszkedett bele, véleménye szerint ez a döntés kihatott a meggyőződése kinyilvánítását szolgáló szervezeti keretekre is. Az indítványozói álláspont szerint a szcientológia világméretű vallási közösség, létezése, működése feltételezi a nemzetközi kapcsolatok aktív ápolását, közvetlen hitéleti tevékenységén

túlmenően ilyen területen dolgozott, ezért Magyarországon tartózkodásának megakadályozása a szervezetük működőképességére is negatív hatással volt.

- [17] Állította az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalmának megsértését is, mert éppen a szcientológusok vallási közösségéhez (e csoporthoz) való tartozás miatt kívánták a hatóságok a jogszerű Magyarországon tartózkodását megakadályozni, ismeretei szerint egyetlen más vallási közösség tagjaival szemben sem alkalmaztak hasonló hatóságok, a szcientológusok közül azonban többeket is érintett ilyen jellegű kirekesztés.
- [18] Az indítványozó álláspontja szerint az Alkotmánybíróság akkor is jogosult vizsgálni a Fővárosi Törvényszék ítéletét, ha a Kúria nem foglalt állást érdemben az ügyében, azonban vitatta az indítványozó a Kúria döntését is. Véleménye szerint korábban valóban születtek olyan kúriai határozatok, amelyek a kérelem egyes kérdéseit érintették, azonban az indítványozói beadvány olyan adatokat is tartalmazott, amelyek nem válaszolhatók meg egy más ügyben született határozattal, még akkor sem, ha az „precedensképes”.
- [19] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [20] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [21] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzését 2020. október 12-én vette át, az alkotmányjogi panasz 2020. december 11-én került érkeztetésre az elsőfokú bíróságon, így a panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül került benyújtásra. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és annak indokolását, továbbá kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [22] 3.2. Az Abtv. 29. §-a befogadhatóság további feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [23] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifogásolta egyrészt a felülvizsgálati kérelme befogadásának megtagadását eredményező kúriai mérlegelést, azt állítva, hogy beadványa olyan adatokat is tartalmazott, amelyek nem válaszolhatók meg egy más ügyben született határozattal.
- [24] Kifogásolta az indítványozó másrészt azt, hogy tartózkodási engedélye megvonásának valós okát nem vizsgálták a bíróságok, melynek kapcsán állította, hogy arra – alapjogi sérelmét eredményezve – vallási meggyőződése miatt került sor.
- [25] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy a bírói döntéseket kizárólag az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata és kiküszöbölésére korlátozódik. Következésképpen az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel [elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]].
- [26] A fenti következetes gyakorlata alapján az Alkotmánybíróság sem az adategyeztetésen az indítványozói állítás szerint történt cselekményeket nem vizsgálhatta felül, sem a Fővárosi Törvényszék és a Kúria mérlegelési jogkörébe tartozó törvényességi kérdések mikénti eldöntését.
- [27] Végül az Alkotmánybíróság megjegyzi: a Fővárosi Törvényszék az ítéletében foglaltak szerint betekintett a minősített iratokba és megállapította, hogy az AH alaposan feltárta a tényeket, azokat okszerűen értékelte, melynek alapján a bíróság megalapozottnak találta a nemzetbiztonsági veszély megállapítását. Úgyszintén megjegyzendő, hogy ezen minősített iratok megismerését az ítéleti indokolás szerint az indítványozó nem kezdeményezte, továbbá az nem is volt az alkotmányjogi panasszal érintett eljárás tárgya.

[28] 4. Az Alkotmánybíróság a fentieket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételeknek, mert a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség nem volt megállapítható, ahogyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel az indítvány, ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/359/2021.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3274/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.666/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat) jogi képviselője (Litresits Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Litresits András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Fővárosi Törvényszék 18.G.44.323/2016/59. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.668/2019/7/II. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.V.20.666/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint fogalhatók össze.
- [3] 3. Az indítványozó mint megrendelő és az I. rendű és a II. rendű alperesek között 2014-ben átalánydíjas vállalkozási szerződés jött létre. A többször módosított szerződésekben az alperesek a kivitelezési tervdokumentációban és az építési engedélyben foglaltak szerinti építési munkák elvégzését vállalták 2015. július 31-ig. A szerződő felek a vállalkozó késedelmes vagy nem teljesítése esetére kötbért kötöttek ki. A kivitelezési munkákat ténylegesen csak az I. rendű alperes végezte, akinek kezdeményezésére 2015. július 31-én megkezdődött az átadás-átvételi eljárás. A műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyv felvételére 2015. augusztus 17-én került sor. A jegyzőkönyvben a felek rögzítették, hogy a felülvizsgált műszaki tartalom alapján a hiánylistában felvett munkanemek is elkészültek, a vállalkozó a szerződés szerint a kivitelezési munkákat elvégezte. A kivitelező nyilatkozott arról, hogy a tervek szerinti távhő kiépítése is megtörtént, de a távhő bekötés – távhőszolgáltató által végzendő – primer oldalának kiépítésére nem került sor, az folyamatban van. A távhőszolgáltató a 2015. szeptember 17-én járult hozzá a hőközpont üzembehelyezéséhez.
- [4] 4. Az indítványozó keresetében 160 773 019 forint késedelmi kötbér és járulécai egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket. Álláspontja szerint az alperesi késedelem 2015. augusztus 1-jétől 2015. szeptember 16-ig állt fenn, s a kereseti kérelemben megjelölt összeget a szerződés szerint ezen 48 napos időszakra számított kötbér teszi ki.
- [5] 5. Az elsőfokú bíróság 2019. május 16. napján kelt, 18.G.44.323/2016/59. számú ítéletével a keresetet elutasította. Döntésében a 2015. augusztus 17-i átadás-átvételi jegyzőkönyvből indult ki, amelyben a felek rögzítették, hogy nincs hiányosság és a műszaki átadás-átvételt lezárták. Arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó nem igazolta, hogy a primer oldali vezetékszakaszk kiépítése a vállalkozási szerződés része lett volna. Ezen túl azt is megállapította, hogy a vállalkozói szerződés az indítványozó és az I. rendű alperes között jött létre, a II. rendű alperes nem tekinthető szerződő félnek. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Érdemben egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, azonban úgy ítélte meg, hogy a II. rendű alperes is a szerződés alanya volt.
- [6] 6. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria alkotmányjogi panasszal támadott döntése a jogerős ítéletet a hatályában fenntartotta. A Kúria megállapította, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítékok mérlegelése útján okszerűen juthattak az érdemi döntésüket megalapozó következtetésre és emellett a szükséges körben ítéleteiket megindokolták. A Kúria hangsúlyozta: a vállalkozói tevékenység megszervezésének kötelezettsége csak a szerződés tárgyának keretei között terheli a vállalkozót, azaz az adott ügyben az alpereseket kizárólag a szekunder vezetékszakaszk tekintetében. Az átadás-átvételi eljárás szerződés-szerű teljesítését alátámasztja az indítványozó képviselője által aláírt 2015. augusztus 17-i átadás-átvételi

dokumentáció, amely a kivitelezés ezen időpontban történt teljes körű teljesítését rögzítette, valamint a hiánylistában feltüntetett munkák elkészültét.

- [7] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint az Alaptörvény 28. cikk megsértésére figyelemmel állította a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét. Az indítvány szerint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az okozza, hogy a Kúria iratellenes következtetések alapján hozott, okirati bizonyítékokkal ellentétes, okszerűtlen döntést, továbbá a Kúria a döntése indokait nem mutatta be kellő részletességgel.
- [8] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [9] Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be. A támadott döntés az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható, felülvizsgálati eljárásban hozott bírósági döntés. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [10] Az indítványozó önkormányzat az alkotmányjogi panasszal támadott döntéssel lezárt polgári peres eljárás felperese, az ügyben a közhatalmi jogállásától függetlenül érintettnek minősül, jogosult az Abtv. 27. §-ában foglalt alkotmányjogi panasz előterjesztésére [3221/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [18]].
- [11] Az Abtv. 27. § (3) bekezdése értelmében közhatalmat gyakorló indítványozó esetén vizsgálni kell, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogviszonyban nem közhatalomgyakorló szervként van jelen, hanem polgári jogi értelemben mellérendelt szervként, ahol vállalkozási szerződésből eredő kötbérvisszatérítés a jogvita tárgya. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel megállapítja, hogy az indítványozó, noha közjogi jogállással rendelkezik, azonban jelen alkotmányjogi panasz alapját képező magánjogi ügyben felperesként van jelen, ekként jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából nem minősül az Abtv. 27. § (3) bekezdése szerinti közhatalmat gyakorló indítványozónak.
- [12] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, mert az Alaptörvény 28. cikke egy a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédzabálynak tekinthető, az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványozók vonatkozásában nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért az Alaptörvény 28. cikkére alkotmányjogi panasz nem alapítható [3159/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [17]]. Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésére alapított eleme nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) pontjában rögzített követelménynek, mert egyáltalán nem tartalmaz indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti az ártatlanság vélelmének elvét [3339/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]]. A kifejtettek alapján az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül a XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított panaszelem felel meg a határozott kérelem valamennyi követelményének.
- [13] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [14] 5.1. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban garantált jogokat védi. Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját, vagyis a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika

általánosan elfogadott szabályaihoz {3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}

- [15] 5.2. Az alkotmányjogi panasz lényegében arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja felül, hogy a rendes bíróság a bizonyítékokat a jogszabályoknak megfelelően értékelte-e, a megállapított tényállás a bizonyítékokkal összhangban van-e, s hogy a bíróság az indokolási kötelezettségének a jogszabályoknak megfelelően tett-e eleget. Az indítványozó ezen kifogásait illetően az Alkotmánybíróság – a bemutatott gyakorlatának megfelelően – jelen ügyben is tartózkodik attól, hogy a tényállás megállapítására, a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésére, valamint a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok ezen tevékenységét felülbírálja, mert a bírói döntéseket kizárólag az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti. Az indokolási kötelezettség állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra, hogy „[a]z indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie” {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}. Az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez fűződő joghoz kapcsolódó gyakorlatára figyelemmel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági döntés részletesen számot adott az indítványozó által vitatott körben a döntése indokairól, a felülvizsgálati bíróság kellő részletességgel értékelte az indítványozó perorvoslati kérelmében felhozott szempontokat, s ezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy a másodfokú döntést hatályában fenntartja.
- [16] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/728/2021.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3275/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.38.400/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Kfv.III.38.400/2019/7. számú ítélete, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 22.K.31.331/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglaltak össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó korábban felszámoló szervezetként működött. A Kormány 2012-ben pályázati felhívást tett közzé a felszámolói névjegyzék megújítására. A pályázaton az indítványozó is indult. A pályázatot a határidő lejártá előtt nem sokkal visszavonták, és helyette a Kormány a Hivatalos Értesítő 2013. április 15. napján megjelent 16. számában a felszámolói névjegyzékbe történő felvételre új nyilvános pályázatot hirdetett. Az indítványozó az új pályázaton is indult. A Kormány által meghatározott keretszám 130 volt.
- [4] 2.2. A Felszámolók Névjegyzékét Vezető Hatóság (a továbbiakban: alperes) megismételt eljárásban a 2016. július 26. napján kelt, FNVH/6666-3/2016-NFM határozatával az indítványozó új felszámolói névjegyzékbe való felvételre irányuló kérelmét elutasította. Megállapította, hogy az indítványozó pályázata a maximálisan adható 170 pontból 131 pontot ért el, így az indítványozó a felvételhez szükséges 144 pontot nem érte el.
- [5] Az indítványozó eljárási és anyagi jogi jogszabálysértésekre hivatkozással keresetet terjesztett elő a megismételt eljárásban hozott alperesi határozat felülvizsgálata iránt. Az elsőfokú bíróság megismételt eljárásban a 2019. szeptember 20. napján kelt, 22.K.31.331/2019/9. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Indokolásában leszögezte, hogy az alperes határozatának a hatályon kívül helyező ítéletben foglaltaknak kell megfelelnie, a bíróság csak azt vizsgálhatja, hogy a közigazgatási szerv eleget tett-e a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatásnak. Rögzítette, hogy nem lehetett a per tárgya a pályázat kiírásával összefüggő jogsértések és más pályázók pályázatainak vizsgálata sem. Megítélése szerint az alperes nem tért el a bíróság által adott iránymutatástól és nem követett el jogszabálysértést azzal, hogy a megismételt eljárás során maga végzett kiegészítő tényfeltárást és értékelést a szakmai tartalom tekintetében, a saját maga által meghatározott részpontszámok figyelembevételével. Az alperes nem volt elzárva attól, hogy több vagy kevesebb ponttal értékelje a pályázat egyes elemeit, eltérve az Értékelő Bizottság véleményétől. Hangsúlyozta, hogy az alperes valamilyen megismételt eljárásban azonos viszonyítási részpontszámokat és értékelési szempontrendszert alkalmazott, ezért nem sérült az egyenlő bánásmód követelménye azzal, hogy az indítványozónál is ugyanezt alkalmazta.
- [6] 2.3. A Kúria alkotmányjogi panasszal támadott, 2020. szeptember 21. napján kelt, Kfv.III.38.400/2019/7. számú határozatával a jogerős ítéletet a hatályában fenntartotta. Utalt arra, hogy az indítványozó a felülvizsgálati kérelmében lényegében a keresetében foglaltakat ismételte meg. A felülvizsgálati eljárás során ugyanakkor a jogerős ítélet és nem a közigazgatási határozat felülvizsgálatára kerül sor, ezért a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, a közigazgatási eljárásra, illetve a támadott határozatra vonatkozó jogszabálysértések nem vizsgálhatók felül. A Kúria rámutatott, hogy az Alkotmánybíróság 33/2014. (XI. 7.) AB határozata (továbbiakban: Abh.) értelmében az alperes döntése mérlegelési jogkörben meghozott határozatnak minősül, továbbá a felszámolók

névjegyzékéről szóló 114/2006. (V. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) meghatározza a pályázati követelményeket, részletezi, hogy a pályázatok elbírálása során milyen feltételeket kell vizsgálni. A Korm. rendeletben meghatározott feltételek garanciát jelentenek a pályázók számára, a pályázatokat elbíráló bizottság nem diszkrecionális jogkörben döntött, tehát nem rendelkezett teljes szabadsággal a bírálat során. Az Abh. okfejtéséből következik, hogy az alperes az Értékelő Bizottság pontozásához nem volt kötve, attól eltérő döntésre is juthatott azzal a feltétellel, hogy értékelését köteles megindokolni. Az alperes eljárása pedig ennek megfelelt; az Értékelő Bizottság mint szakértő által előterjesztett javaslatot értékelte, és mérlegelési jogkörében döntött azok értékeléséről, pontozásáról. A fentiek szerint az indítványozó alaptalanul hivatkozott a mérlegelési jogkör, illetve az indokolási kötelezettség megsértésére, mert az alperes a pályázati felhívás mentén részletesen elemezte és értékelte a pályázatot.

- [7] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére hivatkozva állította a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a közigazgatási hatóság és a bíróságok döntései sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát, mert felszámoló szervezetként korábban rendelkezett a tevékenység végzésére jogosító „engedélyes javakkal”, amely jogosultságok az alkotmányos tulajdonvédelem körébe tartoznak. A felszámolói névjegyzék megújítására szóló pályázati eljárásban az indítványozó szerint nem garantálták a tisztességes eljárást, ezért sérült a tulajdonhoz való joga, amely a jövedelemszerző tevékenységből történő kiesését eredményezte.
- [9] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog megsértését alátámasztó indítványelemek két csoportba sorolhatóak: a) egyrészt magához a pályázati felhíváshoz kapcsolódóak, mert a felszámolói névjegyzék megújításáról szóló első pályázati felhívást visszavonták, az új pályázati felhívás nem határozott meg fix pontrendszert, túl nagy jelentőséget tulajdonított a szubjektív szempontoknak, s így az értékelés teljesen ellenőrizhetetlen, a bíráló bizottság és a közigazgatási hatóság közötti feladatmegosztás rendezetlen, ez eleve veszélyeztette a pártatlan eljárás lehetőségét; b) másrészt az indítványozó szerint a fegyveregyenlőség követelménye kiüresedett, mert a keresetét úgy kellett előterjesztenie, hogy a hatósági döntéssel kapcsolatban jelentős ismeretei hiányoztak: sem a megállapított tényállás, sem a jogi indokolás nem szerepel a támadott hatósági döntésben, ezáltal az indokolt döntéshez való joga sérült.
- [10] Az indítvány szerint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az okozza, hogy a Kúria döntéséből sem állapíthatók meg a szubjektív pontszámok mérlegelésében szerepet játszó szempontok, ezáltal nem határozható meg, hogy mi volt az a mérce, amihez képest „ez az eredmény” jött ki, vagyis nem ellenőrizhető, hogy a hatóság döntése megfelel-e a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 72. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt követelménynek. Hiányzik ugyanazon szubjektív pontok közös mércéje, illetve nem állapítható meg, volt-e ilyen közös értékelési pont. A bíróság döntése sem tartalmaz érdemi indokolást, az indítványozó nem kapott választ a felvetéseire. Az indítványozó kifogásolta továbbá az időmúlás tényét, mert a felszámolói névjegyzék megújítására vonatkozó teljes hétéves ciklus sem volt elég az ügy lezárására.
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a jogorvoslat kiüresedett, formális volt, így eleve nem is vezethetett eredményre. A keretszám feltöltésével az új névjegyzék már azt megelőzően kialakult, hogy a jogorvoslatok elbírálására sor került volna, a pályázaton nem nyert jogalanyok törlése a bírósági felülvizsgálat lezárta előtt megtörtént.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának alátámasztására hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) több ítéletére is.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [14] Az indítványozó a Kúria döntése ellen az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. A bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett és indokolt kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére. Az indítvány ekképpen megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozottság követelményének.

- [15] A panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított azon része, mely az első pályázat visszavonásával, a pályázatban megfogalmazott feltételrendszerrel, a döntéshozatal módjával, magával a pályázat kiírásával kapcsolatos {Indokolás [9] a) pont}, nem volt az alapeljárás tárgya. Ebből következően ezen indítványelem nem képezheti a jelen eljárás tárgyát sem.
- [16] Az Alkotmánybíróság a panasznak az EJEB több döntésének megsértésére vonatkozó részeit nem tekinti önálló, érdemi elbírálásra alkalmas indítványelemnek, mivel az EJEB döntések nem az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogosultságai, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban csupán a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata kérhető.
- [17] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [18] 5.1. Az Alkotmánybíróság felfogása szerint a tulajdon alkotmányjogi oltalma az értékgarancia és a közérdekű korlátozás ismérvei mentén elsősorban az állam közhatalmi beavatkozásaival szemben nyújt védelmet. A tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben, a tulajdoni várományokat védi. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint önmagában a gazdasági vagy rendszeres jövedelemszerző tevékenység, a vállalkozási tevékenység jövőbeni nyereségének reménye nem tekinthető az alkotmányos tulajdonjog által elismert és védett tulajdoni várománynak, vagyis nem áll az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]–[44]}. Önmagában a hosszabb vagy határozatlan időre szóló működési engedély alapján végzett gazdasági tevékenység és az abból származó rendszeres jövedelem nem jelenti egyúttal, hogy az adott gazdasági tevékenység megszerzett tulajdonnak vagy alkotmányosan védett tulajdoni várománynak tekinthető {3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [20] és [24]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a felszámoló jogállás meghatározott időre illeti meg a felszámoló szervezetet, hétévenként új névjegyzék felállítására kell pályázatot kiírni [Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés]. A felhívott alkotmánybírói gyakorlat értelmében tehát önmagában a hétévente megszűnő és csak eredményes pályázattal megújítható felszámoló státusz, illetőleg az ebből eredő, időben behatárolt jogállásból származó rendszeres jövedelem és nyereség, nem jelenti egyúttal, hogy ezen tevékenység megszerzett tulajdonként vagy tulajdoni jogból fakadó várományként lenne értékelhető.
- [20] 5.2. A fegyveregyenlőség követelményének megsértésén keresztül az indítványozó az indokolt döntéshez való joga megsértését állította. A XXIV. cikk (1) bekezdésére alapított indítványelemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra, hogy gyakorlata szerint a bíróság csak akkor sérti meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogosultságot, ha a közigazgatási döntés alapjogsértő voltát a felülvizsgálati eljárásban a bíróság elmulasztotta felismerni {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [43]}. A jelen esetben nem merült fel annak a kételye, hogy a közigazgatási döntés alapjogsértő volna. Megállapítható, hogy a döntést hozó hatóság határozatát részletesen megindokolta, a jogerős bírói döntés a határozatban szereplő érvekkel kimerítően foglalkozott, s ekképpen jutott a hatósággal azonos következtetésre.
- [21] 5.3. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét részben a mérlegelési szempontok és azok értékelésének hiányával, ezáltal a Ket. téves értelmezésével indokolta. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ítélkező bíróság jogértelmezési szabadságához tartozik, és ezért nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás

- és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [pl. 3052/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [11]]. Mérlegelési jogkörben hozott határozat esetén a mérlegelésben szerepet játszó szempontok és tények, valamint ezek alapjául elfogadott bizonyítékok kétségtelenül a megállapított tényállás részét képezik, ezért az Alkotmánybíróság értékelése szerint az indítvány a Kúria döntésének felülbírálatára irányult, s lényegében olyan, a bíróság jogértelmezési szabadságához tartozó kérdéseket vitat, melyek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel [3236/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [19]]. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az indítványozó a jogerős bírói döntés érdemi indokolásának hiányára is hivatkozott. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre [3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [22] Az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez fűződő joghoz kapcsolódó gyakorlatát a konkrét ügyre vonatkoztatva a következőket állapította meg. A jogerős döntés álláspontját részletesen indokolva számot adott az indítványozó által vitatott körben a mérlegelési szempontokról és azok értékeléséről. A Kúria a felülvizsgálati kérelem kereteihez kötve kellő részletezettséggel értékelt az ott felhozott szempontokat, s ezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy a jogerős döntést hatályában fenntartja.
- [23] Az indítványozó az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményének megsértését is sérelmezte. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódsából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet (amennyiben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben támadott ítéleteket megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, tehát a per csak tovább húzódná) [...]” [3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [67]] A per elhúzódsával összefüggésben az Alkotmánybíróság jelen ügyben rámutat arra is, hogy abban többször megismételt eljárásra került sor, éppen a megalapozott döntés meghozatala érdekében.
- [24] 5.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggő indítványelemmel, az „üres, formailag sem teljesülő” jogorvoslat kifogásával összefüggésben emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy következetes gyakorlata alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint „[a] jogorvoslatihoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni” [3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]]. A jogorvoslatihoz való jog alapján a jogorvoslat ténylegességével összefüggő feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja [17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [72]]. Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben rámutat, hogy a jogsérelem orvosolhatósága az eljárás egészét vizsgálva biztosított volt, hiszen az indítványozó mind az előzményi eljárásban, mind az alkotmányjogi panasszal érintett eljárásban a jogerős határozatok ellen keresettel, bírói úton igénybe vehető jogorvoslattal élhetett. Az indítványozó nem volt elzárva attól sem, hogy a jogerős döntés ellen rendkívüli perorvoslattal, felülvizsgálattal éljen. Mindezt bizonyítja, hogy az indítványozó az eljárás során élt is a jogorvoslati lehetőségeivel.
- [25] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), f) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/338/2021.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3276/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.291/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt az Alkotmánybíróság előtt, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.291/2019/7. számú ítéletének a viszontkeresetre vonatkozó rendelkezése vonatkozásában, annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérve. Álláspontja szerint a kifogásolt kúriai döntés a viszontkereset vonatkozásában sérti az indítványozónak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, a II. cikkével, továbbá a VI. cikk (1) bekezdésével és a IX. cikk (4) bekezdésével biztosított emberi méltósághoz való jogát, továbbá az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével biztosított személyes adatai védelméhez való jogát, az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát annyiban, hogy a Kúria – nézete szerint – elvonta a Fővárosi Ítéltábla kizárólagos hatáskörét, és hatáskör nélkül hozta meg döntését, és ezáltal elvonta a jogerős (másodfokú) ítélettel szembeni felülvizsgálathoz, rendkívüli jogorvoslat-hoz fűződő alapjogát is, sértve ezzel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslat-hoz való jogát, továbbá a támadott döntés sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmához való jogát. Egyben kérte, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. (az indítványozó nem jelölte meg, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény, a továbbiakban: régi Pp., avagy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény, a továbbiakban: Pp.) 426. § (1) bekezdése (tartalma alapján a Pp.) és az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján függessze fel a végrehajtást, ennek hiányában a 61. § alapján hívja fel az elsőfokú bíróságot a végrehajtás felfüggesztésére [ezt elsődlegesen az (1) bekezdés a) pontjára, másodlagosan a b) illetve c) pontok alapján kérte].
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a kúriai döntés tényállása alapján a következőképpen foglalható össze. Jelen ügy alapjául szolgáló per felperese és alperese (aki a jelen alkotmányjogi panasz indítványozója) között az elmúlt években számos közigazgatási, polgári peres, illetve büntetőeljárás volt folyamatban, melyekben a felek a különböző beadványokban egymás személyét illetően gyakran erőteljes kifejezéseket használtak.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per keresetében a felperes annak megállapítását kérte, hogy az alperes a 2017. május 16-án benyújtott és a Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) előtt 1.Bpk.11507/2017. számú feljelentésében tett közléseivel megsértette a jó hírnév és becsület védelméhez, valamint az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait. Kérte az alperes további jogsértéstől történő eltiltását, valamint elégtétel adására és 300 000 Ft sérelemdíj megfizetésére való kötelezését. Az alperes a kereset elutasítását kérte és viszontkeresetet terjesztett elő, melyben annak megállapítását kérte, hogy a felperes a PKKB 20.B.11.407/2015/13. számú tárgyalási jegyzőkönyvében, valamint a Youtube-ra feltöltött videóban tett közléseivel megsértette a becsületét, jó hírnevét és emberi méltóságát, kért továbbá a felperes 2 400 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kötelezését. A felperes a viszontkereset érdemi vizsgálat nélküli elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy az a keresettel nem azonos jogviszonyból származik, azzal összefüggést nem mutat és beszámításnak nincs helye. Továbbá kérte annak érdemi elutasítását.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítélete a keresetet és a viszontkeresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 30 000 Ft plusz ÁFA perköltséget, valamint rendelkezett az elsőfokú eljárási költség és az illeték viseléséről.
- [5] Az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtette, hogy az alperes feljelentésében csupán az ügy előzményei körében adta elő, hogy az érintett személy megbízásából, a megbízó állítása alapján, milyen ügyben látott el képviselő-

tet, azt nem állította, hogy a bűncselekményeket a felperes követte el. Ugyanakkor a valótlan állítás sem eredményezi feltétlenül a jogsértés megállapítását, a tényállítások megalapozottsága ugyanis a feljelentés alapján megindult eljárásban dönthető el. Valamely hatóság előtti eljárás kezdeményezése csak akkor valósít meg személyiségi jogsértést, ha az indokolatlanul sértő, lealázó kijelentéseket tartalmaz, vagy az észszerű gondolkodásnak nem megfelelő önkényes, valótlan értékítéletet fogalmaz meg, amely az adott feljelentésben nem valósult meg. A feljelentésben a felek között korábban folyamatban volt büntetőeljárásban beszerzett szakértői véleménnyel összefüggésben az ítélet többek között kifejtette, hogy az azon alapuló nyilatkozatok nem alkalmasak a becsület csorbítására, nem lépik túl a perbeli joggyakorlás megengedett kereteit, továbbá az alperes a felperes személyes adatait a feljelentésben nem öncélúan, hanem egy hivatalos eljárásban az általa érvényesíteni kívánt jog alátámasztásaként saját igényérvényesítése érdekében használta fel, ezért nem sértette meg az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) rendelkezéseit. Az elsőfokú bíróság a viszontkeresetet érdemben vizsgálta, és azt megalapozatlannak találta.

- [6] Indokolása szerint a büntetőeljárásban felvett jegyzőkönyvben rögzített azon közlések, amely szerint a felperes mint vádlott a feljelentő alperest idiótának, szuggesztív paranoidnak nevezte, illetve azt a látszatot keltette, hogy az alperes vette rá az ügyfelét valamilyen cselekményre, a büntetőeljárásában a védelem körében tett kijelentések, amelyek jogsértő jellege, tekintettel a felek túlfűtött, elmérgesedett személyes viszonyára, nem volt megállapítható. Kifejtette továbbá, hogy a magánvádas eljárásokban azok megindítását már az elmérgesedett személyes viszony motiválja, az érintett személyek között gyakori az éles, túlfűtött, indulatos hangvétel, ezért a felperes vádlottkénti kijelentései még akkor sem érik el a személyiségi jog sérelmének védelmi szintjét, ha egyéb körülmények között a nyilatkozat jogsértő jellege nem lenne vitatható. Az elsőfokú bíróság értékelte továbbá, hogy a felek közötti jogviták, eljárások hangvétele eldurvult, az egymással szemben előterjesztett keresetek, viszontkeresetek, feljelentések stílusa személyeskedő, azok jellege szokatlanul felfokozott. A Youtube-ra feltöltött videóban pedig a felperes saját ügyéről, az általa indított eljárás eredményéről számolt be, amely során saját véleményét, értékítéletét fejezte ki, amely nem jogsértő.
- [7] A peres felek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletnek a viszontkereset elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezte és ebben a körben a pert megszüntette, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya és a kereseti illetékre vonatkozó rendelkezés helybenhagyta, továbbá rendelkezett az illeték és a perköltség megfizetéséről. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak a felperes keresetét elutasító indokaival. Hangsúlyozta, hogy a jogellenességet általánosságban kizárja, ha a sérelmezett kijelentés valamely hatóság vagy bíróság előtt az adott ügygel, vagy az adott ügyféllel kapcsolatban merül fel. Jogellenesség érdemben csak akkor állapítható meg, ha a hivatalos eljárás során tett feljelentés, vádemelés vagy egyéb előadás az adott ügy tárgyához nem tartozó személyiségi jogot sértő kijelentéseket tartalmaz. Miután az adott ügyben a sérelmezett közlések csak szűk körben, titoktartásra kötelezett személyek előtt vált ismertté, ezért azok nem alkalmasak a felperes társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására. A felperesnek a becsületsértésre alapított kérelme vitatott véleménynyilvánítás hiányában nem lehet alapos. Megjegyezte továbbá, hogy az emberi méltóság sérelme pedig csak egyéb személyiségvédelmi igény hiányában, mint egy szubszidiárius tényállás lenne vizsgálható, ha a felperest emberi mivoltában érné sérelem, ezen feltételek azonban nem voltak megállapíthatóak a felperes kereseti kérelme tekintetében. Míg a személyes adatok védelméhez fűződő jog megsértésének megállapítását az zárja ki, hogy az alperes az Infotv. 5. § (1) bekezdés b) pontja szerint törvényi felhatalmazás alapján jutott a különleges személyes adatokat tartalmazó szakvélemény birtokába.
- [8] A másodfokú bíróság az alperes által előterjesztett viszontkereset vonatkozásában ítéletében azt állapította meg, hogy az az adott ügyben érdemben nem volt elbírálni. Indokolásában kifejtette, hogy a személyiségi jogi perekben nincs helye viszontkereset előterjesztésének pusztán azon az alapon, hogy a felperes az alperessel szemben személyiségi jogsértést követett el. A viszontkereset előterjesztésének feltétele, a jogviszonyazonosság, amely az adott perben nem teljesült, ezért a másodfokú bíróság a viszontkereset tekintetében a Pp. 251. § (1) bekezdése alapján, az elsőfokú ítélet e körben történő hatályon kívül helyezése mellett, a pert megszüntette.
- [9] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett előfelülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a keresetének való helyt adást, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte azzal, hogy az ügyben másodfokon másik tanács járjon el. Az elsődleges kérelme elutasítása esetén az általa előterjesztett sérelemdíjigény nagyságához képest mindenképpen súlyosan aránytalan perköltség fizetésre kötelező rendelkezés megváltoztatását kérte. A felperes az alperes viszontkeresete tekintetében kérte

a másodfokú ítélet hatályon kívül helyező és pert megszüntető rendelkezésének hatályon kívül helyezését, és a másodfokú bíróság fellebbezés érdemi elbírálásra kötelezését másodfokon másik eljáró tanács kijelölése mellett. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő. A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét részben, a viszontkereset elbírálhatóságát illetően és a perköltség vonatkozásában találta alaposnak.

- [10] A Kúria a felülvizsgálati kérelem alapján megvizsgálta és megállapította, hogy nem történt olyan eljárási szabálysértés, amely a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását indokolná. Kifejtette továbbá, hogy mindenben egyetértett a jogerős ítéletnek a felperes keresetét elutasító álláspontjával és indokaival. Ugyanakkor alaposnak találta a felperesnek az alperes viszontkeresetének érdemi elbírálására irányuló felülvizsgálati kérelmét. Utalva a Pp. 147. § (1) bekezdésében foglaltakra a Kúria kifejtette, hogy nem értett egyet a másodfokú bíróság azon álláspontjával és nincs tudomása olyan ítélkezési gyakorlatról, amely elvi jelentőséggel rögzítette volna, hogy személyiségi jogi perben nincs helye viszontkereset előterjesztésének csupán azon az alapon, hogy az alperes arra hivatkozik, hogy a felperes vele szemben személyiségi jogsértést követett el.
- [11] A kúriai döntés indokolása kifejtette, hogy az alperes által állított jogsértések szoros összefüggésben vannak a peres felek között elmérgesedett viszonyal, a viszontkereset tárgya kapcsolódást mutat a felperes által előterjesztett keresettel. A Kúria megítélése szerint nem mellőzhető a viszontkereset érdemi vizsgálata, ezért ebben a körben a Kúria a másodfokú bíróság ítéletének a pert megszüntető rendelkezését a Pp. 275. § (3) és (4) bekezdései alapján hatályon kívül helyezte, továbbá mivel a viszontkereset elbírálásához szükséges adatok a rendelkezésre álltak, érdemben döntött az elsőfokú ítélet viszontkeresetet elutasító rendelkezése tárgyában. Ennek során a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen vonta az értékelés körébe, hogy a kifogásolt közlések jelentős része egy büntetőeljárás tárgyalási jegyzőkönyvében szerepelnek, ahol a felperes vádlottként nyilatkozott meg. Bár a felperes kétségtelenül erőteljes kifejezésekkel minősítette az alperes személyiségét, azonban csakúgy, mint a kereset esetében, itt is figyelembe vette a Kúria, hogy milyen körben és milyen nyilvánosság mellett születtek a sérelmezett kijelentések, és nem hagyhatta figyelmen kívül a felek túlfűtött, személyeskedő, indulatoktól fűtött viszonyát sem. Megjegyezte indokolásában, hogy a magánvádas eljárásokban az eljárás megindítását is általában az elmérgesedett személyes viszony motiválhatja. A Youtube-ra feltöltött videóban elhangzott sérelmezett kitételek vonatkozásában a felperes alappal hivatkozott arra, hogy a bíróság működésével kapcsolatos véleményét fejezte ki és arról is véleményt formált, hogy őt a saját álláspontja szerint az alperes megrágalmazta. A felperes alapvetően a szabad véleménynyilvánítás keretei között az alperes vonatkozásában a felperes által indított büntetőeljárás eredményéről számolt be, arról fejtette ki véleményét. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a „kamu igazolás” kitétel nem okirathamisítás állítása, hanem vélemény. A felperes áttételesen sem tett olyan állítást, hogy az alperest száz bűncselekmény miatt jogerősen elmarasztalták volna.
- [12] A kúriai döntés kifejtette továbbá, hogy a viszontkereset tekintetében a keresettel azonos módon kell értékelni a felek elmérgesedett viszonyát, az egymással szemben indított eljárások sokaságát és az ebben a vonatkozásban kifejtendő vélemények túrészi kötelezettségét. Utalva az Alkotmánybíróság 36/1994. (VII. 24.) AB határozatának tételmondatára, hangsúlyozta, hogy az abban foglaltakra is tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes véleményét fejtette ki arról, hogy a bíró az alperes szavahihetőségét illetően milyen kijelentést tett, illetve hogy miként minősíti a felperes saját ügyét. Szintén a felperes véleményének tekinthető az a kijelentés, hogy az alperes belátási képessége hiányzik és ebben az esetben is értékelni kell a felek elmérgesedett viszonyát, a közlések hangvételének kölcsönösen eldurvult voltát, az egymással szemben tett nyilatkozatok stílusát, továbbá a személyeskedő jelleg szokatlanul felfokozott voltát.
- [13] A Kúria a fentiek alapján összességében úgy ítélte meg, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján, az adott jogszabályi keretek között, a kialakult bírói gyakorlatra is figyelemmel, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el érdemben az alperes viszontkeresetét. A Kúria részben alaposnak találta a felperesnek a perköltség viselésére vonatkozó felülvizsgálati kérelmét. Megállapította, hogy miután a felek egyaránt pervesztesek lettek a kereset, illetve a viszontkereset jogalapjának elutasítása tekintetében, ezért az összecszerűség vonatkozásában, függetlenül a felek által érvényesített igény eltérő mértékétől, döntést hozni nem kellett. Ezért a Kúria a Pp. 81. § (1) bekezdése alkalmazásával úgy határozott, hogy az alperes a másodfokú és a felülvizsgálati eljárás költségét maga viseli.
- [14] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletnek a viszontkereset tárgyában a pert megszüntető rendelkezését – az eljárási költség és az illetékvisselésre is kiterjedően – a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül

helyezte, és a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, ezt meghaladóan a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

- [15] Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasszal élt az Alkotmánybíróság előtt, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.291/2019/7. számú ítéletének a viszontkeresetre vonatkozó rendelkezései alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérve. A tényállás ismertetését követően az indítvány kifejtette, hogy a támadott ítélet nem vette figyelembe – többek között – az Alkotmánybíróság 1/2015. (I. 15.) AB határozatában foglaltakat. Összefoglalta az Alkotmánybíróságnak az ügyvédség és az ügyvédi hivatás alkotmányos helyzetére és az ügyvédi hivatás alapjogokkal fennálló kapcsolatára vonatkozó legfontosabb megállapításait. Többek között hangsúlyozta, hogy az ügyvédség a jogállami igazságszolgáltatás rendes működése alapértékének és az alapjogok tényleges érvényesüléséhez nélkülözhetetlen intézménye, amely nélkül sem az igazságszolgáltatás rendes működése, sem az alapjogok védelme nem biztosítható. Az ügyvédi hivatás és az ügyvédség intézményének alkotmányjogi értelemben vett alapvető garanciális jellegű sajátossága a függetlenség, amelynek legfőbb biztosítéka az, hogy mind az ügyvédség mint intézmény, mind az egyes ügyvéd egzisztenciális fenntartása a piacon kerül megmértetésre és finanszírozásra. Az ügyvédi hivatás megfelelő ellátásának feltétele az, hogy az állam biztosítsa az ügyvédség intézményének a működéséhez és ezen keresztül az ügyvédi tevékenységhez szükséges közbizalom fennmaradását. Érvelése szerint ez a jogsérelem a jogállami igazságszolgáltatás rendes működésének alapértékét veszélyezteti annyiban, hogy ha az ügyvédnek tartani kell attól, hogy ügyvédi jó hírnevét, emberi méltóságát a törvény nem védi meg, az ellenérdekű fél jogsértése esetén, akkor az Alaptörvény által védett alapjogvédelmi funkcióját nem tudja megfelelően gyakorolni.
- [16] További érvként említette a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozásának szükségessége mellett, hogy az ügyvéd jó hírneve nemcsak saját személyiségi jogát, hanem az ügyvédi piacon való érvényesülését (egzisztenciáját) is meghatározza, ez pedig az ügyvédi függetlenség alkotmányos garanciája. Nézete szerint ugyancsak korlátozható a véleménynyilvánítás szabadsága az ügyvédséggel szemben az állam intézményvédelmi kötelezettsége alapján biztosítandó közbizalom fenntartása érdekében is. Az ügyvéd ugyanis joggal várja el a törvénytől azt, hogy ha jogszerűen végzi az ügyvédi tevékenységét, akkor az állam minden rendelkezésre álló eszközzel védje meg őt a vele szemben megnyilvánuló közbizalmat sértő vagy kizáró minden jogellenes magatartástól. Álláspontja szerint a bíróságnak ítélezési tevékenysége során a konkrét ügyben fel kellett volna ismernie az ügyvédi hivatás alapjogokkal fennálló szoros kapcsolatát, a hivatás Alkotmánybíróság által korábban már megállapított alkotmányos alapértékeit, valamint az eljáró ügyvéd emberi méltósághoz való alapjogát és erre is figyelemmel kellett volna elvégeznie az alapjogi mérlegelést.
- [17] Az indítvány részletezte a befogadási feltételek fennállását. Előadta továbbá, hogy a Kúria döntése során álláspontja szerint figyelmen kívül hagyta, hogy a (vizont)keresete az emberi méltóságot sértő kijelentéseket is sérelmezett. Csupán a közöttük fennálló „elmérgesedett” viszonyra hivatkozott, nem vette figyelembe – vallja az indítványozó –, a felperes mintegy tíz éve igyekszik őt ellehetetleníteni. Alaptörvény-ellenesnek véli, hogy az interneten, Youtube videókban büntetőeljárás alanyaiként beszél az indítványozóról, annak ellenére, hogy az Alkotmánybíróság hasonló esetben {8/2018. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [27]} a panaszt megalapozottnak találta.
- [18] Az indítványozó utalt továbbá arra, hogy egyetlen ügyvéd sem vállalná a családon belüli erőszak áldozatainak képviselőjét, ha azzal kell számolnia, hogy cserébe tíz éven keresztül zaklatják, fenyegetik, rágalmazzák, interneten lejáratják mint ügyvédet, tönkreteszik a praxisát. Érvelése szerint a Kúria döntése során figyelmen kívül hagyta, hogy a személyes adatok védelmét az Alaptörvény biztosítja, ugyanakkor a felperes nemcsak az indítványozó összes adatát, de a bűnügyi személyes adatait is nyilvánosságra hozta. Szintén figyelmen kívül hagyta a Kúria – álláspontja szerint –, hogy a viszontkereset tekintetében született permegszüntető végzéssel szemben önálló, rendes jogorvoslati, fellebbezési jogot biztosít a polgári perrendtartás, tekintettel arra, hogy a permegszüntetés alapja eljárásjogi indok, így a másodfokú eljárásban az elsőfokú ítélet érdemi vizsgálatára nem került sor. Nézete szerint a felülvizsgálati eljárás előfeltétele nem állt fenn, így a felülvizsgálati eljárás lefolytatása sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében deklarált jogorvoslati joghoz való alapjogot, mivel megfosztotta a másodfokú felülbírálat lehetőségétől, továbbá a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat igénybevételenek lehetőségétől a viszontkereset érdemi pertárgya tekintetében. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a kúriai döntés sérti az Alaptörvény II. cikkben, VI. cikk (1) bekezdésében, IX. cikk (4) bekezdésében deklarált emberi méltóság sértetlenségéhez, és a magánélet védelmének részét képező jó hírnév tiszteletben tartásához való alapjogot.

- [19] Az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata egységes és konzekvens abban a tekintetben, idézi az indítványozó, hogy az adott személy hivatását az emberi integritás meghatározó részének tekinti, így a magánélet és az az emberi méltóság alapjogi védelmét élvezi. A véleménynyilvánításhoz való jog mint konkuráló alapjog korláta mások emberi méltóságának sérelme. Tekintettel arra, hogy az alapeljárás felperes súlyosan sértő nyilatkozatait rendre a szakmai tevékenységgel és hivatásával kapcsolatban, valamint mind hivatása gyakorlása, mind pedig magánemberként tanúsított magatartása kapcsán tette, így azok a személyisége lényegi részét érintik, szorosan kapcsolódva az emberi méltósághoz való joghoz. Hivatkozása szerint a Kúria helyesen állapította meg, hogy a viszontkeresetet érdemben kellett volna elbírálnia az első- és másodfokú bíróságnak, utalt arra, hogy más esetekben az érdemi elbírálás megtörtént. Kifejtette, mivel az Alaptörvény rendelkezései szerint az emberi méltóságot sértő kijelentések mindenképp jogellenesek, és ez alól semmiféle kivétel nem fogad el az Alaptörvény, továbbá miután az, ha valakit az internet nagy nyilvánossága előtt idiotának neveznek, sérti a becsületet és az emberi méltóságot, a bíróság nem utasíthatta volna el a viszontkeresetet, ahogyan egyébként más esetekben a bíróság elmarasztaló döntést hozott ugyanezen kijelentés kapcsán.
- [20] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmével összefüggésben az indítványozó előadta, hogy a Kúria elvonta a Fővárosi Ítéletábla hatáskörét akkor, amikor a viszontkereset tekintetében másodfokú, jogerős érdemi ítélet hiányában hozott felülvizsgálati ítéletet, majd megállapította, hogy döntése ellen további felülvizsgálatnak nincs helye. Az Alaptörvény XV. cikkének sérelmével összefüggésben előadta, hogy esetében a bíróság tíz éven keresztül nem biztosított védelmet a felperes durva, sok esetben vulgáris, trágár, emberi méltóságát sértő kijelentései ellen, az ilyen eljárás tisztességtelen és diszkriminatív, ezzel sérti az Alaptörvény hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó szabályait. Hivatkozott arra, hogy a bíróságok a többi, laikus személy számára ilyen esetben biztosít jogvédelmet, azonban számára mint ügyvéd számára nem, hanem az ügyvédek esetében elfogadhatónak tartják a bíróságok az emberi méltóságot súlyosan sértő kijelentéseket, ezáltal hátrányosan különböztetik meg őt mint ügyvédet másokkal szemben.
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [22] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az indítvánnyal szemben támasztott törvényi követelményeknek. Erre nézve a következőket állapította meg.
- [23] 3.1. Az indítványozó a kifogásolt kúriai ítéletet 2020. november 4-én vette át míg az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2020. november 30-án adta postára az Alkotmánybíróság részére, így az alkotmányjogi panasz – az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján – határidőben került előterjesztésre.
- [24] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.291/2019/7. számú ítélete alkotmányossági vizsgálatát kérte, amely az ügy érdemében hozott, jogorvoslattal nem támadható döntése, mivel ellene fellebbezésnek nincs helye. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és az egyedi ügyben való érintettsége megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben peres fél, az ügy alperese. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [25] 3.2. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek az alábbiak szerint tesz eleget: tartalmazza: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó(i) jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §) b) az eljárás megindításának indokát (az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés alapjogát sérti); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.291/2019/7. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [I. cikk (3) bekezdését, II. cikkét, VI. cikk (1) és (3) bekezdéseit, IX. cikk (4) bekezdését, XV. cikk (2) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) be-

- kezdését, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdését]; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a viszontkereset vonatkozásában a támadott kúriai döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [26] Az indítvány az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése sérelmét is állította, ugyanakkor ezen alaptörvényi rendelkezése nem biztosít alkotmányjogi panaszban érvényesíthető jogot {vö. pl. 3371/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3343/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [9]}. Ezért a panasz ebben az elemében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételeit.
- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítvány az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése sérelmét állító részében szintén nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdése e) pontjában foglaltaknak, mely szerint az indítványnak részben indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítvány véleménynyilvánítási joggal összefüggő érvelése szerint ugyanis a konkrét ügyben az indítványozó nem a véleménynyilvánítási joga sérelmét állítja, hanem az alkotmányjogi panaszában előadott érvelése szerint is a felperes véleménynyilvánítási joga konkurál az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magán-, családi és jó hírnévhez való jogával, illetve az Alaptörvény II. cikkébe foglalt emberi méltósághoz való jogával, melyeket annak folytán sérülni vél, így az indítványozó saját véleménynyilvánítási jogának sérelmét az általa hivatkozottak nem érintik.
- [28] Az Alkotmánybíróság a határozott kérelem követelményét vizsgálva azt is megállapította, hogy az indítvány sem a „tiszteséges eljáráshoz való jogként” említett, de az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéseként megjelölt tiszteséges bírósági eljáráshoz való jog, sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében nem felel meg a határozott kérelem követelményének. Az indítványozó ugyanis az Alaptörvény kifogásolt rendelkezéseinek sérelmét csupán állította, azonban valójában nem igazolta, hogy az állított alapjogsérelem az adott bírósági ügyben a viszontkereset vonatkozásában pontosan hogyan valósulhatott meg.
- [29] Az Alkotmánybíróság ismételt hangsúlyozza, hogy hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Az alkotmányjogi panasz ugyanakkor nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. Az indítványozó azon hivatkozásával összefüggésben, amely szerint a kúriai döntés (az indítványozó álláspontja szerint) a viszontkereset vonatkozásában nem hozhatott volna érdemi döntést, utal az Alkotmánybíróság a kúriai döntés indokolásában is hivatkozott régi Pp. 275. § (4) bekezdésében foglaltakra és egyben hangsúlyozza, hogy jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadott kifogásai valójában a felülvizsgálati bíróság jogszabályértelmezési tevékenységét támadják. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ezért az indítvány ebben a részében sem alkalmas az érdemi elbírálásra.
- [31] Az Alkotmánybíróság továbbá kiemeli, hogy következetes gyakorlatának megfelelően az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, ebből következően nem terjed ki a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra, így az indítványban kifejtettek nem hozhatók összefüggésbe a felülvizsgálat során hozott bírói döntéssel {3344/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [32] 3.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását. Ezért az indítványnak az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) és (3) bekezdései, továbbá XV. cikke sérelmét állító részében

az Alkotmánybíróság az említettek fennállását vizsgálta. Ennek során megállapította, hogy az indítványozó által a fenti, az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) és (3) bekezdéseit érintő, azokkal összefüggő kérdéseket az Alkotmánybíróság már számos esetben vizsgálta, arra kialakult gyakorlattal rendelkezik. Jelen ügyben azonban az alkotmányjogi panasz a fentiekben foglalt alaptörvényi rendelkezések sérelmét állító részében sem tartalmaz olyan alkotmányjogi érveket, amelyek megfelelnek az Abtv. 29. §-a által támasztott követelménynek, ehelyett az indítványozó által előadottak lényegében a számára kedvezőtlen kúriai ítéletnek a tételes jogi alapon történő megváltoztatását célozza, nevezetesen azt, hogy az indítványozó viszontkeresete vonatkozásában számára kedvező döntés szülessen.

- [33] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány részben nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, részben pedig nem felel meg az Abtv. befogadhatósági feltételeinek, ezért azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.
- [34] 5. Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős ítélet végrehajtását az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függeszse fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a visszautasításra tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2140/2020.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3277/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.291/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt az Alkotmánybíróság előtt a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.291/2019/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Álláspontja szerint a kifogásolt kúriai döntés a viszontkereset vonatkozásában sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát és így alaptörvény-ellenes, mivel a Kúria nézete szerint hatáskör nélkül hozta meg döntését. A kifogásolt kúriai döntés álláspontja szerint sérti továbbá a jogorvoslathoz való jogát, ugyanis elvonta a Fővárosi Ítéltábla kizárólagos hatáskörét, megvonva ezzel az indítványozó jogát attól, hogy a jogerős másodfokú ítélettel szemben felülvizsgálattal éljen, így a kúriai döntés a rendkívüli jogorvoslathoz való jogát sérti.
- [2] 2.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a kúriai döntés tényállása alapján a következőképpen foglалható össze. Jelen ügy alapjául szolgáló per felperese (aki a jelen alkotmányjogi panasz indítványozója) és alperese között az elmúlt években számos közigazgatási, polgári peres, illetve büntetőeljárás volt folyamatban, melyekben a felek a különböző beadványokban egymás személyét illetően gyakran erőteljes kifejezéseket használtak.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per keresetében az indítványozó felperesként annak megállapítását kérte, hogy az alperes a 2017. május 16-án benyújtott és a Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) előtt 1.Bpk.11507/2017. számú feljelentésében tett közléseivel megsértette a jó hírnév és becsület védelméhez, valamint az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait. Kérte az alperes további jogsértéstől történő eltiltását, valamint elégtétel adására és 300 000 Ft sérelemdíj megfizetésére való kötelezését. Az alperes a kereset elutasítását kérte és viszontkeresetet terjesztett elő, melyben annak megállapítását kérte, hogy az indítványozó a PKKB 20.B.11407/2015/13. számú tárgyalási jegyzőkönyvében, valamint a Youtube-ra feltöltött videóban tett közléseivel megsértette a becsületét, jó hírnevét és emberi méltóságát, kérte továbbá az indítványozó 2 400 000 Ft sérelemdíj megfizetésére való kötelezését. Az indítványozó a viszontkereset érdemi vizsgálat nélküli elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy az a keresettel nem azonos jogviszonyból származik, azzal összefüggést nem mutat és beszámításnak nincs helye. Továbbá kérte annak érdemi elutasítását.
- [4] A Fővárosi Törvényszék 31.P.22.942/2017/23. számú ítélete a keresetet és a viszontkeresetet elutasította és kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg az alperesnek 30 000 Ft plusz ÁFA perköltséget, valamint rendelkezett az elsőfokú eljárási költség és az illeték viseléséről.
- [5] Az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtette, hogy az alperes feljelentésében csupán az ügy előzményei körében adta elő, hogy az érintett személy megbízásából, a megbízó állítása alapján, milyen ügyben látott el képviselőt, azt nem állította, hogy a bűncselekményeket az indítványozó követte el. Ugyanakkor a valótlan állítás sem eredményezi feltétlenül a jogsértés megállapítását, a tényállítások megalapozottsága ugyanis a feljelentés alapján megindult eljárásban dönthető el. Valamely hatóság előtti eljárás kezdeményezése csak akkor valósít meg személyiségi jogsértést, ha az indokolatlanul sértő, lealázó kijelentéseket tartalmaz, vagy az ésszerű gondolkodásnak nem megfelelő önkényes, valótlan értékítéletet fogalmaz meg, amely az adott feljelentésben nem valósult meg. A feljelentésben a felek között korábban folyamatban volt büntetőeljárásban beszerzett szakértői véleményel összefüggésben az ítélet többek között kifejtette, hogy az azon alapuló nyilatkozatok nem alkalmasak a becsület csorbítására, nem lépik túl a perbeli joggyakorlás megengedett kereteit, továbbá az alperes

az indítványozó személyes adatait a feljelentésben nem öncélúan, hanem egy hivatalos eljárásban az általa érvényesíteni kívánt jog alátámasztásaként saját igényérvényesítése érdekében használta fel, ezért nem sértette meg az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) rendelkezéseit. Az elsőfokú bíróság a viszontkeresetet érdemben vizsgálta és azt megalapozatlannak találta. Indokolása szerint a büntetőeljárásban felvett jegyzőkönyvben rögzített azon közlések, amely szerint az indítványozó mint vádlott a feljelentő alperest idiótának, szuggesztív paranoidnak nevezte, illetve azt a látszatot keltette, hogy az alperes vette rá az ügyfelét valamilyen cselekményre, a büntetőeljárásában a védelem körében tett kijelentések, amelyek jogsértő jellege, tekintettel a felek túlfűtött, elmérgesedett személyes viszonyára, nem volt megállapítható. Kifejtette továbbá, hogy a magánvádas eljárásokban azok megindítását már az elmérgesedett személyes viszony motiválja, az érintett személyek között gyakori az éles, túlfűtött, indulatos hangvétel, ezért az indítványozó vádlottkénti kijelentései még akkor sem érik el a személyiségi jog sérelmének védelmi szintjét, ha egyéb körülmények között a nyilatkozat jogsértő jellege nem lenne vitatható. Az elsőfokú bíróság értékelte továbbá, hogy a felek közötti jogviták, eljárások hangvétele eldurvult, az egymással szemben előterjesztett keresetek, viszontkeresetek, feljelentések stílusa személyeskedő, azok jellege szokatlanul felfokozott. A Youtube-ra feltöltött videóban pedig az indítványozó saját ügyéről, az általa indított eljárás eredményéről számolt be, amely során saját véleményét, értékítéletét fejezte ki, amely nem jogsértő.

- [6] A peres felek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.776/2018/3-II. ítéletével az elsőfokú ítéletnek a viszontkeresetet elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezte és ebben a körben a pert megszüntette, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya és a kereseti illetékre vonatkozó rendelkezés vonatkozásában helybenhagyta, továbbá rendelkezett az illeték és a perköltség megfizetéséről. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak az indítványozó keresetét elutasító indokaival. Hangsúlyozta, hogy a jogellenességet általánosságban kizárja, ha a sérelmezett kijelentés valamely hatóság vagy bíróság előtt az adott ügygel, vagy az adott ügyféllel kapcsolatban merül fel. Jogellenesség érdemben csak akkor állapítható meg, ha a hivatalos eljárás során tett feljelentés, vallomás vagy egyéb előadás az adott ügy tárgyához nem tartozó személyiségi jogot sértő kijelentéseket tartalmaz. Miután az adott ügyben a sérelmezett közlések csak szűk körben, titoktartásra kötelezett személyek előtt vált ismertté, ezért azok nem alkalmasak az indítványozó társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására. Az indítványozónak a becsületsértésre alapított kérelme vitatott véleménynyilvánítás hiányában nem lehet alapos. Megjegyezte továbbá, hogy az emberi méltóság sérelme pedig csak egyéb személyiségvédelmi igény hiányában, mint egy szubszidiárius tényállás lenne vizsgálható, ha az indítványozót emberi mivoltában érné sérelem, ezen feltételek azonban nem voltak megállapíthatóak az indítványozó kereseti kérelme tekintetében. Míg a személyes adatok védelméhez fűződő jog megsértésének megállapítását az zárja ki, hogy az alperes az Infotv. 5. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint törvényi felhatalmazás alapján jutott a különleges személyes adatokat tartalmazó szakvélemény birtokába.
- [7] A másodfokú bíróság az alperes által előterjesztett viszontkereset vonatkozásában ítéletében azt állapította meg, hogy az az adott ügyben érdemben nem volt elbírálható. Indokolásában kifejtette, hogy a személyiségi jogi perekben nincs helye viszontkereset előterjesztésének pusztán azon az alapon, hogy az indítványozó az alperessel szemben személyiségi jogsértést követett el. A viszontkereset előterjesztésének feltétele, a jogviszonyazonosság, amely az adott perben nem teljesült, ezért a másodfokú bíróság a viszontkereset tekintetében a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 251. § (1) bekezdése alapján, az elsőfokú ítélet e körben történő hatályon kívül helyezése mellett, a pert megszüntette.
- [8] A jogerős ítélet ellen az indítványozó mint felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a keresetének való helyt adás, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte azzal, hogy az ügyben másodfokon másik tanács járjon el. Az elsődleges kérelme elutasítása esetén az általa előterjesztett sérelemdíj-igény nagyságához képest mindenképpen súlyosan aránytalan perköltségfizetésre kötelező rendelkezés megváltoztatását kérte. Az indítványozó az alperes viszontkeresete tekintetében kérte a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezést és pert megszüntető rendelkezésének hatályon kívül helyezését, és a másodfokú bíróság fellebbezés érdemi elbírálásra kötelezését másodfokon másik eljáró tanács kijelölése mellett. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- [9] A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmét részben, a viszontkereset elbírálhatóságát illetően és a perköltség vonatkozásában találta alaposnak. A Kúria a felülvizsgálati kérelem alapján a jogerős ítéletet megvizsgálta és megállapította, hogy nem történt olyan eljárási szabálysértés, amely a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását indokolná. Kifejtette továbbá, hogy mindenben egyetértett a jogerős ítéletnek a felperes keresetét elutasító álláspontjával és indokaival. Ugyanakkor alaposnak találta

az indítványozónak az alperes viszontkeresetének érdemi elbírálására irányuló felülvizsgálati kérelmét. Utalva a régi Pp. 147. § (1) bekezdésében foglaltakra a Kúria kifejtette, hogy nem értett egyet a másodfokú bíróság azon álláspontjával és nincs tudomása olyan ítélkezési gyakorlatról, amely elvi jelentőséggel rögzítette volna, hogy személyiségi jogi perben nincs helye viszontkereset előterjesztésének csupán azon az alapon, hogy az alperes arra hivatkozik, hogy az indítványozó vele szemben személyiségi jogsértést követett el. A kúriai döntés indoklása kifejtette, hogy az alperes által állított jogsértések szoros összefüggésben vannak a peres felek között elmérgesedett viszonyal, a viszontkereset tárgya kapcsolódást mutat az indítványozó által előterjesztett keresettel.

- [10] A Kúria megítélése szerint nem mellőzhető a viszontkereset érdemi vizsgálata, ezért ebben a körben a Kúria a másodfokú bíróság ítéletének a pert megszüntető rendelkezését a régi Pp. 275. § (3) és (4) bekezdései alapján hatályon kívül helyezte, továbbá mivel a viszontkereset elbírálásához szükséges adatok a rendelkezésre álltak, érdemben döntött az elsőfokú ítélet viszontkeresetet elutasító rendelkezése tárgyában. Ennek során a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen vonta az értékelés körébe, hogy a kifogásolt közlések jelentős része egy büntetőeljárás tárgyalási jegyzőkönyvében szerepelnek, ahol az indítványozó vádlottként nyilatkozott meg. Bár az indítványozó kétségtelenül erőteljes kifejezésekkel minősítette az alperes személyiségét, azonban csakúgy, mint a kereset esetében, itt is figyelembe vette a Kúria, hogy milyen körben és milyen nyilvánosság mellett születtek a sérelmezett kijelentések, és nem hagyhatta figyelmen kívül a felek túlfűtött, személyeskedő, indulatoktól fűtött viszonyát sem. Megjegyezte indoklásában, hogy a magánvádas eljárásokban az eljárás megindítását is általában az elmérgesedett személyes viszony motiválhatja. A Youtube-ra feltöltött videóban elhangzott sérelmezett kitételek vonatkozásában az indítványozó alappal hivatkozott arra, hogy a bíróság működésével kapcsolatos véleményét fejezte ki és arról is véleményt formált, hogy őt a saját álláspontja szerint az alperes megrágalmazta.
- [11] Az indítványozó alapvetően a szabad véleménynyilvánítás keretei között az alperes vonatkozásában az indítványozó által indított büntetőeljárás eredményéről számolt be, arról fejtette ki véleményét. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a „kamu igazolás” kitétel nem okirathamisítás állítása, hanem vélemény. Az indítványozó áttételesen sem tett olyan állítást, hogy az alperest száz bűncselekmény miatt jogerősen elmarasztalták volna. A kúriai döntés kifejtette továbbá, hogy a viszontkereset tekintetében a keresettel azonos módon kell értékelni a felek elmérgesedett viszonyát, az egymással szemben indított eljárások sokaságát és az ebben a vonatkozásban kifejezhető vélemények tűrési kötelezettségét. Utalva az Alkotmánybíróság 36/1994. (VII. 24.) AB határozatának tételmondatára, hangsúlyozta, hogy az abban foglaltakra is tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az indítványozó véleményét fejtette ki arról, hogy a bíró az alperes szavahihetőségét illetően milyen kijelentést tett, illetve miként minősíti az indítványozó saját ügyét.
- [12] Szintén az indítványozó véleményének tekinthető az a kijelentés, hogy az alperes belátási képessége hiányzik és ebben az esetben is értékelni kell a felek elmérgesedett viszonyát, a közlések hangvételének kölcsönösen eldurvult voltát, az egymással szemben tett nyilatkozatok stílusát, továbbá a személyeskedő jelleg szokatlanul felfokozott voltát. A Kúria a fentiek alapján összességében úgy ítélte meg, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján, az adott jogszabályi keretek között, a kialakult bírói gyakorlatra is figyelemmel, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el érdemben az alperes viszontkeresetét. A Kúria részben alaposnak találta a felperesnek a perköltség viselésére vonatkozó felülvizsgálati kérelmét. Megállapította, hogy miután a felek egyaránt pervesztesek lettek a kereset, illetve a viszontkereset jogalapjának elutasítása tekintetében, ezért az összegszerűség vonatkozásában, függetlenül a felek által érvényesített igény eltérő mértékétől, döntést hozni nem kellett. Ezért a Kúria a régi Pp. 81. § (1) bekezdése alkalmazásával úgy határozott, hogy az alperes a másodfokú és a felülvizsgálati eljárás költségét maga viseli.
- [13] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletnek a viszontkereset tárgyában a pert megszüntető rendelkezését – az eljárási költség és az illetékviselésére is kiterjedően – a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a régi Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta, ezt meghaladóan a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- [14] Az indítványozó ezt követően nyújtott be az Abtv. 27. §-ára alapítottan alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.291/2019/7. számú ítéletének a viszontkeresetre vonatkozó rendelkezései alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte. Az Alkotmánybíróság főttkára hiánypótlásra történő felhívását követően kifejtette, hogy álláspontja szerint kúriai döntés kifogásolt rendelkezése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt „tisztes eljárás” jogát annyiban, hogy a Kúria elvonta a Fővárosi Ítéltábla hatáskörét akkor, amikor a viszontkereset tekintetében

másodfokú, jogerős érdemi ítélet hiányában hozott felülvizsgálati ítéletet, majd megállapította, hogy döntése ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslati jogának sérelmét arra alapítottan állította az indítványozó, hogy nézete szerint joga lett volna ahhoz, hogy egyrészt a táblabíróság hozza meg a másodfokú döntést, másrészt, hogy ezzel a másodfokú döntéssel szemben élhessen a felülvizsgálat, mint rendkívüli jogorvoslat jogával. Megjegyezte továbbá, hogy a „következmény”, azaz a majd félmillió jogsértő illeték nem őt terheli, azonban az alperes számára nem mindegy, hogy mennyi illetékterhet kell megfizetnie. Álláspontja szerint a tisztességes eljárás sérelme az ő sérelme is, mivel neki is joga lett volna ahhoz, hogy a vele szemben előterjesztett viszontkereset tárgyában az arra hatáskörrel rendelkező táblabíróság hozza meg a másodfokú döntést, továbbá ahhoz is joga lett volna, hogy ezzel a másodfokú döntéssel szemben élhessen a felülvizsgálat jogával, amit meg is tett volna.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [17] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az indítvánnyal szemben támasztott törvényi követelményeknek. Erre nézve a következőket állapította meg.
- [18] Az indítványozó jogi képviselője a kifogásolt kúriai ítéletet 2020. november 6-án vette át míg az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2020. november 19-én nyújtotta be az Alkotmánybíróságnak, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján – határidőben került előterjesztésre.
- [19] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.291/2019/7. számú ítélete alkotmányossági vizsgálatát kérte, amely az ügy érdemében hozott, jogorvoslattal nem támadható döntése, mivel ellene fellebbezésnek nincs helye. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és az egyedi ügyben való érintettsége megállapítható, mivel az indítványozó a pánasszal támadott ügyben peres fél. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [20] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek az alábbiak szerint tesz eleget: tartalmazza: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó(i) jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §) b) az eljárás megindításának indokát (az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés alapjogát sérti); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.291/2019/7. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdését]; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a viszontkereset vonatkozásában a támadott kúriai döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [21] Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy az indítvány sem a „tisztességes eljáráshoz való jogként” említett, de az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéseként megjelölt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében nem felel meg a határozott kérelem követelményének. Az indítványozó ugyanis az Alaptörvény kifogásolt rendelkezéseinek sérelmét csupán állította, azonban valójában nem igazolta, hogy az állított jogsérelme az adott bírósági ügyben a viszontkereset vonatkozásában pontosan hogyan valósulhatott meg, lévén, hogy a felülvizsgálati ítélet ebben a kérdésben az indítványozóra nézve kedvezően döntött. Az indítványozó azon érvelésével összefüggésben, mely szerint amennyiben visszakerült volna az Fővárosi Ítéltáblához az eljárás, úgy a felek közötti megállapodásuk alapján fellebbezésüket visszavonták volna vagy közösen kérték volna a szünetelést, megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy erre az eljárás során a feleknek korábban is lehetőségük lett volna, mellyel azonban nem éltek, az erre való hivatkozás ugyanakkor önmagában az általa megjelölt Alaptörvényben biztosított jog sérelmét nem alapozza meg. Ezért az indítvány ebben a részében az érdemi elbírálásra nem alkalmas {erre nézve lásd pl. 3133/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [8]}.

- [22] Az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy hatáskörébe kizárólag a bírói döntések alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Az indítvány ugyanakkor maga sem tagadja (mintegy a kúriai döntés „következményeként” jelölve meg), hogy valójában az alperest terhelő „majd félmillió jogsertő illeték” mértékének megváltoztatása az indítvány benyújtásának valós célja (mely azonban nem őt terheli). Az alkotmányjogi panasz ugyanakkor nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. Az indítványozó azon hivatkozásával összefüggésben, amely szerint a kúriai döntés (az indítványozó álláspontja szerint) a viszontkereset vonatkozásában nem hozhatott volna érdemi döntést, utal az Alkotmánybíróság a kúriai döntés indokolásában is hivatkozott régi Pp. 275. § (4) bekezdésében foglaltakra, és egyben hangsúlyozza, hogy jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadott kifogásai valójában a felülvizsgálati bíróság jogszabályértelmezési tevékenységét támadják. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ezért az indítvány ebben a részében sem alkalmas az érdemi elbírálásra.
- [24] Az Alkotmánybíróság továbbá kiemeli, hogy következetes gyakorlatának megfelelően az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, ebből következően nem terjed ki a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra, így az indítványban kifejtettek nem hozhatók összefüggésbe a felülvizsgálat során hozott bírói döntéssel {3344/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasa nem teljesítette az Abtv. fent megjelölt befogadhatósági feltételeit. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és f) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2008/2020.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3278/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.662/2019/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozók 2021. január 14-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.662/2019/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleményük szerint ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozók egy kölcsön visszafizetése iránti polgári per alperesei voltak mint kölcsönfelvevő adós I. rendű alperes, illetve mint készfizető kezes II. rendű alperes. Az indítvány alapjául szolgáló tényállás a következő volt.
- [3] Az I. rendű alperes a felperestől 2007-ben svájci frank alapú kölcsönt vett fel egy Honda Civic 1.6 Sport típusú autó megvásárlására. A felek a futamidőt 96 hónapban határozták meg, és rendezték a havonta fizetendő törlesztőrészleteket. 2012 novemberében az adós késedelembe esett, erre tekintettel a kölcsönadó a szerződést felmondta, és a kölcsön fennmaradó törlesztőrészleteit lejárttá tette, majd fizetési meghagyással kérte azok egyösszegű megfizetését. Az ellentmondás folytán perré alakult elsőfokú eljárásban a Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) Gazdasági Csoport 11.P.300.890/2013/14. számú ítéletével a felperes, azaz a kölcsönadó kérelmének helyt adva egyetemlegesen kötelezte az alpereseket 2 336 896 Ft és annak kamatai, valamint a perköltség megfizetésére. Az alperesek kifogásait megalapozatlannak találta; így nem találta megalapozottnak azt, hogy a kereset elkésett volna, mivel a felperes a keresetlevelet a 15. napon benyújtotta, sem azt, hogy a szerződés kötelező tartalmi elemei nem szerepeltek volna a szerződésben, mert ténylegesen minden kötelező elemről rendelkeztek a felek, sem pedig azt, hogy a szerződés – pusztán amiatt, hogy a svájci frank alapú kölcsönt forintban kellett törleszteni – jó erkölcsbe ütközött volna, és így semmis lenne. Erdemben pedig a felperes érvelését fogadta el, megállapítva, hogy az I. rendű alperes mintegy 125 ezer forinttal késedelembe esett, így a szerződés felmondása, a kölcsönösszeg lejárttá tétele és annak egy összegben történő megfizetésének követelése jogszerű.
- [4] Az alperesek fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék több alkalommal is felfüggesztette az előtte folyamatban volt eljárást, mivel megítélése szerint a meghozandó döntés egyrészt az Európai Unió Bírósága előtt akkor folyamatban levő eljárásoktól, másrészt a Kúria jogegységi eljárásának eredményétől függött; emiatt a másodfokú eljárás mintegy hat évet vett igénybe. A másodfokú bíróság végül 73.Pf.637.662/2019/16. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az alpereseket egyetemlegesen terhelő marasztalási összeget néhány százalékkal, 2 237 504 Ft-ra és annak késedelmi kamataira leszállította.
- [5] A másodfokú bíróság nem találta jogszabálysértőnek, hogy az elsőfokú bíróság az alperesi kifogásokat alaptalannak minősítette és azokat elutasította. Egyetértett a PKKB-val abban is, hogy a törvényi feltételek szerinti szerződési elemek szerepeltek a szerződésben, így a felek, a szerződés tárgya és tartalma egyértelműen meglettek határozva, ahogyan az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás is megfelelő volt, és az ezt tartalmazó szöveget – az alperesi hivatkozással ellentétben – nem kellett volna nagy, piros betűkkel írni. A kezesi szerződés érvénytelenségére történő alperesi hivatkozást sem találta megalapozottnak, mivel a kezes a kezesi szerződésben aláírásával igazolta, hogy a kölcsönről szóló alapszerződést ismerte, és annak tudatában vállalt készfizető kezességet. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy az alpereseket terhelik az árfolyamkockázatból eredő kötelezettségek. Az árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségére tekintettel utólagosan

alkotott jogszabályi rendelkezésekre tekintettel, ezek hatálybalépése után pedig a felperes az elszámolást ténylegesen, a másodfokú eljárás alatt módosította, és kereseti követelését leszállította; az alpereseket így ezzel összefüggésben sem érte jogtalan kár. Végül a késedelmi kamatok meghatározásából sem érte őket ilyen kár, mivel a per folyamán bármikor lehetőségük lett volna a szerződés teljesítéseként az elmaradt törlesztőrészeket egyösszegű megfizetésére.

- [6] A felperes a bírósági eljárás felfüggesztése alapjául szolgáló európai bírósági és kúriai határozatokra, valamint a jogszabályi változásokra tekintettel kereseti kérelmét vagylagosan tartotta fenn: a szerződés felmondásának jogszerűségétől függően vagy (a felmondásra alapítva) 2 091 714 Ft és kamatai vagy (ha a felmondás utólagosan jogszerűtlennek minősülne) az elmaradt alperesi törlesztésekre tekintettel 2 237 504 Ft megfizetésére kérte az alpereseket egyetemlegesen kötelezni. Mivel az árfolyamrészről és az egyoldalú szerződésmódosításból eredő, az időközben bekövetkezett jogszabályi változásokból utólagosan következő érvénytelenségi okokat a fentiek szerint a felperes a másodfokú eljárás alatt kiküszöbölte, vagyis a felek közötti elszámolás e jogszabályi rendelkezéseknek immáron mindenben megfelelő volt, így a Fővárosi Törvényszék utóbbit, vagyis a felmondás jogszerűtlenségét találta megalapozottnak, erre tekintettel ítéletében az így létrejött helyzetről és az abban kialakuló (az előbbi helyzetre irányadó jogi megoldásból fakadó következményektől mindössze mintegy kétszázezer forinttal különböző) alperesi kötelezettségről rendelkezett.
- [7] 3. Az indítványozók, a per korábbi alperesei a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.662/2019/16. számú ítéletével szemben az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérték a támadott döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleményük szerint ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével. Kérték azt is, hogy a támadott törvényszéki döntést „olyan iránymutatással” semmisítse meg az Alkotmánybíróság, „hogy a Kúria a másodfokon eljáró bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítsa”.
- [8] Érvelésük szerint a jogerős ítélet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljárás-hoz való joguk részét képező, „kellő időben történő hatékony és átlátható eljáráshoz való jogot”, a fegyveregyenlőség elvét, valamint az „önkéntes bírói mérlegelés” tilalmát, továbbá ezekkel összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogukat sértette. Mindezt egyrészt azért, mert az eljárás hat évig tartott; másrészt mert a bíróság több alkalommal is elfogadta a felperes – bár jogszabályi rendelkezések és az irányadó európai bírósági és kúriai gyakorlat változásából eredő – keresetváltoztatását, míg az alperes érdemi védekezését, új – noha már az elsőfokú eljárásban is hivatkozható, de akkor nem hivatkozott – tényekre való hivatkozását ellenben nem; harmadrészt mert a felperesi keresetváltoztatásokkal az eljárás az alperesek szerint lényegében egyfokúvá vált, mert az ott felhozott új érveken alapuló másodfokú bírói döntéssel szemben nem volt újabb jogorvoslat biztosítva.
- [9] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joggal kapcsolatos érdemi, alkotmányjogilag releváns érvelés – túl azon a sematikus hivatkozáson, hogy „a pervezetesség befolyásolta a kölcsönszerződésből fakadó fizetési kötelezettséget, ideértve a perköltség-teljesítési kötelezettséget, a vagyoni hátrány pedig sérti a tulajdonhoz való jogot” – teljesen hiányzik. Azt, hogy az indítványozók valójában nem anyagi alapjogi, hanem kizárólag vélt eljárási alapjogi sérelmük miatt fordultak az Alkotmánybírósághoz, mutatja, hogy az indítványozók külön hangsúlyozzák, hogy alkotmányjogi panaszuk „kizárólag a másodfokú bíróság eljárását és nem az ítélet indokolásában szereplő anyagi jogi álláspontot kifogásolja”.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [11] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban egyrészt a másodfokú bíróság által megállapított tényállást, másrészt a másodfokú eljárás bírói pervezetésének módját kifogásolják; a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. A panasz lényegi állítása, hogy a másodfokú bíróság számos olyan eljárási szabálysértést követett el, amelyek a bizonyítás mikéntjével, a bizonyítandó tények körének meghatározásával és az ebből fakadóan megállapított ítéleti tényállással kapcsolatosak. Mivel az indítvány a bírósági döntések tartalmi kritikáját, illetve a bírósági bizonyításfelvétel és a tények megállapítása módszerének kritikáját foglalja magában, ezért

az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy akár a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, akár hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.

- [12] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése, beleértve az eljárási rendelkezések értelmezését is, a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [13] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.662/2019/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/65/2021.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3279/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 40.K.705.453/2020/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője (dr. Várszegi Zoltán ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Fővárosi Törvényszék 40.K.705.453/2020/6. számú ítélete ellen, alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [3] Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó gazdasági társaság nemzetközi piacon folytatja *online* multimédiás szolgáltatások fejlesztését és ügyféltámogatását. Saját fejlesztésű szoftverének értékesítésekor az általános szabályok szerint, és nem a szoftver-értékesítés sajátosságának megfelelően teljesítette adófizetési kötelezettségét – nem jogdíjként kezelte, és nem érvényesítette az erre vonatkozó jogdíjkezdvezményt, azaz nem csökkentette az adóalapot –, ezért később önellenőrzést nyújtott be a helyi iparűzési adó, innovációs járulék és társasági adó adófizetési kötelezettségek tekintetében. Az elsőfokú adóhatóság azonban adóhiányt állapított meg az indítványozónál, melyet a megismételt eljárást követően a másodfokú hatóság helyben hagyott, azzal az indokolással, hogy jogdíjkezdvezmény érvényesítésére önellenőrzés keretében nincs lehetőség. A peres eljárás során az adóhatóság mint alperes felülvizsgálati kérelme nyomán a Kúria a bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. A Kúria végzésében rögzítette, hogy a jogdíjkezdvezmény kapcsán önellenőrzésre nincs lehetőség. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította. A tényállás részletes ismertetése körében a bíróság kitért arra, hogy az elsőfokú adóhatóság megállapítása szerint az ügylet ellenértékét a felperes szoftverértékesítésként számolta el árbevételeként, az ügylet tárgya pedig nem szoftverként, hanem raktárra vett közvetített szolgáltatásként szerepelt. Az ügylet értékét, a vételárat a felek nem bondták meg, a szoftvertermék előállítási ára és annak felhasználási jogáért járó díjra.
- [4] Az indítványozó előadása szerint a megismételt eljárásban hozott bírósági döntés valójában a kúriai végzést végrehajtó, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 121. § (1) bekezdése miatt ítéleti formába ültető döntés. Ennek megfelelően alapjogsérelmet valósít meg a bíróság döntése, mert nem bírálja felül a Kúria iratellenes és jogszerűtlen jogi következtetését, valamint a bíróság az indítványozó kérésére nem indítványozta az Alkotmánybíróság eljárását olyan kérdésben, amely önmagában nem lehetett volna alkotmányjogi panasz tárgya.
- [5] Az indítványozó ezért alkotmányjogi panasszal élt, álláspontja szerint a sérelmezett bírósági döntés révén sérült a tisztességes eljáráshoz, törvényes bíróhoz és indokolt bírói döntéshez való alapjog. Ezen túlmenően megjelölte az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk (1) bekezdését, valamint 13. cikkét.
- [6] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [7] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági ítélettel

- zárult ügyben felperes volt, az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontja értelmében érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik. Jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Fővárosi Törvényszék 40.K.705.453/2020/6. számú ítéletét 2020. október 22. napján – elektronikus úton – kézbesítették, ellene az alkotmányjogi panaszt 2020. december 18-án – a törvényben rögzített határidőben – terjesztették elő. Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [9] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontját, és az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért bírósági ítéletet, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági ítélet miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek. Az indítványozó továbbá megjelölte az EJEE 6. cikk (1) bekezdését, valamint 13. cikkét, azonban e tekintetben érvelést a beadvány nem tartalmaz.
- [10] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [11] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó – többek között – az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is utalt. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének valószínűsítésére alapítható. Az Alaptörvény 28. cikke azonban nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható {pl. 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [32]–[33]; 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3072/2021. (II. 24.) AB végzés, Indokolás [12], [14]–[15]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt ezen része tekintetében érdemben nem vizsgálhatta.
- [13] Az indítványozónak jelen alkotmányjogi panaszbeadványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panaszbeadvány, bírósági ítélet) alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel. Az indítványozó alapvetően azt sérelmezte, hogy a kifogásolt bírósági döntés a Kúria – a felülvizsgálati eljárás nyomán a korábbi bírósági ítéletet – hatályon kívül helyező, és új eljárást elrendelő végzésében foglaltaknak tett eleget. Azaz az indítványozó „érvei ellenére nem állapította meg, hogy a Kúria Végzése okszerűtlen és iratellenes alapokon áll és ezért nem hozható meg az a döntés, amit a Kúria a Bíróság részére előírt”. Az alkotmányjogi panasz tehát arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a hatóságoktól és a bíróságoktól (Kúria, valamint a megismételt eljárásban eljáró bíróság) eltérő módon értékelje a jogdíjkezdmény érvényesíthetőségének körülményeit, az annak alapjául szolgáló értékesítési szerződést és annak tartalmát, illetve az önellenőrzés lehetőségének körét, azaz a bíróság által elfoglalt jogi álláspontot vizsgálja felül. Ebben a körben említette meg az indítványozó, hogy a bíróság kifejezett kérésére sem indítványozta az Alkotmánybíróság eljárását, azonban további érvelést ehhez az indítványi elemhez nem fűzött.
- [14] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felül bírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [15] 3. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értel-

mében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/258/2021.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3280/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges helyi adó intézkedésről szóló 535/2020. (XII. 1.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Kaposmérő Községi Önkormányzat indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges helyi adó intézkedésről szóló 535/2020. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] A támadott jogszabályi rendelkezés értelmében a 2021. évben végződő adóévben a helyi adó és a települési adó mértéke nem lehet magasabb, mint az ugyanazon helyi adónak, települési adónak az e rendelet hatálybalépése napján hatályos és alkalmazandó önkormányzati adórendeletben megállapított adómértéke. Az indítványozó előadta, hogy a Rendelet megalkotását és kihirdetését megelőzően a helyi önkormányzat képviselő-testülete a magánszemélyek kommunális adójáról szóló önkormányzati rendelet módosításáról, ezen belül a magánszemélyek kommunális adója mértékének emeléséről döntött. A módosító rendeletet 2020. november 26-án kihirdette, az 2021. január 1-jén lépett volna hatályba. Majd ehhez képest a 2021. december 1-jén kihirdetett Rendelet a kihirdetését követő napon, 2020. december 2-án hatályba lépett, ami miatt az indítványozó állítása szerint a helyi önkormányzat rendeletének alkalmazására nem kerülhetett sor.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott a Rendelet sérti az Alaptörvény 31. cikk (3) bekezdésében és 32. cikk (1) bekezdésében *h*) pontjában foglaltakat, mert korlátozza a helyi önkormányzat „rendelkezési és szabályozási autonómiáját”. Sérelmezte, hogy nem dönthetett a magánszemélyek kommunális adója mértékéről a 2021. évre vonatkozóan, ami közhatalmi bevételeinek csökkenéséhez vezetett. Az indítványozó ezen túlmenően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből következő megfelelő felkészülési idő biztosítására irányuló követelménybe ütközőnek tartotta a Rendeletet.
- [4] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [5] 2.1. Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pont, Abtv. 26. § (2) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].
- [6] Az Abtv. 30. § (1) bekezdés második fordulata szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. A támadott Rendelet 2020. december 2-án lépett hatályba. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát 2020. december 9-én postázta, majd alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság hiánypótlási

felhívására 2021. február 1-jén postára adott beadványában határidőben kiegészítette. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.

- [7] 2.2. A továbbiakban az Alkotmánybíróság annak vizsgálatát látta szükségesnek, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti hatáskör-korlátozás nem zárja-e ki az alkotmányossági vizsgálatot, tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében a hatásköri korlátozás az alkotmányjogi panaszindítványok esetében is fennáll [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pont].
- [8] Az Alkotmánybíróság a 22/2013. (VII. 19.) AB határozatában – értelmezve az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés második mondatát – megállapította, hogy az eljárási természetű felülvizsgálat a pénzügyi tárgyú törvények esetében is lehetséges, a hatáskör-korlátozás a tartalmi vizsgálatra vonatkozik [22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8], lásd még: 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [35]–[39]].
- [9] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében: „Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgy körbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.”
- [10] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény fentebb idézett szövege szerint a hatásköri korlát a helyi adók központi feltételeiről szóló törvényre is kiterjed. Lényeges továbbá, hogy a hatásköri korlát alkalmazása során a helyi adózással kapcsolatos szabályok is sajátos értelmezési tartományba tartoznak. A tartalom elsődlegessége a formával szemben – mint értelmezési alapelv – ebben az esetben is úgy érvényesül, ahogyan például a központi adónemek vagy akár az illetékek esetében (vö. például: 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [38]). A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben megjelölt, a helyi adók központi feltételeit szabályozó törvény. A Htv. felhatalmazást ad a települési, valamint a megyei önkormányzat képviselő-testülete számára arra, hogy rendelettel az önkormányzat illetékeségi területén helyi adókat, valamint – a megyei önkormányzat kivételével – települési adókat vezessen be [Htv. 1. § (1) bekezdés], s egyben meghatározza az adó évi mértékének felső határát (pl. Htv. 16. §, 22. § stb.).
- [11] A Rendelet indítvánnyal támadott 1. § (1) bekezdése a helyi adó és a települési adó helyi önkormányzat által megállapítható mértékét a Htv.-hez képest korlátozza, így mérsékeltebb önkormányzati adómegállapítást tesz lehetővé. A Rendelet a Htv.-hez képest korlátozottabb adómegállapítást a kihirdetett veszélyhelyzetre tekintettel rögzítette, illetve rögzíti. A Rendeletet ugyanis annak preambuluma értelmében a Kormány az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében foglalt feladatkörében, az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében foglalt eredeti jogalkotó hatáskörében eljárva alkotta meg, figyelemmel veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendeletre, majd pedig a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendeletre, valamint a koronavírus-világjárvány második hulláma elleni védekezésről szóló 2020. évi CIX. törvény és a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény rendelkezéseire. Az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdés alapján a Kormány veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. Összességében tehát a Rendelet támadott 1. § (1) bekezdése alaptörvényi felhatalmazás alapján a kihirdetett veszélyhelyzetre tekintettel a Htv. szabályozási tárgy körében, a Htv.-nek a helyi adózással kapcsolatos érdemi szabályaihoz képest eltérően rendelkezik.
- [12] A Htv. az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben megjelölt a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény, és a Rendelet támadott szabályozása a helyi adók központi feltételeiről szóló, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben szereplő törvényt, közelebbről a Htv.-ben szabályozott önkormányzati adómegállapítást, a megállapítható adó felső mértékét érinti.
- [13] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében meghatározott egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek az Alaptörvénnyel való összhangját az Alkotmánybíróság kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt

semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.

- [14] A fentiekben foglaltak alapján a jelen indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az az Alaptörvény 53. § (2) bekezdése alapján a Kormány által a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény szabályozási tárgykörében megalkotott, ahhoz szorosan kapcsolódó önkormányzati adómegállapítás vonatkozásában a Htv.-től eltérést engedő rendelkezést támadott, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben nem szereplő alaptörvényi rendelkezések alapján.
- [15] 3. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz tekintetében hatáskörének hiányát állapította meg, és azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *f*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2069/2020.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3281/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges helyi adó intézkedésről szóló 535/2020. (XII. 1.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó helyi önkormányzat (Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata) jogi képviselője (dr. Czeglédy és Társai Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Fodor Tímea ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges helyi adó intézkedésről szóló 535/2020. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] A támadott jogszabályi rendelkezés értelmében a 2021. évben végződő adóévben a helyi adó és a települési adó mértéke nem lehet magasabb, mint az ugyanazon helyi adónak, települési adónak az e rendelet hatálybalépése napján hatályos és alkalmazandó önkormányzati adórendeletben megállapított adómértéke. Az indítványozó előadta, hogy a Rendelet megalkotását és kihirdetését megelőzően a helyi önkormányzat képviselő-testülete a helyi adókról szóló önkormányzati rendeletek módosításáról, ezen belül az építményadó és a telekadó mértékének emeléséről döntött. A módosító rendeleteket 2020. november 30-án kihirdette, azok 2021. január 1-jén léptek volna hatályba. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy a módosító rendeleteket a Pénzügyminisztérium 2020. november 11-én kiadott, a 2021-es adómértékek valorizációjáról szóló tájékoztatása (PM/20127/2020.) figyelembevételével alkották meg. Majd ehhez képest a 2021. december 1-jén kihirdetett Rendelet a kihirdetését követő napon, 2020. december 2-án hatályba lépett, s ennek nyomán az indítványozó helyi önkormányzat képviselő-testülete rendelkezett arról, hogy a fenti, helyi adó mértékét emelő módosító rendeletei nem lépnek hatályba.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott Rendelet túlterjeszkedik az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében foglalt felhatalmazáson. Ennélfogva a Rendelet a helyi önkormányzat számára az Alaptörvény 31. cikk (1) bekezdésében és 32. cikk (2) bekezdésében biztosított autonómiát sérti, mert nem dönthetett a helyi adók mértékéről a 2021. évre vonatkozóan, ami közhatalmi bevételeinek csökkenéséhez vezetett. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből következő visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközőnek tartotta, hogy a Rendelet következtében az ennek kihirdetését megelőzően megalkotott és kihirdetett helyi önkormányzati rendeletei nem léphettek hatályba.
- [4] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [5] 2.1. Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 26. § (2) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [6] Az Abtv. 30. § (1) bekezdés második fordulata szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. A támadott Rendelet 2020. december 2-án lépett hatályba. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát 2021. január 29-én postázta, tehát azt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [7] 2.2. A továbbiakban az Alkotmánybíróság annak vizsgálatát látta szükségesnek, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti hatáskör-korlátozás nem zárja-e ki az alkotmányossági vizsgálatot, tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében a hatásköri korlátozás az alkotmányjogi panaszindítványok esetében is fennáll [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pont].
- [8] Az Alkotmánybíróság a 22/2013. (VII. 19.) AB határozatában – értelmezve az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés második mondatát – megállapította, hogy az eljárási természetű felülvizsgálat a pénzügyi tárgyú törvények esetében is lehetséges, a hatáskör-korlátozás a tartalmi vizsgálatra vonatkozik {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8], lásd még: 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [35]–[39]}.
- [9] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében: „Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.”
- [10] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény fentebb idézett szövege szerint a hatásköri korlát a helyi adók központi feltételeiről szóló törvényre is kiterjed. Lényeges továbbá, hogy a hatásköri korlát alkalmazása során a helyi adózással kapcsolatos szabályok is sajátos értelmezési tartományba tartoznak. A tartalom elsődlegessége a formával szemben – mint értelmezési alapelv – ebben az esetben is úgy érvényesül, ahogyan például a központi adónemek vagy akár az illetékek esetében {vö. például: 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [38]}. A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben megjelölt, a helyi adók központi feltételeit szabályozó törvény. A Htv. felhatalmazást ad a települési, valamint a megyei önkormányzat képviselő-testülete számára arra, hogy rendelettel az önkormányzat illetékességi területén helyi adókat, valamint – a megyei önkormányzat kivételével – települési adókat vezessen be [Htv. 1. § (1) bekezdés], s egyben meghatározza az adó évi mértékének felső határát (pl. Htv. 16. §, 22. § stb).
- [11] A Rendelet indítvánnyal támadott 1. § (1) bekezdése a helyi adó és a települési adó helyi önkormányzat által megállapítható mértékét a Htv.-hez képest korlátozza, így mérsékeltebb önkormányzati adómegállapítást tesz lehetővé. A Rendelet a Htv.-hez képest korlátozottabb adómegállapítást a kihirdetett veszélyhelyzetre tekintettel rögzítette, illetve rögzíti. A Rendeletet ugyanis annak preambuluma értelmében a Kormány az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében foglalt feladatkörében, az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében foglalt eredeti jogalkotó hatáskörében eljárva alkotta meg, figyelemmel veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendeletre, majd pedig a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendeletre, valamint a koronavírus-világjárvány második hulláma elleni védekezésről szóló 2020. évi CIX. törvény és a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény rendelkezéseire. Az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdés alapján a Kormány veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. Összességében tehát a Rendelet támadott 1. § (1) bekezdése alaptörvényi felhatalmazás alapján a kihirdetett veszélyhelyzetre tekintettel a Htv. szabályozási tárgykörében, a Htv.-nek a helyi adózással kapcsolatos érdemi szabályaihoz képest eltérően rendelkezik.
- [12] A Htv. az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben megjelölt a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény, és a Rendelet támadott szabályozása a helyi adók központi feltételeiről szóló, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben szereplő törvényt, közelebbről a Htv.-ben szabályozott önkormányzati adómegállapítást, a megállapítható adó felső mértékét érinti.

- [13] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében meghatározott egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek az Alaptörvény-nyel való összhangját az Alkotmánybíróság kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.
- [14] A fentiekben foglaltak alapján a jelen indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az az Alaptörvény 53. § (2) bekezdése alapján a Kormány által a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény szabályozási tárgykörében megalkotott, ahhoz szorosan kapcsolódó önkormányzati adómegállapítás vonatkozásában a Htv.-től eltérést engedő rendelkezést támadott, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben nem szereplő alaptörvényi rendelkezések alapján.
- [15] 3. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz tekintetében hatáskörének hiányát állapította meg, és azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *f*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/200/2021.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3282/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges helyi adó intézkedésről szóló 535/2020. (XII. 1.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó helyi önkormányzat (Budapest Főváros VII. kerület Erzsébetváros Önkormányzata) jogi képviselője (dr. Czeglédy és Társai Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Fodor Tímea ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges helyi adó intézkedésről szóló 535/2020. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. § (1) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] A támadott jogszabályi rendelkezés értelmében a 2021. évben végződő adóévben a helyi adó és a települési adó mértéke nem lehet magasabb, mint az ugyanazon helyi adónak, települési adónak az e rendelet hatálybalépése napján hatályos és alkalmazandó önkormányzati adórendeletben megállapított adómértéke. Az indítványozó előadta, hogy a Rendelet megalkotását és kihirdetését megelőzően a helyi önkormányzat képviselő-testülete a helyi adókról szóló önkormányzati rendeletek módosításáról, ezen belül az építményadó és a telekadó mértékének emeléséről döntött. A módosító rendeleteket 2020. november 18-án kihirdette, azok 2021. január 1-jén léptek volna hatályba. Az ezt követően elfogadott Rendelet a kihirdetését követő napon, 2020. december 2-án hatályba lépett, majd ennek nyomán az indítványozó helyi önkormányzat képviselő-testülete rendelkezett arról, hogy a fenti, helyi adó mértékét emelő módosító rendeletei nem lépnek hatályba.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott Rendelet túlterjeszkedik az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében foglalt felhatalmazáson. Ennélfogva a Rendelet a helyi önkormányzat számára az Alaptörvény 31. cikk (1) bekezdésében és 32. cikk (2) bekezdésében biztosított autonómiát sérti, mert nem dönthetett a helyi adók mértékéről a 2021. évre vonatkozóan, ami közhatalmi bevételeinek csökkenéséhez vezetett. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből következő visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközőnek tartotta, hogy a Rendelet következtében az ennek kihirdetését megelőzően megalkotott és kihirdetett helyi önkormányzati rendeletei nem léphettek hatályba.
- [4] Magyarország Kormányának pénzügyminisztere az indítvánnyal kapcsolatos álláspontjáról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [6] 2.1. Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 26. § (2) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvényellenességét és semmisítse meg azt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdés második fordulata szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. A támadott Rendelet 2020. december 2-án lépett hatályba. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát 2021. január 14-én postázta, tehát azt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [8] 2.2. A továbbiakban az Alkotmánybíróság annak vizsgálatát látta szükségesnek, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti hatáskör-korlátozás nem zárja-e ki az alkotmányossági vizsgálatot, tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében a hatásköri korlátozás az alkotmányjogi panasz indítványok esetében is fennáll [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pont].
- [9] Az Alkotmánybíróság a 22/2013. (VII. 19.) AB határozatában – értelmezve az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés második mondatát – megállapította, hogy az eljárási természetű felülvizsgálat a pénzügyi tárgyú törvények esetében is lehetséges, a hatáskör-korlátozás a tartalmi vizsgálatra vonatkozik {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8], lásd még: 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [35]–[39]}.
- [10] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében: „Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.”
- [11] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény fentebb idézett szövege szerint a hatásköri korlát a helyi adók központi feltételeiről szóló törvényre is kiterjed. Lényeges továbbá, hogy a hatásköri korlát alkalmazása során a helyi adózással kapcsolatos szabályok is sajátos értelmezési tartományba tartoznak. A tartalom elsődlegessége a formával szemben – mint értelmezési alapelv – ebben az esetben is úgy érvényesül, ahogyan például a központi adónemek vagy akár az illetékek esetében {vö. például: 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [38]}. A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben megjelölt, a helyi adók központi feltételeit szabályozó törvény. A Htv. felhatalmazást ad a települési, valamint a megyei önkormányzat képviselő-testülete számára arra, hogy rendelettel az önkormányzat illetékeségi területén helyi adókat, valamint – a megyei önkormányzat kivételével – települési adókat vezessen be [Htv. 1. § (1) bekezdés], s egyben meghatározza az adó évi mértékének felső határát (pl. Htv. 16. §, 22. § stb).
- [12] A Rendelet indítvánnyal támadott 1. § (1) bekezdése a helyi adó és a települési adó helyi önkormányzat által megállapítható mértékét a Htv.-hez képest korlátozza, így mérsékeltebb önkormányzati adómegállapítást tesz lehetővé. A Rendelet a Htv.-hez képest korlátozottabb adómegállapítást a kihirdetett veszélyhelyzetre tekintettel rögzítette, illetve rögzíti. A Rendeletet ugyanis annak preambuluma értelmében a Kormány az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében foglalt feladatkörében, az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében foglalt eredeti jogalkotó hatáskörében eljárva alkotta meg, figyelemmel veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendeletre, majd pedig a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendeletre, valamint a koronavírus-világjárvány második hulláma elleni védekezésről szóló 2020. évi CIX. törvény és a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény rendelkezéseire. Az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdés alapján a Kormány veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. Összességében tehát a Rendelet támadott 1. § (1) bekezdése alaptörvényi felhatalmazás alapján a kihirdetett veszélyhelyzetre tekintettel a Htv. szabályozási tárgykörében, a Htv.-nek a helyi adózással kapcsolatos érdemi szabályaihoz képest eltérően rendelkezik.
- [13] A Htv. az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben megjelölt a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény, és a Rendelet támadott szabályozása a helyi adók központi feltételeiről szóló, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben szereplő törvényt, közelebbről a Htv.-ben szabályozott önkormányzati adómegállapítást, a megállapítható adó felső mértékét érinti.
- [14] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében meghatározott egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek az Alaptörvénnyel való összhangját az Alkotmánybíróság kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal,

a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.

- [15] A fentiekben foglaltak alapján a jelen indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az az Alaptörvény 53. § (2) bekezdése alapján a Kormány által a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény szabályozási tárgykörében megalkotott, ahhoz szorosan kapcsolódó önkormányzati adómegállapítás vonatkozásában a Htv.-től eltérést engedő rendelkezést támadott, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben nem szereplő alaptörvényi rendelkezések alapján.
- [16] Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz tekintetében hatáskörének hiányát állapította meg, és azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *f*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/74/2021.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3283/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló 639/2020. (XII. 22.) Korm. rendelet 1. §-a és 2. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó helyi önkormányzat (Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló 639/2020. (XII. 22.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. §-a és 2. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] A Rendelet 1. §-a előírja: „A 2021. évben végződő adóévben azon, a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) szerinti vállalkozó (a továbbiakban: vállalkozó) esetén, amely azzal felel meg a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: KKV törvény) szerinti mikro-, kis- és középvállalkozássá minősítés feltételeinek, hogy esetében a KKV törvény 3. § (1) bekezdés *b*) pontjában meghatározott nettó árbevétel vagy mérlegfőösszeg értékhatár legfeljebb 4 milliárd forint (a továbbiakban: mikro-, kis- és középvállalkozás), a helyi iparűzési adó mértéke 1 százalék, ha a 2021. évben végződő adóévben alkalmazandó önkormányzati rendeletben megállapított adómérték több, mint 1 százalék.” A Rendelet 2. § (1) bekezdése pedig a mikro-, kis- és középvállalkozásnak minősülő vállalkozó a 2021. évben, az adott előleg-fizetési időpontban esedékes – a Htv. szerint bevallott és a 2021. évben az önkormányzati adórendelet szerinti adómértékkel bevallandó – adóelőleg-kötelezettsége mértékét a felére csökkenti.
- [3] Az indítványozó szerint a Kormány a sérelmezett Rendelettel a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvényben (a továbbiakban: Htv.) meghatározott helyi iparűzési adó tekintetében állapított meg „adókedvezményt”, ami jelentős mértékű adóbevétel-kiesést jelentett minden olyan helyi önkormányzatnak, ahol a Htv.-ben meghatározott helyi iparűzési adó kivetésével éltek és azt a Htv. által megállapított felső határ mértékében (2%) állapították meg. Az indítványozó kerületi önkormányzatként előadta, hogy a fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzatok közötti forrásmegosztásról szóló 2006. évi CXXXIII. törvény alapján a fővárosi önkormányzat által bevezetett helyi iparűzési adó fővárosi kerületekre jutó összegének több mint 6,5%-ára jogosult 2021. évben. Állítása szerint a Rendelet által megállapított adókedvezmény jelentős mértékben csökkenti az adóbevételét, ami az indítványozó kerületi önkormányzat működését és törvényben meghatározott alapfeladatainak megfelelő színvonalon történő ellátását veszélyezteti. Az indítványozó kerületi önkormányzat Alaptörvényben meghatározott alapjoga a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében való önkormányzati működés. Az autonóm önkormányzati működéshez – ahogyan erre a Htv. preambuluma is rámutat – elengedhetetlen az önkormányzatok önálló gazdálkodási feltételeinek megteremtése. A gazdasági önállósulás egyik eszköze a helyi adók rendszere, a helyi adópolitika kialakítása. Álláspontja szerint a Rendelet révén a helyi önkormányzatokat érintő adópolitikába történő beavatkozás a települési önkormányzatok alapjogát érinti. Az indítványozó állította ezért, hogy a Rendelet az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében foglalt felhatalmazáson túlterjeszkedve megsértette a számára mint helyi önkormányzat számára az Alaptörvény 31. cikk (1) és (3) bekezdésében biztosított autonómiát, valamint a 32. cikk (1) bekezdés *a*) és *h*) pontjában biztosított önkormányzati alapjogait. Sérti továbbá az Alaptörvény 34. cikk (1) bekezdését, mivel a helyi önkormányzatok kötelezően ellátandó feladat- és hatásköreinek ellátásához szükséges bevételt vonják el, illetve „az erre vonatkozó jogot üresítik ki”.

- [4] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [5] 2.1. Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 26. § (2) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [6] Az Abtv. 30. § (1) bekezdés második fordulata szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. A támadott Rendelet 2020. december 23-án lépett hatályba. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát 2021. február 5-én postázta, tehát azt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [7] 2.2. A továbbiakban az Alkotmánybíróság annak vizsgálatát látta szükségesnek, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti hatáskör-korlátozás nem zárja-e ki az alkotmányossági vizsgálatot, tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében a hatásköri korlátozás az alkotmányjogi panaszindítványok esetében is fennáll [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pont].
- [8] Az Alkotmánybíróság a 22/2013. (VII. 19.) AB határozatában – értelmezve az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés második mondatát – megállapította, hogy az eljárási természetű felülvizsgálat a pénzügyi tárgyú törvények esetében is lehetséges, a hatáskör-korlátozás a tartalmi vizsgálatra vonatkozik {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8], lásd még: 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [35]–[39]}.
- [9] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében: „Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.”
- [10] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény fentebb idézett szövege szerint a hatásköri korlát a helyi adók központi feltételeiről szóló törvényre is kiterjed. Lényeges továbbá, hogy a hatásköri korlát alkalmazása során a helyi adózással kapcsolatos szabályok is sajátos értelmezési tartományba tartoznak. A tartalom elsődlegessége a formával szemben – mint értelmezési alapelv – ebben az esetben is úgy érvényesül, ahogyan például a központi adónemek vagy akár az illetékek esetében {vö. például: 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [38]}. A Htv. az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben megjelölt, a helyi adók központi feltételeit szabályozó törvény. A Htv. felhatalmazást ad a települési, valamint a megyei önkormányzat képviselő-testülete számára arra, hogy rendelettel az önkormányzat illetékességi területén helyi adókat, valamint – a megyei önkormányzat kivételével – települési adókat vezessen be [Htv. 1. § (1) bekezdés], s egyben meghatározza az adó évi mértékének felső határát, így a helyi iparüzési adó mértékének felső határát is (Htv. 40. §).
- [11] A Rendelet indítvánnyal támadott rendelkezései a Htv. által meghatározott helyi iparüzési adó, illetve e tekintetben az adóelőleg-kötelezettség mértékét csökkentette, így a Htv.-hez képest mérsékeltebb önkormányzati adómegállapítást tesz lehetővé. A Rendelet a Htv.-hez képest csökkentett adómegállapítást a kihirdetett veszélyhelyzetre tekintettel rögzítette, illetve rögzíti. A Rendeletet ugyanis annak preambuluma értelmében a Kormány az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében foglalt feladatkörében, az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében foglalt eredeti jogalkotó hatáskörében eljárva alkotta meg, figyelemmel veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendeletre, majd pedig a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendeletre, valamint a koronavírus-világjárvány második

hulláma elleni védekezésről szóló 2020. évi CIX. törvény és a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény rendelkezéseire. Az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdés alapján a Kormány veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. Összességében tehát a támadott Rendelet alaptörvényi felhatalmazás alapján a kihirdetett veszélyhelyzetre tekintettel a Htv. szabályozási tárgykörében, a Htv.-nek a helyi adózással kapcsolatos érdemi szabályaihoz képest eltérően rendelkezik.

- [12] A Htv. az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben megjelölt a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény. A Rendelet a helyi iparüzési adó egyik központi feltételét határozza meg, az adó mértékének felső határát feltételtől függően, a Htv. 40. § (1) bekezdés c) pontjától eltérően, a 2021-es adóévre, továbbá az adóelőleg megfizetésére vonatkozó szabályt tartalmaz.
- [13] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében meghatározott egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek az Alaptörvény-nyel való összhangját az Alkotmánybíróság kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.
- [14] A fentiekben foglaltak alapján a jelen indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az az Alaptörvény 53. § (2) bekezdése alapján a Kormány által a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény szabályozási tárgykörében megalkotott, ahhoz szorosan kapcsolódó önkormányzati adómegállapítás vonatkozásában a Htv.-től eltérést engedő rendelkezést támadott, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben nem szereplő alaptörvényi rendelkezések alapján.
- [15] 3. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz tekintetében hatáskörének hiányát állapította meg, és azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés f) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/295/2021.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3284/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.596/2019/5-II.számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.596/2019/5-II. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 6.G.44.476/2017/34. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Egy ügyvédi iroda mint kibocsátó 2017. február 13-án 2017. április 3-i esedékességgel 21 900 000 és 20 125 000 forintra, 2017. február 20-án 2017. március 6-i esedékességgel 13 000 000 forintra, egy banknak (a perben: alperes) címezve az indítványozó javára három darab váltót bocsátott ki az alperes bank egy meghatározott fiókja fizetési hellyel. A kibocsátó a váltókon a „nem rendeletére” szavakat vette fel, a váltókon a kibocsátó neve mellett a kibocsátó számlaszáma szerepelt „[XY] Ügyvédi Iroda/Bsz. SZ.” megjelöléssel. A bank a 2017. április 5-én kelt két levélben, valamint a 2017. március 8-án kelt levélben arról tájékoztatta az indítványozót, hogy a váltókon alapuló beszedési megbízások fedezethiány miatt nem teljesíthetők az ügyvédi iroda mint fizető fél megnevezett pénzforgalmi jelzőszámú számlájáról.
- [4] 2.2. Az indítványozó többször pontosított keresetében elsődlegesen közel 58,5 millió forint (a váltók összege, kamat, váltódíj, késedelmi kamat) megfizetésére kérte kötelezni a bankot szerződésen kívül okozott kár megtérítése jogcímén; kárigényét másodlagosan a tájékoztatási és akadályközlési kötelezettség elmulasztására alapította.
- [5] Az indítványozó állította, hogy a váltókat két alkalommal, a 2017. március 6-án esedékes váltót 2017. március 8-án, a 2017. április 3-án esedékes váltókat 2017. április 5. napján megkísérelte érvényesíteni a bankkal szemben. Ennek érdekében eredetiben bemutatta a váltókat a váltókon megjelölt bankfiókban, ahonnan őt – állítása szerint – szakmai kompetencia és hozzáértés hiányára hivatkozással átküldték a bank székhelyén található bankfiókba. Innen ismételt szakmai kompetencia hiányára hivatkozással továbbküldték az indítványozó saját számláját vezető bankfiókba (tekintettel arra, hogy az indítványozónak ugyanezen banknál van bankszámlája), ahol az indítványozó külön kérelmére állították ki a hivatkozott tájékoztató leveleket. Az indítványozó nézete szerint ezekkel a bank óvást pótló banki nyilatkozatokat állított ki, amelyekkel azonban megsértette a váltójogi szabályok szövegének közzétételéről szóló 1/1965. (I. 24.) IM rendelet (a továbbiakban: Vt.) 44/A. § (1) bekezdésében meghatározott szigorú formai kritériumokat, mivel nem a váltókra vezette rá az óváásokat, hanem egy teljesen különálló dokumentumot adott át. Ez a dokumentum azonban joghatás kiváltására alkalmatlan volt, így az indítványozó elveszítette a kibocsátóval mint megtérítési adóssal szembeni, váltójogviszony alapján fennálló megtérítési igényét, ennek következtében a bank eljárása miatt az indítványozónak kára keletkezett a Vt. 48. § (1) bekezdése szerinti követelések erejéig.
- [6] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a bank eljárása a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:123. § (1) bekezdésének *a*), *b*) és *e*) pontjait is sérti azáltal, hogy az óvást pótló nyilatkozat nem alkalmas a célja szerinti joghatás kiváltására és nem felel meg a Vt. előírásainak. Az indítványozó

által vázolt banki ügyintézési eljárás az indítványozó ügyfél minőségére figyelemmel megsértette a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 140. § (1) és (2) bekezdésében nevesített követelményeket. Az indítványozó nézete szerint a bank azzal, hogy egyetlen alkalommal sem adta meg számára a kellő tájékoztatást ahhoz, hogy a hatályos jogszabályok és a kialakult bírói gyakorlat milyen további esetleges feltételeket követelhet meg a váltójogosulttól a váltók érvényesítéséhez, elmulasztotta a Ptk. 6:62. § (1)–(5) bekezdésében foglalt tájékoztatási és együttműködési kötelezettségét és a Ptk. 6:126. §-ában foglalt akadályközlési kötelezettségét, mely kötelezettségek a felperes fogyasztói minőségére tekintettel fokozottabban érvényesülnek.

- [7] Az alperes bank a kereset elutasítását kérte. Hivatkozott arra, hogy az óvás vagy az óvást pótló nyilatkozat hiánya nem zárja ki, hogy az indítványozó a váltó kibocsátójával, illetve a váltót kibocsátó ügyvédi iroda egyedi ügyvédjével szemben a közöttük fennálló alapjogviszonyból eredő követelését érvényesítse. Az indítványozó nem bizonyította, hogy igénye ne lenne eredményesen érvényesíthető, mint ahogy azt sem, hogy a kibocsátóval szemben indított váltóperben ne tudta volna vagy nem fogja tudni érvényesíteni a követelését, ezért az indítványozónak kára nem következett be. Vitatta, hogy az indítványozó a perbeli váltókkal összefüggésben bármelyik állított időpontban akár a váltón megjelölt, akár a központi fiókjában megjelent volna, illetve a szakértelem és a kompetencia hiányára hivatkozással küldték volna tovább. A váltók közjegyzői óvással ellátása az indítványozó kötelezettsége lett volna, az óvást pótló nyilatkozat kiadására vonatkozó, a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009. (VIII. 6.) MNB rendelet (a továbbiakban: MNBr.) 35. § (4) bekezdésében foglalt feltétel nem állt fenn, mert az indítványozó nem nyújtott be a váltókra írásbeli beszedési megbízást, és az MNBr. 35. § (3) bekezdése szerinti, kibocsátótól származó felhatalmazó levelet, valamint nem igazolta, hogy a váltókat elfogadás végett a banknak mint címzettnek bemutatta volna.
- [8] Elfogadás hiányában váltójogi kötelezettsége nem keletkezett, ezért a bank a hivatkozott levelekkel nem óvást pótló nyilatkozatot állított ki, hanem azok a beszedés eredményéről való tájékoztatások. Az indítványozó nem tisztázta, hogy kinek, a címzettnek (vagyis a banknak), vagy a megtérítési váltóadósnak (kibocsátónak) a fizetése végett mutatta-e be a váltókat. A bank a váltó címzettjeként nem szolgáltató, a váltójogviszony nem szerződéses jogviszony, a váltójogban nem értelmezhető a fogyasztói minőség, a váltóbirtokos e minőségében nem ügyfél és nem fogyasztó, ezért a banknak kioktatási kötelezettsége, a jogszabályok tartalmára vonatkozóan tájékoztatási kötelezettsége a Ptk. 6:62. § (2) bekezdése értelmében nincs. A bankot beszedési megbízás hiányában a Ptk. 6:126. §-a szerinti akadályközlési kötelezettség nem terhelte. A bank az okozati összefüggés hiánya körében arra hivatkozott, hogy az indítványozó nem igazolta, hogy a kibocsátóval szemben indított váltóperben a követelése kielégítésére nem került volna sor, illetve azt sem, hogy a bank magatartása vezetett oda, hogy nem tudott váltóper indítani.
- [9] 2.3. Az első fokon eljáró bíróság a keresetet elutasította. Először tisztázta, hogy a váltók egyértelműen idegen váltók, szemben az indítványozó azon állításával, hogy azok olyan atipikus váltók, amelyek az idegen és a saját váltó tulajdonságait ötvözik vagy intenzíven saját váltók lennének; ilyen váltó kibocsátására a Ptk. 6:565. § (4) bekezdése értelmében nincs is törvényes lehetőség. A bíróság megállapította továbbá, hogy arra nincsen adat, hogy az indítványozó a váltókat elfogadás végett bemutatta volna. A bíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a váltókat fizetés végett bemutatták-e a címzettnek. Az MNBr. 35. §-a alapján a váltókat váltóbeszedési megbízás kíséretében kell bemutatni. A bíróság megállapítása szerint az indítványozó nem tudta bizonyítani, hogy a címzett (bank) mint fizető fél ellen váltóbeszedési megbízást adott volna be, ilyen tartalmú okiratot sem az indítványozó, sem a bíróság felhívására a bank nem tudott a periratokhoz csatolni. A hivatkozott tájékoztató levelet nem a váltókban fizetési helyként megjelölt bankfiók állította ki, melyeken fizető félként a perben nem álló kibocsátó szerepelt, és a fizető fél pénzforgalmi jelzőszámaként is a kibocsátó bankszámlaszámát tüntették fel. A váltókon a címzett fizetését megtagadó nyilatkozat [Vt. 44. § (1) bekezdése, fizetés hiánya miatti óvás] nem szerepelt, tehát a felperes nem bizonyította, hogy a váltókat fizetés végett bemutatta volna a címzettnek. A Vt. 4. §-ának, 27. § (1) bekezdésének és 38. § (1) bekezdésének összevetéséből adódik, hogy a váltókat a váltókban megjelölt fizetési helyen kell fizetés végett bemutatni a fizetési napon vagy az azt követő két munkanap valamelyikén. Miután a perben nem igazolódott, hogy a címzettnek (a banknak) saját fizetése végett határidőben bemutatta a váltójogosult a váltókat, a bíróság nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy erre a fizetés helyeként megjelölt címzetti bankfiókban került-e sor.
- [10] Az óvást pótló nyilatkozatot a bank mint címzett saját fizetésének hiányáról állítaná ki, ezért a tájékoztató levelek tartalma nem azt igazolja, hogy a három váltóra nem történt fizetés, hiszen a levélben megjelölt személy és

számlaszám nem áll összefüggésben a címmel. Az indítványozó szabálytalan óvást pótló banki nyilatkozatra alapította kárigényét, de ennek szükségképpen előfeltétele, a váltó címzettnek, fizetés végett, határidőben való bemutatása nem igazolódott, amiből az következik, hogy a bank semmiképpen sem tanúsíthatta az állított jogellenes magatartást. Az a körülmény, hogy a kibocsátóra vonatkozóan a váltóbirtokos szabályos vagy szabálytalan váltóbeszedési megbízást adott-e a kibocsátó bankszámlavezetőjének, és az ennek kapcsán milyen alakiségű nyilatkozatot tett, semmilyen oksági összefüggésbe sem hozható azzal, hogy a váltójogosult a címzettnek a váltót határidőben benyújtotta-e fizetés végett. Elfogadás és fizetés hiányában az indítványozó váltóbirtokos érdekkörébe esett, hogy a megtérítési váltóadós kibocsátóval [Vt. 43. § (1) bekezdés] szemben a váltóigény érvényesítéséhez szükséges, a Vt. 44. § (1)–(3) bekezdésében meghatározott jogcselekményeket elvégezze, így különösen az, hogy elfogadás avagy fizetés végett esedékességig a váltókat a címzettnek bemutassa, hiányában a váltókra közjegyzői óvást vezessen. Az indítványozó nem tudta bizonyítani, hogy a váltóigény érvényesítéséhez szükséges jogcselekményeket elvégezte, így azt sem, hogy a bank jogellenesen járt volna el, és neki kárt okozott volna.

- [11] Az indítványozó keresetét másodlagosan szerződésszegéssel okozott kárra (Ptk. 6:142. §) alapította, és e körben arra hivatkozott, hogy az alperes a tájékoztatási és együttműködési kötelezettségét, valamint az akadályközlési kötelezettségét szegte meg. Az állított kár váltójogi jogviszonyból származott, mely a Ptk. 6:2. § (1) bekezdése értelmében értékpapír jogviszony, melyre a Ptk. indítványozó által hivatkozott rendelkezései nem alkalmazhatóak. Ebből következően a bankot a perbeli váltók érvényesítésével kapcsolatban tájékoztatási és együttműködési kötelezettség, valamint akadályközlési kötelezettség nem terhelte; szerződéses jogviszony hiányában szerződésszegéssel nem okozhatott kárt. A bíróság kitért arra is, hogy az indítványozó kérte egy személy tanúkénti meghallgatását, aki állítása szerint vele együtt minden bankfiókot végigjárt, és igazolni tudná, hogy a váltókat a váltón szereplő bankfiókban mutatták be először a banknak; valamint, hogy a bank a váltókon kívül egyéb iratot, külön beszedési megbízásokat, felhatalmazó leveleket az indítványozótól nem kért be. Bizonyítani tudná továbbá, hogy az indítványozó eleget tett a kárenyhítési és kárelhárítási kötelezettségének. A bíróság álláspontja szerint a perben a jogvita eldöntése szempontjából elsődlegesen annak volt jelentősége, hogy az indítványozó által megjelölt banki magatartás – nem szabályszerű óvást pótló nyilatkozat megtétele – okozati összefüggésbe hozható-e az indítványozó állított, váltóval összefüggő kárával. Ez tanúvallomás nélkül is tisztázható volt. Annak vizsgálata, hogy a felperes eleget tett-e a kárenyhítési és kárelhárítási kötelezettségének, csak abban az esetben szükséges, ha megállapítható a bank jogellenes magatartása és az okozott kár közötti okozati összefüggés, azonban a keresetet a bíróság már a jogellenes magatartás hiánya miatt elutasította. A perben annak sem volt jelentősége, hogy a bank kért-e az indítványozótól egyéb okiratokat, beszedési megbízásokat, felhatalmazó leveleket tekintettel arra, hogy a bankot tájékoztatási és együttműködési, valamint akadályközlési kötelezettség nem terhelte.
- [12] 2.4. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú döntést – annak helyes indokaira tekintettel – helybenhagyta. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság helyesen annak tulajdonított jelentőséget, hogy az indítványozó meg sem kísérelte a váltókat az alperes banknak mint címzettnek saját fizetése végett bemutatni, vele mint címmel szemben váltóbeszedési megbízást nem adott. Rámutatott, hogy a váltó eltérő jogi minősítése miatt az indítványozó tényállítása az volt, hogy a banknak a fizetés kibocsátó számlájáról történő teljesítése érdekében (és nem saját fizetése végett) mutatta be határidőben a váltókat és a károkozó magatartást abban jelölte meg, hogy a bank ezt követően adott joghatás kiváltására alkalmatlan óvást pótló nyilatkozatot. Erre tekintettel az indítványozó saját tényállítása sem támasztotta alá a károkozást; „az elsőfokú bíróság a felperes további tanúbizonyítási indítványának teljesítését is helytállóan mellőzte, mert a károkozó magatartás és a kár közötti okozati összefüggésre vonatkozó kereseti tényállítás sikeres bizonyítása sem vezethet az alperes kártérítési felelősségének megállapításához”.
- [13] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyet az Alkotmánybíróság főtítkárának hiánypótlásra való felszólítását követően kiegészített.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint a bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdésével, XV. cikk (1)–(2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, M) cikk (2) bekezdésével és 28. cikkével is.
- [15] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdése, illetve ehhez kapcsolódóan a 28. cikke sérelmét a bíróságok azon megállapításához kapcsolódóan állította, mely szerint nem bizonyította, hogy a banknak mint

címzettnek fizetés végett bemutatta a váltókat, hanem az ítéletek szerint a váltók kibocsátójának fizetése végett mutatta be a banknak a váltókat. Az indítványozó szerint ezáltal az eljáró bíróságok olyan dokumentumot követeltek meg tőle, amelyet önhibáján kívül nem tudott beszerezni. Emellett a bíróságok nem tanúsítottak jelentőséget a bank eljárásának, annak módját és mikéntjét nem tartották releváns információnak. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy a váltó jogszabályok ismerete speciális szaktudást igényel, ő laikus magánszemély, aki a váltó jogi szabályozásával és jogi hátterével nincs és nem is lehetett tisztában; őt kizárólag a váltón feltüntetett adatok és információk erejéig terhelheti felelősség a váltó érvényesítésének esetleges elmulasztásával kapcsolatban. Ő a váltón feltüntetett fizetési helyen, az esedékesség napján megjelent és a váltókat fizetés végett bemutatta; kifejezetten nem utasította a bankot, hogy kinek és melyik bankszámlájáról teljesítse a váltón szereplő összegeknek a kifizetését. Sem arra nem adott utasítást, hogy kinek (az ügyvédi iroda vagy a bank) sem pedig arra, hogy melyik bankszámláról kéri a pénzüsszegek kifizetését.

- [16] Az indítványozó álláspontja szerint a bank saját maga vizsgálta meg, fogadta be és kategorizálta be a váltókat és eszerint járt el. A bank csak hivatkozott arra, hogy ő a kibocsátó fizetése végett mutatta be a váltókat a fizetési helyként feltüntetett bankfiókban, azonban a bank által becsatolt ügyiratok között semmilyen dokumentum nem található azzal kapcsolatban, hogy kifejezetten a kibocsátó fizetése végett nyújtotta volna be a váltókat. Nézete szerint nem várható el, hogy a váltójogosult laikus magánszemély oktasson ki egy bankot a váltó érvényesítésével kapcsolatban. Az indítványozó kifogásolta, hogy hiába kérte az őt a banki ügyintézés során elkísérő magánszemély tanúkenti meghallgatását, ezt a bíróságok elutasították. Az indítványozó állítása szerint a tájékoztató leveleket azért nem találták relevánsnak az eljáró bíróságok, mert azokat nem a váltón címként megjelölt bankfiók állította ki. Hangsúlyozta, hogy többször hivatkozott arra, hogy a fizetés helye egy alperesi bankfiók és a címzett maga a bank. Ebből adódón a kifizetés elfogadása, illetve megtagadása is speciális egy magánszemély címzetthez képest.
- [17] Az indítványozó álláspontja szerint a bank azért nem rögzített a váltók hátoldalán fizetést megtagadó nyilatkozatot, mert egyetlen alkalommal sem tagadta meg a váltók érvényesítését, kifizetését, mivel a váltókat nem idegen váltóként kezelte, hanem úgy tekintette, hogy azok saját váltók, amely alapján meg is kísérelte teljesíteni a váltón szereplő összeg kifizetését. Ezért irányította őt az MNBr. 32. § (1)–(2) bekezdés alapján a saját bankfiókjához a beszédési megbízás benyújtásával. Nézete szerint mindezekből az következik, hogy az eljáró bíróságok utólag olyan nyilatkozatot követelnek tőle, amely hiánya neki nem felróható és arra vezethető vissza, hogy a bank a váltókat saját váltónak minősítette. Az indítványozó álláspontja szerint a bírósági ítéletek azért sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt alapjogait, mert az alperes bank jogszabályellenes és szakszerűtlen eljárását az ő terhére értékelik, ráadásul oly módon, hogy bizonyítási indítványát elutasították. Nézete szerint ezáltal a tényállás nem megfelelően tisztázott, ami viszont alapja a tisztességes eljárásnak. „Mivel mind a Fővárosi Törvényszék, mind a Fővárosi Ítéltábla elutasította a konkrét eseményekhez kapcsolódó, legfontosabb tanúbizonyítási indítványokat, amelyek a tényleges eseményeket, az Alperes megítélését, az Indítványozó adott helyzetben elvárható magatartását bizonyították volna, ezért a tisztességes eljárás előfeltételei hiányoztak, mivel valótlan, vagy a kereset szempontjából a legfontosabb körülményeket szándékosan figyelmen kívül hagyó eljárás még a tényállás megfelelő rekonstruálását sem teszi lehetővé, amely alapvetően zárja ki a jogszabályoknak megfelelő, igazságos döntést.” Az indítványozó az ügyben a kereset szempontjából kiemelten fontos ténynek tekintette, hogy nemcsak hogy nem kapta meg fogyasztóként a megfelelő tájékoztatást, hanem több esetben is kifejezetten félretájékoztatást kapott, de az ennek bizonyítását szolgáló indítványokat a bíróság teljesen indokolatlanul elutasította. Ezzel szemben a bank állításait – nézete szerint – iratellenesen elfogadta, tehát az alapvetően jogellenes és károkozó magatartás figyelmen kívül hagyása szintén sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát. Az indítványozó álláspontja szerint a tényállás felderítésére vonatkozó bírói kötelezettség elmulasztása és az erre irányuló tanúmeghallgatási indítványok indokolatlan elutasítása súlyosan sértette a tisztességes eljáráshoz való jogát és a Fővárosi Ítéltábla e súlyos eljárási szabálysértések teljes figyelmen kívül hagyásával kiürítette és csupán formálissá tette a fellebbezési jogát.
- [18] 3.2. Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésének és ehhez kapcsolódóan a 28. cikkének a sérelme az indítványozó álláspontja szerint azáltal következett be, hogy a bíróságok szerint a banknak nem volt együttműködési és tájékoztatási kötelezettsége. Nézete szerint az indítványozó és a bankszámláját vezető alperes bank közötti bankszámlaszerződés alapján olyan jogviszony áll fenn, ami megalapozza ezen kötelezettségeket; az MNB rendelet 32. § (3)–(4) bekezdéseiből is ez olvasható ki. Álláspontja szerint amennyiben a bank eleget tett volna együttműködési, tájékoztatási, akadályközlési kötelezettségének, úgy ő határidőben eleget tehetett volna

az eljáró bíróságok által megkövetelteknek, ugyanakkor maga a bank sem ismerte fel a jogellenes eljárását, mivel a váltókat saját váltókként kezelte. Mivel szakszerű tájékoztatás helyett kifejezetten félretájékoztatást kapott a banktól és mivel a váltót a saját perbeli jogi álláspontjához képesen is tévesen kezelte, ezért súlyosan sérültek az indítványozónak a fogyasztói jogai. Így az ítéletek sértik az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése szerinti fogyasztók védelmére vonatkozó kötelezettséget. A bíróságok a jogszabályokat, így különösen az MNBr.-t a Vt. rendelkezéseit nem az Alaptörvénnyel, valamint annak M) cikk (2) bekezdésével összhangban és nem annak szellemében értelmezték, amivel megsértették az Alaptörvény 28. cikkét is. Az MNBr. fogyasztókra vonatkozó rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyása és hibás értelmezése sérti az Alaptörvény 28. cikkét.

- [19] 3.3. Az Alaptörvény I. cikkének és XV. cikkének sérelme az indítványozó álláspontja szerint azáltal következett be, hogy az alperesi bankot jogosulatlan előnyben részesítik az ítéletek, a bank jogszabálysértő eljárását nem értékelik, azzal kapcsolatban az indítványozó bizonyítási indítványának nem adtak helyt. Az indítványozó nézete szerint a Fővárosi Ítéltábla részrehajló volt az alperes, mint jelentős anyagi (és egyéb) befolyással rendelkező bank felé. Ezt – állítása szerint – a korábban részletezett eljárási jogsértések és a legalapvetőbb jogszabályi rendelkezések figyelmen kívül hagyása is bizonyítja. Az Alkotmánybíróság következetes ítélkezési gyakorlata alapján a releváns körülmények figyelmen kívül hagyása és ezek értékelésének hiánya is megvalósíthat diszkriminációt; a Fővárosi Ítéltábla pedig figyelmen kívül hagyta az indítványozó fogyasztói védett minőségét. Ez a jogsértés egyben az Alaptörvény I. cikkét is sérti, mivel az egyenlő elbánás sérelmével alapvető joga is sérül és a Fővárosi Ítéltábla semmilyen ésszerű indokot nem adott arra, hogy miért nem kívánja felderíteni a releváns tényállást és miért korlátozza az indítványozó erre vonatkozó jogosultságait.
- [20] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és az ítélettel szemben további rendes jogorvoslatra nincs lehetőség. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek – az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésének sérelmét állító indítványi elem kivételével – megfelel.
- [21] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmazni, az (1b) bekezdés e) pontja alapján a kérelem akkor határozott, ha tartalmaz „indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett [...] bírói döntés [...] miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével”. Az Alkotmánybíróság értékelése szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéséhez kapcsolódóan az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem adott elő; az ugyanis, hogy a bíróságok nem adtak helyt az indítványozó keresetének, a tényállás releváns elemeit az indítványozótól eltérő módon állapították meg és mindezt az indítványozó a bíróságok részrehajlásának tudta be, nem tekinthető diszkrimináció alátámasztására szolgáló indokolásnak.
- [22] 4.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében alkotmányjogi panasz az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Az indítványnak az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint 28. cikke sérelmére alapozott része nem felel meg ennek a feltételnek, mivel az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ezen alaptörvényi rendelkezések az indítványozók számára közvetlen, az Alaptörvényből származó jogosultságot nem biztosítanak {ld. pl. 3346/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság ugyanezt az álláspontot alakította ki az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdéséhez kapcsolódóan is {ld. pl. 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [24] 4.3. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. E – vagyis – feltételnek az indítvány az alábbiak miatt nem felel meg. Az indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmazott meg.
- [25] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza azon következetes gyakorlatát, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyí-

tékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel.” {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]} A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {ld. 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. „A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény [...] fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]”.

A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}

- [26] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódóan a bíróságok azon ténymegállapításait, illetve azok megalapozottságát vitatta, melyek szerint egyrészt az indítványozó nem nyújtotta be a címzett banknak a váltókat fizetés végett, másrészt a váltójogviszonyban nem állt szerződéses kapcsolatban a bankkal, így azt nem terhelte tájékoztatási, akadályközlési kötelezettség. Az eljáró bíróságok megállapították a tényállást, döntésüket részletesen indokolták. Az, hogy a bíróságok által megállapított tényállás ellentétes az indítványozó által állítottakkal, nem alkotmányossági, hanem törvényességi, tényállás-megállapítási kérdés, amelyet az Alkotmánybíróság – a fentiekben kifejtettek szerint – nem vizsgálhat felül.
- [27] A tanúk meghallgatása a tényállás megállapítása körébe tartozó kérdés; nem kizárt azonban, hogy annak elmaradása akár az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelméhez is vezethet. A jelen ügyben viszont mind az elsőfokon, mind a másodfokon eljáró bíróság részletesen megindokolta, hogy miért nem tartotta szükségesnek az indítványozó által megnevezett tanú meghallgatását. Az indítványozó ugyanis olyan tényeket és körülményeket kívánt a tanúval bizonyítani, amelyeket a bíróság nem tartott relevánsnak a tényállás megállapítása szempontjából. Ezen, a tényállás megállapításához tartozó körülmény alapján sem merülhet fel tehát az a kétely, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség következett be a bírósági eljárás során.

- [28] 4.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét, a jogorvoslat kiüresítését állító indítványhoz kapcsolódóan az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy „[a] jogorvoslatihoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}. A jogorvoslatihoz való jog alapján a jogorvoslat ténylegességével összefüggő feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {ld. 17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [72]}. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapját képező peres eljárásban élhetett és kétséget kizáróan élt is a jogorvoslatihoz való jogával. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a jogorvoslatihoz való jogot biztosítja, nem pedig azt, hogy a jogorvoslati kérelem az indítványozó számára pozitívan kerüljön elbírálásra {lásd például: 3289/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [23]}.

- [29] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/657/2020.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3285/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.410/2019/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselője (dr. Endre János ügyvéd) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.410/2019/5. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkhf.43.962/2019/2. számú, és a Fővárosi Törvényszék 78.FPkh.596/2018/18. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] A gazdasági társaság felszámolását a bíróság 2015. november 20-án megindította, mellyel egy időben kirendelte a felszámolót. Az indítványozó 2018. június 11-én a felszámolási alapügyben terjesztette elő kifogását a csőd-eljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 51. §-a alapján, arra hivatkozva, hogy a felszámoló nem biztosította részére egy meghatározott hitelezővel szembeni adósi követelés beszámítással történt kiegyenlítésével összefüggésben keletkezett iratok megtekintését. Kérte, hogy a bíróság kötelezze a felszámolót az iratok megtekintésének biztosítására, valamint a felszámoló felmentését is kérte. Az elsőfokú bíróság (a Fővárosi Törvényszék) a benyújtott kifogást az illeték lerovásának hiánya miatt érdemi vizsgálat nélkül elutasította; ez a végzés fellebbezés hiányában 2018. július 31-én jogerőre emelkedett. Az indítványozó 2018. június 28-án leróta az illetéket, kérve a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 132. § (1) bekezdésének alkalmazását, vagy a beadvány fellebbezésként való kezelését. A bíróság a Pp. 132. § (1) bekezdése alapján új számon folytatta az eljárást; az eljárást felfüggesztette egy, az indítványozó hitelezői minőségével kapcsolatos kifogás alapján indult eljárás befejezéséig, majd utóbb a felfüggesztést mellőzte. Az indítványozó 2018. július 30-án érkezett beadványában közölte, hogy 2018. május 25. napja óta a felszámoló a hitelezői igényét nem igazolta vissza; az elsőfokú bíróság a két eljárást egyesítette.
- [4] A felszámoló a kifogás elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a hitelezői igényt időközben nyilvántartásba vette, és 2018. november 20-án az iratbetekintést is biztosította, így a kifogás okafogyottá vált. Hangsúlyozta, hogy az indítványozó nem jelölt meg konkrét jog- vagy érdeksérelmet, és a felszámolónak nincs kötelezettsége arra, hogy a hitelező részére iratokat küldjön, csak a bíróság felé van iratátadási kötelezettsége.
- [5] 2.1. Az elsőfokú bíróság a kifogást elutasította. Egyrészt arra hivatkozott, hogy a kifogás elkésett, mivel a kifogás alapján indult eljárásban nem alkalmazható a Pp. 132. §-a. Érdemben is vizsgálva a kifogásokat megállapította, hogy az azokban sérelmezettek a felszámoló teljesítette, ezért a kifogás okafogyottá vált. Kiemelte, hogy az indítványozó nem jelölte meg konkrétan a jogi érdekének sérelmét, veszélyeztetettségét, ezért eljárásbeli legitimációja is hiányzott. Utalt arra is, hogy a felszámoló felmentésére csak az alapeljárásban kerülhet sor.
- [6] 2.2. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Döntésének indokolásában kifejtette, hogy jóllehet álláspontja szerint a kifogás alapján indult eljárásban a joghatály fennmaradása körében a Pp. 132. § (1) bekezdése nem alkalmazható, a hitelező kifogása nem késett el, mert a felszámoló két magatartásban megjelölt folyamatos mulasztása képezte a kifogás tárgyát. Egyetértett viszont a kifogás érdemi elbírálása kapcsán az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a kifogás

megalapozatlan, mivel egyrészt a felszámoló az indítványozót nyilvántartásba vette. Másrészt a sérelmezett iratbetekintésre a felszámoló lehetőséget adott, az alapügyben az ezzel kapcsolatos iratokat be is nyújtotta a bíróságnak, amely azt az indítványozónak megküldte. A másodfokú bíróság azt is hangsúlyozta, hogy egy múltbeli felszámolói magatartás jogsértő voltának a pusztá megállapítására kifogás alapján indult eljárásban nincs lehetőség. A kifogás csak akkor lehet alapos, ha a jogsértés a döntés meghozatalakor is fennáll, s ennek megszüntetése érdekében valamely felszámolói intézkedés megsemmisítése, vagy a felszámoló valamely cselekvésre való kötelezése indokolt. Mivel a felszámoló nincs mulasztásban, aminek a kiküszöbölésére lehetne őt kötelezni, ennek okán a kifogás alaptalan, azt el kellett utasítani.

- [7] 2.3. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, mely szerint a jogerős végzés a Pp. 8. §-át, 132. § (1) bekezdését, a Cstv. 6. § (3) bekezdését sérti. Hangsúlyozta, hogy a Pp. 132. § (1) bekezdése a kifogás alapján indult eljárásban is alkalmazható. Az elsőfokú bíróság végzése a tisztességes eljáráshoz való jogot is sérti. Az Alaptörvény (indítványozó által megjelölt) XXIV. cikkében biztosított jogokat azért sérti a jogerős végzés, mert a kifogást a Pp. 132. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság befogadta, aminek alapján az indítványozó alappal bízott a jogszerű eljárás lefolytatásában. A felszámoló csak 6 hónapos késedelemmel adott lehetőséget az iratok megtekintésére, ám azokba nem tudtak betekinteni, „hiszen azok terjedelmére tekintettel a felszámoló vállalta annak másolati példányban való megküldését”. A felszámoló utóbb közölte, hogy nincs kapacitása az iratmásolatok elkészítésére, ami az indítványozó szerint felveti a felszámoló alkalmatlanságát. Tévedés tehát, hogy az indítványozó megismerte a kért iratokat és erre tekintettel a kifogás oka fogottá vált volna. Téves az is, hogy a felszámoló a kért iratokat a bírósághoz betervezte. Az eljáró bíróságok megállapítása iratellenes, „hiszen 2019. januárja óta külön kifogási eljárásban tájékoztattuk a Fővárosi Törvényszéket, hogy az iratok nem kerülhettek teljességgel betervezésre”. Az indítványozó azzal egyetértett, hogy a kifogás benyújtása nem késett el, azonban a másodfokú bíróság indokolásával már nem értett egyet.
- [8] A Kúria leszögezte, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében kizárólag három megsértett jogszabályhelyet jelölt meg, valamint az indokolásban utólag az Alaptörvény rendelkezését is, ezért a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria csak e körben vizsgálhatta a jogerős végzést; a felülvizsgálati eljárás tárgya kizárólag a jogerős határozat. Rámutatott arra, hogy bár a másodfokú bíróság a döntésében kifejtette, hogy álláspontja szerint nincs helye a Pp. 132. § (1) bekezdése alkalmazásának a kifogás alapján indult eljárásban, más okokra hivatkozva azonban érdemben vizsgálta a kifogást. Az indítványozó viszont, bár felülvizsgálati kérelmében részletesen előadta álláspontját a kifogás érdemét illetően is, „e vonatkozásban nem tett eleget a Pp. 272. § (2) bekezdésben írt kötelezettségének, a kifogás érdemi kérdései körében nem jelölte meg az álláspontja szerint a másodfokú bíróság által megsértett konkrét jogszabályhelyet. A Kúria ezért a felülvizsgálati kérelem e részében előadottakat érdemben nem vizsgálhatta.”
- [9] A Kúria megállapítása szerint „a Cstv. 51. § (1) bekezdése szerinti kifogás tehát a lényegét tekintve a folyamatban lévő felszámolási eljárásban igénybe vehető jogorvoslati eszköz, amellyel nem fér össze a Pp. 132. §-ának alkalmazása. Jóllehet az elsőfokú bíróság a Pp. 132. § (1) bekezdésének a kifogás alapján indult eljárásban való alkalmazhatatlanságára alapítva utasította el a kifogást, a másodfokú bíróság a kifogást érdemben vizsgálta, ezért a kifogást előterjesztőt az elsőfokú bíróság azon eredeti álláspontja miatt, mely szerint alkalmazható a Pp. 132. § (1) bekezdése, nem érte jogsérelem.” Mindezekre tekintettel nem állapítható meg, hogy a másodfokú döntés jogsértő lenne, ezért a Kúria a jogerős végzést hatályában fenntartotta.
- [10] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát; e szerint sérült egyrészt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, a tisztességes eljáráshoz való alapjoga, ezen joga korlátozására nem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján, a szükségesség-arányosság követelményének figyelembe vételével került sor; a döntés ellentétes továbbá az Alaptörvény 28. cikkével is.
- [11] 3.1. Az indítványozó szerint a Kúria végzése azért sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogokat, mert helybenhagyta azt a másodfokú végzést, amely a kifogást arra tekintettel utasította el, hogy a Pp. 132. § (1) bekezdése a kifogás ismételt benyújtására nem alkalmazható. Az indítványozó az elsőfokú bíróság téves tájékoztatása alapján nyújtotta be a Pp. 132. § (1) bekezdésének alkalmazásával ismételt kifogását. Ezért arra hivatkoztak, hogy az „elsőfokú bíróság pontatlan illetve téves tájékoztatása miatt” őt hátrány nem érhetne volna és ez alapján nem lett volna helye a kifogás elutasításának. „A bírói gyakorlat is több jogesetben rögzítette, hogy a bíróságnak a jogorvoslati határidő tekintetében adott téves, a törvénnyel adott esetben

ellentétes tájékoztatása jogkövetkezményét nem lehet arra a jogi képviselőre hárítani, aki a perbeli cselekményt e tájékoztatásnak megfelelő határidőben teljesítette. A jogorvoslatról való tájékoztatás hiánya, a téves vagy pontatlan tájékoztatás miatt a felet hátrány nem érheti." E körben hivatkozott a BH.2007.51., BH.2012.96., a BH.1977.1.27. számú döntésekre. Az indítványozó kifejtette, hogy a Kúria végzése „alapjogsértő különösen abból a szempontból, hogy olyan döntéseket tartott hatályukban fenn, amelyek mindegyike jogsértő”. Nézetük szerint ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jog megsértését jelenti az, hogy a bíróság egyik esetben úgy döntött, hogy a Pp. keresetlevélre vonatkozó egyik szabálya alkalmazható, míg a másik nem. „Nem minősül tisztességes eljárásnak az, ha a féllel szemben a bíróság alkalmaz egy jogszabályi rendelkezést, majd megvonja a féltől a számára biztosított jogot” – állították az indítványozók.

- [12] 3.2. Az Alaptörvény 28. cikke az indítványozók szerint amiatt sérült, mert a Kúria a Pp., valamint a Cstv. egyes rendelkezéseit nem azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte és alkalmazta akkor, amikor helybenhagyta a másodfokú bíróság végzését. „Nem minősülhet és álláspontom szerint nem is minősül következetes jogszabály értelmezésnek illetőleg alkalmazásnak az, hogy a Fővárosi Törvényszék által alkalmazott jogszabályi hivatkozásra tekintettel ismételt benyújtott kifogást ugyanezen bíróság elutasítja, majd a másodfokú bíróság e döntést helybenhagyja és a kifogás elkésett voltát kiemelve hoz döntést, amelyet a Kúria szintén helybenhagy. A Kúria döntésével lényegében kiüresedtek a számunkra nyitva álló lehetőségek a kifogás érdemi elbírálása körében, és ezáltal a rendeltetésszerű joggyakorláshoz való jogunk sérült.”
- [13] 3.3. Az indítványozók szerint a Kúria a végzésében foglalt döntés által korlátozta a tisztességes eljáráshoz való jogukat, azonban a korlátozásnak nem volt legitim célja, így sérült az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése is. Állították: a jogalkalmazó az Alaptörvénnyel és az Alkotmánybíróság gyakorlatával ellentétesen értelmezte és alkalmazta a Pp. rendelkezéseit, ezáltal a tisztességes eljáráshoz való alapjogukat szükségtelenül és aránytalan mértékben korlátozta.
- [14] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozók érintettnek tekinthetők és a végzéssel szemben további jogorvoslatra nincs lehetőség. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek is megfelel.
- [15] 4.1. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. E feltételnek az indítvány az alábbiak miatt nem felel meg.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelméhez kapcsolódóan az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az indítványozó a bírósági döntések alaptörvény-ellenessége alapjaként azt jelölték meg, hogy a bíróságok megállapítása szerint a Pp. 132. § (1) bekezdése nem alkalmazható a kifogás ismételt történő benyújtása esetére, ezért az ismételt benyújtott kifogás elkésett. Az indítványozó az elsőfokú bíróság tájékoztatása alapján élt ezzel az eszközzel, így viszont elveszítette annak lehetőségét, hogy a felszámoló tevékenységével kapcsolatos egyes kifogásai érdemben elbírálásra kerüljenek.
- [17] A jelen végzés 2. pontja részletesen ismerteti a bíróságok döntéseit. Mindezekből kiderül, hogy bár a bíróságok valóban nem látták alkalmazhatónak a Pp. 132. § (1) bekezdését a kifogás ismételt benyújtására irányuló eljárásban, azonban elutasító döntésüket nemcsak erre alapozták, hanem érdemben is elbírálták a kifogást és megállapították annak oka fogyottságát. A Kúria pedig a felülvizsgálati kérelem hiányossága miatt (az indítványozó e vonatkozásban nem jelölt meg megsértett jogszabályhelyet) nem foglalkozhatott a döntés érdemi részével, hanem csak a Pp. 132. § (1) bekezdésének alkalmazhatóságáról foglalhatott állást.
- [18] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza azon következetes gyakorlatát, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára nem rendelkezik hatáskörrel.” {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]} A tényállás megállapítása, a bizo-

nyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {ld. 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}". „A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény [...] fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...].

A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}

[19] Az indítványozó alkotmányjogi panasa a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében nem alkotmányossági kérdésekre vonatkozik. A jelen ügyben nem volt annak jelentősége, hogy a Kúria és az alsóbb fokú bíróságok álláspontja szerint a Pp. 132. §-a alkalmazható-e a felszámolási eljárásban benyújtott kifogások esetén, mivel a kifogást elutasító döntésekben a kifogás érdemben is elbírálásra került a korábbiakban kifejtettek szerint. Az indítványozó ügyére tehát nem volt kihatással a Kúriának a Pp. 132. §-a alkalmazhatóságával kapcsolatos jogértelmezése. Az indítvány alapvető jelentőségű kérdést sem vet fel, így az Abtv. 29. §-a ezen fordulatának sem felel meg.

[20] 4.2. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében alkotmányjogi panasz az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Az indítványnak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint 28. cikke sérelmére alapozott része nem felel meg ennek a feltételnek, mivel az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ezen alaptörvényi rendelkezések az indítványozók számára közvetlen, az Alaptörvényből származó jogosultságot nem biztosítanak {ld. pl. 3346/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]}.

[21] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1531/2020.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3286/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.425/2019/5. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság és magánszemély jogi képviselőjük (Lohn Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Lohn Balázs) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.425/2019/5. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkhf.43.993/2019/2. számú, és a Fővárosi Törvényszék 78.Fpkh.34/2019/20. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. A magánszemély indítványozó a felszámolás alatt álló gazdasági társaság indítványozó alapítója, egyszemélyi tulajdonosa.
- [4] A gazdasági társaság felszámolását 2015 novemberében a bíróság megindította, mellyel egy időben kirendelte a felszámolót. A felszámolás alatt lévő gazdasági társaság indítványozó legfőbb szerve képviselője útján mint I. rendű, valamint a magánszemély indítványozó mint II. rendű kifogást előterjesztő 2018. november 20-án kifogást nyújtottak be a bírósághoz, melyben kérték a) a felszámolással kapcsolatos minden iratba, ideértve az adóhatósági eljárással kapcsolatos valamennyi iratba való betekintés biztosítását, b) a felszámoló kötelezését az adóhatósági eljárásban szükséges jogorvoslati eljárás megindítására, c) a felszámoló kötelezését egy meghatározott zrt.-vel szembeni, közel 384 millió forint összegű követelés vonatkozásában a peres eljárás megindítására, d) a felszámoló felmentését és e) költségeik megtérítését.
- [5] Az eljárás során a Fővárosi Törvényszék a kifogást a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 130. § (1) bekezdés *i*) pontja alapján elutasította; döntésében – a fellebbezés lehetősége mellett – utalt a Pp. 132. § (1) bekezdésére is. (E szerint a keresetlevélnek a Pp. 130. §-án alapuló elutasítása esetén a keresetlevél beadásának jogi hatályai fennmaradnak, ha azt megfelelően, ismételten benyújtják.)
- [6] 2.2. A kifogást előterjesztők ezt követően ismételten, már szabályosan benyújtották a kifogásukat, amelyet a bíróság – adminisztratív tévedés folytán – részben új ügyként, részben a korábbi ügyre hivatkozással a Pp. 132. § (1) bekezdése alapján egy másik ügyszámon folytatott. Az új ügyként iktatott eljárásban a bíróság a kifogást elutasította; e végzésben ismét utalt a Pp. 132. § (1) bekezdésére. A kifogást előterjesztők fellebbezésére a bíróság közölte a 78.Fpkh.34/2019. számon folytatódó eljárásban, hogy a bíróság a másik számon iktatott, még el nem bírált ügyet ide egyesítette.
- [7] A felszámoló álláspontja szerint a kifogás alapján indult eljárásban a Pp. 132. § (1) bekezdése nem alkalmazható, ezért a kifogást elkésetten terjesztették elő. Erdemben is kérte a kifogás elutasítását. Hivatkozott egyrészt arra, hogy nem lehet az eljárás tárgya az, hogy a bíróság kötelezze a felszámolót különböző eljárások megindítására, másrészt pedig a kérelmek már korábbi kifogások tárgyát képezték, amelyeket részben elbíráltak, részben pedig elbírálásuk folyamatban van. Nézete szerint a magánszemély kifogást előterjesztőnek közvetlen jogi érdek hiányában nincs perbeli legitimációja, a gazdasági társaság nevében előterjesztett kifogás esetén pedig arra hivatkozott, hogy az ügyvezető tisztsége lejárt, új ügyvezetőt a felszámolási eljárás során nem választottak az adós

képviselőre. Erdemben – egyebek mellett – arra hivatkozott, hogy 2018. november 20-án biztosította az irat-betekintést és az adóhatósági határozatokat átadta a II. rendű kifogást előterjesztő részére.

- [8] 2.3. Az elsőfokú bíróság a kifogást elutasította. Részben arra hivatkozott, hogy a Pp. 132. § (1) bekezdése a kifogás jogintézményénél nem alkalmazható, így az utóbb szabályszerűen benyújtott kifogások elkésettek. Ugyanakkor az ügy érdemében is kifejtette álláspontját, mely szerint peres vagy közigazgatási eljárás megindítására való kötelezés nem lehet a kifogás tárgya, a kifogásban előadottak más eljárásokban már elbírálásra kerültek vagy az eljárás folyamatban van. Ezen túlmenően a feleknek nincs eljárásbeli legitimációja, a felszámoló felmentésére pedig csak az alapeljárásban kerülhet sor.
- [9] 2.4. A kifogást előterjesztők fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Egyetértett azzal, hogy a kifogás alapján indult eljárásban a Pp. 132. § (1) bekezdése nem alkalmazható. Rámutatott arra, hogy bár az elsőfokú bíróság – korábbi álláspontját megváltoztatva – nem találta alkalmazhatónak a Pp. 132. § (1) bekezdését, mivel azonban nem vonta le az elkésettség jogkövetkezményét, és a kifogásokat érdemben vizsgálta, azokat alaptalannak minősítette, az ítéletábra a döntést úgy értékelte, hogy a kifogások elutasítására érdemben került sor. A kifogást előterjesztők eljárásbeli legitimációja vonatkozásában kifejtette, hogy a magánszemély mint harmadik személy esetében igazolni kellett volna olyan, tagi mivoltát érintő közvetlen jogi érdeket, ami alapján a kifogást előterjesztheti. Ez alól az sem mentesítheti, hogy az adós társaság egyedüli tagja, mert az egyszemélyes társasági tagságból nem következik a társasággal, azaz az adóssal „együttes” kifogás előterjesztési jog. A másodfokú bíróság álláspontja szerint – figyelemmel arra, hogy az adós egyszemélyes társaság, és a tagsági jogokat az egyedüli tag gyakorolja – az adós gazdasági társaság vonatkozásában a legitimáció hiánya okán elutasításnak nem volt helye. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a kifogást előterjesztők korábbi jogi képviselője által írt levélből kitűnően a kifogást előterjesztőknek a megtekinteni kért iratokról már legkésőbb 2017. május 2-án tudomásuk volt. A felszámoló részéről történt teljesítés következtében a felszámoló nem volt mulasztásban, nem sértett ezért jogszabályt, jogsértés hiányában pedig annak kiküszöbölésére sem lehet őt kötelezni. Ebből következően az adóhatósági eljárás iratainak megtekintésére irányuló kifogások alaptalannak, ezért azokat el kellett utasítani. Az adóhatósági határozattal szembeni jogorvoslat és a meghatározott zrt.-vel szembeni per megindításának hiánya körében a felszámoló helytállóan hivatkozott arra, hogy őt sem jogorvoslati, sem peres eljárás megindítására kötelezni nem lehet. A felszámoló döntési jogkörébe tartozik, hogy kezdeményez-e az adós nevében valamilyen közigazgatási vagy polgári peres eljárást. Amennyiben ezt nem teszi, annak következménye a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 54. § által előírt kártérítési felelősség körébe tartozhat. A felszámoló felmentése az alapügy tárgykörébe tartozik.
- [10] 2.5. Az indítványozók felülvizsgálati kérelmére eljáró Kúria a jogerős végzést helybenhagyta. Egyetértett mind azzal, hogy a magánszemély perbeli legitimációja hiányzott, mind azzal, hogy a kifogás estében a Pp. 132. § (1) bekezdése nem alkalmazható; ezen álláspontját részletesen indokolta, kitérve a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra is. Az ügy érdemében vizsgálta, hogy az iratok megtekintésének joga a Pp. által biztosított szélesebb körben megilleti-e a felszámolás alatt álló gazdasági társaságot, és a Cstv. rendelkezéseit elemezve arra a megállapításra jutott, hogy nincs joga az adós gazdasági társaság legfőbb szerve képviselőjének folyamatosan iratokat kérni, azokba betekinteni; amennyiben egyszer már azokat részére – jogi képviselőjen keresztül – megküldték, úgy az iratok megismerése a részéről megtörtént. Végezetül azt is megállapította a Kúria, hogy mivel az elsőfokú bíróság végül érdemben elbírálta a kifogást, a másodfokú bíróság pedig azt felülbírálta, így nem sérült a gazdasági társaságnak a tisztességes eljáráshoz való joga sem [az indítványozó által a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, illetve a Pp. 8. § (1) bekezdése].
- [11] 3. Az indítványozók ezt követően nyújtották be alkotmányjogi panaszukat.
- [12] Az indítványozók álláspontja szerint sérült egyrészt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, a tisztességes eljáráshoz való alapjoguk, ezen joguk korlátozására nem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján, a szükségesség-arányosság követelményének figyelembevételével került sor; a döntés ellentétes továbbá az Alaptörvény 28. cikkével is.

- [13] 3.1. Az indítványozók szerint a Kúria végzése azért sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogukat, mert helybenhagyta azt a másod-, illetve elsőfokú végzést, amely a kifogást arra tekintettel utasította el, hogy a Pp. 132. § (1) bekezdése a kifogás ismételt benyújtására nem alkalmazható. Az indítványozók az elsőfokú bíróság téves tájékoztatása alapján nyújtották be (az eredeti benyújtást elutasító végzés fellebbezése helyett) a Pp. 132. § (1) bekezdésének alkalmazásával ismételten a kifogásukat. Ezért arra hivatkoztak, hogy az „elsőfokú bíróság pontatlan illetve téves tájékoztatása miatt” őket hátrány nem érhetne volna és ez alapján nem lett volna helye a kifogás elutasításának, mivel ők az elsőfokú bíróság végzésének indokolásában foglaltakat követték, annak megfelelően jártak el. „A bírói gyakorlat is több jogesetben rögzítette, hogy a bíróságnak a jogorvoslati határidő tekintetében adott téves, a törvénnyel adott esetben ellentétes tájékoztatása jogkövetkezményét nem lehet arra a jogi képviselőre hárítani, aki a perbeli cselekményt e tájékoztatásnak megfelelő határidőben teljesítette. A jogorvoslatról való tájékoztatás hiánya, a téves vagy pontatlan tájékoztatás miatt a felet hátrány nem érheti.” E körben hivatkoztak a BH2007.51., BH.2012.96., a BH.1977.1.27. számú döntésekre, valamint az Alkotmánybíróság 8/2017. (IV. 18.) AB határozatra is. Az indítványozók álláspontja szerint azért sérült a tisztességes eljáráshoz való joguk, mert a Kúria döntése alapján nem bírálták el érdemben a bíróságok a felszámoló – nézetük szerint – jogsértő intézkedéseivel szemben előterjesztett kifogásukat. Tekintettel arra, hogy – az elsőfokú bíróság tájékoztatása alapján – abban a feltevésben voltak, hogy helyesen újra benyújtott kifogásuk érdemi elbírásában részesül, a rendelkezésükre álló fellebbezési lehetőségtől is megfosztotta őket az elsőfokú bíróság, mivel az – a bíróság tájékoztatása miatt – feleslegesnek tűnt a hiányok teljesítése miatt. Az indítványozók kifejtették, hogy a Kúria végzése „alapjogsértő különösen abból a szempontból, hogy olyan döntéseket tartott hatályukban fenn, amelyek mindegyike jogsértő”. Nézetük szerint ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jog megsértését jelenti az, hogy a bíróság egyik esetben úgy döntött, hogy a Pp. keresetlevélre vonatkozó egyik szabálya alkalmazható, míg a másik nem. „Nem minősül tisztességes eljárásnak az, ha a félle szemben a bíróság alkalmaz egy jogszabályi rendelkezést, majd megvonja a féltől a számára biztosított jogot” – állították az indítványozók.
- [14] 3.2. Az Alaptörvény 28. cikke az indítványozók szerint amiatt sérült, mert a Kúria a Pp., valamint a Cstv. egyes rendelkezéseit nem azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte és alkalmazta akkor, amikor helybenhagyta a másodfokú bíróság végzését. „Nem minősülhet és álláspontunk szerint nem is minősül következetes jogszabály értelmezésnek illetőleg alkalmazásnak az, hogy a Fővárosi Törvényszék által alkalmazott jogszabályi hivatkozásra tekintettel ismételten benyújtott kifogást ugyanezen bíróság elutasítja, majd a másodfokú bíróság e döntést helybenhagyja és a kifogás elkésett voltát kiemelve hoz döntést, amelyet a Kúria szintén helybenhagy. A Kúria döntésével lényegében kiüresedtek a számunkra nyitva álló lehetőségek a kifogás érdemi elbírálása körében, és ezáltal a rendeltetésszerű joggyakorláshoz való jogunk sérült.”
- [15] 3.3. Az indítványozók szerint a Kúria a végzésében foglalt döntés által korlátozta a tisztességes eljáráshoz való jogukat, azonban a korlátozásnak nem volt legitim célja, így sérült az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése is. Állították: a jogalkalmazó az Alaptörvénnyel és az Alkotmánybíróság gyakorlatával ellentétesen értelmezte és alkalmazta a Pp. rendelkezéseit, ezáltal a tisztességes eljáráshoz való alapjogukat szükségtelenül és aránytalan mértékben korlátozta.
- [16] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozók érintettnek tekinthetők és a végzéssel szemben további jogorvoslatra nincs lehetőség. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek is megfelel.
- [17] 4.1. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. E feltételnek az indítvány az alábbiak miatt nem felel meg.
- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelméhez kapcsolódóan az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az indítványozók a bírósági döntések alaptörvény-ellenessége alapjaként azt jelölték meg, hogy a bíróságok megállapítása szerint a Pp. 132. § (1) bekezdése nem alkalmazható a kifogás ismételten történő benyújtása esetére, ezért az ismételten benyújtott kifogás elkésett. Az indítványozók az elsőfokú bíróság

tájékoztatása alapján éltek ezzel az eszközzel a fellebbezés helyett, így viszont elveszítették annak lehetőségét, hogy a felszámoló tevékenységével kapcsolatos egyes kifogásaik érdemben elbírálásra kerüljenek.

- [19] A jelen végzés 2. pontja (Indokolás [2] és köv.) részletesen ismerteti a bíróságok döntéseit. Mindezekből kiderül, hogy bár a bíróságok valóban nem látták alkalmazhatónak a Pp. 132. § (1) bekezdését a kifogás ismételt benyújtására irányuló eljárásban, azonban elutasító döntésüket nemcsak erre alapozták. Megállapították egyrészt, hogy a magánszemély indítványozó perbeli legitimációja hiányzik, másrészt, hogy a felszámoló az iratbetekintést megfelelően biztosította, harmadrészt, hogy a felszámoló nem kötelezhető meghatározott közigazgatási vagy peres eljárások megindítására, negyedrészt pedig, hogy a felszámoló felmentésére az alapügyben kell, hogy sor kerüljön. A bíróságok tehát érdemben is állást foglaltak a kifogásban felhozottakról.
- [20] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza azon következetes gyakorlatát, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára nem rendelkezik hatáskörrel.” {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]} A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {ld. 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. „A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény [...] fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]».
- A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}
- [21] Az indítványozók alkotmányjogi panasza a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében nem alkotmányossági kérdésekre vonatkozik. A jelen ügyben nem volt annak jelentősége, hogy a Kúria és az alsóbb fokú bíróságok álláspontja szerint a Pp. 132. §-a alkalmazható-e a felszámolási eljárásban benyújtott kifogások esetén, mivel a kifogást elutasító döntésekben a kifogás egyes részelemei is érdemben elbírálásra kerültek a korábbiakban kifejtettek szerint. Az indítványozók ügyére tehát nem volt kihatással a Kúriának a Pp. 132. §-a alkalmazhatóságával kapcsolatos jogértelmezése. Az indítvány alapvető jelentőségű kérdést sem vet fel, így az Abtv. 29. §-a ezen fordulatainak sem felel meg.
- [22] 4.2. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Az indítványnak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint 28. cikke sérelmére alapozott része nem felel meg ennek a feltételnek, mivel az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ezen alaptörvényi rendelkezések az indítványozók számára közvetlen, az Alaptörvényből származó jogosultságot nem biztosítanak {ld. pl. 3346/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [23] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1476/2020.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3287/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.963/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kósa Balázs ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.VI.20.963/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] 1.1. Az indítvány alapjául szolgáló ügyben az indítványozó felperesként szerződések érvénytelenségének megállapítása iránt terjesztett elő keresetet. Ennek alapja az volt, hogy az indítványozó összesen hét esetben szerepelt volna élni különböző ingatlanokra vonatkozó elővásárlási jogával. Ezek közül nyertes árvezetőként négy esetben az adásvételi szerződést is megkötötte az eladóval, további három esetben pedig – bár az adásvételi szerződést az eladó végül nem vele kötötte meg – elővásárlásra jogosultként maga is elfogadó nyilatkozatot tett. Tulajdont végül az indítványozó egyik ingatlan vonatkozásában sem szerzett, mert minden esetben elfogadó nyilatkozatot terjesztett elő olyan elővásárlásra jogosult személy, aki az indítványozót megelőzte az elővásárlási rangsorban.
- [3] Keresetében az indítványozó arra hivatkozott, hogy a szerződések érvénytelenek, mivel jogszabályba ütköző tilos szerződésnek minősülnek, továbbá nyilvánvalóan jöerkölcsbe ütköznek. Annak megállapítását kérte, hogy a szerződések az eladó és az indítványozó között jötek létre, másodlagosan pedig kérte az elővásárlók szerződésbe történő belépését igazoló okiratok érvénytelenségének megállapítását, továbbá a mindezekhez fűződő ingatlan-nyilvántartási bejegyzések törlését. Hivatkozott arra, hogy a szerződésekbe belépő elővásárlásra jogosultak nem az eredeti határidőn belül vállalták a vételár-fizetési kötelezettséget és még a szerinte jogszerűtlenül (egyúttal jó erkölcsbe ütközően) meghosszabbított határidőt sem tartották be, amit a jogügylettől való visszalépésnek kellett volna szerinte minősíteni. Ezen felül szerinte az ingatlan-nyilvántartási bejegyzési kérelmek is érvénytelenek voltak, mert azt nem ügyvéd, hanem ügyvédjelölt ellenjegyezte.
- [4] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Indokolása értelmében az indítványozó nem rendelkezik keresetjogi joggal a szerződések érvénytelensége iránt azon szerződéseket illetően, ahol az indítványozó nem volt szerződő fél. A többi esetben a bíróság a semmisséget és a jó erkölcsbe ütközést nem találta bizonyítottnak, mert a semmisségnek a szerződések megkötésekor kellett volna fennállnia, továbbá a szerződések nem irányultak társadalmilag elítélendő joghatás kiváltására. Az ítéletet a másodfokú bíróság helybenhagyta, de azzal, hogy az indítványozó szerinte rendelkezik jogi érdekl az érvénytelenség megállapítása iránti kereset előterjesztéséhez (mivel érvénytelenség esetén ő élhetne elővásárlási jogával).
- [5] A felülvizsgálati kérelem nyomán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, de arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó nem rendelkezik perbeli legitimációval, mivel ezzel kapcsolatosan a jogi érdekl csak akkor állt volna fenn, ha nem lett volna más eszköze a jogvédelemre. A Kúria szerint viszont – hivatkozva saját gyakorlatára – az indítványozó a szerződések relatív hatálytalanságának megállapítását kérhette volna. Álláspontja szerint egyik esetben sem vezetne a semmisség kimondása az indítványozó tulajdonszerzésére, az esetleges érdeklerelem viszont relatív hatálytalansági keresettel orvosolható lett volna.
- [6] 1.2. Az indítványozó a Kúria ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszában és a hiánypótlás során előadta, hogy álláspontja szerint Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított bírósághoz fordulás jogával. A Kúria indokolását vitatva arra hivatkozott, hogy hatálytalansági keresetet

kizárólag az elővásárlásra jogosult terjeszthet elő. Szerinte a Kúria álláspontja meghaladja a jogértelmezési hatáskört, szöges ellentétben áll a vonatkozó szabályozás nyelvtani és logikai értelmezésével, továbbá nem is alternatívája a semmisségi pernek akkor, ha azt az igényérvényesítő nem az elővásárlási jog megsértésére kívánja alapozni. Álláspontja szerint ezzel a Kúria megfosztotta őt a keresetösségi jogától és egy olyan jogcím érvényesítésére sarkallta, ami törvényesen és megalapozottan nem terjeszthető elő. Arra hivatkozott, hogy a Kúria *contra legem* jogalkalmazása kimeríti a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat által kimunkált alapjogi relevancia-kritériumokat is, mert a hatálytalansági kereset előterjeszhetőségével kapcsolatban az indokolás mindössze egyetlen, jogszabályi előírással ellentétes megállapításra szorítkozik. Az az indítványozó konklúziója, hogy a Kúria megfosztotta őt az igénye érdemi vizsgálatától, a tényállás felderítésétől és a bizonyítási eljárástól. Az indítványozó (indokolás nélkül) az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, I. cikk (3) bekezdését és 28. cikkét is megjelölte az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseként.

- [7] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [8] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontjára (Abtv. 27. §) alapította. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó a sérelmezett bírói döntés kézhezvételét követő 60 napon [Abtv. 30. § (1) bekezdés] túl, a 62. napon nyújtotta be, mivel azonban a benyújtást megelőző két nap munkaszüneti nap volt, így az Ügyrend 28. § (2) bekezdése értelmében a panasz határidőben benyújtottnak tekintendő. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* pont]. Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pont], tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c)* pont], tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d)* pont], tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pont] és tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pont].
- [9] Az alkotmányjogi panasz ugyanakkor egyáltalán nem tartalmaz indokolást arra vonatkozóan, hogy a Kúria ítélete miért ellentétes az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével, I. cikk (3) bekezdésével, illetőleg 28. cikkével, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz ezen elemeiben nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontja követelményét.
- [10] 2.2. Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben megfelel annak a tartalmi feltételnek is, hogy – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 27. § (1) bekezdés].
- [11] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [12] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamilyen jog sérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság

- attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [13] Az indítványozó szerint a Kúria megfosztotta őt a bírósághoz fordulás jogától azzal, hogy a perbeli legitimáció hiányát állapította meg. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatosan emlékeztet rá, hogy „a tisztességes bírósági eljárásához való jog ezen részjogosítványa kapcsán tett korábbi alkotmánybírósági megállapítások (csakúgy, mint maga az alaptörvényi rendelkezés) alapvetően a jogalkotó számára fogalmazznak meg elvárást, illetve tartalmaznak ezen részjogosítvány – szükséges és arányos mértékben történő – esetleges korlátozhatósága tekintetében megállapításokat. A különböző típusú bírósági eljárások közös jellemzője, hogy azok megindítására és lefolytatására bizonyos alkotmányos és törvényi garanciák megtartása mellett, vagyis a rájuk irányadó jogszabályi előírások szabta keretek között van lehetőség. Önmagában ezért az a tény, hogy az egyébként általánosságban rendelkezésre álló (vagyis jogszabályba foglalt) bírói jogvédelmi lehetőség igénybevételevel összefüggésben az adott ügyben eljáró bíróság a jogalkalmazó tevékenysége körében, annak törvényi (esetleg alaptörvényi) kereteit át nem lépve – az adott eljárás lefolytathatóságának feltételeire vonatkozó jogszabályi előírások értelmezése alapján – azt állapítja meg, hogy az eljárás lefolytatásának feltételei nem állnak fenn, vagy éppen annak megindítására az eljárás kezdeményezője nem jogosult, nem hozható összefüggésbe a bírósághoz fordulás jogának sérelmével.” {3404/2020. (XI. 13.) AB végzés, Indokolás [27]}
- [14] Habár az indítványozó az indokolás hiányára is hivatkozott, valójában ezt csak egyetlen, általa túl rövidnek tartott és tartalmában általa vitatott indokolási elemre szorítkozva emelte ki, miközben a Kúria az ítéletében összességében részletesen indokolta döntését.
- [15] Az alkotmányjogi panaszban mindezek alapján az indítványozó végső soron egyet nem értését fejezte ki a Kúria jogértelmezésével kapcsolatban. Önmagában azonban az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban csak a Kúria törvényértelmezését vitatta. Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott – figyelembe véve a Kúria ítéletében kifejtett indokolást –, hogy az indítványozó panasz a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [17] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1892/2020.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3288/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.927/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria Pfv.V.20.927/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és annak – a Győri Törvényszék 2.Pf.20.491/2018/5. számú és a Soproni Járásbíróság P.21.165/2016/20. számú ítéletére kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme miatt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány, valamint a bíróságok által megállapított tényállás és az ügyben hozott bírósági döntések alapján az alábbiak szerint összegezhető.
- [3] 2006. márciusában egy gazdasági társaság (a per II. rendű alperese) adásvételi szerződés megkötésével a korábbi házi gyermekorvostól működtetési jogot (praxisjog) vásárolt. A szerződésben rögzítették, hogy a vételárát ugyan a társaság fizeti meg, de a működtetési jog tulajdonjoga az indítványozót illeti meg. Ezt követően a települési önkormányzat (a per I. rendű alperese) és az indítványozó (a per felperese) ún. feladat-átvállalási szerződést kötött területi ellátási kötelezettségű gyermek háziorvosi szolgáltatás nyújtására, amely keretében az alapellátásról való gondoskodás mint kötelező önkormányzati feladat átadása a társaság részére megtörtént, de magát a gyermekorvosi tevékenységet az indítványozó folytatta. Ebben a szerződésben a felek rögzítették, hogy azt 5 évre szóló, így 2011. december 31-én lejárat határozott időre kötik, illetve hogy a szerződés lejárat előtt 6 hónappal írásban nyilatkoznak arról, hogy a szerződést meg kívánják-e hosszabbítani. Az indítványozó 2011. szeptemberében előbb arról tájékoztatta az önkormányzatot, hogy a szerződést nem kívánja meghosszabbítani, majd decemberben – még a szerződés lejárat előtt – szándékát megváltoztatta, ezért az önkormányzat előkészítette a megállapodást a szerződés 2 évvel való meghosszabbításáról. Az indítványozó azonban a szerződést az előkészített tartalommal nem írta alá csakúgy, mint a felek egyeztetése eredményeként annak módosított változatát sem. 2013. júliusában az indítványozó közölte az önkormányzattal, hogy a szerződést változatlan tartalommal mégis aláírja, de erre az önkormányzat ekkor már nem volt hajlandó, mivel időközben más háziorvossal feladatellátási szerződést kötött a gyermek háziorvosi teendők ellátására. Az indítványozó működési engedélyét, illetve praxisengedélyét a közigazgatási szervek időközben visszavonták jogerőssé vált határozataikban, így az indítványozó a per megindításakor praxisjoggal rendelkezett.
- [4] Az indítványozónak a feladatellátási szerződés létrehozása, illetve a szerződés időtartamának meghosszabbítása iránti keresetét az első fokon eljáró bíróság elutasította, a másodfokú bíróság pedig ezt helybenhagyta. A jogerős ítélet indokolásában a törvényszék – egyebek mellett – rámutatott arra, hogy a vonatkozó jogszabályok együttesen sem keletkeztettek az önkormányzatot terhelő szerződéskötési kötelezettséget, és a praxisjog megszerzése a jogi előfeltétele annak, hogy az önkormányzat feladatellátási szerződést kössön ezen jog tulajdonosával. Miután az önkormányzat köteles gondoskodni a területén élők egészségügyi alapellátásáról, ezért szabadon dönthet abban a kérdésben, hogy a praxisjoggal rendelkező orvosok közül kivel köt feladatellátási szerződést. A bíróság megítélése szerint a jogszabályok nem írnak elő az önkormányzat számára olyan kötelezettséget, hogy a praxisjogot az adott körzetben megvásárló orvossal kell ilyen szerződést kötnie. A bíróság kimondta azt is, hogy a jogszabályok csak lehetőséget adnak a szerződés meghosszabbítására, de csak akkor, ha a szerződés még nem szűnt meg, azaz meghosszabbítható, folytonossá tehető. A vonatkozó törvényi rendelkezés szerint az önkormányzat valóban csak olyan orvossal köthet feladat-ellátási szerződést, aki praxisjoggal

(működtetési joggal) rendelkezik, de a szabály nem kapcsolja össze a működtetési jogot a konkrét házi orvosi körzettel, a bíróság megítélése szerint tehát az indítványozó praxisjoga nem az adott körzetre vonatkozó jog. Az ítélet indokolása ezen túlmenően több olyan rendelkezésre is hivatkozik, amelyek alapján az önkormányzatot az indítványozó vonatkozásában nem terheli szerződéskötési kötelezettség.

- [5] A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján lefolytatott eljárása eredményeként a jogerős ítéletet a hatályában fenntartotta. A kúriai ítélet a praxisjogot olyan vagyoni értékű jognak minősíti, amelyet az Alaptörvény XIII. cikke szerint tulajdonvédelem illet meg, azonban csak a jogszabályban meghatározott egyéb feltételek fennállása esetén folytatható ennek birtokában házi orvosi tevékenység. A Kúria véleménye szerint helyesen ítélte meg a jogerős ítéletében a törvényszék azt, hogy pusztán abból, hogy az önálló házi gyermekorvosi tevékenységet ellátó szolgáltató és az önkormányzat között létrejött, határozott időre szóló feladat-ellátási szerződés jövőre történő meghosszabbítása felmerülhetett, nem következik, hogy a feleket a szerződés meghosszabbítására vonatkozó kötelezettség terhelné, azaz az önkormányzatnak a jövőre szóló feladat-ellátási szerződés megkötésében szerződési szabadsága van. A Kúria álláspontja szerint a szerződéskötési kötelezettség a jogvitára irányadó szabályok alapján sem, de azok értelmezésével sem állapítható meg, mivel „a szerződésben és a jogszabályokban körülírt szerződéshosszabbítási lehetőség szerződéskötési kötelezettségként való értelmezése ésszerűtlen, és szükségtelenül az önkormányzati jogokat korlátozó szabály lenne”.
- [6] Szerződéskötési kötelezettséget az indítványozó keresetében hivatkozott jogszabály sem tartalmaz, de a feladat-ellátási szerződés lejártakor az még hatályban sem volt, ezért az indítványozó igényérvényesítési jogalapjaként több okból sem vehető figyelembe. A Kúria megítélése szerint az önkormányzatot sem szerződésen alapuló, sem jogszabályon alapuló szerződéskötési kötelezettség nem terhelte, ezért a lejárt feladat-ellátási szerződésre tekintettel lehetősége volt más gyermekorvossal szerződést kötni. A felülvizsgálati ítélet hangsúlyozta, hogy „a praxisjog működtetési jog, de ez nem elegendő a tényleges működés folytatására, csak a feladat-ellátási szerződéssel együtt jelent jogosultságot a házi gyermekorvosi tevékenység ellátására. Ebben a konstrukcióban az önkormányzat számára adott az a lehetőség, hogy megválassza, kivel köt feladat-ellátási szerződést.” Az ítélet kitért annak megállapítására is, hogy önmagában a feladat-ellátási szerződés megszűnése az indítványozó tulajdonhoz való jogát nem sértette, hiszen annak értékesítésére is lehetősége van. A Kúria szerint megállapítható, hogy a másodfokon eljáró bíróság jogszabálysértés nélkül, a felmerült bizonyítékok okos és logikus mérlegelése alapján, ítéletét megfelelően megindokolva hozta meg döntését, amely szerint „sem a 2006-ban megkötött feladat-ellátási szerződésből, sem pusztán a praxisjogból, sem pedig a felek jogviszonyára irányadó jogszabályi rendelkezésekből – még a később hatályba lépett jogszabályi rendelkezések szellemiségét is figyelembe véve – nem következik olyan szerződéskötési kötelezettség, ami folytán az I. rendű alperest a felperessel fennálló szerződés megkötésére, vagy meghosszabbítására lehetne kötelezni”.
- [7] Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, amelyben a Kúria Pfv.V.20.927/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az – nézete szerint – sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [8] Az indítványozó véleménye szerint a támadott kúriai döntés kapcsán a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a sérelme alapvetően a közte és az ügyében eljáró bíróságoknak az adott ügyben alkalmazandó szabályok értelmezésének eltéréseiből fakad. Mindaddig, amíg a bíróságok értelmezésében a praxisjognak nem tartalmi eleme az adott körzet, hanem az általánosságban jogosítja a praxisjog tulajdonosát bármelyik körzetben történő praktizálásra a feladat-ellátási szerződés megléte esetén, addig – ezzel szemben – az indítványozó álláspontja szerint a praxisjognak „törvény erejénél fogva fogalmi eleme az adott konkrét házi orvosi körzet”. Meglátása szerint e tekintetben a jogértelmezés a felsőbb bíróságok között is szétartó, nem egységes. Tekintettel a jogállamiság elvéből következő követelményre is, elvárható lenne a bírósági eljárások kimenetelének kiszámíthatósága, ebből adódóan a Kúriának a korábbi joggyakorlattól való eltérést, „nagyon alaposan” meg kellene indokolnia. Jelen ügyben a Kúria egyáltalán nem fejtette ki a korábbi ítélőtáblai döntéstől való eltérése indokait, ami az indítványozó megítélése szerint sérti az indokolt döntéshez való jogát.
- [9] Az indítványozó az ügyében eljáró bíróságok „kirívóan jogellenes” jogalkalmazását abban látja, hogy a vonatkozó törvényben szereplő definícióhoz képest a „Kúria és az alsóbb bíróságok a meghatározott körzet kifejezést *in abstracto* alkalmazták, azaz nem tekintették a praxisjog fogalmi elemének az adott körzetet”, ezzel szemben álláspontja szerint a praxisjog konkrét körzethez tapad, és ezt a jogát a bíróságok jogellenes jogalkalmazása folytán nem tudta érvényesíteni. Nézete szerint az eljáró bíróságok jogalkalmazásuk során nem voltak tekintettel a praxisjog alkotmányjogi vetületeire sem és így megvalósult „a praxisjog fogalmi elemei értelmezése tekintetében a *contra legem* jogalkalmazás”. A szerződéshosszabbítást szabályozó norma téves értelmezése a bíróságok

részéről az indítványozó véleménye szerint „olyan szintű *contra legem* jogalkalmazásnak tekintendő, ami megvalósítja Indítványozó tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét”. Az indítványozó a tulajdonhoz való joga sérelmének körében utal arra, hogy ezen jog alkotmányos tartalma a megszerzett tulajdont védi a jogtalan elvonástól és korlátozástól, továbbá ugyan *de facto* nem került elvonásra praxisjoga a perben, de ennek ellenére nem jogosult tulajdonával „rendelkezni, az alapján eljárni” „[u]gyanis a soproni 7. számú körzetben nem járhat el, lévén ott egy másik háziiorvossal kötött szerződést I. r. alperes, másik körzetben pedig azért nem járhat el, mert a megvásárolt praxisjoga csak erre a körzetre szól. Elidegeníteni sem tudja a praxisját, hiszen a praxissal érintett körzet egy harmadik személy által van betöltve, így tartalom nélkülivé válna az adásvétel.”

- [10] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt döntenie kellett az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó érintett, félként vett részt a bírósági eljárásban, továbbá a sérelmezett bírói döntést egyértelműen megjelölte [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], indítványa kifejezett kérelmet tartalmaz az ítélet megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli azt a törvényi rendelkezést, ami megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratokból megállapítható, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be a bírósághoz. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pontjában meghatározottak szerint az Alaptörvény szerinte megsértett rendelkezéseit egyértelműen megjelölte. Az indítvány indokolást is tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és a XIII. cikk (1) bekezdésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így beadványa az Abtv. 27. §-ában ezzel összefüggésben megfogalmazott feltételnek is eleget tesz.
- [11] 2.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés szerint a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [12] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [13] 2.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában meghatározott tartalmi feltételeinek nem felel meg; az Alaptörvénynek a panaszban felhívott szabályaival összefüggésben az indítvány olyan alkotmányjogi kérdést, amely a panasz befogadását eredményezné, nem vet fel az alábbiak szerint.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az Alkotmánybíróság jogköre a hivatkozottak szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének felülvizsgálatára nem rendelkezik hatáskörrel [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [15] 3.1. Az Abtv. 29. §-ával összefüggésben az Alkotmánybíróság jelen ügyben elsőként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított panaszszemet vizsgálta. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapította, hogy bár az indítványozó hivatkozott a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmére beadványában, a támadott kúriai ítélet vonatkozásában érvei, kritikája és kifogásai valójában törvényességi-szakjogi kérdésekre – így a Kúria jogértelmezésére, jogalkalmazására és indokolási kötelezettségének hiányos-

ságaira – vonatkoznak. Az indítványozó döntően azt a kúriai – a jogerős ítélet szerinti jogértelmezéssel azonos és számára hátrányos döntéshez vezető – jogértelmezést tartja a maga számára sérelmesnek, amely szerint a praxisjog nem egy konkrét háziorvosi körzethez kötődő, tehát nem kizárólagosan egy meghatározott, egy adott körzetben orvosi tevékenység folytatására vonatkozó jogosultság, és ebből fakadóan az önkormányzatnak egyetlen praxisjog jogosulttal – így az indítványozóval – szemben sem áll fenn akár szerződésen alapuló, akár jogszabályból következő szerződéskötési kötelezettsége.

- [16] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy a jogszabályok értelmezése, valamint a bírói joggyakorlat egységének a biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem a bíróságok, kiemelten pedig a Kúria feladata [Alaptörvény 26. cikk (3) bekezdése, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény III. fejezete], ezek gyakorlását az Alkotmánybíróság a jogbiztonságra és az alapjogokra figyelemmel sem vonhatja magához {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Kirívó jogértelmezési hibák megvalósulásának hiányában a jogszabályokat a bíróságok önállóan értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság az igazságszolgáltatásra irányuló tevékenység megítélésével kapcsolatosan értelmezi az Alaptörvény rendelkezéseit, és ezen értelmezéssel veti össze azt, hogy a bíróság jogértelmezése megfelelt-e ennek, illetve az alkalmazott jogszabályi rendelkezés teret engedett-e az Alaptörvény szerinti értelmezésnek. Alkotmányjogi, nem pedig törvényességi-szakjogi kérdésekben dönt tehát, azaz a konkrét ügy elbírálása a bíróság feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, a bíróságok jogértelmezésének, a bírósági jogalkalmazásnak, valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróságok mindezekre vonatkozó értékelő tevékenysége sem lehet alkotmányossági felülvizsgálat tárgya {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3343/2018. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [17] Az indítványozó panaszában hivatkozott a kúriai ítélet indokolásának hiányosságaira is. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]} Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján jelen ügyben is megvizsgálta, hogy a felülvizsgálati eljárás eredményeként hozott, az indítványozó által támadott ítélet részletes és a feleknek az üggyel kapcsolatosan előadott, az ügy megítélése szempontjából releváns észrevételeire, megállapításaira vonatkozó indokolást tartalmaz-e, és megállapította, hogy a panasz e tekintetben sem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét. Az indítványozó által a panaszában előadott érvek és a kúriai döntés egybevetése alapján ugyanis az indokolási kötelezettség megsértése nem merült fel, mivel a Kúria a feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit, felvetéseit megvizsgálta és ennek értékeléséről részletesen, világosan és egyértelműen számot adott, a jogerős ítéletet pedig az így lefolytatott vizsgálata és az ennek eredményeként elvégzett értékelése alapján hagyta helyben.
- [18] Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben lefolytatott vizsgálatának eredményeként megállapította, hogy nincs kellő következtetési alap az indítványban foglalt érvek alapján annak kimondására, hogy a vonatkozó jogszabályok körültekintően és behatóan elvégzett, továbbá részletesen megalapozott és alátámasztott kúriai értelmezése olyan hibában szenvedne, amely a panasz befogadását indokolná. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságok feladata az ügyben releváns jogszabályok értelmezése és alkalmazása, a megállapított tényállás és az alkalmazandó jogszabályok egybevetését, egymásra vetítését követően pedig az ügy eldöntéséhez szükséges következtetések levonása, mint ahogyan az is, hogy eldöntsék: alkalmazható-e egy korábbi ügyben hozott határozat az adott tényállásra vagy sem. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként részletesen indokolt és alátámasztott, de rá nézve kedvezőtlen tartalmú kúriai döntés érvelését tévesnek, megalapozatlannak tartja, nem alkotmányossági kérdés, így nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított panaszelemet – miután az nem felet meg az Abtv. 29.-ában foglalt feltételek egyikének sem – érdemben nem vizsgálhatta.
- [19] 3.2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti panaszában hivatkozott arra is, hogy a támadott ítélet sérti a tulajdonhoz való jogát is. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal arra, hogy jelen ügyben a feladat-

ellátási szerződés bíróság általi létrehozása, illetve szerződéskötési kötelezettségnek a peres felek közti fennállta vagy fenn nem állta volt a per tárgya. Ebben a jogvitában a bíróságok arra a következtetésre és döntésre jutottak, hogy a peres felek viszonyában ilyen kötelezettség nem áll fenn, tehát annak megsértéséről sem beszélhetünk. Ehhez képest az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tulajdonhoz való jogának a bírósági ítélet által okozott sérelmét állította. Az indítványozó esetében a tulajdonjog tárgya olyan, az alkotmányos tulajdoni védelem körébe tartozó, tulajdon-átruházási szerződéssel megszerzhető vagyoni értékű jog, amely birtokában a praxisengedély megszerzését követően a feladat-ellátási szerződésben meghatározott településen vagy körzetben háziiorvosi tevékenység folytatható. Az indítványozó által támadott bírói döntés azonban nem vonatkozott, így nem tartalmazott rendelkezést az indítványozó tulajdonát képező praxisjogra, azt nem vontta el és nem is korlátozta, hiszen azt a per tárgya alapján nem is érinthette. A jogvita indítványozó szempontjából kedvezőtlen lezárását követően tehát az indítványozó praxisjogával, mint tulajdonjogával továbbra is háborítatlanul és szabadon rendelkezhet, így azt értékesítheti is, vagy éppenséggel annak birtokában – feladatellátási szerződés megkötését és az egyéb jogszabályi feltételek teljesítését követően – házi gyermekorvosi tevékenységet folytathat az ország bármelyik településén vagy annak egyik körzetében. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó beadványával valójában azt kívánta elérni, hogy – a jogerős ítéletben és a Kúria ítéletében foglaltakkal ellentétesen – számára kedvező jogszabályértelmezést adjon a testület. Az Alkotmánybíróság azonban jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[ö]nmagukban [...] rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; 3200/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [27]} Az indítványozó ténylegesen tehát nem az Alaptörvényben biztosított jogainak a védelme érdekében fordult az Alkotmánybírósághoz, hanem azért, hogy a testület hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.

- [20] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, sem a XIII. cikk (1) bekezdésének vélt sérelmére nézve nem alaposított meg olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.
- [21] 4. A fentiek alapján – miután az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételek egyikének sem, az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1680/2020.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3289/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.307/2019/11. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 10.Kpkf.670.472/2020/4. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 2017. december 31-ig hatályos 100. § (1) bekezdés *d*) pontja, az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 260. § (1) bekezdés *e*) pontja, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 2020. március 31-ig hatályos 118. § (1)–(3) bekezdései és az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény 43. (1) bekezdés *g*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Benda Balázs ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben elsősorban a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.307/2019/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozással. Alkotmányjogi panaszja kiterjedt a Fővárosi Törvényszék 10.Kpkf.670.472/2020/4. számú, perújítás tárgyában hozott másodfokú végzésére is. Másodsorban az indítványozó az ügyel kapcsolatban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét állította a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés *d*) pontjával, az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfatv.) 260. § (1) bekezdés *e*) pontjával, illetve a Kúria Kfv.V.35.561/2019/3. számú végzése kapcsán a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1)–(3) bekezdéseivel összefüggésben. Végezetül pedig az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 43. (1) bekezdés *g*) pontjának az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe és XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközését is állította.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a becsatolt iratok alapján a következőképpen foglalható össze. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) a büfét üzemeltető indítványozóval szemben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló eljárást kezdeményezett a 2015. január 1. és 2016. december 31. napja közötti időszak tekintetében. Mivel az adózó felszólítás ellenére sem adta át a rendelkezésére álló iratokat, az adóhatóság a becslés módszerét alkalmazta, és megismételt eljárásban az ennek eredményeképpen megállapított adókülönbözet, továbbá adóbírság és késedelmi pótlék – összességében 15 708 966 Ft – megfizetésére kötelezte az indítványozót. A Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.307/2019/11. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A Kúria Kfv.V.35.561/2019/3. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadta. A Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K.27.092/2020/5. számú végzésével az indítványozó perújítási kérelmét elutasította, e döntést a Fővárosi Törvényszék 10.Kpkf.670.472/2020/4. számú másodfokú végzésével helybenhagyta.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a következőket sérelmezte. Egyrészt az adóhatósági eljárásban elfogultság miatt kizárási kérelmet nyújtott be az alap-, majd a megismételt eljárásban is a NAV-val szemben. Az első kérelmet a nemzetgazdasági miniszter, a másodikat a pénzügyminiszter utasította el felügyeleti szervként, döntéseikkel szemben a fellebbezést a Ket. 100. § (1) bekezdés *d*) pontja kizárta. A nemzetgazdasági miniszter döntése ellen benyújtott keresetét a bíróság nem vizsgálta érdemben, a pénzügyminiszter döntését ezért az indítványozó már nem is támadta meg önálló keresettel. Mindezek alapján úgy véli, hogy e döntések

tekintetében nem érvényesülhetett a jogorvoslathoz való joga és a bírósághoz fordulás joga [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés], valamint a hatósági eljárásban alkalmazott alaptörvény-ellenes előírás miatt sérült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése is. Szerinte indokolt lenne hivatalból megvizsgálni az érintett jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközését is.

- [4] Sérelmezi másrészt, hogy a Kúria nem fogadta be az alapügyben hozott ítélet ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmét. Úgy véli, a „bírói jogvédelemhez való jog érvényesülése alkotmányos keretek között nem tehető bíró vagy más hivatalos szerv szabad belátásától függővé”, ezért a Kp.-nak a felülvizsgálati kérelem befogadásáról szóló 118. § (1)–(3) bekezdései ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [5] A lefolytatott eljárással összefüggésben harmadrészt alapvetően azt kifogásolja az indítványozó, hogy az adóhatóság a bevételekről és kiadásokról szóló iratok hiányára alapította a becslési eljárás lefolytatását, holott ő az iratokat bemutatta, csak korábbi, az adóhatóság iratkezelésével kapcsolatos negatív tapasztalatai miatt azokat nem kívánta ténylegesen átadni. Ha viszont a kizárási kérelme eredményre vezetett volna, állítása szerint más igazgatóságnak át is adta volna az iratokat. Az adóhatóságnak egyébként más forrásból rendelkezésre álltak bizonyos adatok. Mindemellett számos egyéb kifogást is megfogalmaz az indítványozó az online pénztárgépek adatainak kezelésével, az üzleti partnerektől beszerzett adatok körével, az egyszerre végzett őstermelői és egyéni vállalkozói tevékenység adójogi megítélésével és a bizonyítékként felhasznált felvásárlási jegyekkel stb. összefüggésben. Megkérdőjelezhetőnek tartja a becslési eljárás eredményét is, különös tekintettel arra, hogy abban más üzletek bevételi és kiadási adatait vették alapul, de nem ismerhette meg, „honnan vette az összehasonlító adatokat a NAV”, ami szerinte – figyelemmel az Európai Unió Bíróságának a C-189/18. számú ügyben hozott ítéletére is – az eljárás tisztességtelenségét eredményezi. E körben hivatkozik az Air. 43. (1) bekezdése g) pontjának (iratbetekintés korlátozottsága más személyre vonatkozó adóitok tekintetében) az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe és XXVIII. cikk (1) bekezdésébe, valamint az Áfatv. 260. § (1) bekezdés e) pontjába foglalt felhatalmazási rendelkezésnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésére.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [7] 2.1. Az indítványozó a perújítás tárgyában hozott döntés elleni alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be: a Fővárosi Törvényszék 10.Kpkf.670.472/2020/4. számú végzését 2020. augusztus 7-én kézbesítették, a panaszt pedig 2020. október 5-én adta postára.
- [8] Az indítványozó jelen panasz benyújtását megelőzően már két ízben is az Alkotmánybírósághoz fordult, először a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.307/2019/11. számú ítéletét (IV/1562/2019. számú ügy), majd a Kúria Kfv.V.35.561/2019/3. számú végzését követően (IV/105/2020. számú ügy). Mindkét indítvány határidőben érkezett, az első panaszt az akkor már folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra, a másodikat a perújítási eljárásra tekintettel utasította vissza az Alkotmánybíróság.
- [9] Az Ügyrend 32. § (4) bekezdése, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás alapján ezért jelen ügyben az alapügyben hozott döntések – a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.307/2019/11. számú ítélete, valamint a Kúria Kfv.V.35.561/2019/3. számú, felülvizsgálati jogkörben hozott, befogadást elutasító végzése – ellen előterjesztett alkotmányjogi panasz sem tekinthető elkésettnek.
- [10] Az ügyben érintett bírósági döntések (Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.307/2019/11. számú ítélete, Kúria Kfv.V.35.561/2019/3. számú végzése, Fővárosi Törvényszék 10.Kpkf.670.472/2020/4. végzése) alkotmányjogi panasszal támadhatók, az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján a jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló kérelmet kivéve, amely jelen ügyben egyéni szinten sem tekinthető önálló indítványi elemnek – indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és felperesként érintettnek minősül. Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét állítja.
- [11] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (1) bekezdés, 27. §]; b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítvá-

- nyozó fizetési kötelezettségét alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezések alapján és alaptörvény-ellenes eljárásban állapították meg); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálándó jogszabályi rendelkezéseket [Ket. 100. § (1) bekezdés *d*) pont, Áfatv. 260. § (1) bekezdés *e*) pont, Kp. 118. § (1)–(3) bekezdés, Air. 43. (1) bekezdés *g*) pont] és bírósági döntéseket (a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.307/2019/11. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 10.Kpkf.670.472/2020/4. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]; e) az alapügy tekintetében indokolást arra nézve, hogy a megjelölt két bírói döntés, illetve a Ket. 100. § (1) bekezdés *d*) pontja, a Kp. 118. § (1) bekezdése és az Air. 43. (1) bekezdés *g*) pontja miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint *f*) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a két bírói döntés, illetve a támasztott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [12] Az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz indokolást az Áfatv. 260. § (1) bekezdés *e*) pontja, a Kp. 118. § (2)–(3) bekezdése, valamint a perújítás tárgyában hozott bírósági döntés – a Fővárosi Törvényszék 10.Kpkf.670.472/2020/4. végzése – tekintetében. A határozott kérelem hiánya [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont] a fentiek szerint az érdemi vizsgálat akadály. Mindemellett sem a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete, sem az ügy Alkotmánybíróság által bekért iratanyaga nem utal arra, hogy az eljárás során az Air. 43. § (1) bekezdés *g*) pontja alkalmazásra került volna. Az indítványozó által az alapjog-sérelem igazolásaként becsatolt iratbetekintési jegyzőkönyv 2020. január 17-én, tehát már az alapügy befejezését – a sérelmezett adóhatósági határozat felülvizsgálatáról szóló bírósági döntés meghozatalát – követően született, ekként nem alkalmas annak igazolására, hogy a hatóság vagy a bíróság eljárásában alkalmazta volna ezt az előírást. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése a konkrét normakontroll eszköze, ami azt jelenti, hogy e rendelkezés csak az adott eljárásban kifejezetten alkalmazott jogszabályi előírás vizsgálatára ad lehetőséget. Mivel az Air. 43. § (1) bekezdés *g*) pontját az eljárásban nem alkalmazták, jelen ügyben annak alkotmányjogi panasz alapján történő vizsgálatára sincs lehetőség.
- [13] Összefoglalva: a panasz a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.307/2019/11. számú ítéletét az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére, illetve XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére, valamint a Ket. 100. § (1) bekezdés *d*) pontját és a Kp. 118. § (1) bekezdését az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással támadó részében felel meg a fentiekben vizsgált törvényi feltételeknek. E körben az indítványozó kifogásai három csoportba sorolhatók: a kizárási kérelemről szóló döntés elleni jogorvoslat és bírósági felülvizsgálat hiánya, a becslési eljárás lefolytatásának módja, valamint a felülvizsgálati kérelem befogadásának jogszabályi feltételei.
- [14] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [15] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, 3303/2020. (VII. 24.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [16] A második – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [17] Ami a kizárási kérelem elbírálásának szabályozását [Ket. 100. § (1) bekezdés *d*) pont] és annak konkrét ügyben történő alkalmazását illeti, a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslatához való jog esetleges sérelme azért nem vethető fel a konkrét ügyben, mert az indítványozó állításával ellentétben az elfogultsági kifogás bírósági felülvizsgálatára ténylegesen sor került. Az érdemi adóhatósági határozatot felülvizsgáló 8.K.27.307/2019/11. számú ítéletében a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozónak mind a NAV illetékes igazgatóságát, mind a NAV egészét érintő kifogását érdemben megvizsgálta és elbírálta (lásd: az ítélet indokolásának I. pontját, 9–10. oldal).
- [18] A Kp. 118. § (1) bekezdését érintően egy korábbi döntésében az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy „a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat megengedésének eseteit szabályozó jogszabályi rendelkezés [Kp. 118. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslatához való jog alkotmányos védelmi köre között nincs tartalmi kapcsolat, ezért nem állapítható meg az Abtv. 29. §-ban foglalt »vagylagos« törvényi feltételek egyike sem.” A „felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat szabályozása során

a törvényhozás meghatározhatja a felülvizsgálat alá eső jogerős döntések körét. Az a körülmény pedig, hogy nem minden végzés ellen van helye felülvizsgálatnak, összhangban van a jogintézmény rendkívüli jogorvoslati jellegével” {3221/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [41]}. Ettől eltérő következtetés levonását jelen ügy sem indokolja.

- [19] Végezetül, ami a becslési eljárás lefolytatását – a becslési módszer konkrét ügyben történő alkalmazását és annak eredményét – érinti, jelen ügyben is hangsúlyozni kell, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvény és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró» szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...]”

A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]} Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek és magára nézve sérelmesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat szerint nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek. Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítványba foglaltak a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem vetik fel.

- [20] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [21] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdésében és 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt törvényi feltételeket, részben pedig nem felel meg a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és c) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1723/2020.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3290/2021. (VII. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 170. § (1) bekezdés harmadik mondata, valamint a Kúria Kfv.I.35.706/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Egy gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (Vámosi-Nagy Ernst & Young Ügyvédi Iroda) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz arra hivatkozva, hogy a Kúria ítéletének támadott része, valamint a 200%-os adóbírságról rendelkező norma sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, II. cikkét, XXVIII. cikk (1)–(2) és (6) bekezdését.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozónál a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Adó- és Vámigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) 2016. március 1. és 2016. április 30. közötti időszakra általános forgalmi adóra (a továbbiakban: áfa) vonatkozóan bevallások utólagos vizsgálatát folytatta le az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) szerint. Ennek során – büntetőeljárásból és külföldi hatóságok megkereséséből származó bizonyítékokat is felhasználva – megállapítást nyert, hogy a műanyagáruk Európai Unión belül különböző cégek láncolatán keresztül folytatott kereskedelmét azért az alkalmazott módon bonyolították le, hogy csalárd módon áfát igényeljenek vissza. A mesterséges láncolat haszonhúzója – annak aktív részeseként – az indítványozó volt.
- [4] A kristálycukor értékesítésével kapcsolatban egy másik mesterséges láncolatot tárt fel az elsőfokú adóhatóság, amelynek célja szintén az adókijátszás megteremtése volt. Az elsőfokú adóhatóság megállapította, hogy a külföldről származó kristálycukor első magyarországi értékesítője a nettó beszerzési árnál jóval alacsonyabb árat alkalmazott, és az alkalmazott árat irányított módon kerültek kialakításra. Az eladó nevében eljáró magánszemély az indítványozó (vevő) alkalmazottja volt, ekként az adásvétel felei nem tekinthetők függetleneknek. Rögzítette, hogy az ügyletekben az indítványozó alatt elhelyezkedő számlakibocsátók és a láncolat további szereplői valós pénzügyi tevékenységet nem végeztek. Az indítványozó román vásárlója részére minimális haszonnal értékesített ügy, hogy valóságos pénzmozgás ténylegesen nem történt.
- [5] A fenti tényállás alapján az elsőfokú adóhatóság 4321208193 iktatószámú határozatával az indítványozó terhére adóhiányt állapított meg, amely után 50%-os mértékkel adóbírságot szabott ki és késedelmi pótlékot számított fel.
- [6] Az indítványozó fellebbezéssel fordult a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatóságához (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság), amely 2235400427 iktatószámú határozatával az adóbírság mértékét 200%-ra emelte a régi Art. 170. § (1) bekezdés harmadik mondata alapján, mert döntése szerint a feltárt adóhiány a bizonylatok meghamisításának eredménye mindkét ügyletkör esetében. Megállapította, hogy az indítványozó tudattartalma az adókijátszást teljes mértékben átfogta, és az indítványozó a mesterséges alakzat aktív résztvevője volt; az adóelőny keletkezése, illetve a költségvetésnek okozott kár egyértelműen kimutatható; a cukorbeszerzés kapcsán több személyi összefonódás (raktáros, könyvelő, áttételesen a tulajdonosi kör) is igazolást nyert. A másodfokú adóhatóság rámutatott arra, hogy az emelt szintű szankcióval a törvényalkotó a szándékosan a költségvetés megkárosítására irányuló magatartásformákat kívánta súlytani. A 200%-os bírságmérték alkalmazásának „nem szükségképpeni feltétele a büntetőjogi tényállás megvalósulása és bizonyítása – vagyis [...] nem a büntetőjogi fogalmi rendszerekből kell kiindulni –; hanem egy tudatos, adókijátszásra irányuló magatartás tanúsításának bizonyítása – melynek során az adóhiány, illetve az azt előidéző csalárd cselekmény cél-eszköz viszonyban áll egymással – már kellő alappal szolgálhat az emelt szintű szankció alkalmazásához”.

- [7] 1.2. Az indítványozó keresettel támadta a másodfokú adóhatóság előbbi határozatát. A terhére rótt megállapítások törlését kérte. Állította, hogy ügyletei ténylegesen megvalósultak a számlákban feltüntetett tartalommal; a láncolatban való aktív magatartása objektív körülményekkel nincsen alátámasztva, és az emelt szintű adóbírság alkalmazása önmagában is jogszerűtlen, hiszen legfeljebb 50% lehetett volna a bírság mértéke. Sérelmezte a büntetőeljárásokból beszerzett információk felhasználását, mert azokat nem ismerhette meg, észrevételezési és jogorvoslati jogának hatékony gyakorlásától ezáltal elzárták. Hivatkozott az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) gyakorlatára – így különösen a C-419/14. számú ügyre – és a Kúria 5/2016. (IX. 26.) KMK véleményére (a továbbiakban: KMK vélemény) is.
- [8] A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) 100.K.27.936/2018/29. számú ítéletével az indítványozó keresetét teljeskörűen elutasította. Az EUB idő közben, C-189/18. számú ügyben hozott döntésére is tekintettel a büntetőeljárásban beszerzett bizonyítékok adóeljárásban való felhasználása és megismerhetősége nem volt jogszerűtlen. A KMB az adóhatósággal egyezően állapította meg a tényállását és annak adójogi jogkövetkezményeit. Az adóhatóság az általa feltárt bizonyítékokat külön-külön és egységes egészként egymásra épülve, logikailag zárt rendszerben kezelve értékelte. Ezek alátámasztják az indítványozó által befogadott bizonylatok tartalmi hiteltelenségét, az ügyletek adókijátszásra irányuló aktív és fiktív jellegét, valamint az indítványozó adókijátszásban való aktív részvételét. Az adóbírság mértékének megállapítása az irányadó jogszabályi előírásoknak megfelelően történt.
- [9] 1.3. Az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amelyben a KMB előbbi ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú adóhatóság új eljárásra és új határozat hozatalára történő kötelezését kérte. Előadása szerint a cukorkereskedelemmel kapcsolatos ügyletek tekintetében alaptalan az a megállapítás, hogy a felek ne lettek volna függetlenek. A személyi összefonódások nem alapozzák meg automatikusan az indítványozó „pozitív tudatállapotát”. A cukorkereskedelem nem mesterséges ügylet volt, az árut piaci ellenértékért értékesítette tovább az indítványozó a román vevőnek, amit a román adóhatóság is visszaigazolt. A lánc korábbi szereplői által megvalósított veszteséges értékesítés nem róható az indítványozó terhére.
- [10] A másodfokú adóhatóság felülvizsgálati ellenkérelmében indítványozta, hogy a Kúria hatályában tartsa fenn a KMB ítéletét.
- [11] A Kúria Kfv.I.35.706/2019/9. számú ítéletével részben helyt adott a felülvizsgálati kérelemnek. A KMB ítéletének azt a részét, amelyik a műanyagáruk beszerzésével volt kapcsolatos, – az adóhatósági határozatokra is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, illetve megsemmisítette és az elsőfokú adóhatóságot e körben új eljárás lefolytatására kötelezte, mert bizonytalan történeti tényállásra adójogi jogkövetkezmény nem alapítható, és a C-189/18. számú ügyben az EUB által adott értelmezéssel összhangban a büntetőeljárásból származó, adózóra vonatkozó nyilatkozat (vallomás) tartalmát az adózóval teljeskörűen ismertetni kell, a nyilatkozó személy kilétét is fel kell fedni, ha lehet.
- [12] A cukorkereskedelemmel kapcsolatos megállapítások körében azonban elutasította a felülvizsgálati kérelmet. E vonatkozásban a Kúria kiemelte, hogy az adóhatóság olyan plusz tényállási elemeket (személyi összefonódásokat) tárt fel, amelyek alkalmasak voltak annak igazolására, hogy az indítványozó tudott arról, hogy adókijátszás részese volt. A cukor értékesítésével összefüggésben megállapított tényállás nem minősíthető bizonytalan-nak, azt az adóhatóság részletesen feltárta, a bizonyítékokat értékelte, határozata a bizonyítékok mérlegelését tartalmazza, az általa megállapított tényállás a bizonyítékokkal kellően alátámasztott.
- [13] A támadott ítélet indokolásának [47] bekezdése a következőket tartalmazza. „Nem osztja a Kúria a felülvizsgálati kérelem azon megállapítását, mely szerint az elsőfokú bíróság ítélete ebben a részében sincs kellő indokolással alátámasztva. Az ítélet indokolásából egyértelműen megállapítható, hogy a bíróság (19-20. oldal) a perben elvégezte a támadott közigazgatási határozat törvényességi vizsgálatát, indokolásában számot is ad ennek az eredményéről és nem sért jogszabályt akkor, amikor visszautal a közigazgatási határozat azon megállapításaira, melyeket maga is helyesnek tart. Ebben a körben a Kúria meglátása szerint az alperes és a bíróság is teljesítette az Európai Unió Bírósága döntéseiben foglalt előírásokat az abban kimunkált szempontok alapján vizsgálta a cukor beszerzésről szóló számlákban foglalt áfa levonás jogszerűségét. Ítélete megfelelt a Kp. [a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény] 84. §-a utaló szabálya folytán alkalmazandó Pp. [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény] 346. § (4)–(5) bekezdéseiben foglaltaknak és a Kp. 78. § (2) bekezdésében szabályozott bizonyítékok értékelésére vonatkozó előírásnak.”

- [14] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján. Egyrészt alkotmányjogi panaszát a Kúria ítélete azon részével szemben terjesztette elő, amely a felülvizsgálati kérelmet elutasította és hatályában fenntartotta a KMB döntésének vonatkozó részét. Ez a lényeg tekintve a cukorkereskedelmi ügylettel kapcsolatos megállapításokat tartalmazó kör volt. Másrészt támadta a régi Art. 170. § (1) bekezdésének „második fordulatót” (tartalom szerint értékelve, helyesen: harmadik mondatát), amelynek alkalmazása alapján kiszabták a 200%-os adóbírságot.
- [15] 2.1. Az indítványozó előadása szerint a Kúria ítélete sérti az indokolt bírói döntéshez való jogot, amely a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] egyik részjogosítványa, továbbá ellentétes az ártatlanság véelmével [Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdés].
- [16] Előbbi sérelem azáltal állt elő, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem öt lényeges észrevételére [lásd a felülvizsgálati kérelem következő pontjait: 7.1.4.; 7.1.11. (helyesen: 7.2.11.); 7.2.5.; 7.2.6.; 7.2.10. és ehhez kapcsolódva a 7.2.13.] egyáltalán nem, vagy csak hiányos indokolást adott a cukor értékesítése körében tett megállapítások vonatkozásában.
- [17] Utóbbi abban öltött testet, hogy a Kúria nem volt tekintettel az ártatlanság véelmére, ami megilleti az indítványozót az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJE) eseti döntése [*Pákozdi kontra Magyarország* (51269/07.), 2014. november 25.] értelmében. Az indítványozó értelmezése szerint az ártatlanság véelmének sérelmére az vezetett, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta saját gyakorlatát, konkrétan a KMK véleményt és egyik határozatát. Ezekből ugyanis az következett volna, hogy az indítványozót legfeljebb 50%-os bírságmértékkel lehetett volna sújtani, mert a 200%-os mérték alkalmazásának feltétele az adókijátszásban való aktív magatartás bizonyítása. Ezt a cukorkereskedelmi láncsal összefüggésben nem bizonyították a terhére. Az indítványozó magatartása az adóhatóság által feltárt jogellenes ügylet tekintetében passzív volt.
- [18] 2.2. Az indítvány-kiegészítésben írtak szerint a Kúria ítélete azért is sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], valamint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés], mert az egyedi elbírálás elvébe ütköző módon standardizált elemek alkalmazását tartotta hatályban, illetve maga is standardizált elemeket alkalmazott, ami nem egyeztethető össze az EUB gyakorlatával. Az indítványozó több EUB ítéletre hivatkozott, valamint azt is kiemelte, hogy a 3198/2018. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [3]–[4] bekezdései értelmében az Alkotmánybíróság az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezése során figyelemmel van az EUB gyakorlatára, és kiemelt jelentőségűnek tartja az Európai Unión belüli alkotmányos párbeszédet. Az indítvány-kiegészítésben úgy fogalmazott az indítványozó, hogy „[m]egjegyezzük továbbá, hogy álláspontunk szerint a standardizált elemek alkalmazása felveti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésébe foglalt hatalommegosztás elvének sérelmét is, ugyanis a Kúria jogalkotóként lépett fel”. Végül azt is előadta, hogy a standardizált elemek miatt a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény 1. cikk (2) bekezdés b) pontjával, valamint a 25. cikk (1) bekezdésével.
- [19] 2.3. A régi Art. 170. § (1) bekezdés harmadik mondata sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, II. cikkét, XXVIII. cikk (1), (2) és (6) bekezdését az indítvány szerint.
- [20] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése részét képező jogbiztonság követelményét azért sérti a támadott norma, mert megfogalmazása „elégge bizonytalan”, emiatt alkalmazási gyakorlata is teljesen eshetőleges, mivel nem világos, hogy mi a bizonyítottság elvárt szintje. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott szabály alaptörvény-ellenességét alapozza meg az is, hogy a rendelkezés alkalmazása nem egyeztethető össze a jogállamiság fogalmából levezethető arányosság követelményével, mert az adóhiány kétszeresének megfelelő összegű adóbírság nem áll arányban az adóhatóság büntetőjogi tényállás feltárási kötelezettségének hiányával. Ez egyúttal sérti „az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdésében rögzített emberi méltóságból levezethető bűnösségen alapuló felelősség elvét is – hiszen az emelt összegű adóbírság kiszabásához a büntetőjogi felelősség megállapítására sincs szükség”.
- [21] Az ártatlanság véelmével [Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdés] azért áll ellentétben a támadott norma, mert „a 200% mértékű adóbírságot akár abban az esetben is ki lehet szabni, ha az adóhatóság még (vagy egyáltalán) nem tárja fel és nem bizonyítja, hogy a jogszerűtlen adóelőny szerzést valójában ki követte el. [...] miközben az adóhatóság a bizonylatok meghamisítására hivatkozással 200% mértékű adóbírságot alkalmaz, addig azt egyáltalán nem fogják feltárni és nem fogják bizonyítani, hogy a bizonylatok meghamisítását ki követte el ténylegesen, vagy hogy mit is hamisított meg. Ez az adóellenőrzés alapvető logikájából következik így, hiszen

az – mint jelen esetben is – egy jogi személy felelősségét állapítja és szankcionálja egy olyan magatartás alapján, melyet csak természetes személy követhet el. [...] Ebben a kérdésben a jogszabály és a jogalkalmazói gyakorlat semmiféle tényállástisztázási és bizonyítási kötelezettséget nem telepít az adóhatóságra, még csak az sem világos, hogy pontosan mit kell érteni pl. a »könyvek, bizonylatok meghamisítása« alatt, hiszen a büntetőjogi dogmatika és gyakorlat nem alkalmazható.”

- [22] Az indítványozó azt is előadta, a támadott normának büntetőtényállási tartalma van. Ezért akkor, amikor ugyanazon cselekmény miatt a 200%-os adóbírság kiszabására és a büntetőjogi szankciók alkalmazására is sor kerül, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből következő, de az Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdésében egyértelműen lefektetett *ne bis in idem* elv sérül.
- [23] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [24] 3.1. A kérelmező gazdasági társaság alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége fennáll, mivel a bírósági eljárásban a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperes volt. Az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott követelmények közé tartozik, hogy határozott kérelmet kell előterjeszteni az Alkotmánybírósághoz [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az indítvány felhívja az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó rendelkezéseket, kifejezett kérelmet tartalmaz a jogkövetkezmények megállapítására, valamint pontosan megjelöli a sérelmezett ítéletet és tartalmilag beazonosítható módon határozza meg a támadott adójogi szabályt, továbbá meghatározza az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), c), d), és f) pont].
- [25] Az indítványozó a Kúria ítéletének kézbesítéséhez képest az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt.
- [26] A régi Art. 2017. december 31. óta hatálytalan. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése azonban biztosítja, hogy az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét is megállapíthassa, ha az a konkrét esetben még alkalmazandó [lásd például: 34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [24]]. Mivel a támadott szabályt az indítványozó ügyében alkalmazták, a norma alkotmánybírósági felülvizsgálatának – az egyéb befogadási feltételek teljesülése függvényében – helye lehet.
- [27] Az Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pontja és 27. § (1) bekezdés b) pontja értelmében alkotmányjogi panasz akkor nyújtható be, ha az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, amennyiben az biztosított volt számára. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kimerítette a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget, amikor keresettel támadta a másodfokú adóhatóság határozatát. A rendkívüli jogorvoslat igénybevétele nem feltétele a panasz benyújtásának [lásd: Ügyrend 32. § (1) bekezdés], jóllehet az indítványozó azt is kimerítette. A Kúria ítéletével szemben az indítványozót további jogorvoslati lehetőség nem illette meg.
- [28] Az Alkotmánybíróság az előbbi bekezdéseknek való megfelelés tekintetében azt is vizsgálta, hogy az indítványozó az ügy érdemében hozott döntést vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntést követően nyújtotta-e be alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó a Kúria ítéletét abban a részében támadta, amely az adóügyet érdemben eldöntötte és az eljárást a véglegesség igényével lezárta. Az állítólagos alapjogsérelmet kifejezetten e döntési részre vonatkoztatta az indítványozó. E körben az alapeljárás már nincs folyamatban, és az eljárásnak az a része, amelyet az új eljárásra kötelezés miatt meg kell(ett) ismételni, nem hat ki a már befejezett részre. Ezért az alkotmányjogi panasz nem tekinthető idő előttinek.
- [29] 3.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja és 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében alkotmányjogi panasz Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Az Alkotmánybíróságnak töretlen a gyakorlata azzal kapcsolatban, hogy „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” [3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [14]; 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [8]; 3206/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [19]]. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának a B) cikk (1) bekezdésére alapított eleme azonban nem ezeket az eseteket tartalmazza, így az nem felel meg az érdemi vizsgálat feltételeinek. Tehát az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta, hogy a támadott szabály mennyiben elégíti ki a jogbiztonság követelményét a tényállás tisztázásának elvárt szintje, illetve a bizonyítottság megkövetelt foka tekintetében.

- [30] Az Alaptörvény 1. cikk (2) bekezdés *b*) pontja, valamint a 25. cikk (1) bekezdése sem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, így arra alkotmányjogi panasz ugyancsak nem alapítható [lásd például: 3007/2017. (II. 1.) AB végzés, Indokolás [10]]. Előbbi az Országgyűlés törvényalkotási hatásköréről rendelkezik. Utóbbi a bíróságok feladatkörét rögzít, és azt, hogy a bírósági szervezetrendszer csúcsán a Kúria áll. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése sem Alaptörvényben biztosított jog, hanem a hatalommegosztás elvét deklarálja [lásd például: 3458/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [8]].
- [31] 3.3. A határozott kérelem azt az elvárást is magában foglalja, hogy az indítványnak egyértelműen elő kell adnia az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]. „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig az indokolás hiánya [lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]] az ügy érdemi elbírálásának akadálya.” {Lásd legutóbb: 3353/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]} Visszautasításra ad okot az is, ha az indítványozó érvelése nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást. Az alkotmányossági összefüggéseket tehát be kell mutatnia az indítványozónak {a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]; 3231/2018. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [13]; 3327/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]; 3353/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény II. cikkére alapított panaszem nem felel meg a határozott kérelem előbbi követelményeinek. Ennek nem az az oka, hogy azt az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével egybefonta, hanem az, hogy alkotmányjogilag értékelhető magyarázatot nem adott arra, hogy a jogi személy indítványozó esetében az emberi méltóságból miként következne a bűnösségen alapuló felelősség alkotmányos elve, amit az ügyében az indítványozó sérülni vélt.
- [33] Az indítványozó ugyancsak nem adta alkotmányjogilag értékelhető magyarázatát az indítvány-kiegészítésben állított sérelmeknek. E tekintetben a tisztességes hatósági és bírósági eljárás sérelmét tartalmilag azzal indokolta, hogy a standardizált elemek tilalma az EUB gyakorlatából következik, e tilalom a régi Art. 97. § (4) bekezdéséből is levezethető, amik következtében a Kúria ítéletének támadott része sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését. A nemzeti adójogszabályok és az uniós jog értelmezése áfa ügyekben alapvetően szakjogi kérdés. Még az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének szakjogi kérdéseiben sem foglal állást az Alkotmánybíróság {3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [44]; 26/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [34] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (6) bekezdésével kapcsolatos indítványozói indokolás sem felel meg a határozott kérelem követelményének. Ezzel összefüggésben ugyanis azt adta elő az indítványozó, hogy a 200%-os adóbírság mellett kiszabott büntetőjogi büntetés a kétszeres értékelés tilalmába ütközik. Szükséges azonban felidézni, hogy az indítványozó azt nem is állította és nem is igazolta, hogy megtörtént volna a büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) szerinti büntetés kiszabása. Az indítványozó érvelése tehát hipotetikus az Alkotmánybíróság elé tárt történeti tényállás és pertörténet tükrében. Emellett megjegyzi az Alkotmánybíróság azt is, hogy az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján {erről lásd: 3053/2018. (II. 13.) AB végzés [13]; 3165/2017. (VI. 26.) AB végzés [11]; 3205/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [20]}. A fentiekből az következik, hogy ennek a panaszemnek a jogorvoslati jellege nem áll fenn, mert az indítványozó elmulasztotta igazolni, hogy több büntetőjogi jellegű szankcióval sújtották ugyanazon cselekmény miatt. Hipotetikus esetre való hivatkozással alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye. Emiatt a *ne bis in idem* elv sérelmével kapcsolatos panaszem alkalmatlan volt az érdemi elbírálásra.
- [35] 3.4. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság szempontjából megvizsgálta az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított azon panaszemet is, amelyik azt állította, hogy a támadott norma [rég Art. 170. § (1) bekezdés] sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdését.
- [36] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a 3234/2021. (VI. 4.) AB határozatban (Indokolás [59]–[65]) az ártatlanság vélelmét már összevetette a támadott szabállyal. Az ott írtakból kiemelendő az a megállapítás, miszerint az „adóbírság kiszabásához vezető eljárással szemben [...] jogállami követelmény, hogy érvényesüljön a tisztességes hatósági eljárás garanciarendszere. Senkit sem terhel adóbírság mindaddig, amíg adójogi felelős-

ségét az adóhatóság tisztességes eljárásban hozott végleges határozata nem állapította meg. Ezért a sérelmezett szabály nem alaptörvény-ellenes az indítványban írt okból.” (Indokolás [65])

- [37] Az előbb hivatkozott döntés óta a körülmények alapvetően nem változtak meg, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 31. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy nincs helye e tekintetben az érdemi eljárás lefolytatásának, mert az ítélt dolog esete áll fenn.
- [38] 3.5. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírői döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. „E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.” {Lásd például: 3329/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [10]}
- [39] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasznak a fentiekben el nem bírált részeit vizsgálta meg. Először az indokolt bírői döntéshez való joggal kapcsolatos panaszleletet tekintette át. Ennek a jognak az állítólagos sérelme alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, hiszen e részjogosítvány tartalma már kikristályosodott az Alkotmánybíróság gyakorlatában {lásd először: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]–[34]; lásd még például: 3127/2019. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [29]–[33]; 3150/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [30]–[34]; 3303/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]–[58]}. A bírői döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye sem áll fenn. A sérelmezett kúriai ítélet rész indokolása – különösképpen annak [47] bekezdése, amelyet az Alkotmánybíróság idézett a jelen végzés 1.3. pontjában (Indokolás [9] és köv.) – tömören, ám világosan indokát adta annak, hogy a KMB ítéletének indokolása miért minősül kellően alátámasztottnak a cukorkereskedelmi ügylettel kapcsolatban. Az indokolt bírői döntéshez való jog nem tiltja, hogy a bíróság – jelen esetben a Kúria – az eljárás korábbi szakaszában hozott döntés tartalmára pontosan és beazonosítható módon visszautaljon. Figyelemmel a kúriai ítéletbe ekként beépített érvekre, továbbá arra, hogy a bizonyítékokat összességükben is értékelni kell, nem merült fel kétség a tekintetben, hogy a támadott ítélet indokolásának minősége sértette volna az indítványozó indokolt bírői döntéshez való jogát. Ezzel kapcsolatban emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {lásd először: 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; lásd még például: 3062/2019. (III. 25.) AB végzés, Indokolás [33]}.
- [40] Az indítványozó a Kúria ítéletét azon az alapon is támadta, hogy az sérti az ártatlanság vélelmét. E körben érvelése azon alapult, hogy a Kúria ítéletének támadott része ellentétes a Kúria gyakorlatával. A KMK véleményből és egy kúriai határozatból ugyanis az következett volna az indítványozó szerint, hogy a 200%-os adóbírságot az ügyében jogszerűtlenül szabták ki.
- [41] Az Alkotmánybíróság felidézte állandó gyakorlatának kapcsolódó megállapításait. Ezek szerint a testület „az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírői döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírői döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012 (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.” {3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]; lásd legutóbb például: 3006/2018. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [22]}
- [42] „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; lásd még például: 3006/2018. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [22]}

- [43] Arra is emlékeztet az Alkotmánybíróság, hogy a jogegység biztosítása a Kúria feladata az Alaptörvény szerint [lásd: Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés]. Ezt a feladatot az Alkotmánybíróság nem veszi át, ezáltal nem őrökdi bírói döntések egymással való összhangja felett [lásd legutóbb például: 3349/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [44] Ezek alapján azt állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított azon panaszelem sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt alternatív feltételeknek, amelyek az ártatlanság vélelmének sérelmét adta elő. Ennek a panaszelemnek a leple alatt az indítványozó valójában az adójogi rendelkezések értelmezését vitatta, valamint azt, hogy a Kúria joggyakorlata nem következetes, nem egységes. Ezeknek a szakjogi kérdéseknek a felülvizsgálatától az Alkotmánybíróság hatáskör hiányában tartózkodik.
- [45] 3.6. Összességében az állapítható meg az előző két pont alapján, hogy azok az érvek, amelyeket az indítványozó a tisztességes bírói eljárásról való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] részét képező indokolt bírói döntéshez való joggal és az ártatlanság vélelméhez való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdés] kapcsolatban előadott, nem felelnek meg az Abtv. 29. §-ának, mert nem vetik fel annak a kételyét, hogy az alternatív törvényi feltételek közül legalább az egyik teljesülne. Az indítványozó lényegében azt sérelmezte, hogy részben elvesztett lett. Ennek orvoslása érdekében nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, amelyben tartalmilag az ügyében folyt bizonyítást, a bizonyítékok értékelését – különösképpen azt, hogy aktív vagy passzív magatartást folytatott – és a szakjogi szabályozás értelmezését vitatta. Valójában tehát törvényességi felülbírálatot kért az Alkotmánybíróságtól, amire az Alkotmánybíróságnak nincsen hatásköre.
- [46] 4. Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján tanácsban eljárva, az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja, 27. § (1) bekezdés a) pontja, 29. §-a, 31. § (1) bekezdése, 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a)–b) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1436/2020.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBEN HOZOTT HATÁROZATAI



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK 1004/2021. (VI. 30.) AB TŰ. HATÁROZATA

az Alkotmánybíróság öttagú állandó tanácsainak számáról, összetételéről és a tanácsvezetők személyéről szóló 1005/2020. (IX. 22.) AB Tű. határozat módosításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 49. § (1) és (7) bekezdésében meghatározott jogkörében eljárva – az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tű. határozat 5. § (2)–(3) és (4) bekezdéseiben foglaltakra is tekintettel – az Alkotmánybíróság öttagú állandó tanácsainak számáról, összetételéről és a tanácsvezetők személyéről szóló 1005/2020. (IX. 22.) AB Tű. határozat módosításáról a következő határozatot hozta:

1. Az Alkotmánybíróság öttagú állandó tanácsainak számáról, összetételéről és a tanácsvezetők személyéről szóló 1005/2020. (IX. 22.) AB Tű. határozat 2. pontjában a 2. öttagú tanács tagjaira vonatkozó rendelkezés helyébe az alábbi rendelkezés lép:

[2. Az öttagú állandó tanácsok tanácsvezetői és tagjai:]

„A 2. öttagú tanács tagjai:

Dr. Handó Tünde tanácsvezető alkotmánybíró,

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró,

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró,

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró,

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró.”

2. Ez a határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

3. Hatályát veszti az Alkotmánybíróság teljes ülésének az Alkotmánybíróság öttagú állandó tanácsainak számáról, összetételéről és a tanácsvezetők személyéről szóló 1005/2020. (IX. 22.) AB Tű. határozat módosításáról szóló 1006/2020. (XI. 13.) AB Tű. határozat.

4. Az Alkotmánybíróság e határozatát a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 26. § (2) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Budapest, 2020. június 29.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: XVIII/2561/2021.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2021. évi 123. számában.



Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062–9273